

Nicolae Bălașa
◆
ACVARIUL CU FÂȚE

Dedicație

Nicolae Bălașa

ACVARIUL CU FÂȚE

NEW EST
Târgu-Jiu,
2008

Redactor:

Coperta:

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BĂLAȘA, NICOLAE

Vămile apocalipsei / Nicolae Bălașa. – Târgu-Jiu :

NEW EST, 2008

ISBN

ISBN

„ACVARIUL CU FĂȚE“ – un roman metaforă

În anii care s-au scurs, înainte și după Revoluție, pe-alocuri, dezolări în ariile epicii românești. Posibilități de realizare există, dar un nivel estetic, necesar, în arta unor reprezentări, se impune. Vocațiile scriitorilor noștri din perioada interbelică ne fascinează și lasă loc pentru reflecții nu lipsite de optimism. Sadoveanu, Rebreanu, Camil Petrescu, Hortensia Papadat-Bengescu ș.a. captivau pe cititor prin ineditul evocării și prin logos. Pe parcurs, am fost martorii fluturării unor doctrine și unor opresiuni ideologice. Artă era încătușată!

Un impuls daimonic, în acest domeniu, în ultimul timp, îl întâlnim la prozatorul Nicolae Bălașa. Doctor în filosofie, autor al câtorva romane – *Blesteme, Pe apa sâmbetei, Puntea frântă și căderea spre niciunde, Mătăniile Alexandrei, Vămile apocalipsei* – și a două cărți cu caracter științific, *Organizarea și funcționarea mass-media în Oltenia, Comunicare și înțelegere* – Nicolae Bălașa, în *Acvariul cu fățe* se dovedește un real talent.

Un roman-metaforă în care prozatorul propune largi deschideri în structurile societății românești post-belice și post-revoluționare, cuprinzând reflecții grave

asupra condiției omului în societatea modernă. *Acvariul cu fâțe* este romanul unui artist al cuvântului menit să dezvăluie, în tablouri și inedite imagini, adevăruri vizând existența noastră cotidiană.

Pe de altă parte, autorul, „un laudator tempora actis“ (evocator al faptelor trecute), pe de alta, personaj implicat în trăiri erotice, politice și sociale, martor în fața istoriei pe care o intuiește sub semnul unor reflecții filosofice.

Acvariul cu fâțe, spuneam, este o metaforă gravă, tragică, a existenței umane din zonele arealului carpatin și ale Pontului Euxin. Nu a fost totdeauna așa! Evenimentele se succed! Aceeași realitate poate fi reținută în sfera artei, în mod diferit. „Controversia et saussورية“ – spuneau scriitorii latini – același subiect văzut în mod diferit. Verosimilul, în accepția aristotelică, trebuie să se afle într-o operă de artă, în mod diferit.

Eroul, Ștefi, originar din Bulzeștiul Doljului, este prezent în câteva ipostaze: elev la Craiova, student la București, bursier în Rhodos (Grecia), implicat în relații erotice – iubește pe Elena – martor al unor evenimente derulate în medii citadine și în satul natal. Evoluând deci în aceste zone, bântuite de ostilități și conjuncturi, el se confruntă conceptual, cu realități nebănuite. Citadinii nu se mai regăsesc în noianul de lozinci pulverizate în limbaj convențional. Peste tot, rostogoliri de măști și de false concepte politice. Țăranii, legați încă de tradiții sănătoase, rămân la fel de dezorientați și sceptici. Ei afișează încă bunul simț, sunt ponderați. În limbajul lor se strecoară încă ecouri ale unor aforisme arhaice.

O tipologie complexă: Leonora, gazda lui Ștefi, femeie echilibrată, marcată și ea de regimurile opresive, Elena, eroina principală, cu erosul și naivitățile vârstei, Gheorghe, tatăl Elenei, prin intermediul căruia se deschide o ușă spre lumea lui Hipocrat (medicală), Gogu, bunicul Elenei, țăranul înțelept și protector; activiștii Bolboroș, Tropăneață, Bircă, Marțafoi, nepoții Leonorei, cu maniere ascunse, marcate de vicii, profitori ai contextului istoric.

Eroii s regăsesc în același acvariu. Drama celor doi tineri – Ștefi – Elena (tip feminin cu o etică sănătoasă), își găsește expresia în acest complex existențial. Sunt generate situații ce barează atât erosul, specific vârstei, cât și tendințele de realizare a unui ideal. Idilă în timp cu sfârșit elegiac! În alt plan, în final, imprezibilul tragic. Povestea de dragoste în roman pare să stârnească ecouri în urbe, motiv întâlnit la Coșbuc :

„Te-am strâns, sărutându-te, Radă,
Târziu într-o noapte de-april,
Azi mai fiecare copil
Ne caută iubirea pe stradă.“

(Romanță după un cântec grecesc)

Avem senzația că, parțial, ne-am putea regăsi și în structura tulburătorului poem al lui Edgar Allan Poe, *Anabel Lee* :

„Trăia – câți ani s-ar fi scurs de-atunci oare?
Lângă țărmul acelei împărății –
O fecioară trăia pe lume, pe care
Numiți-o, pe numele ei : Anabel Lee !

Și mândra fecioară trăia ea de dragul
De a-mi fi mie dragă și de-mă-ndrăgi.“

(v. Marin Sorescu, *Jurnal: Romanul Călătoriilor*,
Edit. Fundației Marin Sorescu, București, 1999, p. 35.)
Îndepărtate paralelisme tematice!

Nicolae Bălașa stăpânește arta derulărilor scenice, a dialogului vioi și a portretului realizat prin logos și mișcare. Reflecțiile lui, cum am mai spus, sunt grave și mereu deschise către alte orizonturi de gândire. În plăsmuirea lui epică, imaginar, omenirea se află într-un uriaș acvariu – un dat universal, care lasă loc pentru eliberări și împliniri. Autorul? Un neoromantic cu alte modalități de revoltă, gândire și expresie.

GEORGE ȘT. SORESCU

Partea I

Adierea unui început de septembrie, în care văpaia lui august încă mai dăinuia, m-a scos, târziu, după lăsatul soarelui, în Piața Publică. Eram răvășit, dus cu gândul undeva, departe, într-o lume, parcă, neclară. La Geneva, începuse, în dimineața zilei, cel mai mare experiment al omenirii. Radioul, televiziunea făcuseră mare tam-tam pe seama prezenței românilor, oameni de știință, angrenați acolo. „Dumneata, ce zici, mamaie?” – o întrebam pe coana Leonora în timp ce îmi beam ceaiul, gazda tineretilor mele, și acum în viață. „E, ce să fie?! Încearcă! Oamenii, de mii de ani, tot încercă, da' cu Dumnezeu nu te pui!” – mi-a răspuns ea cu un fel de certitudine ce m-a pus pe gânduri. Mi-am adus aminte de Popper, Karl Popper, filosoful.

– Domnule, cum a văzut el lucrurile, că... a avut dreptate! m-am mirat, pentru a nu știu câta oară, în fața unui „eu”, cu mintea parcă de un ceva anume întunecată, încât să nu-mi fie clar mai nimic în viață. Iar de știut... Ce să mai zic? Măcar dacă aș avea certitudinea lui Socrate: „știu că nu știu nimic”, sau

luciditatea lui Brâncuși, când a repus în discuție Frumosul, simplificând orice !

Știrile despre eveniment și, mai ales, despre prezența românilor nu m-au mai entuziasmat, ca pe vremuri. Totuși, am aprobat, în gând, singur, fără să știu ce, și mai ales de ce, în timp ce am trecut cu privirea de jur-împrejur. Dincolo de prezentul sforăitor, în adâncurile ființei, locul din fața mea părea mai degrabă o pictură de epocă. Trecuseră câțiva ani. Peste clădiri, peste părculețul din fața Prefecturii, dar mai ales peste oameni. Inclusiv peste mine. Calea Unirii, poteca tinereții, nu mai exista decât în sufletul meu și, probabil, în memoria unor bătrâni ținuiți pe băncile din piatră, un fel de improvizații ale modernității. I-am privit ca pe niște statui, pe care se opresc, din zborul lor haotic, vrăbiile. „E, crezi că ei își mai amintesc ? Fie i-a prostit regimul, fie și-au pierdut mințile ! În definitiv, la vârsta lor, scleroza nu e mană cerească, dar, ceva-ceva, un fel de bomboană pe colivă, tot trebuia să fie, altfel ar fi luat-o razna și mai rău. *Da*, sau *nu* ? Păi cum nu, când vine unul și spune că truda ta, suflet frânt și oase rupte, a fost, în cel mai rău caz, pierdere de timp. Adică, un fel de aiureală între a face ceva și a nu realiza nimic.“

De altfel, prețul autorităților, pe viața unora, asemenea celor din fața mea, îl văzusem într-una din zilele anterioare, când coana Leonora, de ani de zile, profesor pensionar înainte de vreme, mă rugase să o însoțesc până la Casa de Ajutor Reciproc.

– Auziți dumneavoastră, – s-a adresat ea, oftând, unui funcționar, pe o ferestruță, un fel de spărtură într-un geam murdar – dați-mi și mie, acolo, un împrumut. Știu eu... Cât să-mi schimb lentilele astea și să-mi scot un dinte. Și cât să nu rămân datoare pe-aci!... Că nu mai pot răbda! ...Și Dumnezeu nu mă ia! M-a uitat moartea! Unde-om ajunge, muiculiță, nu știu?! S-a sucit lumea!

– Mamaie, păi de-asta m-ai pus dumneata pe drumuri?! De ce nu spui, omule? Îți dau eu!... Ne mai facem de răs pe-aici! Ce zice lumea: Ia uite, mă frate, o puse fiu-său să se împrumute! Iar eu, numai fiul dumitale...

– Ba ai cam fi, că te-am crescut de mic! Mda! ...Până te-ai pierdut în lume... Dar e mai bine așa, că poate mor, ai fi pe undeva plecat, iar eu, datoare pe lumea ailaltă, nu vreau... Și-așa mi-e sufletul încărcat! Cine știe, dacă o avea Dumnezeu milă?! Of, și de mine!

M-am roșit tot. Mai, mai să îmi plesnească obrazul de rușine.

– Gata, taci și ascultă-mă! N-o să-mi fii datoare! Hai, hai, că pierdem timpul și cine știe ce program o fi la ăștia, la stomatologie! – am tras-o eu de mână spre ieșirea din clădire.

„E și asta ceva! Spune mult! Te faci dator la o bancă un an-doi, ca să-ți scoți un dinte...! Modernitate! Comedia dracului! Grija față de om! Vai de mama ei! Dumnezeu cu mila!“ – mi-am zis, în gând, fără a putea să-mi descrețesc fruntea și să ridic capul din ce în ce mai greu. Sufletul mi-era amar,

chiar dacă fântâna muzicală arunca jeturi jucăușe, pe melodii clasice, iar stropii desenau curcubeie sub lumina reflectoarelor și laserelor, de curând montate. Dacă, totuși, ceva m-a făcut să schițez un zâmbet, mai mult în interior, a fost amintirea. Am privit magazinul Mercur, împânzit de reclame luminoase, și mintea mi-a fugit la cinematograful existent, cândva, pe același loc. Intrai dimineața, la ora nouă, și puteai ieși seara, la orele douăzeci și două. Plăteai o dată și-apoi nimeni nu te dădea afară. Totul era să prinzi un loc și să ai un suflețel lângă tine. Strângeri de mână, îmbrățișări discrete și sărutări peste sărutări. Toate pe ascuns. Nimeni nu te deranja. Ieșeai de acolo năuc. Ajuns în stradă, orice se schimba. Nu ne puteam ține nici măcar de mână. Regulamente școlare și exigențe, unele mai ridicole decât altele! Dar nici cele din ziua de astăzi, la extrema cealaltă, nu sunt mai prejos. „Doamne, ce vremuri! Istoria omului, o istorie a extremelor. Parcă suntem blestemați! Gândim doar în extreme! Și acționăm la fel! Rar a acceptat omul calea de mijloc, iar, când a făcut-o, parcă nu a fost în barca lui, că apele sunt aceleași de la Potop încoace.“

– Domnule, orice am zice, Solomon, primarul de acum, a schimbat fața orașului! A făcut ceva! Fântâna, uite-o, se vede, drumurile, apoi parcul, și el... Apropo, de când n-ai mai fost la Debarcader? – mi-a întrerupt gândurile vocea unui bătrânel din spatele meu.

– Mă, omule, o fi făcut, nimic de zis, da' a făcut aci, în centru, în ochii lumii, să ne ia mințile. Și iar

l-am votat, că n-am mai scăpat de tine. În plus, cu banii noștri. Dar, de răbdat, răbdă cam mulți ! ...Și, auzi tu, de foame, nu de plimbări cu barca prin Parcul Romanescu !

– Bă, Dumitre, eu o dau dracu de treabă ! Dacă n-ai fi trăit și nu ai fi văzut, bă, cu ochii tăi, și pe vremea ălorlalți, ai mai zice ! Ce-au făcut, mă ?!

– Fabrici și uzine ! Se ducea lumea la muncă. Puhoai ! Agățați de tramvai, pe scara autobuzului... Se duceau...

– Se duceau la dracu !

– E, se duceau ! La întoarcere, beau o țuică... Beam și eu...

– Beai pe dracu ! Bă, eu vorbesc de ăștia de acum, de după... ăștia, adică Bulucea, că pe-ălălalt nu mai știu cum îl chema...

– Beau o țuică, asta înainte de a ajunge acasă... Îți puneai femeia pe masă o strachină cu ceva... Și, dacă mai aveai un pahar cu vin, om erai !

– Om, pe dracu !

– Dimineața o luam de la început. Adică, aveai un rost...

– Aveai pe... Bă, ai îmbătrânit degeaba ! Hai, că mă scoți din sărite ! Ascultă și tu ! Cântă, mă, cântă fântâna la botul calului ? N-auzi ? E, credeai ? Ce vorbești, mă ! Nici în visele mele, ăle mai vise, nu aș fi crezut !

– Nici eu, dar, dacă ar învia Mihai Viteazul, ăsta de pe cal, ne-ar lua gâtul cu barda, la toți !

– Ba pe dracu și cu tine ! El a fost cu ale lui, noi cu ale noastre ! Eu, unul, o să mor mai liniștit ! ...Și

mai informat ! Uite, o să am ce-i povesti muierii când o să ne întâlnim pe lumea ailaltă.

– Vorba ta, o să ai pe dracu ! După mine, o lume, nu știu cum să spun... și atât ! Adică... fără rost ! Vine aici, belește ochii și... Bă, ce-au făcut ăștia... ! Ce-au făcut, mă ? Dar, dacă zici că una, alta, grăbește-te ! N-o mai răbda biata femeie, fără darea ta de seamă. Mai știi ?!

Am ascultat nemișcat. Muzica, în tot acest timp, îmi păruse a fi în surdină. Ciondăneala celor doi, oarecum, mă amuza. Părea un fel de dialog al surzilor, un spectacol în interiorul unui alt spectacol, în care fiecare era când pe scenă, când în sală, sau deodată în același loc. „Lumea, ca teatru !“ Lumea, pe drumul vieții ! – piesa fără de sfârșit, în care, parcă, toți vorbeau din teama de a nu-și pierde cârna în învârtirea asta, oarecum rotundă, în cer, și aproape de-aiurea aici, pe pământ. Doar eu credeam că tac. În realitate însă, mă prinsesem în același joc. Într-un fel de for interior, probabil pe aceeași scenă, îmi dădeam cu părerea, ba aprobam, ba dezaprobam. „Domnule, lumea este... și nu poate să nu fie ! – am vrut eu să concluzionez, însă tot ce aș fi zis suna a blasfemie, gândindu-mă la Ființa lui Parmenide. Bine ar fi să pot să tac ! Dar pot ? E, asta e, că nu ! Că și tăcerea e un fel de vorbire. Nu îți dă pace gândul. «Din ce este, cel mai mult gândul este !» Săracul Socrate ! Cât crez ! Otrava i-a închis ochii, dar adevărul l-a lăsat în viață. Parcă i-am auzit șoapta pe străzile Atenei, când, într-o excursie, ghidul, o

grecoaică limbută, încerca să mă ducă în lumea mirifică a zeităților din Antichitate.“

La un moment dat, ca la un semn dirijoral, totul s-a oprit. Apa a căzut în bazinul fântânii și, parcă tot acolo, sunetul muzicii. Abia atunci am observat că piața se umpluse. Mame cu copii în brațe, altele cu ei în cărucioare, alții la doar câțiva ani, în grabă, pe role, cei din generația tânără, un fel de puștime, se sărutau dezinvolt, mai mult sau mai puțin senzual, sub privirile celorlalți. Cu alte cuvinte, un amalgam greu de definit, un fel de lume care părea „a veni de niciunde și a se îndrepta spre nicăieri“. Am întors capul. Dumitru și celălalt dispăruseră. I-am căutat cu privirea în ideea de a mă ține, mai degrabă, după ei, decât să mă dizolv în necunoscut, în mijlocul unei mulțimi la fel de necunoscute. Nu i-am mai găsit. La câțiva pași mai jos, undeva, în fața ușii principale, de la intrarea în magazinul Mercur, acolo, de unde, pe vremuri, începea drumul îndrăgostiților, un grup de indieni, nord americani, își prezentau tradițiile. Muzică și port. Un fel de a spune pe ritmuri: „noi încă mai suntem, aveți grijă, dacă vreți să mai fiți!“.

În jurul lor, unul de-al nostru. Unul din nebunii la vedere, în libertate. Își etala și el existența, țopăind în pantaloni scurți, un maieu și un colț de basma albă pe cap. I se părea a fi genial ! Un artist veritabil, care își aștepta aplauzele. Îl trecuseră apele și tot țopăia. Nimeni nu zicea nimic. Nici măcar nord americanii nu păreau a fi stânjeniți. Ba, mai mult, păreau a fi familiarizați cu sminteala generalizată, chiar și cu

forma ei particulară, întâlnită, cu siguranță, și prin alte părți.

„Domnule, lumea, lumea noastră e mică ! Azi, aici, mai ieri, în mijlocul Mediteranei sau la marginea nu știu cărui ocean. Ce pustiu de ape și, totuși, de unde ai lua-o, tot la un fel de capăt ajungi ! Te duci, te-ntorci și tot peste tine dai ! Tu, un fel de altul ! Chiar dacă generalizarea nu e tocmai potrivită !“ – mi-am zis în timp ce priveam vestimentația „misionarilor“ și mă feream de săriturile și gesticulările smucitului.

Înainte de a părăsi acel loc, mi-am aruncat privirea peste mulțime, spre Hotelul Minerva. Fostele clădiri, prăvăliile negustorești și cafenelele, în care se putea bea, pe vremuri, cafea turcească, la ibric, mi-au apărut în minte. I-am simțit, parcă, mirosul. Avea parfum de epocă și izul adolescenței mele, în pragul ușii, la prăvălia lui Agop. În realitate, chiar sub ochii mei, după cutremurul din ' 77, totul dispăruse. „Probabil, chiar și eu, și, poate, de aici grandoarea și mărimea spectacolului. Totul se întâmplă în lumi posibile. Atunci, cândva sau acum ! Acolo, undeva și-aici. Aici și într-un univers, pe care mintea mea ar vrea să-l cântărească și să știe de unde și până unde ?! Câtă povară și el, universul ăsta ! Dacă-l bagi în seamă ! Dacă nu... Dar poți ? Iar nu ! Uneori te rezemi, fără să vrei, de un fel de dungă din cer, și-ți zici : de-acolo vin și aici am ajuns. Oare ?! Și-apoi, ce e aia o linie în univers ? Prostii ! Se tot întrebă omul – vorba coanei Leonora. Și, uneori,

săracul, nu înțelege nici măcar o femeie dezbrăcată, ascunsă în așternuturi. Dar universul ?!“ – mi-am zis, în cele din urmă, încercând consolarea în timp ce mi-am frecat ochii, ușor oboșiți, de un prezent înșelător.

*

* *

„Avea dreptate bătrânul ! Și, totuși, s-a schimbat ceva ! Aici, pe colț, era, parcă, o librărie. S-a desființat ! N-o mai fi nevoie de carte ! Ăștia mulți, musai să fie și proști ! Altfel, ar mai săpa ei, la târnăcop, șanțuri, aici și prin Europa ? Nu ! Cu siguranță, nu ! Și cum dracu se face, că au ruginit tocmai acum țevile peste tot ! Plesnesc ici, crapă dincolo ! Asta e ! Nu degeaba zice românul : «Mă, nene, cum îți așterni, așa dormi». Dar nu tot timpul ți-așterni tu ! În locul librăriei, s-a înființat o bancă. «În definitiv, bună și ea ! Profit pe termen scurt !» – mi-am zis și am încercat să trec dincolo de mulțimea din ce în ce mai densă.“

Parcul din fața Primăriei era luminat ca ziua. Jurai că puteai găsi acul în iarba tunsă scurt și proaspăt stropită. În jur, mirosea a Occident. Desene florale și parfum de crizanteme, asemănător cu cel din grădinile capitalelor apusene. Pentru o clipă, mi-am adus aminte de Luxembourg. Acolo, mai văzusem, la alte dimensiuni, un spectacol de culoare, dar, parcă, pentru un alt fel de lume.

„S-a șters totul !“ – mi-am zis, în gând. „Cine își mai aduce aminte că, în urmă cu nouăsprezece ani,

aici, în parc, și pe stradă se postaseră, față în față, armata cu blindate și un altfel de mulțime? Una flămândă și umilită! Parcă asta de acum e deosebită? Tot un fel de nuanță!“

Copil fiind, fugisem de la școală. Eram în colț, la Casa Albă. Deși nu se trăsesse încă nici măcar un glonț, parcă plutea în aer miros de praf de pușcă. Incruntarea soldaților mă făcea să-mi imaginez caldarâmul scaldat în sânge. Intuisem că totul era o chestiune de timp, când valul creat în mulțime, la vestea sosirii generalului Roșu, era gata-gata să mă sfârtece în geamurile vitrinei sparte. M-am strecurat prin lume și, tot într-o fugă, am ținut-o până spre casă. Coana Leonora era îngrozită. Nici nepoții ei, Petre și Ionică, elevi, ca și mine, nu ajunseseră. Doar Elena, în cămăruța ei, fata lui nea Gheorghe, o consăteancă abia plecată din sat, și ea elevă la liceu, stătea zgribulită și speriată. Când m-a auzit, a ieșit în pragul ușii.

– Ce este, ce se-ntâmplă? Tata e singur. Mie mi-e frică! Of, dacă apucam să plec odată acasă! Dar tu, nu, că plecăm mâine, și uite, acum! Spune, ce e?

– Nimic, adică nu știu! Bine nu e! Mulțimea din centrul orașului mă sperie!

– Ai fost acolo, deci? Afurisitele! Ce-ai căutat, mă, împelițatul? Să mă bagi în bucluc?

– Mamaie!... Ho! Adică, stai, că m-a luat valul! Lume multă! Ce să faci? Ția vor ceva! Vor! Asta e, că vor! Vor ce nu au! Și-o vrea binele, că...!

– Mă, mamă, voi sunteți ca și copiii mei! Ei or vrea, că nu e una, alta... Iar răbdarea are limite! Dar

voi?! Vouă ce vă lipsește? Că m-am făcut luntre și punte ca să nu răbdați! În plus, am o responsabilitate, că de-aia v-am primit aci!

– Să nu răbdăm, i-auzi?! Mamaie, lasă-l! Lasă-l să-mi spună! Hai, ce facem? Plecăm? Hai și tu! Te rog, hai acasă!

– Măi, fetiço, unde să pleci? – s-a înfuriat Coana Leonora – Vrei să te joace ăștia în picioare?

– Și tata? Ce știi dumneata? – a început Elena să plângă.

– Tata, ai!? N-ai, muiculiță, minte neam!

– Adică, deloc, cum s-ar zice, nu? Așa deci?! Așa crezi dumneata?! – m-a scos din sărite grija ei, alta decât cea pe care o văzusem, ani de zile, pe chipul său abătut mai tot timpul.

– Pui mic, gata, ia ce ai de luat, și, dacă vrei, hai!

Fata mi-a sărit de gât. Nu mă așteptam. Un fior m-a străpuns din creștetul capului până în vârful picioarelor. Copil ce abia terminase, la țară, clasele primare, era atât de firavă că, agățată de mine, părea mai degrabă un fulg. Totuși, i-am simțit sânșorii. Erau mici, ca niște merișoare ce le vindeau muntenii pe la noi prin sat. Și fierbinți, fierbinți! Coana Leonora a muțit, iar eu m-am făcut purpură, culoarea mățăsurilor scumpe de pe vremea vechilor fenicieni!

– Mă, mă împelițaților! Ia uită-te la ea! De-o șchioapă și, haț de gâtul băieților! Nu te spun eu lui taică-tău? Ai? Ce zici? – s-a repezit coana Leonora la noi.

– Mamaie, mamaie, el e ca și... – a vrut ea să se explice în timp ce mi-a dat drumul, dar am întrerupt-o.

– Păi, nu-i spui? Cine te ține? E fata mea! – am glumit eu în încercarea de a o liniști. Ori nu mai ții minte că eu ți-am adus-o aci, în gazdă?

– Mă, tu să taci! ...Nu i s-a uscat nici buricul și i-auzi, fata lui! Să nu te atingi de copilă, că îți frâng picioarele! Gata, fiecare în camera sa! – a poruncit, aspru, coana Leonora. – Să vină și derbedeii ăia ai fie-mii, și să nu aud păs! Că vă omor cu mâna mea decât să vă schilodească ăștia! Înțeles?

– Da și nu prea! Dar să zicem... – am mormăit eu și am făcut câțiva pași spre camera mea.

Elena nu a înțeles intențiile mele și s-a întristat. I-am făcut, subtil, cu ochiul:

– Hai, du-te!

– Păi, și?...

– Și?! Sărim pe fereastră! ...i-am șoptit – Că n-o intra peste noi. Iar dacă... Până atunci, o să fim departe!

A zâmbit din nou. Lucrușoarele noastre, mici mărunțișuri, intrau în câte o pungă de plastic pentru fiecare.

Câteva clipe mai târziu, deodată parcă dintr-un trecut frământat, și totuși al nostru, am sărit, pe fereastră, desculți, într-un viitor sperat, călcând, în șoaptă, prezentul, pentru a nu ofensa clipa.

– Hai, că n-a auzit! Doamne, ajută! – i-am șoptit Elenei în timp ce am luat-o de mână și, în vârful picioarelor, ne-am furișat pe sub ferestre. Am

ieșit din curte. Pe Câmpia Izlaz, lângă Biserica Madonei, undeva, mai jos, acolo unde stăteam, nici țipenie de om. Casele păreau mohorâte și învăluite-n tăcere. Nu se aprinseseră încă nici luminile, chiar dacă înserarea, în acea zi de douăzeci și doi decembrie, 1989, la numai trei zile înainte de Crăciun, căzuse parcă mai devreme. Doar la coana Leonora, un crâmpei de lumină, palidă-gălbuie, de la un bec, un fel de lumânare modernă pentru economii, răzbea dinspre bucătărie. Probabil atunci, când noi, tuști în grădină, ea ne pregătea ceaiul, feliile de pâine unse cu margarină și gem de prune.

Am luat-o spre căminele studențești de la Agronomie. La câteva sute de metri de gazda noastră, ne-am oprit. Eu mi-am tras niște bocanci butucănoși în picioare, iar Elena, niște teniși, și ăia ruptți, de parcă pentru ea era toiuł verii.

– Păi, în ăștia ? – am întrebat-o în timp ce, parcă, m-au luat frigurile. Nici ai mei nu sunt mai breji, dar măcar nu îngheț.

– E, și cu tine ! Alții n-am ! Asta e ! – m-a privit, jenată. Poate o fi făcut rost tata de ceva bani... Zicea că vinde o capră. – a ezitat ea. Și o să am, în seara de Crăciun, cizme. Vine Moșul ! Mi-a promis ! Îți dai tu seama ? O să am și eu cizme ! ...Deși, of, iezișorii ! Fără ei, parcă n-o să mai vină primăvara ! Sau o să vină în altă parte, iar, la noi, cine știe când !

– Șit ! Că o să vină ! – am strâns-o eu de mână, când ne-am apropiat de Grădina Mihai Bravu, în timp ce, alături ei, la sediul miliției, se îmbarcau

mașini cu soldați și ofițeri. Să știi că nu e a bună ! Ce ne facem ?

– Hai să o luăm... Pe unde s-o luăm, Doamne ?
– s-a speriat ea. Ce vor ? Cine sunt ?

– Ei, ce ?! Balamucul ăla din centrul orașului ! Ia stai ! Ascultă !

– ...

– I-auzi ! – am îndemnat-o eu, din nou, în timp ce ne-am ascuns, din văzul lumii, după niște boscheți spre capătul grădiniței.

– Mda ! Ca un vulcan !

– Pui mic, parcă ai fi un om mare !

– Am învățat la școală. Când e gata, gata să erupă, tremură până și aerul din jur. Apoi odată, uuuu și buf ! Foc și fum ! Până la cer ! Pietre și lavă ! Pârjol, peste tot !

– Ai imaginație, nu glumă !

– Mi-a povestit și bunicul, adică tata lui tata, că a fost la război. La ultimul Război Mondial !

– Și ce are una cu alta ?

– Păi are, ...are și nu prea ! – a ezitat ea. – Dar și acolo, uuuu !, și buf ! Și poc ! Picau bombele din cer... Și... și ce să o mai ocolim ?! Prăpăd ! Așa zicea tataie ! Tu ce zici, o să fie iar război ?

– Doamne, ferește ! Război ? De ce război ? Mușcă-ți limba și hai !

Ținând-o de mână, ca un frate mai mare, am făcut mai întâi câțiva pași liniștiți, încât să nu atragem, prea mult, atenția celor ce alergau dinspre Craiovița Veche, un cartier mai prăpădit al Craiovei,

spre centrul oraşului. Când am ajuns aproape de clădirea tribunalului, am rupt-o şi noi la fugă, chiar dacă în ea, peste tot, luminile erau aprinse. Nu ne-am oprit până spre Calea Severinului. Am traversat apoi pe lângă clădirile ponosite, ce aşteptau, triste, să fie dărâmate, spre autogară. Străzi înguste, la fel ca şi a noastră, păreau pustiite. Când am ajuns în faţa gării, am răsuflat şi eu şi Elena, oarecum uşuraţi. În realitate, şi unul şi celălalt tremuram din toate încheieturile, chiar dacă, cel puţin mie, şiroaie de transpiraţie mi se prelingeau pe şira spinării, iar aburii îmi ieşeau pe gură, ca pe coşul unei locomotive de epocă. În autogară, învălmăşeală. Nimeni nu ştia dacă mai circulă maşinile, dacă se mai putea pleca de la oraş spre sat sau invers. O stare de spaimă, dar şi un soi de nevroză era, într-un anume fel, haina care învăluia tot. Cei îndreptăţiţi să pună în mişcare sistemul, parcă erau năuci. Navetiştii, marea majoritate muncitori ai şantierelor, trecuţi şi ei prin urletele din centrul oraşului, se manifestau, la întâmplare, fie singurari, fie în grupuri.

– V-a luat mama dracu ! Gata cu voi ! Aţi furat destul ! Bă, acum o să daţi tot înapoi ! E, acum e acum ! O să crăpaţi de oftică ! – se amuzau şi acuzau, în acelaşi timp, cei mai mulţi, oarecum ameţiţi de sticla cu alcool, doza lor zilnică de curaj sau inconştienţă spre ziua următoare, procurată din timp pentru drumul de întoarcere spre casă.

– Jos Ceauşescu ! Mama voastră, cu el cu tot !

– Mai aşteptăm, mă, mult ? Unde-s, bă, maşinile ălea care ne duceau spre cele mai înalte culmi ? Ai ?

Fir-ați ai dracu cu el cu tot! – a îmbrâncit un oarecare pe impiegatul de mișcare, un pirpiriu îmbrăcat în uniformă, ce părea, în lumina farurilor, alb ca varul.

– Bă, dați drumul la mașini sau vă dăm foc?! – a amenințat un altul.

– Răbdare! Oameni buni, răbdare! – abia a putut zice unul dintre șoferi. Să primim dispoziții și mergem!

Și eu și Elena așteptam zgribuliți. Pentru o clipă, m-am gândit la coana Leonora, gazda noastră. Trecuse ceva timp de când plecasem și, cu siguranță, ne observase lipsa. Mi-o și imaginam vânătă de supărare, tremurând, tunând și fulgerând. „Mă, împelițaților, vă rup curu’ cu nuiaua. ...Că mi-ați mâncat zilele! Ia uite-i?! Bată-vă norocul să vă bată!” Fără să vreau, mi-am frecat mâinile. Nu aveam indispensabili și am simțit cum tremur tot. Într-un anume fel, însă și de furie și de frig. Am privit-o pe Elena. Purta o hăinuță, un fel de canadiană improvizată.

– Nu, mie nu mi-e frig! – a încercat ea să mă convingă, intuindu-mi privirea, chiar dacă sufla în palmele strânse pumnișor, o idee mai mare decât un ou de rață. Vreau să mergem acasă! Știi ce? Hai pe picioare! Până se lămuresc *ce* și *cum*, noi ajungem. Ce zici?

Am privit-o cu teamă, oarecum speriat, și m-am întrebat ce anume o chema acolo, când, logic vorbind, mai simplu mi-ar fi fost să o iau din nou de mână și să ne întoarcem în oraș, pe Câmpia Izlaz, la

gazda noastră. Pentru boroboața făcută, mai ușor mi se părea a suporta o chelfăneală, chiar și în locul ei, însă, după aceea, puteam fi la adăpost. Elena mi-a simțit nesiguranța.

– Vreau să ajung acasă ! – a bătut ea din picior, îndârjită. – Mi-ai promis ! Te rog !

– Draga mea !...

– Păi, da, o întorci ?!... Nu mai sunt „pui mic !“ ... Că nu mai vrei să mergem... Să mergem pe jos...

– Treizeci, patruzeci de kilometri pe jos ?! Eu cred că tu... Doamne, iartă-mă ! Noi doi, pe drum, în miez de noapte ?! Și balamucul ăsta, peste tot ! În plus, or fi lupi, porci mistreți... Stafii !... E, dacă sunt stafii ?... Sau eu știu ce-o mai putea fi ?!

– Zii mai bine că nu ai curaj ! Mă gândeam că ești și tu mai mare, că ești bărbat !... – a fost ea, pentru o clipă, și ironică și supărată pe mine. – Pe vremuri, nu erau mașini. Lumea venea și se întorcea de la oraș, pe picioare. Făceau un fel de plimbare...

– Știi tu ?!

– Păi, știu, află că știu !

– Ți-a spus bunicu-tău ! Că numai ăla ți-a băgat în cap tot felul de baliverne !

– Știi ce ? Bunicul meu e om în vârstă ! ...Și nu se cade ! Dacă nu mai vrei, poți să te întorci ! Abia te-așteaptă coana Leonora ! Bâta... o fi după ușă ! Eu, una, vreau acasă. O să fac ce face lumea !

– Of, lumea asta ! Lumea... de când e lumea... Un fel de nebunie ! Acum, mai rău ! Nu vezi ? N-ai ochi ? E vreunul zdravăn la cap ?

– E, și ? Ce îmi pasă mie ? Până mâine, ... adică ce zic eu până mâine ?... Oricum o să le treacă. Și... cineva o să-i și potolească. Păi ce, sunt de capul lor ? În plus, eu sunt un copil. Nu are nimeni cu mine nimic !

– Așa crezi tu ! N-ar trebui, că... ce ar avea ? Dar dacă, nu cumva, uite, din întâmplare, la necaz, deodată li se năzare că, din cauza unora ca noi, sunt ei pe drumuri ?! E, ce zici ?

– Să zic ? Tu nu auzi ? Ceaușescu... alte ălea. Eu vreau...

– Dacă vrei, ce să fac ? Vrei ! Mai tremurăm ce tremurăm, că tot o face toată lumea... – m-am răzgândit eu pentru o clipă – „...Dar, oare, chiar tremură ?“ – m-am întrebat, cu gândul la frica din fiecare și mai puțin la gerul ce se lăsase, și iarăși mi-am frecat mâinile.

Atunci, nu am înțeles mai nimic. Autogara mi se părea un amestec ciudat, o lume parcă fără lume, scoasă din timp, scoasă din rost. Cu alte cuvinte, fără cârmă. Pentru unii însă, probabil, abia atunci legată, din nou, la ochi. Imaginea unei vieți cel puțin prospere și ordonate, cu câțiva ani în urmă, îmi părea a fi doar în orașele țării, chiar dacă și celor de la sat li se trâmbițase binele și viitorul, la tot pasul. Propagandă ! E, tocmai acolo, în propagandă, în slugile sistemului, voiam să descifrez frica. Mi se părea că în ea își avea rădăcinile tot ce se întâmpla în acel moment, în acest sentiment și în starea de lehamite nestăpânită. În mintea mea, atunci, eram tentat să cred că cei ce slujiseră regimul și, vrând-nevrând, își

linseseră, zi de zi, mâinile băgate până la cot în miera, doar a lor, acum, la judecata de apoi, tremurau ca varga. „Să vezi ce n-ai văzut !“ – îmi tot repetam în gând. M-am înșelat ! Ei nu erau la vezeală. Pregătiți din timp, departe de ochii lumii, își repuneau, abia acum, ce-i drept, cu un altfel de teamă, lumea în propriile lor tipare.

Cel mai puternic sentiment, frica ! – aveam să aflu mai târziu, la școală, studiindu-l pe Nietzsche. Cu nuanțe însă ! – ar fi trebuit să adauge maestrul și, sentimentul, deși subiectiv, ar fi avut structură conceptuală și chiar caracter universal.

*

* *

Târziu, când spre Valea Roșie, un alt cartier al Craiovei, vecin cam cu toate unitățile militare, se auzea doar zgomotul armelor, iar gloanțele cu trasor le confirmau prezența în întunericul nopții, șoferii au tras mașinile la peroane. Lumea a dat buzna și s-a înghesuit în ele. Peste tot, urlete și înjurături. Cu alte cuvinte, un vacarm de nedescris. Pentru o clipă, am pierdut-o pe Elena din mână. M-a cuprins o spaimă cumplită. Am țipat cât m-au ținut puterile. Mi-a răspuns tot țipând. Aproape cățărată pe spatele unui călător, era la o palmă de a intra în mașină. Am urmărit-o cu sufletul la gură, până am fost sigur că nu i se poate întâmpla nimic. Când am zărit-o stând pe un scaun, lângă ușa de la intrare, aproape că îmi venea să plâng de bucurie. În toată nebunia aceea, ea

îmi părea fericită. M-am liniștit. Am așteptat să urce toți. În cele din urmă, am intrat și eu. Când m-am văzut în mașină, am avut însă sentimentul condamnatului care nu știa cum îi fusese sortit sfârșitul. O clipă, chiar m-am gândit la faptul că cel mai ușor de redus pentru totdeauna la tăcere ar fi fost îmbarcarea noastră. Câteva gloanțe rătăcite, venite de te miri unde, ne-ar fi făcut să ne omorâm ca bestiiile. Iar, după aceea, liniștea ! Una dorită de cei ce voiau să lucreze „spre binele națiunii“.

*

* *

În cele din urmă, am plecat. Scrâșnind parcă din toate încheieturile, mașina a ieșit din autogară. În interior, toți, ca sardelele.

– Vino aici ! – a strigat Elena.

– Aș veni, dar unde ?!

– Mă ții pe mine pe genunchi !

– Du-te mă, băiete, dacă tot te roagă fata ! Se mai face puțin loc, altfel murim !

– Stai, mă, locului ! Vezi, că mă calci pe picioare și... ! Că nu vă mai potoliți ! Niște gură cască ! Măcar noi avem servicii !

Nu am zis nimic. M-ar fi putut costa.

– Avem pe dracu ! Eu n-am mai luat leafa de vreo trei luni. Și, poimâine, e Crăciunul ! Vai de mama noastră ! – și-a zis, ca pentru el, unul din spatele meu.

Cu greu, în cele din urmă, am ajuns la Elena. M-am așezat pe scaun și am luat-o în brațe. Peste noi, plasele cu haine. Când am cotit spre drumul Vâlcei, mi-am aruncat, din nou, ochii pe geamurile mașinii. Casele păreau înmuiate în tuș. Nici țipenie de om și nici măcar o lumină ! Cei care prinseseră un loc pe scaun, deja moțăiau. O duhoare de haine ponosite mă strivea. Am oftat. Doar Elena a sesizat. Și-a trecut mâna pe după gâtul meu, ca și când ar fi vrut să spună : „răbdare, că acum ajungem“, apoi s-a agățat de spătarul scaunului. Totuși, îmi era cald, iar ea mi-a simțit disconfortul.

– Sunt grea ? – m-a întrebat, în șoaptă, la ureche.

– E, și cu tine ! Aglomerația asta... Mă sufoc ! Dacă și-ar spăla și ăștia măcar picioarele, din două în două zile, acum starea noastră ar fi de două ori mai bună.

Fata a zâmbit.

– Lasă, bine că am scăpat din iadul ăla ! Cine știe ce se mai întâmplă ?

– Și coana Leonora ? – am regretat eu. Trebuia, totuși, să-i spunem !...

– Ne-ar fi legat de pat ! Era în stare, ascultă-mă !

– Mda ! Dar, după vacanță, ...tot la ea ne-ntoarcem !

– E, o să ne cam ia de urechi și apoi o să-i treacă...

– Asta nu ar fi nimic ! Dacă ne dă pe ușă afară ?... Unde mai stăm ? Și iarna ! Primăvara,

găsești mai ușor o cameră ! Acum, se ard lemne !
Cheltuieli în plus !

– Până atunci, mai vedem noi... O să-l pun pe
tăticuțul meu să-i dea un telefon și... o să ne ierte...
Ai să vezi, o să ne ierte ! – a repetat ea încrezătoare.

Am tăcut. De cum am trecut de termocentrală,
ne-a izbit mirosul îngrozitor de la crescătoriile de
păsări din Șimnic.

– Cum or putea trăi oamenii ăștia aici ? – m-a
întrebat Elena.

– Și dacă n-ar putea, unde să se ducă ? – am
întrebat-o, la rându-mi.

Aproape că ne-am sufocat. Câteva clipe, nu am
putut respira. Nu mi-a răspuns. Nici nu avea cum,
deși, uneori, chiar la vârsta ei, mă uimea. Crescuse
mai mult pe lângă bunici și de la ei învățase, fără să
vrea, viața. Nevoia o pusese, de mică, la încercare.
Nu plecase încă la școală, în clasa I, când, singură
acasă, de foame, își făcuse, pentru prima dată, pâine.
O copsese pe yatra încinsă. În spuză, tăciunii, pe
jumătate stinși. Îmi povestise, într-o seară, după cină,
la coana Leonora, când m-am dus să-i cer, cu
împrumut, niște cerneală. O spunea cu nonșalanță.
Ba chiar cu o oarecare mândrie ! Atunci, mi-am dat
seama că pe mama sa, Elena nu o mai ținea minte.
Murise când, probabil, abia putea să o țină de fustă.
Eu, da !

– Pui mic ! – am încercat să o alint, cu vocea
stinsă.

– Știi că-mi place ?!

– Ce ? – am întrebat surprins.

– Cum îmi spui tu ! I-auzi : „pui mic !“ – mi-a zis în timp ce și-a lipit obrazul de al meu.

Am privit în ochii ei ca în adâncurile unui lac de un verde-albastru, pe care se adunaseră, la taină, peștii.

„Dacă într-o zi am să mă îndrăgostesc de ea ?!“ – m-am rușinat eu și, copilărește, cred că obrajii mi-au luat foc.

– Arzi ! Să nu răcești ! I-auzi, „pui mic“ !

Am zâmbit discret. Pentru o clipă, mi-a venit în minte acvariul cu peștișori din holul de la intrarea în casa Leonorei. În el, plante, scorburi în pietre ornamentale și niște carași argintii cu pete roșii pe cap, un fel de fâțe veșnic dezinvolve, cu poftă de viață. Le analizam, uneori, minute în șir. Rar se întâmpla să vină vreunul mai spre marginea vasului și să mă privească. Atunci când însă gazda mea se apropia de ei și întindea mâna deasupra apei, erau în stare să îi sară în palma făcută căuș. Pe ea o și cunoșteau, o și iubeau. Uneori, ridicam și eu mâna la fel ca ea. Fâțele se agitau o idee, apoi își vedeau de-ale lor. Deveneam gelos.

– Știi ce ? De astăzi, n-am să îți mai zic „pui mic !“

– Dar cum ? – a tresărit Elena.

– Uite, fâță mică ! Păi, nu ?

– Hai, mă ! ... Cum „fâță ?“ ...Că sunt prea mică ?

– Ești și nu prea ! ... Cum Dumnezeu să-ți spun... Și totuși, ești ! – m-am bâlbâit și mi-am aruncat, din nou, privirea pe fereastră.

Urcam, cu greu, dealul Șimnicului, pe lângă relele televiziunii. Motorul mașinii gemea. De sus, am privit înapoi, spre vale. Orașul părea un mic platou. Dincolo de el, țara, marele platou ! Pe el, în acel moment, istoria, o penibilă figurație. În rest... !

*

* *

Sus, și noi și șoferul am răsuflat ușurați. Nu mai fuseserăm nevoiți să coborâm din mașină și iar să ne jucăm în picioare, la o nouă urcare. Când mi-am reamintit de vacarmul, pe care îl lăsasem în centrul orașului, de țuitul armelor care încă se mai auzea înfundat, undeva, departe, în noapte, am avut sentimentul că urcasem viu, cu Elena în brațe, parcă spre cer, la Dumnezeu. După un timp, liniște deplină. Doar mașina scârțâia, greoaie, și motorul ofta la fiecare schimbare a vitezei. Unul din navetiști asculta în surdina la un mic aparat de radio. Știri care mai de care, îndemnuri, unul după altul, pe postul național, le percepeam fără a le desluși. Nimeni însă nu-l întreba nimic. Navetiștii păreau amortiți. După scandalurile din autogară, mușiseră. Parcă nu-i mai interesa nimic. Moțăiau și atât.

– Dă, domnule, drăcia aia mai tare, să auzim și noi ! – l-am rugat eu pe cel ce avea aparatul.

S-a făcut că nu mă aude. Mai mult, nu a schițat nici măcar un gest. Dar nici cei din jur. Toți tăceau. Parcă, dintr-o dată, s-ar fi temut unii de alții. Frica își spunea cuvântul. Le intrase în oase, în sânge, în creier, peste tot. „Taci, că îți pierzi pâinea !“ –

devenise o formă de a fi. Și asta nu ar fi fost nimic. Ceva m-a făcut să fierb. Îmi venea să urlu, însă am muțit parcă trăsnet de același sentiment. Frica! Mi-am concentrat însă auzul. În sfârșit, am înțeles bine că dictatorul fugise, că fusese prins, că poporul era liber, și-am vrut să strig: „am scăpat, oameni buni, am scăpat!“ Nu am îndrăznit. În brațe, o țineam pe Elena. Pentru o clipă, mi s-a părut a fi cea mai gingașă faptură din lume și-mi era mai bine așa. Am strâns-o, ușor, de mână. Părea anesteziată. Se gândea, probabil, la ai ei. Privea doar din când în când prin geamurile mașinii, pentru a identifica locurile, apoi îmi șoptea la ureche:

– Mai e puțin! Pădurea Gruței, la un pas! Coborâm la Picături... și-apoi urcăm dealul spre Bulzeștiul nostru.

– Așa e! ...Dar mai avem ceva drum! – am aprobat-o eu când am zărit, în noapte, turla bisericii de pe dealul Motociului. Din nou, am ciulit urechile.

– Auzi? Tu auzi? – am întrebat-o.

– Da... clopotul bisericii! Noaptea! Aud, dar de ce, Doamne, iartă-mă?!

– E, de ce?! S-o mai deștepta lumea! Mă gândesc și eu... Că doarme cam de mult, altfel, vorba ta: de ce?!

*

* *

Chiar și când am coborât coasta la Gura-Racului, în Bulzești, se auzea glasul clopotului. Părea însă, parcă, mai înfundat. Venea mai din

adâncuri, dinspre satul cel vechi, dispărut cândva. Rămăsese acolo, semn lui, doar biserica din lemn și cimitirul cu lileci.

„Ducea-v-ați la Lileci !“ – blestema unul, altul, prin sat, când nu mai putea răbda, și aproape toți, primăvara, în fiecare an, când se măsurau iarăși curțile. Ordin de la Tropăneăță, președintele c.a.p.-ului, și de la mai marii țării, capi pe la județe. De la cei cu grija față de om ! Nu cumva să li se dezlipească burta și, de-aici, probleme cu cocoșa croită la comandă, de cum s-a liniștit Al Doilea Război Mondial.

– I-auzi ! Clopotele ! Și la noi, ca peste tot ! – i-am atras atenția Elenei.

– Le-aud ! Bine însă că am ajuns. În rest, îmi spune el, tăticuțul meu, de ce bat noaptea.

– În seara asta, că mâine s-ar putea să tacă ! – am completat eu, cu gândul la zilele ce aveau să vină.

– Păi, o să tacă ! Trebuie să tacă, nu ?

Nu i-am răspuns. Nu știam, de altfel, ce să-i spun.

Prin sat, mașina a oprit din loc în loc. Oamenii au coborât, unul după altul, aproape de casa lui. Din dosul perdelelor sau din pridvorul casei, fiecare își aștepta, cu teamă, pe al său. La fel și nea Gheorghe, tatăl Elenei. L-am zărit stând în pragul ușii.

În stația de autobuz, după ce s-au împrăștiat oamenii, la numai câțiva pași de casa ei, Elena m-a îmbrățișat, apoi ne-am despărțit. Era un fel de a-mi mulțumi. Aș fi vrut să o sărut măcar pe obraz sau pe

frunte, însă m-am mulțumit cu o strângere de mână și am plecat.

– Ne vedem mâine ! Să vii că o să taie porcul !
Te-aștept ! Auzi, să vii ! – a îndrăznit ea, copilărește.

Când am intrat în casă și le-am povestit alor mei despre tot ce se întâmpla în oraș, au rămas muți.

– Ia vezi, femeie, difuzorul ăla merge ? – a întrebat bunicul meu.

– Nu merge ! Să tot fie o săptămână de când...
– a răspuns Ioana.

– Mă, tataie, umbli și dumneata prin lume și... !
N-ai simțit nimic ?

– Când umbli după o pâine până amețești...
Sărăcia îți ia mințile ! În plus, de când am îngropat-o și pe mumă-ta și pe taică-tău, nu-mi mai arde de nimic.

Cu toate astea, cele auzite de la mine l-au îngrijorat.

– Nicolae trebuie să știe mai bine ! Îi tot ascultă pe ăia de la Europa Liberă !

– Merg și eu !

– Mă, tată, treburile astea sunt și nu prea, pentru tine ! Dar, ce să zic..., dacă vrei...

– O fi sau nu, hai ! – l-am îndemnat eu, chiar dacă oboseala își spunea cuvântul.

La vecinul nostru, am ascultat până târziu, când pe un post, când pe altul, tot ce se întâmpla în țară. A doua zi, cu noaptea în cap, ne-am dus să tragem împreună cu el, din nou, clopotul.

– Bă, Costică, gata, ăsta e sfârșitul ! Ascultă-mă pe mine ! Am fost la război și-n est, cu nemții, și-n

vest cu... Am trecut Prutul, Nistrul, Tisa, apoi Hronul, Nitra, Vagu, Morava. Bă, Tatra Mică și Tatra Mare !... I-am închis ochii lui Grigore Duluman. Căzuse împușcat. „Trage, trage, mă camarade !“ – te implorau cei sfârtecați de schije. Război ! Chinuri ! M-au împușcat și pe mine, – parcă ți-am mai spus – dar am scăpat. Războiul, vai de mamă de om ! Însă parcă tot ce au făcut ăștia e și mai rău ! E împotriva firii ! Bă, ani de-a rândul ! Și, când o ții așa, odată, tot ce faci se întoarce împotriva ta ! Asta e ! N-au lăsat și păcătosului o porțiță spre viață ! Să-și crească liniștit copiii... Să fie liber și stăpân pe-ale lui. Că de-aia l-a lăsat Dumnezeu om ! Dar, vorba unuia cu carte : „Domnule, ce s-a înmulțit lumea, dar oamenii, deloc !“

– Adică, lume multă, dar oameni, adică oameni, oameni, neam !

– E, mă, Costică, așa ! ...Că mai umbla, odată, de mult, unul, în ziua mare, cu lumânarea aprinsă, pare-mi-se, prin Atena, să găsească tot un om, și, vorba ta, nimic ! Mi-a spus frate-meu Mărin, poetul, ...sau George... ?! Ori unul, ori altul, tot aia e ! Au citit ei nu știu unde...

– Or fi citit, că de-aia au carte !

– Asta e altă poveste ! Mă, ă! mai mare lucru, pe lume, e să fii om !

– Așa ! ...Și vorba, vorbă să fie !

Mai acum vreo câteva zile, vine ăsta... ăsta, mă, de e primar acum, și-mi zice : „Nicolae, ai pus privata pe pământul colectivului ! Săptămâna de vine –

adică asta – dac-o mai văd acolo, îți fac proces verbal !“

– I-auzi, te amendează ! Țsta om e ? Păi, el știe că de acolo, de dincolo de gard și până spre baltă, a fost pământul tău ? ...Și cât ai dat la colectiv !?

– Am dat ?! Au luat ! Parcă a dat careva ?!... Au luat ăștia care n-aveau nici izmene pe ei ! Tremurau, că ne pricopsim noi ! Nu ții minte ?

– E, nu ?! Întâi au luat caii ! De, dușmanii de moarte ai Revoluției Agrare ! Și-apoi, salam și bocanci ! Ca să vezi ! Și-apoi, cu câinii ! I-ai ! Și... tot la tăbăcit ! ...Că mi s-a rupt sufletul ! Dac-o mai țineau așa, ne tăbăceau și pe noi !

– Mai știi ? Pe la Canal, pe la Gherla sau Poarta Albă... Am scăpat că aveau nevoie de slugi, altfel... O viață, 50 de ani, slugi !

– E, ăștia, vorba ta, oameni sunt ?! – a întrebat și bunicul, parcă dus cu privirea într-o altă lume. Nicolae, trage, mă, trage clopotul să se ridice satul ! Poate schimbăm și noi ceva ! Că lumea se schimbă, se-nnoiește ! Și dacă noi nu, tot cârpiți, tot în zdrențe rămânem !

– Câtă vreme, cârpaci ne e cârmaciul, ne merităm soarta ! Asta e ! – a repetat Nicolae, mâhnit, printre bătăile clopotului : bang ! ...bang ! Mă, Costică, adevărul e că nici nu ai cu cine !

Tataie a tăcut. Și eu am rămas gânditor și zgribulit. Doar vecinul nostru s-a încovoiat, din nou, cu sfoara clopotului înfășurată pe după mână, gata, iar, să-l tragă. Dintr-o dată, bubuitul unei puști a răsunat de-a lungul văii Bulzeștiului. Ne-am speriat.

– Cine să fie ?

Nicolae a numărat pe degete. Îi știa pe cei ce aveau arme. Toți, activiști de partid comunist.

– Mă, Costică, hai, că ăștia sunt în stare să ne facă ciur ! Și nu mi-e de-aia, dar ,am scăpat de pe front și nu vreau să mor împușcat, aici, ca un câine legat !

*

* *

Am ajuns din nou în sat. Drumul principal era aproape pustiu. O stare de încordare și de neliniște plutea, parcă, deasupra caselor. Oamenii păreau a fi împărțiți. Cei mai mulți își vedeau de-ale lor. Totuși, cam la a patra sau a cincea casă, din spatele gardurilor, cineva trăgea cu urechea. Erau din cei care făcuseră pact cu diavolul pentru a trece mai ușor puntea. Dincolo de ei însă, cu siguranță, era un delator, prin însuși felul său de a fi.

– Hai, noroc, bă Costică ! De la cimitir, ai ? Ne trageți clopotele ?! Și noaptea și ziua ! Bă, ascultă-mă pe mine, trageți a rău ! Și răul tot pentru voi o să fie, că pe tovarășii... Mai bine ți-ai vedea de ale tale ! ...De copilul ăsta, că tot n-are tată, n-are mamă ! Nu are pe nimeni și... o vrea să facă și el o școală ! ne-a amenințat Bircă la doar câteva clipe după ce ne-am despărțit de vecinul nostru. Lasă-l pe Nicolae ! ăsta, ehe, dacă l-ar fi mirosit comuniștii... A scăpat ca prin urechile acului ! Că frate-său e ce e ! Că ălălalt e pe unde e... A avut noroc ! O jalbă, atunci, la vremea potrivită, și-l împușcau ca pe Chirțu. Legionar ! ...Și a doua zi, poc ! Fără judecată ! Asta

aşa..., ca să vadă lumea că nu te poți pişa în contra vântului !

– Ptiu ! Bată-te să te bată ! Nici acum în al 12-lea ceas ? Bălţeşte otrava în tine ! Vezi-ţi, mă nene, de ale tale ! Şi lasă-ne, că o să vedem noi *cum* şi *în ce fel* !...

– Eu o să vă las, dar de scăpat, nu o să scăpaţi cu una, cu două ! Aşa a zis tovarăşul. Şi, tovarăşul, care va să zică... Ştii bine cine e tovarăşul ! Şi partidul şi funcţia... Voi credeţi că ei, gata, hârşti cu buretele, şi-i stergi ! Că vrei tu şi Nicolae ăsta ! Ca la şcoală ! Bă, Costică, nu se poate ! Au 50 de ani în spate ! Şi partidul a făcut una, alta ! Şi are omenii lui ! Iar voi : Bang ! Bang ! Trageţi clopotul ?! Păi, băăă, ... vai de capul vostru ! Aţi îmbătrânit degeaba ! Să nu vă cânte vouă popa mâine-poimâine... Şi, asta dacă o să vrea tovarăşul ! Că el dă ordin ! ...Şi popa execută ! Ori, crezi că e de capul lui ?!

– Bircă ! Du-te, mă nene, du-te şi lasă-mă în plata Domnului ! Du-te !

– Ce e, mă ? Păi ce, e drumul tău ? Aici, pe drum, fac ce vreau ! Că aşa mi-a zis tovarăşu'. Să nu zici că nu ţi-am spus ! I-auzi, ai dracu, trag clopotul de-aseară şi eu să mă duc !

– Bă, pleci sau bag furca-n tine ?! Paştele mă-tii, cu tovarăşul tău cu tot !

– Costică, mă omule, gata, lasă-l ! – a încercat Ioana să-şi liniştească bărbatul. O fi cu băutura în cap, acum, de dimineaţă... O fi rămas aşa de aseară, sau l-o fi pus careva dinadins... Şi te bagă ăştia la

zdup. Sau... Doamne, ferește ! N-auzi cum bubuie puștile pe vale la deal ? Intră în casă, că avem noi pe-ale noastre !

– Păi, nu-l vezi ? Una, două, cu tovarășul... Să se ducă..., Doamne iartă-mă, cu el cu tot !

– E din ai lui !. Tu nu ai de unde, ști, că umbli pe la oraș ! Eu, însă, îi văd de-o viață ! ...Că și Nicolae ăsta s-a găsit el mai cu moț, să bată clopotul !

– Bate, femeie, bate ! Și bine face ! Că prea am stat îmbrobodiți ! Ba că s-o schimba ceva mâine, ba c-o fi mai bine poimâine... Și bine... nu mai e ! De ani de zile, ne țin ăștia în genunchi și cu capul plecat ! Dar, până când ? Iar dacă tot o să stăm cu mâinile în sân, Bircă și analfabeți, de-i ca el, o să-ți măsoare, la primăvară, iarăși, curtea. Și tu nu vezi că nici pâine nu mai e ? Ce mai așteptăm ? Să ne spună tot ăștia *cât* și *cum* să trăim ?! *Cum* și *cât* rahat să mâncăm ?!

– Mă, omule, are Dumnezeu grijă ! Eu n-am văzut unul să scape ! Fiecare, odată și odată, tot plătește ! Uită-te la Biriță ! Pe vremuri, cârciumă, nu glumă ! Acum, pustiu ! Cu toți banii lui ! Toată viața a înșelat ! Ba, apă în țuică, ba pe mână cu haiducii...

– Haiduci, i-auzi ?! Tâlhari, femeie ! Hoți la drumul mare ! N-au dat iama pe la noi, că nu aveau ce lua... Haiduci ?! Povești pentru copilul ăsta, dar nici el nu mai crede ! Dai cu parul în cap la om, îl lași lat pe marginea șanțului și, i-auzi, domnule, haiduci ! După război, haiducii intrară în partid. Loc de

camuflaj, nu glumă ! ...Și partidul uite ce-ți face ! Tot un fel de a da cu parul în cap e ! ...Paștele mamei ei de viață ! Că s-au găsit unii, tot de-ai lor, să scrie povești de îmbrobodit lumea. Haiducul e... și să vezi, ehe... ce e !

– Bă tataie, nu te știam așa ! – m-am mirat, cu gândul la omul tăcut, posac, fără chef de lume.

– Cum așa, mă băiete ? Află, ăsta sunt de când mă știu, numai că, prin șaizeci și doi, mi-au băgat „haiducii“ pumnul în gură ! Și abia acum simt că-l pot scoate ! Aia e ! Nu te lua după mumă-ta Ioana ! Cap îmbrobodit ! Că i-au luat ăștia mințile ! Nu aude, nu vede ! S-a cocoșat pe sapă, pentru binele poporului ! Care popor ? Ai ? I-auzi : haiduci ! Doamne, iartă-mă !

– E, gata ! A zis și ea... Că nu-i place scandalul... Bă, tataie, să te protejeze !

– Ce să facă ? „Taci, omule, c-o fi bine ! Mă, omule, facem și noi ce face lumea !“ Și uite, lumea ! În zdrențe, moartă de foame și cu pumnul în gură ! Stai cu diavolul la masă și, dacă nu-i vezi coarnele, ți se pare înger ! Așa că..., mă băiete, eu am cam îmbătrânit ! Tu să iei seama ! Să nu vă înșele ăștia și pe voi ! Că lupul își schimbă părul, dar năravul, ba ! Eu, dacă aș trăi să te văd om, dar om – vorba lui Nicolae – la casa ta, aș pleca în genunchi spre Dumnezeu, pe lumea ailaltă. Și să mă ierte, și să-i mulțumesc ! Dacă m-o ierta ? ! Că, să taci o viață nu prea e de iertat ! Asta e !

*
* *

În cele din urmă, bunicul s-a liniștit. A devenit, din nou, posac. Privea pe fereastră, în gol. În realitate, fierbea. Probabil, așa o fi fost tot timpul, însă, cu greu cineva l-ar fi ghicit !

– Bă, tataie, nu mai fi trist, că Bircă, ăla, e... cum e ! Parcă dumneata nu-l știi ?! ...Și-l cunoaște întreg satul ! Dar, dacă a fost o viață întreagă slugă la ... ăsta, cum ziceai, mă, că-l cheamă ? ...Ăsta, domnule, pe care l-a fâtat mă-sa activist ! ...Și se plimbă când cu birja, când cu imeseul. Fir-ar să fie !...

– Auzi, nu mă necăji și tu ! Dă-l în mă-sa ! Parcă de-asta îmi arde mie acum ?! PCR-ul cu imeseul, iar noi, ăștia, ălalți, pe jos, în șoșoni de cauciuc. Că suntem mai proști ! Și nici așa n-avem voie ! I-auzi, că nu suntem de capul nostru !

– Păi, suntem ? Întreb și eu că, na, sunt mai mic. De unde să știi ?

– Suntem... vai de mama noastră ! Că nici nu vezi bine lumina zilei și, ăștia : flească, cu botnița în nas ! Una nevăzută, care te face să dai și ce n-ai ! Că trebuie să dai e de când lumea ! Ehe, de dinainte de Noe ! Pe-atunci, era zeciuiala. A zecea parte și-atât ! În plus, o dădeau toți ! Acum nu, doar noi, și-n permanență ! Noi, ăștia „mulți și proști“, că de la ceilalți ce să strângi ?! Cum s-ar zice, cotizăm pentru binele poporului ! Și iar vin și zic : domnule, care

popor ? Ascultă-mă pe mine, cotizăm ca unii să aibă saltele pline cu bani și somnul dulce. Cică altfel, pe ei i-apucă insomnia. Nu pot dormi ! Ce să mai zic ? ! Ne-am născut fâțe într-un acvariu de rechini. Când te miști altfel decât ai dreptul, haț, te compostează. Sau te înghit, și, a doua zi, ești doar un excrement pe fundul apei. Au și cu ce ! Rechinii sunt dotați cu fălci și, numai după aceea, puși în capul trebii ! Dacă dai zilnic obolul, te cocoșezi încet-încet, iar, într-o zi, te lasă să putrezești în pielea ta. Și asta, dacă nu ți-au luat-o definitiv !

– Cum-necum, tot un fel de îngurășământ natural pentru flora marină, devii ! – am îndrăznit eu, făcându-l să schițeze și el un zâmbet în colțul gurii.

– Da ! Mă, copile, nu ești prost ! Și de ce ai fi, că și taică-tău și mumă-ta aveau minte ! Carte, mai puțină, că nu au apucat să facă ! Ne-au tot hăituit pentru o bucată de pământ ! Dacă aș fi știut, îl dădeam dracu de la început și, poate altfel ar fi fost acum ! Așa, ei putrezesc în pământ, iar eu, de viu.

– Ce trist vorbești ! Mai bine, hai pe la nea Gheorghe, că taie porcul ! Îi dăm și lui o mână de ajutor ! – l-am rugat, cu gândul la Elena.

– Da ? ! Nu mi-a spus, a părut el surprins. Ne-am întâlnit, mai acum vreo două zile în urmă, și zicea că i s-a pus un junghi la inimă. Bietul om ! Și nu ar fi bătrân ! De, singur în viață, iar singurătatea, moarte sigură ! I s-a prăpădit femeia când să nască. Și copilul, tot atunci ! A rămas cu fata asta ! Se uită la ea ca la ochi din cap ! – și-a amintit el cu tristețea agățată parcă pe genele veșnic treze. Dar hai, că bine

zici ! Mai schimbăm și o vorbă... Mai vedem ce zice și lumea ... Că Bircă, și ăsta... – vorba ta – că am uitat cum îl cheamă... nu e nici începutul și nici sfârșitul !

*
* *

Când am ajuns la nea Gheorghe, un alt vecin al său, Matei al lui Ghici, tocmai intrase și el în curte. Elena s-a îmbujorat și a tresărit când ne-a văzut. Fiersese apă într-un ceaun mare, iar alături lui, pe un grătar, într-un ibric, țuică. Paiele de pârlit porcul erau pregătite. Sarea pentru frecat șoricul era și ea pe un scaun, alături. Cuțitele, ascuțite. Mirosea, în sfârșit, a pace în cer și Crăciun pe pământ.

– Bine, mă, Gheorghe să nu-mi spui tu că tai porcul ? Că doar mă știai acasă !... Și dacă nu ne ajutam noi între noi, atunci cine ?! – l-a certat, în glumă, bunicul.

– De dimineață, te-am văzut supărat și-am zis să te las să-ți treacă. ... De, Bircă ăsta, că nu-l mai potolește Dumnezeu !

– Păi, cum s-o facă, dacă el e drac împelițat ?! – s-a amestecat în vorbă Matei.

– Așa sunt toți din neam. Și când neamul e cum e... orice ai face, nu sari departe. Iar ăsta, mai mult, parcă-ar fi blestemat ! Ce să zicem ? El cu ale lui, noi cu ale noastre. Bine că mi-ai luat drumul din picioare ! – a încercat tatăl Elenei să se scuze.

– Acum, că tot sunt aici, ce zici ? Mai vine ca-
reva sau ne apucăm de treabă ? – a îndemnat tataie.

– Nu, ăștia suntem ! ...Poate tata, dar cine
știe...

– Vine ! Trebuie să vină ! – s-a amestecat Elena
în vorbă. Mi-a spus mie...

– Să fii luat, acum, înainte, una mică ! Mai
prindem putere, ce ziceți ? – i-a întrebat Gheorghe,
stânjenit.

– Una coaptă, că se trăzvește ! – l-a aprobat
Ghici cu ochii la ibricul aburind. Pe deasupra, ne mai
și încălzim !

Elena le-a turnat țuică în ceștile din timp pre-
gătite. Oamenii și-au urat noroc, apoi au băut.
Numai tatăl Elenei a pus ceașca înapoi, pe tavă, fără
să guste.

– Dar ce ai, mă Gheorghe, ești bolnav ? Nu te
știam așa ligav !

– Om cuminte, nu ca noi ! Să-și vadă treaba
făcută și... are el timp ! – a răspuns bunicul privind
când la unul, când la altul. Dar dacă tot nu bei, să fii
scos porcul din coteț ! În curte, e și locul mai uscat, e
și mai ușor de umblat cu el...

Nea Gheorghe a intrat cu o bucată de mămăligă
învechită, în cocină. A ademenit animalul și l-a legat
cu o sfoară de un picior, apoi l-a împins să iasă.
Porcul s-a speriat și a luat-o la goană.

– Țin-te, mă ! Prinde-l, bă ! Mă, oameni buni ! O
făcurăm ! Să vezi și să nu crezi ! Ca acum doi ani, la
tine ! Bă, Costică, fir-ar să fie ! Și-a amintit el și s-a
făcut, dintr-o dată, vână la fașă.

– Huoo... ho... ho ! Afurisitul ! Ușurel cu tata ! Lasă-l, mă, pe seama mea !, s-a repezit Costică după porcul speriat.

În curte, a intrat, târându-și picioarele, însă drept ca lumânarea, și moș Gogu, tatăl lui Gheorghe. Stătea cu baba lui, singuri, dezlipiți de sat, într-o casă, în gura unei vâlcele, rupt parcă de lume. Acolo, crescuse și Elena. Singură, doar ea și pașiștele de pe dealuri.

– Scăpă ! Aoleo, scăpă ! Păzea, tataie, că te mușcă arătarea ! s-a amuzat ea, care trăia momentul ca pe un spectacol al copilăriei fără de sfârșit.

– Hai, bă, moș Gogule, nu vezi că fără dumneata nu suntem buni de nimic ? – a glumit și Ghici în timp ce el și celălalt au încolțit grăsunul spre gardul din fața casei. În cele din urmă, l-au prins. Toți cei de față s-au năpustit asupra lui. Doar eu mi-am pus degetele în urechi și am fugit spre poartă.

– Bă Ștefane, adu, mă, cuțitul ăla ! Ia uită-te la el ! Unde te duci, mă ? Au, au, au ! Păi, băăă, dacă și ăia la Plevna o luau la sănătoasa tot așa..., acum eram pașalâc turcesc !

– Lasă, mă, copilul ! Ușurel, tată, ușurel ! Vezi că e pe-aci ! – m-a apărât bunicul când și-a dat seama că îmi luasem inima în dinți și voiam să mă întorc, dar nu găseam cuțitul.

Porcul se zbătea și țipa ca prins în menghină. Nu mai auzeam nimic.

– Hai, du-l ! Du-l tu, că ești bărbat, ce Dumnezeu ! – m-a îndemnat Elena în timp ce mi-a pus în mână ditamai hangerul.

Câteva clipe mai târziu, bietul animal mai grohăia înfundat. Ghici îi înfipsese cuțitul în inimă, îi tăiasse beregata ; valuri de sânge țâșneau fierbinți în afară, peste mâna sa. Am tras cu coada ochiului spre Elena. Câteva clipe, și ea își acoperise cu podul palmelor ochii, chiar dacă privea ritualul ca pe un firesc anume. Tocmai în acest timp, când își ascundea privirea, bunicul meu a mânjit-o cu sânge pe frunte și obraji. Atunci, deși, într-un fel, caraghioasă, mi s-a părut a fi și mai copil, dar și mai frumoasă. Am zâmbit discret.

– Stai, ce crezi că scapi ? Te mânjesc și pe tine !

Nu m-am opus. „Un ritual vechi, păgân, sau o chestiune venită din timpurile noastre, semn al încreștinării ?“ – am vrut să întreb, însă m-am abținut. Nu cred că cineva din cei prezenți ar fi putut să-mi răspundă ca la carte, iar de păreri, de vorbe de-aiurea, nu aveam chef.

– Auzi, de ce trebuie oamenii să taie porcii, acum, de Crăciun ? – am întrebat-o, totuși, pe Elena.

– Cum, de ce ? Pentru că vin sărbătorile și pentru că... trebuie să mâncăm șorici. Îți place ? Îți place, că știu eu !... Și pentru că vin colindătorii... Hai, mergem și noi ? Uite, așa... ne mai latră câinii, dar poate strângem și ceva bani.

– Bani ?! Prin sat, noaptea, pe timpurile astea ?!

– Da ! Nu asta am făcut an de an ? Voi, băieții ! Dar mă luați și pe mine... Hai, mă ! Așa e că mergem ?

– Pui mic, de data asta, nu ! E periculos ! Tu n-ai auzit cum trag și pe-aici unii cu puștile ?

– Ba da ! Dar zic și eu că aș vrea. Și tăticuțul meu e îngrijorat ! Mi-a spus să nu ies din curte. A auzit el că s-ar duce cu furci și topoare, acolo, la Sfatul Popular, mâine, să-i schimbe pe unii. Dumnezeu știe ! Nu e treaba mea, că sunt copil. Tu ce crezi ?

– Eu știu ?! Cert este că ceva se-ntâmplă ! Simt eu ! Numai că... barbarii au stăpânit tot timpul lumea. Am învățat din istorie, de la școală.

– Bă tată, mânca-i-ar moșu pe ei ! Așa e ! Se schimbă unii pe alții ca santinelele în post ! Să-și păzească starea. Tot pe-a lor ! Că poporul, oricare ar fi el, așteaptă ca evreii din Vechiul Testament. Așteaptă un Mesia. Iar ăștia, cu politica, știu bine treaba asta. Păi, să vedeți : când eram de-o șchioapă, ca voi, legionarii : „am ureche pentru orice șoaptă și zece pentru trădători !“ Aveau cuibul coala, mai la vale, la popa ! Înalți, frumoși, cămășile, toate verzi, pantaloni, la dungă, centură și diagonală... ! Gemea pământul când mășăluiau ! Credeam că schimbă lumea ! ... Pârț ! Unul de-aci, de la noi, că nu l-a încăput cămașa de gras, la Amărăzanu, când au venit comuniștii, ca să scape, și-a schimbat numele. Și pe-al lui și pe-al lui fiu-său. Iar ăsta, o viață întregă activist, comunist ! De, ar fi multe de spus ! Apoi, ălalți, nu-i știți voi, iar după ei, ăștia ! Fâs și iar pârț ! Chiar și mai pârț, că se simte ! Iar pârțurile astea, unul după altul, miros al dracului !. Dacă ai simț ! Și bun simț ! De-aia și istoria asta, a noastră, de care zici, pe ici, pe colo, pute ! Unii și-au pus măști de

gaze, ca în timpul războiului, – vorba vine ! – îi vedeți și voi și o duc bine. Vai de binele lor când suflet în ei nu mai e ! Alții, adică noi, ăi mulți, ne-am obișnuit cu mirosul. Doar din când în când mai strâmbăm din nas, și asta când suntem vârați definitiv cu el în rahat. Degeaba, că și strâmbatul ăsta e tot pentru ei ! Le facem jocul ! Ca și acum ! Vom trăi și vom vedea ! Să nu-mi mai ziceți mie „moș Gogu“, dacă nu o să am dreptate ! Mă, nepoate, nu suntem în stare să tăiem în carne vie, până la capăt. N-avem voință ! Iuți la mânie, mai ales pe-aci, prin părțile noastre, dar moi ! Moi la suflet ! „Lasă-i, bă, să se pricopsească ei, că nici noi nu murim !“ Țăsta e românul ! Cum simte o adiere și-i e un pic mai bine, se-nmoaie ca balega în ploaie ! Altceva ar fi dacă ar simți toți, dar toți, țăpușa la spate, pusă aci, în dos, ca pe vremea lui Țepeș ! Altfel, la noi, de când e lumea, unii fură și alții îndură ! Eu mă mir că mai e de furat ! Dar uite, că e ! Și când n-o să mai fie, o să pună biruri ! Și iar o să fie ! – s-a prins în vorbă bunicul Elenei după ce a tras cu urechea.

*

* *

Elena m-a privit atent și a clipit. Era, oarecum, mândră de el. Ce-i drept, cuvintele bătrânului m-au înduioșat. Erau cu tâlc și nu întâmplător spuse.

– E, vezi ? Ți-am spus eu că tataie ăsta, al meu, e om înțelept ? A văzut lumea și cu ochii și cu mintea și cu sufletul ! Tu ce zici ?

Din nou, am rămas mut și iarăși m-am făcut purpură, ca în fața unui Dumnezeu, la spovedit.

– Pentru colind, uite, moșule, ia de la mine bănuții ăștia și ascultă-l pe băiat ! E, o idee, mai copt ! Din ei, dă-i și lui, că ați crescut împreună ! Și împreună să fiți, ca frații, oriunde ați fi ! m-a scos din încurcătură bătrânul.

Elena s-a uitat mai întâi spre bani, apoi, la mine. Nu știa ce să facă.

– Lasă, că îți dau eu ! N-ai auzit ? Să-i împărțim ca frații ! Și-o să-i împărțim noi, nu ?!...

Am rămas nemișcat. Uneori, gesturile ei de fâță, în marele acvariu, sau vrăbiuță care, acum, ți-ar fi ciugulit din palmă, și tot acum, zbâc ! – mă înduioșau. O simțeam, de fiecare dată, încă un copil și, de cele mai multe ori, mă bucuram. Alteori, un freamăt interior, de om matur, mă întrista. Simțeam, fără să vreau, mai tot timpul, o greutate pe umeri și-n inimă. Când priveam în juru-mi, dar mai ales în suflet, eu parcă-mi pierdusem definitiv raiul, în care ea părea, pe drept cuvânt, prințesă. M-am întrebat, de ce ? Câțiva ani mai târziu, m-am gândit că diferența dintre noi ținea de felul în care ne raportam la ignoranță. Ea o accepta, eu nu. Nu eram în stare să spun că nu știu ceva. Trebuia tot timpul să caut, iar, dacă nu găseam, tot nu recunoșteam, ci... Tăcere ! Și iar căutam ! Un fel de a bâjbâi după himere prin lume, prin istorie, prin timp. Inuman cu mine însumi ! De-aici și grija și tristețea ! Și ambele strânse cocoloș într-un fel de morală. Eu mă temeam de ochii lumii, ea nu. Eu complicam tot, despiciam

firul în patru, în șase... Ea simplifica orice și-mi părea fericită și puternică. Așa arăta când flăcări jucăuse coceau șoricul pe spinarea porcului. M-am bucurat și, fără să vreau, o sorbeam din ochi.

– O să-i împărțim când ne-ntoarcem la oraș, la coana Leonora ! Musai să-i facem și ei parte măcar de un suc și o prăjitură, că altfel... – am glumit eu.

– Bățul e după ușă ! „Mă, împelițatule, să nu te-atingi de față, că-ți rup picioarele !“ – mi-a amintit Elena.

– O să am eu grijă ! Tu trebuie să pui bănuții de o parte pentru... Știi tu pentru ce ! – am asigurat-o eu amintindu-mi tenișii cu care se încălțase, cu o seară înainte, la venirea spre casă.

S-a rușinat. A pus, o clipă, capul în pământ, apoi mi-a zâmbit.

– Știi ce ? – mi-a șoptit la ureche. – Dacă nu ar fi oamenii ăștia aici, te-aș mușca de vârful nasului și te-aș pupa odată pe ochișorul ăsta drept, acolo, sub aluniță. Să văd ce mai zici ?!

– Nimic, ...ce să mai zic ?!

– Înseamnă că și tu vrei ! Hoțule !

– ...Am tăcut.

– Bine că știi ! Și, după aceea, împărțim și banii ! Dar ai răbdare... să mai strâng, să-mi fac „zestre“ ! Și vedem noi !

*

* *

– Bă, moș Gogule, lasă copiii cu ale lor ! – a strigat Matei al lui Ghici.

Mai bine spune drept !... Bă, dar drept, baba ce zice, mai vrea ?

– Bă, nene, nărod ai fost de când te știi și așa o să și mori ! Sunt ei aici, că ți-aș spune eu...

– Și cine te ține ? Aștia, din ziua de azi, știi mai multe decât noi ! Crezi că mai e ca pe vremea lui Stalin ?! Să stea fata, fată mare, până... ehe, în noaptea nunții ? Și, a doua zi, să mai scoată și cămașa în văzul lumii ?!

– Bă, Matei, ce vârstă ai, mă nene ?...

– Nu cât dumneata, dar de avut, am ! Dar de ce ?

– Uite, așa, să văd cât de nărod ești și dacă mai ai timp să-ți revii ! Dar să zicem că mai și glumim, și că gluma e tot un fel de vorbă ! Treaba aia, cu cămașa, și mie mi s-a părut o prostie ! Un fel de a intra satul sub fusta femeii ! Iar muierea își are rostul ei ! Nu se poate despuia, așa, în văzul lumii, că vrea mahalaua, Bircă, beat, sau eu, că mi s-a urcat la cap ! Dar de stat, trebuie să stea ! Altfel, unde mai e respectul ? ...Față de bărbat, față de părinți ?! Iar, fără respect, începe strâmb ! În plus, și cu stângul ! Iar viața de aici începe – de când se împreună bărbat cu femeie ! Abia atunci ești – cum s-ar zice – la începutul lumii, al făcerii de casă, de rânduială, de altă lume...

– Bă, moș Gogule, eu o dau dracu de treabă ! Ne-ai băgat pe toți în ceață ! Eu una întreb și dumneata alta zici... Spune, bă ,drept, mai poți sau ba ?!

– Ptiu ! Bată-te să te bată ! Dar păcătos mai ești !

– Acum, să nu crezi că n-am priceput, sunt eu nărod, dar nu și prost ! Însă, vezi dumneata, fiecare

vede lumea de pe locul său ! Eu, de la anii mei, copiii, de la vârsta lor ! Și, de-acolo, fiecare cu dreptatea lui ! Dar, lasă asta, văd că nu ne înțelegem. Cu politica aia, cu ce se-aude, ce zici ?

Moș Gogu a privit, o clipă, parcă dincolo de noi. A făcut ochii roată și a oftat.

– Gata ! Cu cei de-acum s-a sfârșit ! Ceaușescu, cât a fost el de Ceaușescu, s-a urcat în elicopter și... Mă, nene, nu știu ce să zic... parcă, totuși, nu-mi vine să cred că a fugit !

– Tataie, e revoluție ! Poporul face revoluție ! – i-a zis Elena – Dumneata n-ai văzut ? Că ne-am uitat împreună la televizor !

– Poporul face ce i se spune ! – mânca-o-ar moșu' !

– Mă, tată, mai bine hai să schimbăm vorba, ne mai aude careva și.. ! – l-a rugat Gheorghe.

– Poporul, de când e lumea, a făcut ce i s-a spus ! – a continuat Moș Gogu. Poate să audă, tată ! Mie, oricum, nu mai au ce-mi face ! Și nici vouă ! Gata !

– Uite, eu nu cred ! – s-a opus Ghici. Acum, depinde cine-i spune și ce-i spune... Că nu face așa, orbește, chiar tot !

– Ba face ! Ce, nu am făcut !? 50 de ani am tot făcut ! Și apoi, în noaptea trecută, voi n-ați văzut ? Au tot vorbit, au dat indicații.

– Cine ?

– Cei ce vor fi mâine !

– Unde, omule ? Că ne înnebunești de cap ! a întrebat, revoltat, Ghici.

– La putere ! Unde, altundeva ? Ori, voi credeți că se zbat degeaba ? Sau spre binele nostru, al tuturor ? Mai vedea !

– Are dreptate ! – a aprobat bunicul meu. Și Nicolae are dreptate ! E informat ! A ascultat și, uite, că i-a prins bine ! Nu degeaba trage el clopotul ! Să se deștepte lumea !

– O fi ascultat el pe unii, alții, însă, până acum vreo două-trei luni în urmă, nimeni nu ar fi crezut. Doar, poate, tata ! Dumnezeu să-l ierte ! „Bă, Gogule, – mi-a zis cu o vară înainte de a muri, prin 77, să-ți arăt pe unde am avut noi curelele, adică pământul, că mâine, poimâine, al tău o să fie !

– Fugi, bă, moșule, de-aci !... Să dea Tropăneacă pământul înapoi ? Păi, ăștia crapă, iar el își pune lațul de gât ! Ce dracu, bă, voi credeți ? – s-a revoltat Ghici. L-a lăsat baba dezvelit și o fi răcit uncheșul ! Lozăște ! De când e lumea, mortul de la groapă nu se mai întoarce !

– Uite, că de data asta... A zis și, în iarnă, de Sfântul Ion, a închis ochii !

– Na, ca să vezi ! Moș Gogule, poimâine e Crăciunul ! Ce-ți veni ? Că nu ai lua-o din loc tocmai acum ! Nouă de înmormântare ne arde ? Ia o țuică fiartă și hai să ne vedem de ale noastre ! Dă-i în mă-sa ! Că n-o fi doar după ei !

*

* *

Strânși în jurul lui Moș Gogu, cei de față aproape că uitaseră de porc. Doar o măță șireată

cerșea, fără a o băga nimeni în seamă. Își încovoia, din când în când, coada și i se ridica părul pe spinare. Alături, o potaie a Elenei își arăta colții spre ea. Mai spre fundul curții, dădeau târcoale și alții.

– Marș, javra dracu ! Mă, fraților, hai să facem porcul omului, că de-aia veniram aci ! Altfel, noi ne tot dăm cu părerea și javrele îi iau omului bucătura după masă ! Că sunt peste tot ! Rămâne sărac și are și el copil de crescut ! Bă Matei, dă-o dracu de treabă, te găsiși tu, ba cu politica, ba cu baba, ba că nu știu ce cu Moș Gogu... – l-a certat tata Costică.

– Ho, mă, că-l facem ! Mai e până diseară ! Să scoată și Gheorghe o oală cu vin și gata, nu ne mai oprim până nu punem șuncile pe coș, la fum. Și, după aceea, pomana porcului ! Altfel, nu e în rândul lumii ! Am dreptate, Moș Gogule, sau n-am ?

Bătrânul nu i-a mai răspuns, însă tatăl Elenei, parcă din ce în ce mai abătut, a intrat în beci. A ieșit de-acolo gâfâind, și, din nou, vânăt la față. Le-a turnat în pahare, au băut și, fără a mai sta pe gânduri, s-au apucat de treabă.

– Apă clocotită e ? – a întrebat Ghici.

– Este ! – i-a răspuns Elena.

– Atunci, toarnă aici, să-l spal, să iasă șoricul moale !... Dar, vezi, să nu mă opărești, că am mai pățit-o ! Uite, vezi mâna asta ? S-a mai luat pielea de pe ea o dată ! Atunci, n-am simțit, că eram beat, dar după aceea... Pe la doctori... Aștia nu te bagă-n seamă dacă nu le dai ! Vai de mamă de om ! ...Și să am pe aproape sarea, să-l frecăm, că așa se face ! Ori ați uitat ?!

În timp ce Matei punea în practică cele învățate din tată în fiu, iar ceilalți mai mult se învăteau pe lângă el, un soi de vacarm se rostogolea dinspre Satul Nou. Parcă se adunaseră, la comandă, și cei de pe Stupineaua și cei din Frățila de sus, iar acum curgeau șuvoi, în cârduri, la vale, spre centrul comunei, la primărie. Dintr-o dată, Ghici a încrămenit.

– „Libertate ! Ceaușescu, nu uita, a venit și ziua ta !“ „Huăăă ! „Ceaușescu judecat pentru morții din Banat !“ „Jos Ceaușescu !“ „Huăăă !“

– Bă, voi ați auzit ?

Niciunul nu a răspuns nimic.

– Ce dracu, bă, ați surzit ? I-auzi :

– „Hoților ! Hoților ! Hoții Ceaușeștilor ! Jos Ceaușescu ! Primaru-i șarlantan ! Primaru-i șobolan ! Afară ! Jos primarul, șarlantanul ! Huăăă !“

– I-auzi ! Să fiu al dracu dacă așa fi crezut !

Toți cei de lângă porc mușiseră. Gheorghe se învinețise din nou la față, iar Ghici parcă era năuc !

– „Hoților ! Hoților ! Hoții Ceaușeștilor ! Jos Ceaușescu ! Primaru-i șarlantan ! Primaru-i șobolan ! Afară ! Jos primarul, șarlantanul ! Huăăă !“

– Ce să mai... I s-a înfundat, a dat de dracu ! – și-a zis Ghici, ca pentru el, și a înfipt cuțitul în slănina porcului.

– Am dat ! Adică, v-am spus eu, am dat !

– Bă, nea Gogule, zău, mă pui în încurcătură ! – s-a supărat tata Costică – Ba zici una, ba zici alta ! O întorci așa, ca la Ploiești ! După cum bate vântul !

Noi, ăștia de aci, ce Dumnezeu să credem ? – vorba lui Ghici, că nu om fi toți tâmpiți !

– Mă, Costică, mă copii, ascultați-mă pe mine, o să vină vremuri grele !

– Dă-o dracu de treabă ! Mai greu decât așa nu se poate !

– Ba se poate !

– Bă, moșule !... Gheorghe, ia mai pune, mă, un pahar ! Deci, unde rămăsesem ?... A, da ! Ia spune, mă, de unde știi dumneata ce se poate și ce nu se poate ? Ai ? Ai visat azi-noapte ? Ți-a dat baba cu bobii ! ? Spune, bă, frate, dar spune drept, ca să știm și noi !

– E, și cu tine ! Bă, Ghici, eu vorbesc serios ! – l-a întrerupt bunicul. Acum, chiar că nu-mi arde de bășcălie ! Se schimbă sau nu lucrurile ?

– Dar ce, mă copii, au fost vreodată înțepenite ? Mai uitați-vă și voi pe câte-o carte de istorie sau citiți măcar Vechiul Testament ! Că la școală ați fost ! Bă, Matei, câte clase ai, mă ?

– Patru ! Dar diplomă, am parcă de șapte, dacă nu o fi de opt ! Dracu știe, că nu m-am uitat ! Că doar știți ! Diplome ne-au dat !

– Patru, zici ? ! E, câți domnitori a avut, mă, Țara Românească ?

– Moșule, ne scoți dracu din minți pe toți, și vorba fetei ăștia, vine revoluția peste noi ! Ce are sula cu prefectura ?

– Are ! Dacă știi, răspunde !

– A avut... câți o fi avut ! Ce, eu am stat să-i număr ?

– Spune, mă, și tu măcar unul ! Să văd că ai auzit măcar de unul !

– Nu știu !

– Dar zici că a avut ! Află atunci și tu că fiecare domn, cu domnia lui ! Cu rânduielele lui ! Când s-a urcat pe tron... au mai căzut capete... Dregătorii vechi au mai tras pe dreapta ! Adică, vreau să zic că se schimbă câte ceva ! Ce-i drept, din rău, în mai rău, iar între două belele și câte un pustiu de bine, ca să orbească poporul... De ! Osul de ros !...

– Ehe, vai de mama noastră !

– E, și, în concluzie, ca la ăștia, la ședința de partid : bă, tată, se schimbă ceva sau nu ? – a întrebat, revoltat, și tatăl Elenei.

– De schimbat... da și nu prea, și nu cine știe ce !

– Moșule, ce să mai... ne-ai lămurit ! Gheorghe, ia mai toarnă, mă, un pahar și hai să terminăm dracu de ciopârțit porcul ăsta, că ne-apucă miezul nopții aci ! Și te pomenești că mai gălesc acasă și pe altul în pat ?!

„Hoților ! Hoților ! Hoții Comuniștilor ! Huăăă !
Primaru-i șarlatan ! Primaru-i șobolan ! Afară ! Jos primarul, șarlatanul ! Huăăă !“

*

* *

Mulțimea zgomotoasă, ca un tăvălug, se apropia din ce în ce mai mult și strivea parcă, în cale, și trecutul și prezentul. Din spatele ferestrelor sau de

pe prispa caselor, oamenii trăgeau cu urechea și priveau uimiți. Unii, parcă fără să vrea, ieșeau la poartă și se alăturau celor de pe drum. Un steag găurit flutura deasupra lor. La fel, am făcut și noi. Lângă porc, străjer a rămas doar Gheorghe, tatăl Elenei. Când au ajuns în dreptul nostru, un grup de tineri, ca niște colindători, s-au oprit.

„Și voi aveți copii !“ „Și voi sunteți copii !“ „Și voi aveți copii !“ „Veniți și voi cu noi !“ „Veniți și voi cu noi !“ – au scandat întruna.

Ca și paralizați, toți am aplaudat, iar eu, aproape inconștient, am sărit șanțul și m-am alăturat lor. Câțiva, deși necunoscuți, m-au îmbrățișat. Erau de vârsta mea.

– Ștefi, te rog ! Ștefi !... Nu vrei să asculți ? Atunci, merg și eu !

– Elena, fata mea, să nu-l lăsăm pe taică-tău singur ! Casa e încurcată... Nu vezi că nu mai sfârșim cu ăl porc ?! – a oprit-o moș Gogu. – Lasă-l, de-acum e bărbat și trebuie să lupte ! Poate ei, copiii ăștia, dacă-i ajută Dumnezeu, o să schimbe multe ! Dar nu acum, nu la noapte și nici mâine ! Trebuie timp ! Încă 50 de ani, să îndrepti ce-au stricat alții în 50 ! Nici dracu nu mă crede, dar asta e ! – și-a zis moș Gogu, mai mult ca pentru el, însă l-am auzit.

Dinspre cimitirul cu liliaci, s-a auzit iarăși dangățul clopotului, iar de-a lungul văii, bubuitul puștilor. Pentru o clipă, m-au trecut fiorii.

– Ștefi, tu n-auzi ? Ce să cauți acolo ? Hai, vino, vino, că vreau să îți spun ceva ! Te rog ! – m-a implorat Elena, copilărește.

– Când mă întorc, trec pe la tine! – i-am răspuns și i-am zâmbit stângaci.

– Bă, tată, fata are dreptate! Vino și... hai să ne vedem de-ale noastre! – mi-a zis și bunicul.

Nu am mai putut renunța. Necunoscuții mă țineau pe după gât și cântau *Desteaptă-te, române!* Am început să cânt și eu. În juru-mi, nu mai auzeam nimic. Mi se părea, că, în curând, vom cuceri lumea, vom schimba dealul cu valea și invers, că munții vor îngenunchea la picioarele noastre și că soarele va răsări tot timpul când și de unde o să vrem noi. Cu greu, am răsucit doar capul spre ei și am ridicat din mâini, în semn de victorie.

– Lasă, că vii tu! Ți-arăt eu! – m-a amenințat Elena în timp ce și-a acoperit cu podul palmelor ochii înlăcrimați.

După câteva sute de metri, parcurși alături de ceilalți, sentimentul de frică a dispărut, chiar dacă auzeam, din ce în ce mai bine, și clopotul bisericii și focurile de armă. La un moment dat, ultimele au tăcut. Cei ce se aflau în fața grupului s-au oprit și au schimbat sloganurile :

„Armata e cu noi!“ „Armata e cu noi!“ – au strigat ei, iar noi am repetat militărește.

La un moment dat, din casa lui Chirțu, ani la rând, magazin sătesc, au ieșit mai mulți. Printre ei, și Bircă beat. În mână, ținea o sticlă cu țuică.

– „Ceașescu reales la al nouălea congres!“ „Ceașescu și poporul!“ „Ceașescu reales la al nouălea congres!“ – a strigat el și a ridicat, în semn de cinste, sticla.

– „Huăăă !“ „Huăăă !“ „Ceaușescu judecat pentru morții din Banat !“ „Huăă !“ „Jos Ceaușescu !“ – am replicat noi dintr-o dată furioși.

– Na, că n-ați nimerit-o ! „Ceaușescu și poporul !“ Asta e ! „Ceaușescu și poporul !“

– „Huăăă !“ „Jos dictatorul !“ „Huăăă !“

– V-a dat să mâncați, băăă, fir-ați ai dracu, v-a trimis la școală, că mureați proști... „Ceaușescu și poporul !“ V-a făcut fabrici, bă ! Fabrici, bă, fir-ați ai dracu de orbeți ! „Ceaușescu reales la al la al nouălea congres !“

– „Huăăă !“ „Huăăă !“ „Jos Ceaușescu !“

– Jos pe mă-ta ! Fir-ați ale dracu de pușlamale !

– Pe cine înjuri, mă ? Crucea mă-tii de nenorocit ! – și-a ieșit din fire un tip care auzise bine injuriile, și l-a luat de piept.

– Eu... ce să spun... ! „Ceaușescu reales“... Eu... „Ceaușescu și poporul !“

– Băăă, lua-te-ar dracu cu el cu tot ! Băă, te strâng de gât ! Ai înțeles ?

– Înțeles, adică... Da ! Trăiți !... Înțeles...

– „Fără violență !“ – au dat din nou tonul cei din capătul coloanei, iar noi am repetat.

– Lasă-l, domnule, dă-l, Doamne, iartă-mă ! Țsta așa e de când îl știm noi, cei de pe aici !...

– Așa o fi, dar de-i ca el !... Eu i-aș trimite în mijlocul Bărăganului ! O palmă de pământ, la fiecare...

– 15 ari ! – l-a completat un altul.

– Atât ! Și să trăiască... Să stea acolo cu Ceaușescu lor și să facă tone de grâu pe metru

pătrat. Mă, pe ăștia i-aș ține așa, măcar vreo 20 de ani, doar cu măceșe și porumbe... Din ălea sălbaticе, să vadă și ei ce e aia foame ! Sau aș mai croi un canal ! Uite, unul, pe-aci, pe vale, pe la noi, până la munte, sus ! Să mă duc pe el cu barca, să-mi iau brânză de la Novaci ! Că de săpat, s-ar găsi destui !

În dreptul lui Mardale, ne-am oprit din nou. Peste drum, Dragu, cel mai vechi activist din sat ! Casa îi părea pustie. Iarăși, m-am temut. Clopotul tăcuse. I-am simțit lipsa. O clipă, am tăcut și noi, apoi am început din nou să cântăm *Deșteaptă-te, române !* și am plecat.

„Of, bine că am scăpat. Puteau să-i dea foc și... nu era bine !“ – mi-am zis în gând. „Am fi și noi ca ei ! Așa, are Dumnezeu grijă ! Și-apoi, câți l-or fi blestemat, numai El știe !“

– Să se ducă preotul să tragă iar clopotul ! ... Să se deschidă Biserica și să facă slujbe pentru victoria poporului !... – a îndemnat unul aflat mai spre capătul coloanei.

– Popa ? Lasă-l, bă nene, în plata Domnului ! Că s-au mai dus și când cu colectivizarea și... ce-au făcut... s-a văzut ! – s-a arătat, supărat, unul mai în vârstă, Lulea, de prin Prejoi, care tocmai trăgea cu foc dintr-o pipă ce abia scotea fum.

– Ptiu, fire-ai să fii ! S-a înfundat, bă, nene ! – a vrut omul să-mi spună.

– Tutun prost ! Foi din grădină, din fața casei, că altul, de unde ? Și baba, hoșca dracu, l-a pus tocmai la ștreășină și-a tras ! Că, pe sobă, cică pute ! E, o să vadă ea ce pute ! Păi așa cum ? ! Tutun neam,

rachiu, neam ! Turtă, mai rar ! Trăiește, dacă poți, dintr-un căcat de pensie ?! Aud că ne-ar mai da o sută, două... Dumneata ce zici, o da ?

– Cine, domnule ?

– Partidul, ăștia ai mari... Că Ceaușescu, aud că s-a dus dracu, a fugit...

– Eu nu cred, adică, nu știu !

– Cum nu ? Păi, noi ce facem aci !?

– Facem ! Eu știu ce facem ?! N-auzi ce zice lumea ? Ascultă !

– „Huăăă !“ „Huăăă !“ „Jos Ceaușescu !“ „Jos dictatorul !“

– Lasă-l, bă nene, asta e altceva ! Eu, adică eu... s-a bâlbâit el supărat, din ce în ce mai rău, pe pipa sa. A dracu, se-nfundă definitiv ! Eu am înțeles – a revenit el – că schimbăm primarul ! Porcul dracu, mi-a luat lotul ajutor ! Auzi dumneata, să n-ai o palmă de pământ ?! Bă, nici cât să te piși ! Zice că n-am muncit la colectiv și baba n-a făcut norma. Păi, n-am muncit, că am fost la mină ! Tocmai la Moldova Nouă ! Scoteam de-acolo, de sub pământ, nu știu ce și uite, mi-au căzut dinții ! Mi-a picat părul... Mi-a căzut și sula și... neam !... ăștia o țin pe-a lor !

Lângă Mardale, cârciuma, alături, Căminul cultural, iar lângă el, școala în care învășasem carte. Tot acolo, și Sfatul Popular !

„Mărine, pleci ? Iar pleci ? Und' te duci, mă ? Că mi-ai mâncat dracu zilele !“ – mi-am amintit-o pe Foaca, vecina Elenei. Făcea farmece, iar, dacă înfigea cuțitul în grindă, ăla erai ! „La sfat, fă, la sfat !“ – îi

răspundea Focu, singurul pe care nu-l dovedise, bărbatul ei de-al doilea, iar, peste un ceas, se întorcea acasă beat. Fără să vreau, am zâmbit. Lulea și-a ieșit din fire.

– Ce e, bă, de răs ? Ai ? Pământ n-am, aia n-am, baba s-a dat dracu..., iar luleaua nu ia foc ! Și tu râzi ! E, lasă că-l schimbăm noi pe ăsta și o să vedeți voi... !

*

* *

În fața primăriei, doi milițieni și un soldat. Fiecare în uniformă de campanie, cu câte o cască metalică pe cap și pistolul mitralieră atârnat de umăr cu țeava în jos. Mulțimea s-a oprit cântând din nou „Deșteaptă-te, române !“. Cei care conduseseră grupul se găseau și acum în frunte. Alături lor însă, pe nesimțite, veniseră și toți cei din structura ceapului, mai puțin Tropăneată, președintele, un analfabet, care ținuse sub papuc, o viață, și contabili și economiști... L-am recunoscut pe Calujnai, ultimul inginer ajuns aici, la ordinele unui terchea-berchea, cu ochii în lacrimi. Cânta alături de noi. Milițienii nu au schițat nici măcar un zâmbet. La fel și soldatul ce nu părea a fi unul în termen. Atunci, am schimbat ritmul și, odată cu el, și cele zise :

– „Hoților !“ „Hoților !“ „Hoții Comuniștilor !“ „Huăăă !“ „Primaru-i șarlantan !“ „Primaru-i șobolan !“ „Afară !“ „Jos primarul, șarlantanul !“ „Huăăă !“

Cei din fața noastră au rămas neschimbați. La un moment dat, totuși, militarul a ridicat mâinile, în semn de ascultare. Ne-am oprit.

– Tovarăși, armata e cu voi !

Am izbucnit în aplauze și am scandat îndelung aceeași expresie. Când a considerat suficient momentul, soldatul, din nou, a ridicat mâna, iar noi, ca hipnotizați, am tăcut. Atunci, ceva, ca un fulger, mi-a trecut din creștetul capului până în vârful picioarelor.

– Domnule, face ăsta, când vrea, ce vrea cu noi !
– mi-am șoptit, ca pentru mine, însă și Lulea și ceilalți din jur au auzit. M-au privit încruntați, gata să mă repeadă.

– Tovarăși, în momente ca acesta, când poporul trece prin grea încercare, trebuie să dăm dovadă de răbdare și... – le-a atras atenția cel în haină militară, și am scăpat.

– Ce e, bă ! Răbdare, ai ?! Păi, rabdă tu, că noi am tot răbdat ! Știi ce ? Să iasă ăla afară ! Dumnezeii mă-sii de golan ! Că, altfel, facem moarte de om ! Răbdare, ai ?!

M-am speriat. Crispat, mi-am adus aminte de Elena, de ochii ei înlăcrimați și de glasul înăbușit. „Ce caut eu, Doamne, aici ?!“ – m-am întrebat, de data aceasta, în gând. Un fel de frică m-a chircit sub hainele devenite, dintr-o dată, ca date de pomană. Hăituit de gânduri negre, m-am uitat într-o parte și în alta, cu intenția de a mă strecura cumva printre cei mulți, și de a fugi. În acel moment, nu mi-am dat seama însă că hora, în care mă prinsesem, trebuia jucată.

– Cine să iasă, tovarăși ? – a întrebat soldatul, autoritar.

– Primarul ! „Primarul șobolanul !“ „Jos primarul, jos golanul !“ „Huăăă !“ „Afară !“

– Clămpan nu e aici ! Primăria e goală ! În clădire sunt doar acte, iar cine îndrăznește mai mult și-o face cu mâna lui ! – au amenințat milițienii în timp ce au îndreptat țevile pistoalelor spre noi.

– Nu e, ai ? E, las' că vedem noi !

– Nu e astăzi, o fi mâine ! – a încercat un altul de lângă el să tempereze spiritele.

– De scăpat, nu scapă ! – a strigat un altul.

– Nu are cum ! O să vedeți !

– Să se ducă-n mă-sa !

– Așa e ! Să se ducăăă ! ...Și să ne lase !

– Să mai conducă și alții cu carte ! – l-am auzit pe inginer.

– Cu carte ! Cu carte ! – l-au susținut cei din jur.

– Că proștii au tot fost și... ne-am săturat !

– Proști și nesimțiți ! Fir-ar ai dracu ! – a ținut să completeze și Brichiș, apărut printre noi, ca din senin.

– Na-ți-o dreasă, că ți-am frânt-o ! Trosc cu oiștea-n gard ! Bine, bă, Lulea, om bătrân și fără minte ! Ai bătut drumul degeaba ! Lot ajutor, când o face plopul mere și răchita micșunele !... Ca să vezi ! Și pipa asta nici de-a dracu nu-ți ia foc ! – și-a zis, amărât, cel ce îmi fusese partener o bună bucată de revoluție.

*
* *

Odată cu lăsarea întunericului, ne-am întors. Majoritatea părea dezamăgită. Și eu aveam un gust amar, de copil neascultător, luat și dus de val, la voia întâmplării. Pe de altă parte, mă consolam cu gândul că am fost martor la cele întâmplate, chiar dacă îmi puneam sub semnul întrebării și voința și personalitatea.

– Fâța asta, mai cuminte ! – mi-am șoptit când am ajuns în dreptul Elenei. I-a zis bătrânul să rămână, a rămas ! Fetele, tot timpul sunt mai ascultătoare, și, poate, e mai bine !...

În camera ei, lumina era aprinsă. M-am oprit.

Să intru ?!... Să nu intru ?!... Parcă i-am promis și promisiunea e datorie curată. Nici nu am apucat bine să o strig și a ieșit în prispa casei, de parcă m-ar fi așteptat acolo, în spatele perdelelor. Când urcam scările spre ea, mi-a sărit în brațe și m-a sărutat pe gât.

– Îmi vine să te omor ! Auzi, și am să te omor ! – m-a strâns ea puternic și m-a mușcat ușor de lobul urechii drepte. Dacă te bătea careva ? Ai ? Sau dacă te împușca vreun nebun ? Eu ce mă făceam ? Spune, hai, spune ! Cu cine mă mai duceam la școală ? Spune, că-mi vine să te omor ! Spune !

– Gata, spun ! Dă-te jos, că spun ! – i-am zis eu și i-am dat drumul. A alunecat ușor pe mine, ca dintr-o oglindă. Abia atunci mi-am dat seama că o îmbrățișasem și eu, ca pe o iubită, de care îmi fusese dor.

– Ia uite, și eu gândeam că tu ești o cumișnică !
– Și ce, nu sunt ?! Că sunt ! Numai că mi-a fost și mie frică. ...Și dor de tine ! Hai, intră ! – m-a îndemnat cu același farmec nevinovat.

– A, nu, deranjez !

– Intră, că nu te mănânc ! Ori crezi că, gata, ai scăpat ?! Stai să-mi spui și mie cum e la revoluție ?!

– Și taică-tău ?

– Tăticuțul meu doarme !

– Și bunicul meu ?

– Doarme și el lemn !

– De unde știi tu ? Poate mă așteaptă ?!

– E, te-așteaptă ?! Acum, sforăie ! Au plecat de-aici, turtă, toți !

– Fugi, că nu cred !

– După ce te-ai pierdut de-a lungul drumului, au intrat în casă. Știi, să... tranșeze carnea. Și, mai scoate Gheorghe o oală... Au deschis televizorul, acolo, balamuc, ca la revoluție, și iar mai scoate Gheorghe o oală ! Până la urmă, au scos în găleata aia... Uite-o colo ! Acum, mă crezi ? E, află că mai e de o palmă și ceva în ea ! Să fii mers amândoi să punem vinul rămas iar în butoi, că se trăzvește ! Așa, singură, prin beci, mi-e frică ! Or fi șoareci, pe acolo, mai știi ?!

Am zâmbit și am intrat în casă. Acolo, liniște. Elena se uita fix la mine.

– Ce te umflă râsul ? Hai, mă, zii, râzi de mine, așa e ? Că mă tem de șoareci, nu ?

– Nuuu ! Cum să râd de o față ca tine ? Când aș putea mai bine să o mănânc !

– Hai, mănâncă-mă !

– Mârrr ! Ham ! ...Mai bine hai să ducem vinul !
Și mai vedem noi !

Cu găleata în mână, am coborât în beci. Acolo, parcă și mai liniște. A căutat o pâlnie și a desfăcut butoiul. Înainte de a turna vinul, am luat și eu o gură. Elena mi-a făcut semn că vrea și ea. I-am dat. Când a scos capul din găleată, parcă făcuse mustăți. M-am amuzat și, în grabă, am sărutat-o pe buze.

– Mai vreau ! – mi-a zâmbit ea.

I-am ridicat găleata, însă doar a gustat, apoi și-a țuguia buzele și le-a înmuiat bine în vin.

– Gata ! Pune găleata jos și hai ! – m-a îndemnat și a închis ochii.

Am lăsat-o câteva clipe bune, ridicată pe vârful picioarelor, cu capul întins spre mine și buzele întredeschise. Era ca o pictură. Era frumoasă.

– Hai, odată, ce faci, că se usucă boticul !

Mi-am adus aminte de sânișorii fierbinți. Am ridicat mâna și i-am atins pe fiecare. Mă înfierbântasem. Abia atunci, am ridicat-o în brațe și am sărutat-o ca pe o adevărată domnișoară. Nu a zis nimic. Și ea se îmbujorase. I-a plăcut jocul și s-a lăsat pe spate, peste butoi. Firavă, cum era, acolo, părea un arc peste timp. Am privit-o îndelung și mă întrebam dacă e bine ce fac. Nu am avut timp să-mi răspund. Mâinile ei, întinse, m-au chemat. I-am desfăcut pe nesimțite cămașa, i-am sărutat, ca într-un ritual, sânii, apoi m-am aplecat, ușor, peste ea. Am sărutat-o iar și iar. Trupu-i, de copil, parcă unduia. Respira greu. La

un moment dat, am avut sentimentul că o strivesc. Târziu, m-am oprit.

– Tu ce crezi, e bine ce facem ?

– Nu știi ! – mi-a răspuns, ușor răsfățată. Dar de mine nu mai scapi ! Vrei, sau nu, o să mă iei de nevastă !

Am zâmbit și am sărutat-o din nou.

– Hai, mă, de ce râzi ? Spune, râzi de mine ?

– Nu !

– Atunci ?

– Chestiunea asta cu a-mi fi nevastă...

– Păi, dacă o să-ți plac, o să mă iei, nu ? Spune !

– Ce ?

– Că mă iubești ! Hai, îmi spui ? Spune-mi !

– Dar tu ?

– Eu, daaaa !

– Cât ?

– ...

– Tu ?

– ...Până la lună. Ajunge ?

– Nu, mai mult !

– Eu, și mai mult !

Jocul cuvintelor a încetat. Frigul ne-a amintit că trebuie să ne întoarcem. După ce am turnat tot vinul în butoi, am luat-o din nou în brațe și iar am sărutat-o. Era fericită. Eu, amețit. Nu am putut să îi mai dau drumul. Fulg, cum era, am mers cu ea așa până sus, în prispa casei, apoi am trecut-o, ca pe o mireasă, pragul.

– De acum, am să fiu a ta ! – mi-a zis ea, cu gândul la ritualul din ziua nunții.

Nu am mai răs. Totul îmi părea solemn. O clipă, m-am văzut în fața altarului, cu ea de mână. Doi copii îmbrățișați întru Dumnezeu, parcă, atunci, cu noi.

*

* *

În camera sa, m-am așezat pe marginea patului. Nu îmi venea să îi dau drumul. O priveam fără a-i spune ceva. Parcă era un copil la pieptul mamei, somnoroasă, cu burtica plină, după alăptat. Nu mai zicea nici ea nimic. Se simțea bine în brațele mele. La un moment dat, chiar am simțit că ațipise. Abia atunci, am așezat-o, ușor, pe o pernă. Am acoperit-o cu o plapumă împăturită la marginea patului, spre perete, și am mai băgat câteva bucăți de lemne în soba în care, încă mai pâlpâia focul. Lângă pat, pe o noptieră, un carnetel și un pix. M-am gândit să îi las, acolo, un mic mesaj, să îi spun că o iubesc, apoi să plec.

Nu am îndrăznit, chiar dacă încă îi mai simțeam trupul fragil și parcă sufletul pe buze. Mi s-a părut o chestiune complicată și greu de exprimat în câteva cuvinte.

Nu voiam nici să mai plec. Prin minte, îmi treceau gânduri, care mai de care. Ba aș fi vrut să mă bag sub plapumă, lângă ea, și să o țin din nou la piept, ba voiam să stau rezemat de zidul din fața sa și să o privesc ca pe un înger pictat, de curând, pe o bucată de lemn încă reavăn. Într-un anume fel, am regretat că o lăsasem din brațe.

Pe de altă parte, nu puteam nici să mai rămân. Bunicul, cu siguranță, mă aștepta, oricât de amețit s-ar fi culcat, iar lui îi datoram și ziua de astăzi și ziua de mâine. În cele din urmă, în vârful picioarelor, m-am apropiat iarăși de ea. Am îngenuncheat lângă pat, i-am sărutat mânuța lăsată parcă special afară, deasupra așternutului, apoi am ieșit. Câinele nu m-a lătrat. Ba, dimpotrivă, s-a gudurat pe lângă mine, însă scâncea. Parcă plângea. Era agitat.

– Ce e, mă, potaie mică, ce e ? Hai, zii ! Spune ce vrei, și eu îți dau, dar foame nu cred că îți e, că tot ai mâncat ! – am tot vorbit cu el până lângă poartă. Acolo, ne-am despărțit. După ce am închis-o, am privit peste gard. Câinele se întorsese pe scară, în fața ușii, și privea trist. Nu am luat în seamă și am plecat.

În drum spre casă, întâmplător, mi-am adus aminte de o excursie făcută cu școala, în nordul Gorjului, în lumea lui Brâncuși, axă a lumii, un fel de univers al omului de oriunde : „Coloana fără de finit“ – scară spre cer – „Poarta sărutului“ și „Masa tăcerii“, masa omului cufundat în gânduri, chibzuind și lumea, și cerul și pământul. Masa înțelepciunii !

– Doamne, – mi-am zis cu gândul la buzele Elenei și la locul în care iubirea de om și iubirea de Dumnezeu se pot întâlni spre „devenirea“ noastră „întru Ființă“. – ce aș vrea să o smulg din așternuturile ei și să zbor cu ea până acolo, sub „Poarta sărutului“, locul îmbrățișării veșnice.

*
* *

Pe nesimțite, am ajuns în poarta casei. Bunicul dormea. Elena avusese dreptate. Sforăiturile se auzeau din curte. Atunci, m-am gândit să mă întorc iarăși la ea. Simțeam, pentru prima dată, că îmi era dragă, și mi-o doream. Pe scară, în pridvorul casei, am zăbovit câteva clipe. Nu știam ce să fac. Dintr-o dată, de-a lungul văii satului, zgomotul unei arme automate a despicat liniștea nopții. Gloanțele trasor s-au ridicat până spre înaltul cerului.

– Cine să fie ? – m-am speriat eu ! Trag, ca la oraș ! Aceleași bubuituri, aceleași arme !

Oarecum, cu teamă, am intrat în casă.

– Tu ești, mamă ? – a întrebat bunica, somnoroasă, ghemuită într-un pat, de după sobă.

– Eu ! – i-am răspuns aproape în șoaptă.

– Eh, bine, bine, că stătea ăsta, al bătrân, cu grijă ! Toată seara : „unde-o fi copilul, unde-o fi copilul ?“ Să-ți dau ceva să mănânci ? ...Ce zici ?

– Nu, adică, lasă, dacă vreau, o să-mi iau singur !
– am încercat să o liniștesc, și iar am tras cu urechea.

Un vuiet de mașină, în goană, a deșteptat satul. În urma ei, din când în când, rafale de mitralieră. Am intrat în panică. Mahmur, s-a trezit și bunicul.

– Ce e, mă băiete, ce se aude ? – a întrebat îngrijorat.

– Eu știu ? O fi ăia de la miliție, sau de la armată...

– Să nu aprinzi cumva lumina, că ciur ne fac ! –
m-a sfătuit el și s-a ridicat din pat. Părea obosit și
tulburat.

– Bă, tată, noi, ca noi, am trăit destul, voi
însă... Dacă bagă spaima în lume, să știi că nu e a
bună ! Spaimă seamănă, spaimă o să fie ! Lua-i-ar
dracu să-i ia !

– Nu mai blestema, omule, că nu o fi bine ! Are
el Dumnezeu grijă !

– Are ?! Păi, dacă are, de ce-i lasă să-și facă
mendrele cu noi ? Ptiu, fir-ar să fie, că nici măcar
difuzorul nu merge ! Mă duc iar la Nicolae !

– Stai, mă, omule, locului, că se întorc acum de
la deal și te împușcă ! Nu ți-e bine ? Cauți moartea
cu lumânarea, în loc să dormi aci, în patul tău ?!

– Ba mă duc ! Fă, femeie, vreau să știu ce au de
gând cu noi ! Că nu e de colea, dacă o să vrea una,
sau dacă o să vrea alta.

– Și te pomenești că o să facă după mintea ta ?
Mai vedea ! Mă, omule, ce ne e scris aia o să fie !

– Scris ? Păi, cine a scris, fă ? Ia zii, cine a scris ?
Că tot dai cu cleanța ca mumă-ta ! Le știi tu pe
toate ! Tu n-auzi cum trag cu puștile, iar noi nu avem
nici măcar topoarele ascuțite.

– E, dacă minte n-ai, du-te ! ...Că cine le caută,
până la urmă le găsește ! Du-te, ce mai stai ! Om
bătrân și... vai de mamă de om !... Dar ce să mai
zic ?! Dacă aveai, nu te îmbătai aseară ! Avem și noi
copilul ăsta mare... Ce zice lumea ?

– Lumea ? Lumea, femeie, zice că o să mă
păgubești de vreo palmă, două. Uite, tocmai acum,

de sărbători, că tot nu le-ai mai luat de mult. Ce-am făcut, fă ? Am băut și eu un pahar, două, în plus. Tu nu vezi ce brambureală ? Balamucul m-a zăpăcit de cap !

– Bă tataie, are rost ? Ce Dumnezeu ? Vă certați ca doi copii !

– Păi, nu o vezi, mă ? Orice aș zice, nu e bine ! Toată viața așa mi-a făcut ! Domnule, să zici ca ea !

– E, și ?! Zi ca ea și faci ca dumneata ! Ce mare lucru !?

– Așa crezi tu ?! Bă tată, orice ai face tot ca ea rămâne ! Până la urmă, taci și îți vezi de-ale tale, că altfel nu ai decât să iei, dracu, câmpii ! Dar, uite, că în seara asta, nu mă las. Mă duc la Nicolae ăsta, să aud cum mai e cu politica ! Se schimbă ceva, au ba ?!

– Ia-mă și pe mine ! – l-am rugat, chiar dacă nu aveam niciun chef.

– Hai ! – mi-a zis el. Să vedem și dacă o să crape mumă-ta Ioana ! Tu ce zici ?

– Ei, și cu dumneata ! Zice și ea ca femeia care își vrea rostul la adăpost !

Am plecat. Deși întreg satul era treaz, nicio lumină. Pentru siguranță, am luat-o pe vale, prin spatele curților. În drum spre Nicolae, când am ajuns în dreptul Elenei, am auzit-o țipând. M-am oprit. Bunicul a auzit și el.

– Să știi că s-o fi nimerit pe-afară și l-au împușcat ăștia pe Gheorghe ! Doamne, ce vremuri ! Doamne, biata fată ! – a oftat el.

– Tataie, nu, nu se poate ! Doamne, nu se poate ! – am urlat cât m-au ținut puterile și am sărit

gardul. Am deschis poarta și ne-am repezit, tot într-un suflet, înspre casa lui Gheorghe.

– Ajutor ! Oameni buni, ajutor ! – striga, disperată, Elena.

– Gata ! – am prins-o eu în brațe aproape de poarta ce dădea spre stradă – Gata, pui mic ! Gata, ce s-a întâmplat ?

– Tata ... Moare tata ! – abia a putut ea să ne spună printre suspine.

Am alergat în prispa casei. Gheorghe era căzut lângă găleata cu apă. Bunicul i-a pus mâna la gât.

– Trăiește ! Hai, că trăiește ! Să-l frecăm cu puțin oțet ! I s-o fi făcut omului rău !

– S-a speriat din somn când au tras cu pușca ! Odată a sărit ca ars, apoi a venit să bea apă și a căzut. Doamne, tăticuțul meu !

– Gata ! Pui mic, gata !

Elena a tăcut. Eu și bunicul l-am luat pe Gheorghe pe brațe și l-am întins în pat. M-am uitat cu atenție la el. Respira rar și inconștient.

– Să chemăm salvarea ! Trebuie să-l ducem la spital ! Poate scapă, hai, vă rog ! Vă rog din tot sufletul meu ! – ne-a implorat ea.

Bunicul a format numărul de la centrala comunală. Suna mereu ocupat. În cele din urmă, centralista a răspuns și am solicitat un sprijin de la urgență.

– Ho ! Ho ! Parcă ar fi turbare, fir-ar al dracu ! Ce e, arde ?

– Tovarășa, adică, doamnă, vreau să zic...

– Zici pe dracu ! Zii, că n-am timp !

– Avem pe cineva căruia îi e rău...

– Rău ? Fir-ar al dracu de rău ! Bă, nene, de rău suferă toți ! Dumneata nu vezi ? Pe ce lume trăiești ?

Telefonul s-a închis. Elena a izbucnit iar în lacrimi și țipete. Am tras-o după mine, în prispa casei. Simțeam că mă sfâșii. I-am astupat gura cu podul palmei, apoi i-am sărutat lacrimile de pe obraz.

– Taci, dacă vrei să-i treacă ! Taci ! Sunt aici cu tine !

Bătrânul a sunat din nou la urgență. A așteptat, cu receptorul la ureche, minute în șir. Târziu, i s-a răspuns. A descris, iarăși, starea lui Gheorghe, cu lacrimi în ochi.

– Ho ! C-o să vină cineva și acolo ! Deocamdată se împușcă, aici, pe capete ! Abia putem face față ! – i-a răspuns cineva de la capătul celălalt al firului, iar eu am deslușit bine mesajul.

– Ai auzit ? În Craiova, e război ! Poate e mai bine să-l lăsăm liniștit ! Sau... știi ce ? Hai să o chemăm pe coana moașă ! Ea știe mai bine ce trebuie făcut.

Tataie a sunat pentru a nu știu câta oară. I s-a răspuns ,de data aceasta, mai repede. A vorbit ceva la telefon, apoi a plecat.

– Să stați lângă el și să-l mai ștergeți, din când în când, cu o batistă udă. Nimic mai mult ! O să o trimit și pe mumă-ta, Ioana !... Să nu vă fie urât, că acum mă întorc ! – ne-a zis și a ieșit tăcut și trist.

În câteva clipe, casa lui Gheorghe era plină. Veniseră toți din apropiere. Ceva mai târziu, abia putând răsufla, a ajuns și moș Gogu. S-a apropiat de

singurul copil care îi mai rămăsese în viață și a oftat de parcă și-ar fi suflat plămânii în afară. L-a mângâiat apoi pe frunte și s-a așezat lângă el, pe marginea patului. Elena privea încremenită.

– Tataie, hai, spune-mi, ce o să fie ?

– Nimic, mânca-o-ar moșu' ! Nimic ! Dumnezeu e mare !

S-a făcut liniște. O liniște aproape nefirească. În cameră, a intrat și bunica. Abia atunci, scârțâitul ușii a zgâlțâit parcă, într-un fel, clipa. Ținea înfășurat într-un șorț, agățat, în grabă, pe ea, un mănunchi de lumânări și o cutie de chibrituri. A sfârâit inima în mine.

– Hai, ieși ! Vreau să-ți spun ceva ! – m-am repezit la ea și am scos-o din cameră, fără a mai observa cineva. Unde vii cu astea ? Pune-le, domnule, undeva, să nu te vadă, că... Ia vezi ?! Are dreptate tataie ! Parcă ai vedea doar pe dracu în fața ochilor ! Doar răul și atât ! Știi dumneata că moare ?

– Nu ! – s-a zăpăcit ea fără a se aștepta la reacția mea.

– Și atunci ? Dumneata minte ai ?

– De, mumă, eu mai știu ?! Mai am, nu mai am... Dumnezeu știe !

*

* *

În așteptarea bunicului, clipele se scurgeau greu ! Parcă și timpul și spațiul încremeniseră, iar, în ele, noi. Priviți din afară, păream toți personajele

unui tablou ratat, din perioada Renașterii. Elena privea în gol, pierdută. Cei din jur își sprijineau capul în palmă și mai oftau din când în când. Gheorghe, tatăl Elenei, părea că doarme, obosit, ca după o zi de muncă, împăcat cu lumea și timpul trecut. Respira însă rar, iar starea lui ne făcea pe toți mărunți în fața suferinței. Dincolo de masca ce-i acoperea fața, se dădea, probabil, lupta între a mai rămâne sau nu, în această lume. Fiecare însă aștepta minunea. Gheorghe să deschidă ochii, iar bunicul să intre pe ușă neciuruit de gloanțele celor ce patruleau prin sat. Parțial, s-a și întâmplat. În cele din urmă, bunicul a intrat pe ușă însoțit de coana moașă, asistenta medicală din comună.

– Ia te uită, domnule ! Ce e, mă fraților, aici ? Hai, afară ! Omul ăsta dă ortul popii, că nu are o gură de aer ! Iar voi, buluc ! Ce așteptați ? Să-i puneți lumânarea și să-i trăncăniți viața ! Că a făcut pe aia, că nu a făcut pe cealaltă... Au, Doamne, Doamne ! Unde minte nu e... rag și măgarii mai des !

– Gulică, ce zice, mă, că n-am prea înțeles ?! M-a lăsat tocmai acum o ureche ! – s-a văietat unul din ai lui Ciudin.

– Eu știu... Cică ar rage măgarii mai des... – i-a răspuns omul.

– Și... i-o trece lui Gheorghe ?

– Se poate ! Eu știu ?! Dacă așa zice ea... O fi vreuna !

– Bă, să știi că și măgarii ăștia își au rostul lor ! Altfel... nu i-ar fi lăsat Dumnezeu pe-aci...

– Au pe dracu ! Zice și ea așa, că suntem proști !
Și are dreptate !

– E, nu mai spune ! Dar dacă zici și tu, o avea !
s-a mirat Ciudin, târându-și picioarele spre prispă.

Unul câte unul, am ieșit afară din cameră. Elena a deschis fereastra și a aerisit încăperea. Lângă Gheorghe, a rămas ea, tata Costică și coana moașă. Priveam pe fereastră, mă rugam la Dumnezeu ca totul să fie bine și ascultam la cei de lângă mine, rânduți în prisma casei.

– Și-acum ce facem ? – a întrebat tot al lui Ciudin.

– Uite, stăm să vedem ce zice... – i-a răspuns Gulică.

– Fir-ar să fie, că nu prea mai aud... Zici că vine popa. Da, așa da !.. Să-l grijească ! Cum să mori negrijit ? Fir-ar să fie, că m-a lăsat o ureche !

– Bă, Ciudine, taci dracu din gură ! Dacă nu auzi, du-te, mă nene, acasă și vezi-ți de-ale tale !

– E, da, o să tac, ho, că o să tac ! – i-a răspuns Ciudin. Auzi, bă nene, de spălat, l-o fi spălat ? – m-a întrebat, de data aceasta pe mine, văzând că Gulică îl ia peste picior.

– Nu știu, domnule ! – i-am răspuns eu, mai mult în șoaptă.

– E, bine, așa e bine... Dacă l-au spălat e bine !... Să-l fii primenit și cu țoale noi !... Dar nu o avea, săracu, că ... E, vezi, aia e, moartea nu te întreabă !...

Gulică l-a luat pe Ciudin de gulerul hainei și l-a zgâlțâit înfuriat. În același timp, am auzit zgomotul

mașinii și, din nou, din când în când, rafale de pistol mitralieră.

– Lumina ! Stingeți lumina ! – am strigat eu și m-am lăsat pe burtă.

Aproape toți au făcut la fel. Numai Ciudin s-a rupt dintre noi și a coborât scările. El nu auzise nici clopotul bisericii, nici că se trăgea cu pușca prin sat, nu știa nimic și nu-i păsa de nimeni.

– O să vin mâine, pe la prânz, că e timp destul, să-i scriu pe cruce și o să-l anunț și pe Ilie, pe ăsta cu goarna... Așa se cade !

– Ptiu ! Lua-te-ar dracu ! Că moartea te-a uitat ! Dă târcoale ăstora tineri !

– Unde pleacă, domnule ? Dă peste ăștia cu patrula și-l fac ciur ! – am încercat eu să-l opresc.

– Lasă-l, bă nene ! I s-a făcut de ducă, ducă-se ! Ce, Bulzeștiul nostru să nu aibă eroi în revoluția asta ?

*

* *

Poarta a scârțâit în urma lui Ciudin, apoi o liniște ciudată a îngenuncheat iarăși locul. Priveam pe fereastră uimiți, cu sufletul la gură, și ne închinam de fiecare dată când asistenta ridica un aparat medical de pe inima lui Gheorghe. În spatele nostru, în curte, beznă ca în nucă. Din când în când, Elena suspina. Parcă o auzeam prin geamul ușor aburit. Dintr-o dată, poarta a scârțâit din nou. Toți am întors capul. Nu vedeam nimic. Se auzeau însă pași. Doar când s-au apropiat de scara ce urca spre prispa

casei, am deslușit silueta preotului din sat. În spatele său, iarăși, Ciudin. Părintele a salutat în șoaptă, s-a strecurat printre oameni și a intrat în încăpere. Celălalt a rămas lângă noi, cu capul în pământ și mâinile încrucișate. Nimeni nu a mai zis nimic. Preț de câteva minute, preotul s-a sfătuit cu bunicul, cu asistenta, a mângâiat-o pe Elena, apoi și-a pus patrafirul. Mai mult în șoaptă, a ținut o slujbă. S-a așezat apoi, smerit, în genunchi, în fața unei icoane, și s-a închinat. La fel a făcut și fata. O clipă mai târziu, cei din încăpere l-au ridicat pe Gheorghe de pe pernă, iar preotul i-a dat cu lingurița grijană.

Liniștea devenise și mai puternică. Parcă de mormânt. Îmi auzeam bătăile inimii, iar sângele îmi gâlgăia în gât. Simțeam că mă sufoc, că totul este și strâmt și înghesuit pe pământ, că însuși cerul se lasă greu deasupra mea. Mă strivea. Un fel de revoltă interioară m-a făcut să urlu în gândurile mele.

„De ce nu vine salvarea ? De ce în țară, oameniiucid alți oameni ? De ce trebuie să moară Gheorghe ? De ce trebuie să sufere Elena ? De ce trebuie să te naști, dacă, o secundă mai târziu, începi să și mori ? De ce atâta zbatere, pentru o bucată de pâine și o palmă de văzduh, când întreg universul e surd și mut, și iar surd, și iar mut ?... De ce ? De ce istoria omului e o istorie a morții ? ...Și la ce, bune datele, dacă se moare și iar se moare, ...până în ziua în care vom fi iar praf și pulbere, cu date cu tot, de-aiurea, în cer, spre o altă facere ?! De ce ?!“ – m-am întrebat, în gând, neputincios și, în același timp, ridicol. – „Uite, așa !“ – mi-am zis eu în cele

din urmă, în ideea de a mă împăca, măcar atunci, cu mine. „Venim aici ,ca proștii, beți după lumină, și murim la fel! Ah, dar cui să-i spui? Ciudin o știe pe-a lui, moș Gogu pe a lui... Dacă-l întrebi, cică ar fi și ailaltă... Mai bună!“ Lumea cealaltă, mai bună?!...

*

* *

După ce a fost din nou așezat pe pernă, Gheorghe părea mai liniștit și parcă și mai împăcat cu trecutul ce îi jucase farse. Devenise ca de ceară. Un fel de statuie din muzeul celebrităților.

„O să moară! Mda, o să moară! Doamne, ce durere și ce destin! Și eu și Elena, singuri pe lume! Eu ca eu, ea însă...“

Mi-au dat lacrimile. Am scrâșnit din dinți și am înghițit în sec, încercând să le întorc în sufletul, pe care abia atunci l-am găsit a fi plin. Simțeam cum mări de lacrimi neștiute băteau acolo mocnit, în mine, ca apa din acvariul coanei Leonora când uita să o schimbe. Mi-au venit în minte peștișorii, fâțele viu colorate. Când sosea momentul și mușcau din aerul nostru, parcă gustau din moarte.

„Acvariul lor și acvariul nostru! Diferențele, chestiuni tot de nuanță. Doar moartea aceeași!“— mi-am zis și am izbucnit în hohote de plâns. Cu capul în pământ, m-am strecurat printre cei prezenți, apoi, pipăind zidurile, m-am furișat în dosul casei. Acolo, am lăsat lacrimile să curgă până ce am auzit vocea preotului. Salutase, din nou, la plecare, mulțimea. În urma sa, Ciudin.

– Părinte, grijană, încotro o luă grijană ? Da' să-mi spui mai tare, că nu prea mai aud !

– Parcă spre coada lingurii... – i-a răspuns, aproape în șoaptă, și îndurerat.

– Cum zici ? Of, fir-ar să fie, că și urechile ăstea...

– Mda, parcă spre coadă ! – a repetat, mai îndesat și oarecum mai sigur, slujitorul Domnului.

– E, bine ! Lasă, că e bine ! ...Înseamnă că nu moare ! Zace ce zace și-l îndreaptă Dumnezeu ! O să-i scriu crucea altădată !

Preotul a întors capul spre Ciudin și l-a privit, o clipă, uimit.

– Da, da ! Așa e ! Lumea zice că mă trag din neam de hoți... Păi, ce să faci ca să trăiești ? Furi ! Măcar acum iau de la stat ! Nu ne mai vorbește lumea de rău ! Ascultă-mă pe mine ! Așa e... Când se trage grijană spre coada lingurii, o mai duce ! Știi de la tata lui tata ! Iar lui, i-a spus un călugăr la o mânăstire. A ajuns acolo înjunghiat de alții. Alți hoți ! Pe vremuri, haite peste haite... Care mai de care ! Cu pistoale, cu...

Părintele s-a oprit din nou și parcă l-a privit în ochi.

– Și acum, la fel ! Alte haite, alți hoți...

– Că bine zici ! Dumneata ai carte și știi mai bine. Una e să iei, ca mine, cu traista, și alta e să furi, ca Tropăneță și ăilalți... Auzi dumneata, cu mașina ! Iar în fața lor, îți mai scoți și pălăria ! Mare comedia dracului ! Doamne, iartă-mă ! Să mă ierți și dum-

neata, părinte, că dacă ăstea sunt vremurile, n-am încotro.

*

* *

După plecarea preotului, nici vecinii lui Gheorghe nu au mai stat prea mult. Frigul i-a întors pe fiecare la casa sa. În cele din urmă, alături Elenei, am mai rămas doar eu, ai mei, asistenta, moș Gogu și Nicolae ajuns la noi ceva mai târziu, tot prin spatele curților.

Înainte de a ne împuțina iarăși, coana moașă a sunat și ea la urgență, apoi a plecat. Bunicul și ultimul venit a însoțit-o până ce a ajuns la ea acasă, apoi au revenit. Doar rar mai schimbam, între noi, câte un cuvânt. Moș Gogu parcă muțise. Își mângâia băiatul pe mână, întruna, cufundat parcă în altă lume. Toți însă așteptam salvarea. A venit o zi mai târziu, în seara de Crăciun, după ce bunica, speriată, i-a ținut lumânările lui Gheorghe, moș Gogu a îngenuncheat de durere, iar Elena a încercat și ea, disperată, același serviciu al spitalului.

– Bă tată, să știi că nu ar trebui să o lăsăm singură ! – mi-a zis bunicul. Ce-o să facă ea, un biet copil ? Și pe vremurile astea ! – a adăugat el.

Mașina salvării s-a oprit la poartă. Mi-am făcut, în grabă, bagajele. Un rucsac plin cu alimente. La fel și Elena. Vacanța de sărbători devenise, dintr-o dată, altceva decât cele din anii anteriori. Nu regretam. Ba chiar m-am bucurat că-i pot fi alături, la necaz.

Înainte de a pleca, i-am privit pe toți cei rămași. Ochii lor înlăcrimați mai așteptau doar o nouă minune.

Pe drum spre Craiova, asistenta ne-a descusut în legătură cu cele întâmplate și, în trecut, ne-a spus câte ceva despre tot ce se întâmpla în oraș.

– Să aveți grijă pe stradă și chiar și la spital ! Nu vă luați după unii sau alții ! Circulă tot felul de zvonuri... Iar, când se lasă noaptea, încep să tragă. O să vedeți ! Dacă tot ați venit, aveți grijă de el ! Săracu' ! Deși... voi nu prea aveți ce-i face... Măcar să-i puneți o lumânare, dacă s-o întâmpla, Doamne, ferește !...

– Noi, da, e adevărat, nu prea avem cu ce să-l ajutăm, dar doctorii ?...

– Medicii !... Fac și ei ce pot ! N-ați văzut-o pe cea care a venit să-l luăm ? L-a consultat, m-a pus pe mine să-i fac o injecție, niște vitamine, acolo, a ridicat din umeri și a urcat în cabină, în față, lângă șofer. În cazuri din astea... Oricum, în douăsprezece zile se alege ! Ori una, ori alta !

– Adică, ori trăiește, ori moare !? – a tresărit Elena ca electrocutată.

– Cum să moară, doamnă ? Nu are cum... că, dacă era, murea până acum ! – am încercat eu să abat cumva gândurile, văzând cum Elena pălește.

Femeia s-a uitat la noi. Ne-a privit pe fiecare în ochi, rece, apoi ne-a spus :

– Dacă nu moare în douăsprezece zile, ...douăsprezece de când i s-a întâmplat, o să trăiască ! Va fi

însă greu ! Trebuie mare grijă ! ...Și când ai paralizie, nu prea mai ești bun de nimic !

– Ce paralizie, doamnă ? Nea Gheorghe nu are nimic. Acum două zile, am tăiat porcul împreună. Cu bunicul, cu Ghici, cu mai mulți, nu aveți de unde să-i cunoașteți dumneavoastră. ...Cine știe, noi credem că i s-a făcut rău din sperietură ! Au tras unii cu puștile prin sat și s-a speriat ! Cu balamucul ăsta ! – vorba lui Lulea. A sărit din somn ca ars. S-a ridicat din pat, a băut apă și, acolo, lângă găleată, a căzut.

– Mda ! Eu v-am spus din ce știu, a vrut să se scuze, într-un anume fel, când am ajuns aproape de relele televiziunii din Dealul Șimnicului.

Câteva clipe mai târziu, șoferul a tras pe dreapta. Unul câte unul am coborât din salvare. Doar Elena a rămas lângă tatăl ei. Zgâlțâitul mașinii nu-i modificase starea. Respira la fel, parcă dezinteresat de lume.

– Ce facem, doamna doctor ? – a întrebat șoferul, nervos, privind spre oraș. Ce v-am spus eu ?! Mergem să scăpăm ce ? ...Și murim cu toții !

Doctorița a privit și ea cu teamă. Eu, uimit. Tot cerul Craiovei era luminat de trasoare, iar spre Valea Roșie, un incendiu arunca în aer butoaie de benzină din depozitele armatei. Flăcările depășeau înălțimea blocurilor cu zece etaje.

– Și, totuși, aici nu putem sta ! Pe noi trebuie să ne lase !

– Nu asta e problema, doamnă ! Dumneata nu vezi ce e jos ? Iadul ! Dacă un obuz, de-aiurea, dă mașina în două, ce ziceți, mai scăpăm ?

– Doamne, ferește ! ...Domnule, și... acum două ore în urmă, era liniște ! – s-a minunat și asistentă, apoi s-a reîntors în mașină, lângă bolnav.

M-am întors și eu. Flăcările uriașe parcă îmi rămăseseră lipite de gene și-mi ardeau ochii. Jos, în oraș, istoria, în mijlocul lor, își făcea jocul.

*
* *

Încă de la intrare, Craiova ne-a primit cu același miros de dejecții și pui în putrefacție de la Crescătoră de păsări din Șimnic, amestecat cu praf de cărbune de la Termocentrală. Înainte de a intra sub podul ce ținea pe spinare liniile de cale ferată, câteva patrulare de voluntari și militari ne-au oprit. Au deschis ușa, ne-au legitimat, au luat seama lui Gheorghe și i-au făcut semn șoferului că putem trece. În oraș, străzile păreau pustii, însă din locuri întunecate, rupeau, parcă la comandă, rafale de mitralieră. Prin spatele pieții, spre Calea București și cartierul Rovine, totul, cenușiu. Domnea panica. Plutea în aer și se simțea oriunde. Ici colo, mai pâlăia doar câte un bec afumat. Dinspre coada Parcului „Romanescu“, poligon de antrenament pentru toate regimentele craiovene, se auzea și zgomotul armelor, dar și urletele și înjurăturile oamenilor.

După ce am trecut de ultimul filtru de lângă pușcărie, la câteva minute mai târziu, am intrat în curtea spitalului. Am oftat a ușurare abia când l-am văzut pe Gheorghe într-un salon, întins pe un pat,

însă și eu și Elena păream năuci, sau cel puțin, doi copii ce priveau sec prezentul, fără a ști ce trebuie să facă. Salonul 8 de la Spitalul de Neurologie, o încăpere mare, un fel de sufragerie domnească, era plin. Paturi metalice, lipite unul de altul, pe patru rânduri, gemeau. Aici, își servea moartea, și micul dejun, și prânzul, și cina ! Nici eu și nici Elena nu scoteam o vorbă. Priveam spre fiecare din cei ce se zbăteau între viață și moarte, asemenea lui Gheorghe, oameni de toate vârstele, trudiți de viață, de gânduri, de ziua de ieri sau chiar de cea de mâine, în timp ce prezentul parcă gemea. În jurul nostru, nicio mișcare. Totul, încremenit. Am privit prin geamurile murdare în afară, în curtea din spate. Doar niște câini vagabonzi, speriați de bubuiturile cartușelor, își căutau adăpost printre buruienile uscate. Dincolo de garduri, blocuri. Cu luminile stinse, păreau niște cutii gălbejite, pe alocuri afumate și nelocuite.

– Care e noul venit ? – am auzit noi vocea unui medic apărut ca din senin, de după niște uși, și am tresărit speriați.

– Cred că dumnealui, domnule doctor ! – i-a răspuns o asistentă tânără și apetisantă.

– Da, el e ! – a confirmat Elena cu sfială și cu sufletul la gură. E tatăl meu !

Medicul a privit-o uimit. S-a uitat și la mine, apoi l-a consultat pe Gheorghe.

– Voi trebuie să mergeți acasă ! Ne ocupăm noi, dumneaei... Sunt alții care să-i poarte de grijă ! – ne-a sfătuit el.

– Da, dar... știți... totuși, noi vă rugăm !...
– Vă chinuiți degeaba și nu aveți ce-i face aici !
– Zii, mă, și tu ceva ! – m-a certat Elena și am roșit tot.

– Sunteți frați ? – a zâmbit medicul.

– Da ! Da, domnule doctor, – a răspuns tot ea – parcă i-a luat Dumnezeu mințile, mă lasă doar pe mine că sunt mai mică !

– Îndrăzneala Elenei m-a făcut să pun și mai mult capul în pământ.

– Eu zic, totuși, să vă duceți acasă, dacă stați aici, în oraș, iar, dacă nu, măcar să aveți grijă să nu cadă din pat ! Poate s-o răsuci cumva, deși... nu dă semne !

Asistenta a completat foaia de observații. Cei doi au făcut un fel de rond printre paturi, privind când în stânga, când în dreapta. De la distanță, cu privirea, am imitat-o și eu. Bolnavii păreau și surzi și muți. Pentru ei, clipa parcă încremenise.

*

* *

– M-ai făcut de râs ! – i-am reproșat eu Elenei după plecarea celor doi. De unde și până unde, eu fratele tău ?

– ...Și nu ești ?

– Păi... cum să-ți zic ?! Ne jucăm cu vorbele, iar tatăl tău e bolnav !

– Tocmai de-aia ! Dacă se întâmplă ceva, cine o să aibă grijă de mine ? Cine ? – a izbucnit ea în plâns. Hai, spune-mi, cine ?

Întrebarea ei m-a amețit. Nu știam ce să-i răspund, însă, instinctiv, am sărutat-o pe frunte.

– Ai să vezi, o să fie bine ! Iar eu am să-ți fiu mai mult decât un frate ! – am încurajat-o și am strâns-o în brațe.

– Nu mă păcălești ?

– Pui mic, Dumnezeu mi-e martor !... Ascultă-mă, totul va fi bine !

– Atunci, de ce nu mișcă ? De ce nu spune nimic ? Crezi că doarme tot timpul ? Eu, nu ! Nu poate, săracul ! Se zbate...și poate ne aude ! Sunt zile bune de când nu a mâncat. Tăticuțul meu o să moară ! Iar eu nu am pe nimeni !

Fără să vreau, mi-au dat lacrimile și am strâns din dinți.

– Ba nu, simt că o să-și revină ! Parcă îmi spune cineva că, peste câteva zile, va fi bine ! Sau măcar va fi altceva...

– Doamne, ajută ! – a exclamat Elena și s-a închinat privindu-mă ca pe un Dumnezeu, doar de ea închipuit.

Pentru o clipă, și eu am văzut în ea un fel de îngerăș, venit parcă acolo să-i vindece pe cei bolnavi și să-mi reamintească faptul că lumea are și alt chip, uneori realitate, alteori iluzie, în jurul căreia se adună și roiesc gânduri. În fața ochilor, ca o nălucă, mi-a apărut iarăși, fără să vreau, nea Mărin, – „na-ți-o dreașă, că ți-am frânt-o ! Trosc cu oiștea-n gard ! Bine, bă, Lulea, om bătrân și fără minte ! Ai bătut drumul degeaba ! Lot ajutor, când o face plopul

mere și răchita micșunele !... Ca să vezi ! Și pipa asta nici de-a dracu nu-ți ia foc !“

Apoi, mi-am amintit că era seara de Crăciun. Am privit înduioșat clipa ce veșnic îmi scăpa printre degete, pe Elena și pe cei bolnavi, un fel de trecut ce mai respira greoi.

„Doamne, dacă te-ar înduioșa ruga ei, de copil, și Tu ai mai zice măcar o dată : «iertate îți sunt păcatele !», «scoală-te !», «ridică-ți patul și du-te acasă». Și tu, Ioane, și tu, Mărine, și tu, Dumitre, și tu, Gheorghe, și tu, omule, de oriunde... Sau, dacă ne-ai da nouă, o clipă, măcar un crâmpeli de putere... i-am trezi și le-am spune, că, Tu, Doamne, acum, în seara de Ajun, le-ai mai pus sub pernă, încă o fărâmă de viață...” – mi-am zis, în gând, privind, parcă pentru prima dată, în locuri ce nu le mai văzusem.

– Hei, ce e cu tine ? – m-a întrerupt Elena. Unde ești ?

– Aici, nu mă vezi ? ...Mă gândeam și eu...

– La ce ?

– Uite, la seara asta, că e seara de ajun...

– De, dacă erai acasă, poate îți puneau ceva sub cap sau în ghete. ...Că parcă tu ai ghete, nu ?!

– E, am... Bocancii ăștia ! De buni, de răi... Lustruiți, par împărătești.

– Cred că mi-a cumpărat tăticuțul cizme, dar nu mi le-a arătat. Am văzut că lipsește parcă o oaie și nu a spus de ce. Nici eu n-am întrebat, că, dacă s-a întâmplat ce vezi, cum să întrebi și pe cine ?! Am luat tenișii ăștia. Sunt de la bunicul...

– Buni și ei ! De la moș Gogu ! „Bă tată, să fiți ca frații, că ați crescut împreună !“ Ții minte ?

– Da, cum să uit ?! De-aia am și spus doctorului că... În plus, cred că nu ne lăsau pe amândoi aici. Și ce mă făceam singură ? Singură cuc, iar ei trag să moară !

– Cucă, vrei să zici, că tu ești fată !

– Adică de genul feminin, nu ?!

– Mda ! Mare lucru și gramatica asta ! Știi ce ?...

– Ce ?

– Parcă a stat timpul. Ce o să facem noi până dimineață ? Și de dimineață până mâine seară ? Apoi, de mâine seară, până poimâine de dimineață, și... tot așa ? ...Nici aștia nu mai trag cu puștile ! Ne mai speriau somnul.

– S-o fi dus și ei la culcare... Sau poate s-o fi terminat revoluția ! Cine știe ?! Mai vedem și mâine !

– Mâine, e ziua de Crăciun, or sta potoliți. Apoi, își fac socotelile, vorba lui tataie, și poimâine împart ciolanul. Ția care au stat deoparte. Așa zice el, că aștia care ne-au oprit pe noi, pe drum, au obosit În plus, de-acum încolo o să bată din palme. La fel și eu ! Tu, mai târziu, că ești „făță“ !

– Hai, mă, i-auzi, „făță“ ?! Ce-o fi vrut să spună ?

– Ei, ce ? Zicea că s-a uitat el alalteri, când m-am dus și eu cu ăia... Când am fost la primărie, nu știi ?

– Da, și ?! S-a uitat, și ce ? Că aș fi mers și eu, dar, tataie, nu și nu !

– Cică, priviți mai de departe, păream o turmă de proști !

– E, știe el ?!

– O știi ! Că mai vorbea și unul, Lulea : „...bine, bă, om bătrân și fără minte !“ – adică el – „Ai bătut drumul degeaba ! Lot ajutor, când o face plopul mere și răchita micșunele !... Ca să vezi ! Și pipa asta nici de-a dracu nu-ți ia foc !“ Îl știi pe Lulea ? Țăla, căruia i-a picat și părul de pe cap și părul din nas și... gălbejit ca dracu și cu o bâzdoacă de pipă ? Puf ! Puf ! Hai că-l știi ! Că doar unul e ! Nea Mărin Lulea !

*

* *

Aproape de miezul nopții, a venit asistenta. După ea, o infirmieră îndesată. Aducea tratamentul. Totul era injectabil. În general, bolnavii nu simțeau înțepăturile. Infirmiera, o huidumă de femeie, „îi pune pe poziție“ cu un cearșaf, iar cealaltă, cât ai clipi, înfigea acul, ca într-o pernă, și injecta. Elena privea cu atenție fiecare mișcare. Era cu sufletul la gură. Cele două se apropiau de tatăl ei.

– Doamnă, o secundă, stați !... E tăticuțul meu ! Îl dezbrac eu... Vă rog, încet, că îl doare !

Asistenta a privit-o, plictisită, fără să schițeze un gest.

– Auzi, fetițo, aici nu e pension ! Dacă-l doare, mișcă, iar, dacă mișcă, înseamnă că...

– ...Că nu e mort ! ...Și că o mai duce ! Cât o mai duce-o ! Că ne-ați mâncat zilele ! Fir-ar al dracu

să fie ! – a răbufnit infirmiera cu vădită răutate. Dar, dacă tot îi plângi de milă lui taică-tău, ia să-i speli tu rahatul ăsta de la cur ! ...Sau te pomenești că-ți pute ?! – a întrebat, pe același ton, femeia, în timp ce, cu cearceaful, l-a răsucit, pe Gheorghe în dungă, întorcând capul, vizibil a scârbă, într-o parte, iar cealaltă l-a injectat.

– Ah ! – a gemut Elena, iar pe mine s-a zbârlit părul.

A privit, totuși, cu mare atenție, oricare mișcare sau reacție a lui Gheorghe. Mușchiul, pe fesa în care a fost injectat, s-a contractat.

„Simte durerea ! Da, o simte !“ – am repetat și am prins-o pe Elena de umeri, cu gândul de a-i spune și de a o face să tacă.

– Ia te uite, doamnă, taică-său moare și ea e în tandrețuri ! Ca să vezi ! Și mai zici să faci copii ?! Că te mută de la soare la umbră, pe focul ăl mare ! Mai vedea ! Ehe, copiii din ziua de astăzi se uită să le dai și iar să le dai ! Avere și iar avere !...

– Sunt frați ! Frați, Sevastițo ! Au, Doamne ! Nici de capul tău nu e cine știe ce ! – i-a reproșat asistenta.

– Ca să vezi ?! O fi din ăia, frate cu soră, că am mai auzit eu, dar nu, ăștia... Nu-i vezi cum le sclipesc ochii ?

– Și tu ești prea de tot ! În plus, nu se cade să vorbești așa unor copii !

– Aștia, copii ? Draci curați ! – și-a întărit infirmiera convingerile. Ce te uiți, fă, așa la mine ? – a

înfruntat-o pe Elena. Ce, n-ai mai auzit ? ...Sau ai fi vreo sfântă, ai ? Și nu știm noi ?!

– Sevastițoooo ! Taci ! Taci, dracu, odată, că ne știe lumea ! Of, mai e și seara de Ajun ! – a încercat asistenta să o oprească.

– Să tac ? E seara de Ajun ?! O fi ! Dar nu mai pot nici eu ! Până mâine, să-i tot șterg la cur ! O iau de aici și, până-i termin în partea cealaltă, ăștia sunt înnămoliiți la loc ! Când am zis să îi trimitem, dracu, acasă, măcar de sărbători, a sărit domn' doctor, că nu e legal ! Uite, ca să vezi, de legalitate nu mai poate lumea ?! Și tocmai acum ! Ar trebui să-i spele el ! Că pe ăia care i-au adus, îi doare-n... cot ! De-ăia nu pot ei mânca mâine cu poftă ! Am ajuns să mă frec și cu sodă caustică pe mâini și tot a rahat put ! A intrat peste tot, în mine ! Nu pot să înghit o bucatură că mi se oprește în gât. Dumitale ce-ți pasă ? Îți ții respirația, înțepi și pleci. Te dai cu parfum, te duci la domnul doctor... și, dimineață, pleci acasă. Gata aranjată ! Muncești la stat ! Mai vii tocmai poimâine... Să tot faci așa servicii !

– Fă, nebuno, te-aud copiii ăștia ! Taci, că mă scoți din sărite și chem pe...

– Și nu-l chemi ?! Ho, că n-o să vă mai meargă ! O să vină ăștia noi și vă belesc și pe voi ! ...Domnișoara asistentă cu bacșișul, domnul doctor cu ciubucul, și eu... Muncește, Sevastițo, fir-ai a dracu, că de-ăia te plătește statul ! Na, uite, că nu mai vreau nici eu ! Poți să-mi zici ceva ? Am și eu dreptul la... Cum ziceau ăia, domnule ? ăia la televizor ? ...A, da ! ...La opinia mea !

– Sevastițoo, mărite-te că poate-ți mai trece !
Dar prostia... nu se vindecă !

– Bine că sunteți voi deștepți ! Țștia cu mapa...
Cică ați învățat carte și... cine are parte are ! Iar noi,
ceilalți, să belim ochii la voi, ca proștii !

– ...Și te pomenești că de-alalteri și până acum,
te-ai mai deșteptat și tu ?!

– Ba vezi că nu ! Doamne, noroc cu ăștia de la
televizor, pupa-le-aș tălpile ! Ehe, tocmai acum
se-ascute lupta de clasă !

– Sevastițooo ! Ești de balamuc, femeie ! Măine,
te scriu în raport ! Și o să vezi tu luptă de clasă !

– Ce să văd, doamnă, ce să văd ?! – a repetat
infirmiera parcă ieșită din minți. Te pomenești că mă
dai afară și treci tu în locul meu ?! Ai trece, dacă ar fi
serviciul ăsta, al meu, unul, așa, să stai cu cracii în
sus, pe pereți, iar domn' doctor să fie unul din ăla...
Cum dracu îi zice, Doamne ?! ... Stagiari ! Că ăștia
mai bătrâni, vai de mama lor ! Le-au căzut ouăle !
Sunt și ei buni la ceva ! Pentru voi, ce dracu nu e
bun ?! Le mâncați banii ! Țștia cu mălaiu și alții cu...
Dar, lasă, că e bine ! A venit revoluția și acum să vă
văd pe unde scoateți cămașa ?! Că e groasă ! Vă
belesc ăștia ! Asta e ! E libertate !

*

* *

Cele două au plecat, una în spatele celeilalte,
bombănind. În urma lor, și eu și Elena am rămas ca

trăsniți, pe hol, în fața salonului. Somnul ne trecuse, însă ne uitam unul la altul și nu știam ce trebuie să facem. În cele din urmă, am intrat din nou în salon. Într-adevăr, acolo mirosea a wc public nespălat, dar până atunci nu simțisem.

– Hai, ajută-mă și tu! – m-a rugat Elena. Trebuie să-l curăț pe taticuțul meu. Nu-l pot lăsa așa.

– Bine, dar cu ce? – am întrebat eu, conștient de faptul că nu eram pregătiți.

– Găsim noi! – mi-a răspuns ea, încrezătoare, apoi a ieșit și s-a dus în baie.

Rămas singur, am zărit câteva ziare pe o noptieră. Am luat seama celui din patul de alături. Părea la fel de nemișcat ca și Gheorghe. „Nu el le citește, le-a uitat careva pe aici!” – mi-am zis și, în vârful picioarelor, cu sfială, le-am luat.

– Of, Doamne, nu curge apa! E oprită! – s-a arătat ea, mâhnită, când s-a întors.

– Asta ne mai trebuia! Dacă nici în spital nu curge... la ce să ne mai mirăm că nu avem acasă?!

– Ei, vezi, are dreptate și coana Leonora când ne spune: „mă, afurisiților, să umpleți cada, că ne împuțim!” – mi-a amintit Elena în timp ce, cu jenă, a scos la iveală maieul ce-l avusese pe ea, rupt în câteva bucăți. Tu o să-l ții așa, pe o parte, cum a făcut zăpăcita aia, iar eu o să-l șterg, m-a îndemnat ea, iar mâine dimineață, când vine apa, o să-l spăl. ...Că, după umflata aia, poate să facă și viermi! Doar tună și fulgeră! I s-a urcat revoluția la cap!

*
* *

Spre dimineață, și eu și Elena eram toropiți. Pe tot parcursul nopții, îl supravegheasem pe Gheorghe când eu, când ea, ațipind pe rând. Somnul însă, pe două, trei scaune puse unul lângă altul, nu se putea compara cu cel dintr-un pat, cu salteaua umplută cu fân înmiresmat, ca la noi acasă. Eram amețiți, dar, când a venit apa, nu am ezitat să-l spălăm pe tatăl ei și să-i schimbăm pijamaua.

– Pui mic, în ritmul ăsta nu o să rezistăm ! În plus, ne trebuie mâncare ! Așa că o să duc eu bagajul la coana Leonora, mă odihnesc puțin, prăjesc niște carne și, când mă întorc, pleci tu. La noapte, o să stai acasă, iar eu aici. Poimâine, ne schimbăm, sau mai vedem noi... Totul e ca tatăl tău să-și revină !... Și o să o facă ! Trebuie doar răbdare !

– Da, dar ... eu vreau să fiu cu tăticuțul și cu tine ! Mai bine amândoi ! Singură, mi-e teamă !

– Păi, dacă e ceva, chemi medicul, chemi asistenta...

– Și crezi că o să vină ? – m-a întrebat ea privind atentă la bolnavul din primul pat, de pe dreapta, la intrarea în salon. Uite, dumnealui mișcă ! Poate vrea ceva, sau poate îi e rău... Hai să chemăm asistenta !

Am privit, atent, pe cel bolnav. Un om în toată puterea cuvântului. Părea, totuși, mai în vârstă decât Gheorghe și parcă și mai îndurerat.

– Da, hai să chemăm medicul ! – am îndemnat-o pe Elena.

– Du-te ! Hai, du-te, te rog !

– Dar de ce nu ai face-o tu ?! Ești mai... Cum să-ți spun ?... Mai „pui mic“.

– Mă, hoțule ! Hai, că mă duc !

Elena a bătut la ușa medicului. Spre surprinderea ei, i s-a deschis și a fost ascultată. S-au întors împreună. I-am arătat bolnavul, iar el i-a luat pulsul, apoi i-a lăsat mâna să cadă.

– A murit ! L-a iertat Dumnezeu ! O să vină cineva să-l ridice, dar tocmai mâine. Nu mai e mult și se face ziuă ! – a zis doctorul, cu un firesc aparte, apoi l-a ascultat și pe Gheorghe. Deocamdată, la fel. Nici mai bine, nici mai rău ! Aici, e un fel de judecată de apoi. Unii se întorc la viață, alții, nu. Și, totuși, bine pentru toți !

– Cum, domnule doctor ?! Cum bine ? Eu, dacă... am să mor și eu ?! – s-a plâns Elena.

– Draga mea, cei care își revin au un drum greu de parcurs în lume, dar se mai bucură de lumină, de cei din jur... Cei care se duc scapă de chinuri. Paralizați, viața pentru ei ar fi un blestem. Știi ce înseamnă să stai ani de zile în pat și să nu poți scoate o vorbă ? Să rămâi așa, pocit, cum zic cei de pe la țară ?!

Nu i-am putut răspunde. Elenei îi curgeau lacrimile, iar eu am oftat.

– Vă spun eu, tatăl ei o să-și revină și va fi bine. Păi, domnule doctor, cum să nu-și revină, dacă acum două zile era bine ?

– Era ! Asta e ! Ce știți voi ? Între „a fi și a nu fi“, viața, ca o clipă ! O trăiești, bine ! Nu, ți-a scăpat printre degete. Te-ai născut degeaba !...

*

* *

Vorbele medicului ne-au lăsat, pentru o clipă, muți. Am privit-o pe Elena fără să vreau. Făcea fețe, fețe. Când devenea aceeași purpură, pe care o știam, când pământie, când de un galben murdar, de om îngenuncheat sub povara vieții. Într-o clipă, după ce s-a îndepărtat doctorul, oarecum răzvrătită împotriva a tot, s-a repezit în salon. A îngenuncheat lângă patul lui Gheorghe, ca în fața unui altar i-a pus dosul palmei pe gât și i-a ascultat parcă sufletul.

– Geme de durere, săracu' ! Tăticuțul meu ! Îl doare de mine ! Ne aude ! Îl simt eu, ne știe și ne aude... – mi-a spus ea, în șoaptă, în timp ce i-a sărutat mâna.

– Te rog eu, lasă-l să-și revină ! Spune-i doar atât : că suntem aici și că n-o să-l lăsăm. ...Și ai să vezi cum o să adoarmă ! Apoi, va fi bine !

– Simți tu asta ? ...Cu sufletelul tău ? Nu mă păcălești, așa e ?

– Mie de asta îmi arde ?! E ziua de Crăciun și Dumnezeu e aici, cu noi !... Dar mai ales cu ei ! ...Și cu tatăl tău !

– Aș vrea să-i dau ceva să mănânce ! Sau poate i-o fi sete...

– Tot El îi dă de toate ! – vorba lui tataie. El are marea grijă, tu udă-i puțin buzele și șterge-i fruntea cu o batistă înmuiată în apă.

– Batistă ?!

– Uite, am eu ! Ia-o, e curată !

Elena m-a ascultat. După ce s-a întors din baie, am intrat din nou în salon. Acolo, abia acum, încremenirea bolnavilor m-a îngrozit. Niciunul nu mișca nici măcar un deget. Mi se părea că și respirația lor era doar un fel de imaginație a mea. Mi-am pipăit mâinile, am atins-o, ca un somnambul, pe Elena, apoi zidul salonului dinspre răsărit. În acea neclintire, timpul parcă dispăruse. Dacă nu aș fi văzut peretele, fereastra și, dincolo de ea, curtea spitalului, aș fi crezut că nici spațiul nu mai era. Iar, fără ele, nici rostul meu. Pentru o clipă, îmi pierdusem sensul.

– „Și, acum, încotro ? ... Dacă o mai fi încotro ?! Sau un alt încotro ?!“ – m-am întrebat, în gând, dezorientat, cu sentimentul că mor cu fiecare bolnav în parte. Am tresărit o clipă mai târziu, când am auzit vocea dogită și am simțit mirosul de tutun prost, al unui brancardier. Împingea de o targă pe roțile, spre salonul nostru, tușind. Pe ea, un bolnav. Și el, tot în comă ! L-am putut vedea mai bine când a ajuns în ușa salonului, aproape de mine. Targa s-a oprit lângă patul celui care murise. Câteva clipe mai târziu, a sosit și infirmiera. Părea la fel de bosumflată ca în seara anterioară, chiar dacă arăta ca de curând trezită din somn.

– Costică ! – a strigat ea la cel ce stătea cu patul lipit de patul mortului.

– „Alt Costică ?!“ – mi-am zis, ca pentru mine, în timp ce am făcut câțiva pași în lateral pentru a putea vedea mai bine ce se întâmplă.

– Mă, n-auzi ? Costică ! hai, mișcă, dracu, mai încolo, că dau cu ăsta peste tine și te bag iar în beznă !

– „Doamne, Costică ăsta o fi înlemnit de mult... O lume nebună, iar ea și mai și... Cum să mai trezești mortul ?“ – m-am întrebat în șoaptă.

– Bă, fi-ți-ar urechile ale dracu ! Hai !... O palmă mai încolo ! N-auzi ?

– În cele din urmă, omul a întredeschis ochii și a mișcat, cu greu, din mână, speriat.

– Mă, băietе, dacă tot ești aci, ajută-l să se dea, o idee, mai spre margine, până facem schimbul ! – m-a îndemnat infirmiera.

După ce l-am întors pe nea Costică în dungă, pe marginea patului, brancardierul și infirmiera au rostogolit cu cearșaful pe cel mort, lângă „viul“ de care țineam, ca nu cumva să cadă. Au ridicat apoi pe noul venit de pe targă și l-au așezat în locul eliberat. Abia atunci i-am zărit pielea infectată de pe spate, intrată parcă în putrefacție, și am simțit un miros de hoit. Am privit spre Elena. Se ținea de nas, speriată.

– E deja... Aici, ca în iad ! Poate mai rău ! – i-am zis fără a mă putea controla.

Niciunul din cei doi nu ne-a luat în seamă. Elena a înclinat de câteva ori din cap afirmativ și

ne-am uitat împreună cum cel mort a fost ridicat pe targă și acoperit cu un cearceaf.

– Gata, și-a făcut stagiul ! – a vrut, într-un fel, a ne spune brancardierul în timp ce și-a aprins, cu un firesc anume, o altă țigară.

– E, vezi de ce nu vreau să plec ? Aici se moare pe capete ! Fără lumânare, fără... Mor, săracii, singuri, ca niște câini ! Și când văd cei de aici că au dat colțul, îi urcă în căruța asta, a lor, și cine știe prin ce beci i-aruncă ! Iar, acolo, șobolanii...

– Vine omul să-și ia mortul și, ba nu are o ureche, ba nu are nas, ba nu are... Ce știu eu ce n-are ?!

– Doamne, Doamne !...

– Asta e lumea ! Mai ieri, Făt Frumos, astăzi... Uite-l !... Cândva, ditamai omul ! Că se vede !... – i-am arătat Elenei pe noul adus. – ...Iar acum, un morman de carne împuțită ! Dacă o mai duce o zi, două, face viermi ! De ce l-or mai fi adus ? Să-l fi lăsat să moară în patul lui, că tot moare !

– Of, taci ! Că mi se întoarce stomacul pe dos ! Simt, așa, o duhoare ca de acvariu stătut. Să fi deschis și tu un geam...

– Aș deschide, însă o fi voie ? Răcesc cei de aci și aia le mai trebuie, că în rest...

– E, atunci, măcar ușa ! – M-a îndemnat ea și a ieșit din salon.

Am urmat-o. Abia ajunși în hol, am văzut aceeași echipă, care ridicase mortul, întorcându-se. În fața lor, medicul de gardă. Amețiți, priveam ca la un spectacol pe final. Moartea, actorul principal, își

jucase rolul. Infirmiera, brancardierul și doctorul strângeau recuzita, un fel de rămășițe ale unui trecut adormit. Pentru încă trei din cei ce zăcuseră nemișcați, căzuse cortina.

*
* *

Se făcuse ziua. Am ieșit în curtea spitalului și am ascultat șoapta străzilor. Liniște! O liniște parcă amorțită, oarecum nefirească pentru un soi al nebuliei generale. La ora aceea, de dimineață, încă nu se dăduse startul la revoluție. Sau încă nu simțeam eu. Era ziua de Crăciun.

După câteva minute, m-am întors la Elena. Era tristă. Cele câteva minute de singurătate o răvășiseră definitiv.

– Pui mic, trebuie să facem cum am vorbit! Am să mă reped acasă, la coana Leonora. Pe stradă, nu mișcă nimic. Nici măcar tramvaiele. Sper să ajung repede și să revin la fel...

– Dacă zici tu... – mi-a răspuns ea îngândurată.
– Dar să nu mă lași singură! Mi-e teamă și-mi vine să vomit.

– Oboseala! O să dormi mai târziu. În plus, trebuie să mănânci ceva...

– O mână de om și eu!... Rău e că mă simt înfrântă. Parcă nu mai am chef de nimic. ...Bine, du-te! O să văd eu...

Am luat sacoșele cu mâncare, agățate la răcoare sub pervazul unei ferestre, și am plecat. La poarta

spitalului, în stradă, pe Calea București, doar niște câini vagabonzi. Traversau speriați. La fel am făcut și eu. Am grăbit pasul. Bagajul, deși greu, aproape că nu l-am simțit până în poarta gazdei mele. Acolo, am sunat. Mi-a deschis coana Leonora. În spatele ei, Petre. L-am salutat. Nu mi-a răspuns. Pentru el, parcă nu mai eram binevenit.

– Ce e, mă afurisitul, cu tine ? De unde vii ? Ai fi fugit de acasă ? Astăzi, în ziua de Crăciun ? ...Ca să-l bagi pe Costică în pământ ? Ai ? Vorbește o dată, ce stai așa, ca mutul ? – s-a revoltat ea.

– Nu, n-am fugit ! Uite, necazuri ! – am oftat în timp ce am lăsat sacoșele să-mi cadă.

– Să nu-mi spui că l-a împușcat pe careva dintre ai voștri, că mor !

– Nu ! Dar tot cam aia e ! – abia am mai putut zice, apoi, cu jumătate de gură, le-am povestit.

– Of, ce vremuri ! Biata fată ! De Gheorghe ce să mai spun ?!

– Dumneata ce zici, scapă ?

– Să scape ?!... Dumnezeu e mare ! ...Dar dacă zici că nu mișcă neam... Nici măcar un deget ?

– Nici !

– Ce să zic ?!... De ! Dar decât să rămână pocit, mai bine !... Cum nu se poate mai rău ! Doamne, ce soartă ! Și tu și ea... Vai de viața voastră ! Parcă ați fi blestemați !

– Bine, lasă, suntem sau nu, o să vedem noi ! Să mă trezești dacă adorm ! ...Și, te rog eu să-i faci și Elenei ceva să mănânce, că mă întorc la spital. – am mai rugat-o și m-am întins în pat.

– Ce zici ? – m-a întrebat ea nedumerită. ...Sau, treaba ta, cum crezi ! Aș fi mers și eu la Gheorghe, numai că, dacă e să mor, mai bine, la mine acasă ! Să te grăbești, să n-apuče să termine popa slujba ! ...Că e prăpăd ! Iar încep ăștia să tragă ! Poc, poc, din toate părțile, că nu se mai știe care pe care !... Și ce-o vrea, muiculiță, numai ei știi ! Aud că astăzi l-ar judeca și pe Ceaușescu... De ce atâta grabă, iar nu știi... Nu o mai fi timp, că, de la o vreme, parcă nimic nu mai e ! Iar chestiunea asta, din câte văd eu, ni se coace de mult. De cine ? Dumnezeu știe ! Erau însă, acum vreo săptămână în urmă, în jurul pieței, atâția ruși... Ca după război ! Și ăia n-au fost degeaba ! De ! Ce să mai... Suntem niște biete fâțe ! Ca ăstea din acvariul meu ! Bag minciogul și gata, dacă vreau, le-am scos din lume... Din lumea lor ! Așa și alții ! Au putere, fac ce vor mai ales când simt că le încurcăm socotelile. În plus, uneori le dăm ajutor, că suntem largi la inimă ! Domnule, avea dreptate fizicianul ăla : „universul și prostia sunt infinite !“ Avea, află că avea și profesorul meu de la facultate, când ne spunea că toată chestiunea îi vine omului, mănușă – a tot trâncănit, supărată, coana Leonora.

O auzeam ca prin vis. În același fel, simțeam mirosul de carne prăjită. Ațipeam câteva clipe și, dintr-o dată, tresăream ca ars. Elena parcă îmi stătea, paznic, prinsă de gene. O alintam îndelung, în încercarea de a o adormi și pe ea, acolo, între pleoapele mele, căzute așternut. Degeaba ! Nu-mi dădea pace gândul. Din el țâșnea, într-un anume fel,

o altă lume. Apoi, un fel de nimic, și căderea în gol. Picam și iar picam, fără a mă putea prinde de ceva. În mine, disperarea și hăul. Între ele, parcă veșnicia. La fiecare tresărire, clipa, crâmpeliul de viață. Abia atunci mă agățam de ea, de prezentul, parcă tot timpul răvășit.

*

* *

M-am trezit definitiv când tigaia, ceasul meu deșteptător, pus de-a-ndoaselea, a încetat să sfârâie. Am ieșit în hol. Acolo, Petre.

– Ce e, domnule, ți s-au înecat corăbiile ? Sau ai dat-o în bară cu „maica-mare“ ?

Petrică m-a privit pieziș.

– Coana Leonora, de ! Dar... o avea și ea dreptate !

– Are ...gărgăuni la cap ! Dacă am sta toți în casă, cum vrea ea, revoluția s-ar duce dracului ! Iar vremurile se schimbă !

– Poate ! Ce știi eu ? ! Lulea zicea altceva !

– Cine ?

– Unul de la mine de la țară...

– Au, Doamne, Doamne ! ...Păi, cu sulea ăsta, al tău, nu mai schimbăm noi lumea !

– Nu ?

– Nu !

– Și bunicul, tata Costică, zicea că... Iar moș Gogu o știe pe-a lui : cică „s-ar schimba și nu prea... și nu cine știe ce ! Adică, doar „ceva-ceva și cât au socotit unii“. Nu e după cum vrei tu, sau, te miri

cine... Aia e ! Coana Leonora o şti şi ea ceva, că a văzut multe !

– A văzut pe dracu !

– E, şi nu e de ajuns ? Dacă l-ai văzut pe ăla, altceva nici că-ţi mai trebuie !

– Bă, ştii care e treaba : lasă-mă ! Ia-o pe muica de mână, două pietre grele, dar grele, şi Jiul e aproape !...

– Ce să zic ? O fi ! Eu, unul, nu aş da, ca tine, cu capul înainte fără să ştiu *ce* şi *cum* ! Doamne fereşte, mâine, poimâine, poţi fi doar o cruce în cimitir, iar ăia care te-au ciuruit în numele revoluţiei şi spre binele poporului, trag la chiolhane. Evident, de paradă, o vreme o să mai pună, pe ici, pe colo, câte o lumânare ! Dă bine ! Ți-ar conveni ?

– Gata ! Lasă-mă ! – s-a revoltat el. Mie îmi place în mijlocul mulţimii. Să strig, să urlu...

– Strigă, mă, Petrică ! Strigă până ți s-o face gura sură ! Numai să nu rămâi cu urlatul, vorba lui moş Gogu. Că ăia cu manevra... o fac pentru ei.

– Fugi, bă, dracu ! Ce ştii tu ? Eu sunt deja în... O să ajung în Marea Adunare Naţională, ai să vezi ! Ne-au promis !

– I-auzi ? ! Atunci, e bine ! La radio, ziceau c-au desfiinţat-o ! Dar dacă tu zici !...

– Mă, nu ştiu cum Dumnezeu i-au zis, s-o numi altfel, dar de ajuns nu se pune problema. Voi fi la tineret. Pe țară ! Îți dai tu seama, pe țară ! Iar, după aia, mai sus ! Bă, o să ajung om mare ! Ai să vezi !

– Şi liceul ?

– Școala ?! Ce școală, mă ?! O s-o fac la seral !
Parcă ceilalți au carte ?! I-am văzut eu !

– Dacă-i așa, cine te ține, Petrică ? Doamna ?
Adică, coana Leonora ?! Sari pe geam ! Că și noi...

– O făceam eu de mult, numai că hârca dracu a
bătut obloanele în cuie, și ușa de la intrare o ține
închisă. Iar cheia, în sân la ea ! Ia-o, dacă poți !

– Drag mi-a fost omul deștept, dar n-am avut
parte de el ! Mă, Ștefane, nu căsca gura la derbedeul
ăsta ! Mi-a mâncat zilele ! Să vină mumă-sa și
ducă-se !... – s-a văietat gazda mea. Așteaptă să o
întindă ! Ionică cine știe pe unde-o fi... Iar eu mă
dau de ceasul morții, că o păți ceva copilul ! Țștia...,
draci bălțați ! Numai nepoții mei, nu ! Mă băiete, tu
ai grijă de fata aia și, dacă o fi ceva cu Gheorghe, să
mă suni și pe mine. O să fac cumva să-i fiu alături !
...Că, dacă e să mă ia... o face și din ușa altarului.

*

* *

Spusele femeii m-au amuzat și înviorat în același
timp. După ce am mâncat, mi-am făcut bagajul și am
pornit înapoi spre spital. Coana Leonora a rămas în
ușa casei bombănind. Petrică a urmărit momentul
plecării, s-a strecurat, glonț, pe lângă mine, și dus a
fost. Neputincios, am ridicat din umeri.

– N-ai ce-i face !

– N-am ! ...Și uite cum mi se bate ochiul stâng !
Iar de bine nu e !

– Lasă-l, că se întoarce ! – am încercat eu să o liniștesc.

– Ehe ! Tare îmi e că debandada abia acum începe ! Ce o să vă faceți, muiculiță, nu știu ! – mi-a răspuns ea și a închis ușa.

De la gazda mea și până spre Calea Severinului, nici țipenie de om ! Ceva însă cenușiu învăluia casele și un altceva apăsa, parcă, peste ele. Ajuns în stația de tramvai, am privit de-a lungul străzii, apoi, mi-am rotit privirea peste blocurile turn din jur. Pe alocuri, de la parter și până la ultimul etaj, urme mari de gloanțe.

„«Noua putere și semnele ei ! Asta da, legitimitate !» – mi-am zis în gând. «Dacă voi nu mă vreți, eu vă vreau !» Altfel, cum ? Ce, ursul joacă de voie ? O avea dreptate moș Gogu ! ...«Din rău, în mai rău !»... și «haite, peste haite !», vorba părintelui. Nici popa nu e prost ! Numai Petre zice că totul se schimbă și o să curgă lapte și miere ! Că el o să fie... Mira-m-aș ! Tare mi-e teamă să nu fi schimbat pe dracu cu tartorele, iar noi îl ajutăm să se așeze în scaun. Of, și tramvaiul ăsta... !»

Pe partea opusă, dincolo de stație, un bătrân. Stătea, ca omul obosit, pe o ladă uitată întâmplător acolo.

– Domnule, nu știți, circulă ?

– Cine, mă băietе ? – m-a întrebat în timp ce și-a închis haina ponosită.

– Tramvaiul ! – am insistat eu.

– Merge, merge !... Dinspre lumea asta, spre cealaltă ! Invers, nu ! Eu tocmai l-am pierdut în

noaptea trecută. Dumneata ești tânăr, mai ai timp, ia-o pe jos ! Mai vezi lumea, mai una, alta, ...că tot acolo ajungi ! Totul e să știi să ajungi !

Vorbele omului m-au blocat. Ca prin minune, o clipă mai târziu, a dispărut. Mi s-a făcut teamă. Mi-am luat bagajul și am grăbit, iarăși, pasul. Până aproape de poarta spitalului, nimeni. Doar eu și un fel de înger păzitor deasupra mea. Când să intru însă, m-a asurzit zgomotul metalic de șenilă înfiptă în asfaltul pământiu. Am întors capul. La câțiva pași de mine, o tanchetă gonea de-a lungul străzii rotindu-și turela. Am pălit. Tremurând, m-am ascuns după un castan și el, oarecum, răstignit spre cer. Când liniștea s-a așternut din nou, m-am furișat prin curtea din spatele spitalului și am intrat. Acolo, în holul lung și rece, chiar dacă m-a izbit același miros greu, de murdar și de stătut, am oftat ușurat. Am privit spre salonul opt. Elena, niciunde. O idee mai târziu, am găsit-o, lângă tatăl său. Așezată pe un scaun, cu capul pe marginea patului, adormise. Gheorghe sforăia și el.

„Semn bun !“ mi-am zis, privindu-i.

Din ușa salonului, păreau desprinși dintr-o poveste cu martiri și îngeri cu aripile frânte.

Nu știam ce să fac. Spitalul era gol. Alături, un alt salon era liber. Doar paturile goale, schelete metalice cu saltele îmbâcsite, fără așternuturi, locuiau spațiul, nici măcar atunci mut. Din pereți, parcă ieșeau ofurile celor ce zăcuseră cândva, acolo. Am scos din geantă păturile luate de acasă, am aranjat, totuși, unul din ele, apoi am luat-o pe Elena în brațe

și am așezat-o, ca pe un fulg. Nu m-a simțit nici atunci și nici când i-am sărutat mânuța și genele arcuite. Era obosită. Și eu la fel, numai că unul din noi trebuia să-l păzească pe Gheorghe. M-am întors în încăperea cu bolnavi, locul în care viața și moartea se rânduiau. Acolo, atunci, m-am uitat, pentru prima dată, lung și cu un fel de milă, la Gheorghe, apoi m-am plimbat printre paturi. În minte, mi-au venit cuvintele asistentei de pe salvare și am început să număr, din nou, zilele de când îl găsisem pe Gheorghe căzut. Nu trecuse mult timp, dar pentru noi nici puțin nu era. Pentru el, timpul fie că dispăruse, fie că avea doar forma durerii și neputinței, de care nu putea scăpa. Câteva clipe, mi l-am imaginat pe tatăl Elenei mort, pus în coșciug. În jurul său, mulțimea și fata sa plângând disperată. Am tresărit pentru a nu știu câta oară. O strângere de inimă m-a făcut să lăcrimez. Nu mai eram așa de convins că va scăpa. Numai gândul că Elena ar putea rămâne singură și rătăcită într-o *lume spin*, îmi răsucea mintea și-mi întărea credința.

Of, Doamne, dacă aș putea... Dar... asta e, nu pot! – m-am consolată, ca de fiecare dată, și m-am așezat pe același scaun pe care stătuse Elena. Mi-am pus și eu capul pe marginea patului. În spatele meu, în comă, zăcea ultimul bolnav adus în spital. Întâmplător, mi-am amintit câteva versuri învățate la școală. Am meditat mult asupra lor și le-am repetat în gând. Îmi păreau potrivite pentru clipele, pe care le trăiam, sau, chiar, mai mult, un motto pentru tot ce avea să vină mai târziu. Mi le-am spus iarăși și

iarăși până ce capul mi-a căzut greu pe cearceaful cu miros de spital. Am ațipit. M-a trezit geamătul bolnavului de lângă mine. M-am ridicat. Când mi-am aruncat privirea spre el, mi-au amortit, dintr-o dată, și mâinile și picioarele. Făcuse spume la gură și-i tremurau umerii obrazilor. Instinctiv, am alergat la camera de gardă. Medicul, la ora aceea o femeie, a fost înțelegătoare. Până să ajungem înapoi, în salon, bolnavul se liniștise. Doctorița l-a șters la gură și i-a luat tensiunea.

– Nu-i nimic, se mai întâmplă ! Probabil, un spasm, dar văd că respiră bine, inima e într-ale ei... Cu alte cuvinte, domnul avocat a scăpat... Are experiență ! Moare, învie și iar moare și, când crezi că gata, iar se ridică. Ne-a mai dat dumnealui emoții !

„I-auzi, domnule, avocat ! Și ce rău a ajuns !“ – m-am mirat eu, apoi, am simțit nevoia să cer iertare pentru deranj.

– Nu, nu, foarte bine ! ...Dar nu te speria !

– Doamna doctor, o să moară sau... o să trăiască ? – am îndrăznit eu.

– Aici, la noi, asta e viața ! Repet, nu te speria ! Ai grijă de al dumatiale, că ceilalți sunt cu treburile lor ! – m-a încurajat doctorița și a plecat.

– Poate o mai duce, săracul ! În rest, Dumnezeu cu mila ! – mi-am zis și m-am așezat pe același scaun. Mi s-a părut incomod și m-am ridicat. Am mai pus alături încă trei scaune. Într-un fel, am improvizat o bancă, pe care mă puteam întinde lângă patul lui Gheorghe. Teama ca el să se rostogolească și să cadă în partea cealaltă, nu îmi dădea însă pace. Fără a mai

sta pe gânduri, cu o sfoară, mi-am legat mâna de a lui și m-am culcat de-a lungul patului improvizat.

„Îl simt, îl simt oricum, numai el să miște ! – m-am asigurat și am sperat, în același timp, în încercarea de a uita unde sunt. Fără să vreau, am privit tavanul cenușiu, un fel de filtru al sufletelor plecate, în drumul lor spre cer. M-am întrebat dacă există ceva dincolo de moarte, dacă iadul și raiul sunt undeva departe, la marginea universului, sau doar în mintea noastră, un alt univers. M-am întrebat și atât ! Ceva îmi scăpa, de parcă un Dumnezeu nemilos îmi tăia veșnic calea doar de dragul de a o lua de la început. Și iar m-am întrebat și din nou am străbătut cu gândul până dincolo de stele, și iar m-am întors. Atunci, mi-am amintit de cerul copilăriei mele, uneori la fel de apăsător, alteori înstelat, și de soarele care veșnic răsărea și apunea parcă în același loc, de diminețile de mai și valea plină de trifoi, scăldată în boabele de rouă. „Din ce este doar gândul este !“ – mi-am amintit și vorba înțeleptului, gata, gata să ațipesc. Între gene, stăruia totuși un bob de lumină dinspre fereastra ce dădea în curtea spitalului, iar eu, când vegheam, când zburam aievea, deasupra lumii. De acolo, de sus, vedeam parcă totul, inclusiv pe mine și pe Gheorghe. Între noi, sfoara, un fel de potecă dintre viață și moarte, și Elena adormită ca un pui de barză într-un picior, într-un cuiar rotit spre niciunde. Zborul, totuși, îmi plăcea. Găsisem în el libertatea de a fi undeva deasupra lumii. Deodată, ceva, ca un val , un fel de abur consistent, m-a izbit și a trecut prin mine, prin paturi, prin cei de alături,

prin tot. Gheorghe a gemut și a mișcat mâna, iar eu am sărit ca ars. Disperat, încercam să îmi desfac sfoara. Aerul din jur mi se părea cald, foarte cald, și mă sufoca. Valul parcă nu plecase. Ba, mai mult, s-a făcut, o clipă, vârtej în juru-mi. Am respirat adânc și am oftat, apoi am privit spre Gheorghe, cu teamă. Îmi tremurau mâinile. Nu aveam curajul să-l ating. Părea totuși că trăiește. Tocmai atunci Elena a intrat pe ușă, somnoroasă. Când m-a văzut, s-a repezit spre mine.

– Ce e cu tine ? De ce te-ai legat ? ...Ce e ?

– Nimic ! Chiar nu e nimic. Ceva ca... Nu știu ce să spun... A fost, a trecut ! Nu mai e nimic ! – am încercat eu să liniștesc clipa răvășită și am privit din nou, fără să vreau, spre avocat. I se strâmbase rău gura și parcă-i înțepenise. Obrajii îi căzuseră posomorâți într-un galben-pământiu.

– E mort ! Sunt sigur că e mort ! – i-am spus Elenei.

A alergat și ea la camera de gardă. S-a întors cu doctorița de braț.

– Da, gata, domnul avocat a fost ! Toți devenim într-o zi „a fost“.

– A murit ? – abia a putut întreba Costică, vecinul lui, cu patul lipit.

– Dumnezeu să-l ierte, nea Costică !

– Să-l ierte, nimic de zis, dar biblioteca aia... N-a apucat să-mi lase mie biblioteca ! Sau o fi zis ceva și nu am auzit ?

– Las-o, domnule, încolo de bibli... ! Dumneata, așa, cu paralizie, mai poți citi ? Mare comedie !

– Mare, așa e, dar un vagon de cărți, doamnă, o avere... E, asta e, cui rămâne averea?! Că primesc unii la moșteniri..., iar eu o să mor sărac, o să... și, uite, mi-e cam frig!

– Lasă, bă, nea Costică, te faci bine și-i iei și baba și averea și...

– Ei, bat-o să o bată! Baba!... E ca sloiul! Cărțile, dacă-mi lăsa cărțile!... Poate mă mai încălzeam *la* ele! Așa, uite, mă cam ia frigul!... – s-a bâlbâit Costică și, cu mâna zdravănă, a tras cearșaful de pe mort și s-a învelit cu el.

Avocatul a rămas în pielea goală. Elena și-a acoperit, jenată, fața.

– Doamna doctor, o clipă, vă rog! – am alergat eu după medic pe holul pustiu. Să vină cineva să-l ducă la morgă!

– Cine mă, copile? Azi, e ziua de Crăciun! Infirmiera s-a făcut a dracu, brancardierul, la fel! Dincolo de zidurile astea împuțite, se-mpute totul... Unii, cică l-ar fi judecat astăzi pe Ceaușescu, iar dumneata vrei să cărăm mortul...

– Da!... Adică... așa mi se pare firesc...

– Atunci, hai, ia-l în spinare și eu îți arăt drumul! Poți?

*

* *

Doctorița s-a înapoiat la ea în cabinet, iar noi am rămas în ușa salonului. Ne uitam unul la altul, năuci. Ne-am întors privirile spre salon. Mortul, în pielea

goală, primul pat din dreapta. Lângă el, nea Costică. Pe rândul din mijloc, Gheorghe. În rest, și pe o parte și pe cealaltă, tot felul de oameni, mai tot timpul, nemișcați.

– Tu ai înțeles ce a vrut doctorița să spună în legătură cu... ? Coana Leonora ce a zis ?

– Cu cine ?

– Cu Ceaușescu !

– Coana Leonora ?! Păi, ce are ea cu Ceaușescu ? Petre zicea că una, că alta, și că el o să fie... Dar de Ceaușescu nu a zis nimic. Pui mic, știi ce ? Hai să ne vedem de ale noastre ! Vorba lui moș Gogu : „unii trag sforile, alții ponoasele.“ Lasă-i pe fiecare cu ale lor ! Mai bine ai mânca și tu ceva ! Ți-am adus friptură. Hai !

– Aici ? Aș mânca, dar pot ?

– În salon, unde ai dormit. Sau în sala de mese, acolo o fi curat !

– O fi, numai că, în mintea mea, nu ! Cum să-mi scot avocatul din cap ? Tu ce zici, dacă el a murit așa, ceilalți... Știi, mă gândesc la tata...

– Lasă-l pe taică-tău ! A mișcat ! L-am simțit. Așa că sunt semne... Semne bune ! Ceilalți ?! Fiecare, în felul său ! Lasă-i ! Ia pachetelul și... poftă mare ! Sau vrei să vin cu tine ?

– Aș cam vrea, dar...

– Și eu, numai că, decât să-l avem pe conștiință, mai bine renunț. Poți să mai și dormi, dacă vrei !

– Ce m-aș fi făcut eu fără tine ? – m-a alintat Elena, și, în cele din urmă, a plecat.

Am rămas iarăși singur, așezat pe un scaun în ușa salonului. Cu privirea când în pământ, când spre interiorul încăperii, păream mai degrabă a fi martorul neputincios al unor timpuri intrate parcă în descompunere, decât străjerul vieții, chiar dacă îl vegheam pe Gheorghe, să trăiască.

– Gata cu Ceaușescu ! L-au împușcat ăștia ! Ați încurcat-o și voi ! Fir-ați ai dracu să fiți ! Sevastițo, pute ! Hai ! Ziua, noaptea, hai ! Ehe, ce-o să mai pută ! Uite, na, o să mă înscriu în Salvarea asta Națională, făcută de tovarășul... mânca-i-aș ochii lui ! Și... bă, până o să vă iasă ochii din cap, ca la melc ! – am auzit glasul infirmierei și pe ea trântind ușa principală de la intrare. O clipă mai târziu, era deja la capătul coridorului, vânăta la față și cu un steag al României, în spinare.

– „Tii, drace ! Ca să vezi !“ – mi-am zis și m-a umflat râsul, cât eram de abătut.

– Ce râzi, mă ? Nu ți-e rușine ? Ai ? Ceaușescu e mort, revoluția, în toi și tu miroși bășinile ăstora ! Băiat tânăr ! Gata, deșteptarea ! Bă, n-auzi ?! S-a interzis somnul ! Cine închide un ochi a dat de dracu ! Poporul trebuie să vegheze... Și tovarășii să muncească pentru binele... Nu te uita, mă, la mine, că puți !

– „Doamne, Gogule ! Se răstoarnă lumea ! Vine prăpădul !“ – mi-am făcut eu cruce.

– Eu vorbesc și ăsta bese ! Ca la Plevna ! De-aia au pierdut turcii războiul ! Costică, fir-ai al dracu, te-a plesnit poceala tocmai acum ! Ca să scapi de revoluție, ai ?! Deșteptarea, în paștele mă-tii !

– Doamnă, știți, poate mai au o șansă ! Să-i lăsăm !...

– Da ? Atunci, să-mi spui tu de ce s-au căcat ăștia pe ei ?! O viață întreagă ! Zii !

Am ridicat, nedumerit, din umeri.

– Ascult ! A, taci ?! Deci și tu te-ai căcat pe tine !

– Eu ?!

– Te-ai coalizat cu ei ? Spune ! Altfel, te bag cu nasul în cur la ăsta, ca să vezi și tu cum pute ! Rahat de avocat ! De, nu orice !

– Doamnă, vă rog eu !

– I-auzi, doamnă ?!... Asta-i altceva ! E, încet, încet, îți vii de-acasă ! Să pună ăștia șaua, și, ho... că o să-și vină ei toți ! Nu mai merge cu pecereul, cu futece-ul !... Ia să vedem ce zice și domnul avocat ?! Că ăsta a mâncat la rahat... Când judecător, când procuror, când... ! Cu partidul în frunte și... succese multe ! Iar Sevastița a frecat la căcăstori... Bă, gata, deșteptarea, că v-a luat mama dracu ! ...Și să ținem o plenară ! Eu, prim-secretar... O altă eră, un alt comunism ! ...Cu Sevastița în frunte... și tovarășul de la Salvarea Națională !

– Sevastițo, gata cirul ! Ajunge ! – a strigat doctorița din ușa camerei de gardă. Ți s-a urcat băutura la cap ! Hal de femeie ! Vai de mama ta !

– Gata, ai ?! Ajunge cu al vostru ! Vi s-a înfundat ! Că ați tot luat !... De la ăla, de la ălălalt... Ehe, l-au împușcat pe Ceaușescu, vă belesc și pe voi !

– Femeie, astăzi ești nemotivată ! Pleci sau chem miliția ? – a amenințat-o doctorița de gardă și a trântit ușa.

– Sevastițo, ai?! Doamnă... nu se poate? Doamnă, dumneata, doamnă și eu! Ori crezi că am o traistă între picioare?! Ia să mai vedem noi ce zice domnul avocat?! Zii, bă, că te-am șters o viață întreagă, la cur, de...! Să vedem ce mai zici! Costică, tu să notezi! Te fac secretarul meu!... Te fac om, bă, fire-al dracu de pocit! ...Și te iau și de bărbat! Ca să te îndrept și să te pun pe drumul ăl bun!

– Doamnă, știți, domnul avocat a cotit-o! – am încercat, din nou, să o liniștesc în timp ce o priveam pe Elena, strâmbată și ea de râs, în ușa salonului de alături.

– S-a dat cu ăștia, ai?! E, dacă e așa, nu e rău! Salvarea Națională are nevoie de oameni ca el. Să-l vezi la costum și la cravată, cu geanta în mână, iei poziția de drepti. ...Că te-arestează! Țsta om!...

– Doamnă, e mort! Mort, înțelegi? Trebuie dus la morgă!

– Ce zici, mă? Fir-ați ai dracu de pociti! Domnule, să vrei să schimbi lumea și să n-ai cu cine! I-auzi, la morgă! De parcă acolo ar fi cârciumă?!

*

* *

Infirmiera a ieșit tunând și fulgerând pe ușa principală. În curtea spitalului, a fluturat de câteva ori steagul, a înjurat în stânga și în dreapta, apoi s-a îndreptat spre poartă, bombănind. De dincolo de

stradă, de la ferestrele blocului turn, oamenii priveau rătăciți.

În urma ei, doctorița de gardă a încuiat toate ușile.

– Să nu mai deschideți ! Nimeni nu mai intră în spital fără voia mea ! Ce Dumnezeu ?! *O fi ce o fi și unde o fi*, dar aici nu e cocina de porci a Sevastiței ! – ne-a avertizat ea, nervoasă, apoi s-a îndreptat, din nou, spre cabinet.

– I-o fi dat și Sevastiței în clocot răbdarea, că îndură omul, dar odată se aprinde. Ea, însă, foc de paie ! Flăcări până la cer și, apoi, cenușă spulberată cât ai clipi. – i-am zis Elenei.

– Te înșeli, mă tată ! Abia acum a dat în clocot nesimțirea ! – a rupt, cu greu, nea Costică, semn că auzise tot și că era conștient. ...Prostia. Că dacă ar fi avut carte, avea parte, cum zice proverbul. Și o idee de bun simț ! Ori ea, n-ați auzit-o ? Patru clase și nici ălea ! Că i-o fi dat diplomă la fără frecvență, e altceva ! Adică nu știi nici măcar unde e școala și te bați cu pumnii în piept că ai fost și că ai dres. Ferească Dumnezeu ! Din cei ca ea... Mai ales de prin '50 încoace. S-au dat cu partidul. ...Și, „partidul e-n toate/ E în cele ce sunt și-n cele ce mâine vor râde la soare“ – De la poet citire ! Le-a dat Dej funcții..., diplome !

– Hai, domnule ! Nea Costică, nu se poate !

– Ba se poate !

– Cum ? Spune dumneata, cum ? Când ea, o viață întreagă... pe-aici, cu mătura în mână...

– Da, dar dacă se lipește de partidul ăsta nou, de care zice, se schimbă socotelile. Iar ăia mari, ăia cu sforile în mână, din cei ca ea caută ! Dă-i prostului putere, pune-i parul în mână și să vezi că îți sparge, cât ai clipi, capul. Iar dacă a treia zi, mai e și premiat, nu-i mai ajungi la vârful nasului nici cu prăjina ! S-a întâmplat la de-i ca ea, s-a întâmplat și la case mai mari. Partidele politice au rolul lor. Dar, dacă ieri, comunist, astăzi fesenist... ? Că așa am auzit pe aci, că le-ar zice acum. Mai trag și eu cu urechea, deși... Rău și cu partidul ăsta unic ! Dar și dacă s-o înființa mai multe, ca înainte de război, atunci să te ții ! Fie la comuniști, fie la țărăniști, pentru unii tot aia e ! Astăzi aici, mâine-n Focșani ! Altfel de navetiști ! Ce să facem ? Oportuniștii au fost de când lumea și vor fi ! ...Peste tot ! Și asta nu ar fi cine știe ce, numai că te bagă în ceață. Nu mai știi pe ce lume ești ! Nu mai știi care și unde îi e locul. Adică, nu mai ai repere, direcție, se răstoarnă lumea cu susul în jos ! Iar când ți se întâmplă asta, mai bine să-ți ia Dumnezeu zilele. ...Că aiureala usucă și doare !

– Doamne, nea Costică, ce mă bucur că vorbești ! ...Și că ești bine ! – l-a alintat și încurajat Elena, copilărește, fără a lua în seamă cuvintele omului.

– E, sunt ?! Vai de capul meu ! Dar ce să fac, domnișoară, dacă asta mi-a fost dat ?

– Te rog eu, nu-l mânâia pe Cel de Sus ! Poate își revine și tăticuțul meu, ce zici ?

– Eh ! Dacă are zile... A mișcat vreodată ? Măcar la injecție, că trebuie să fii făcut...

– A mișcat ! – am intervenit eu, fără a sta pe gânduri. Nu e cine știe ce timp de când...

– Atunci, astăzi, mâine... se alege ! Dar ăștia cu puștile mai trag ? Parcă s-au mai potolit... Auziți, mă copii, chiar l-o fi împușcat pe Ceaușescu ? Astăzi, în ziua de Crăciun?... Așa, hodoronc-tronc, fără judecată... Păi, ce popor suntem, bă tată ? Parcă nu-mi vine a crede !...

– Nu știm, nea Costică ! Suntem pe drumuri, nemâncați, nedormiți de... Nici noi nu mai știm !

– E, da, da... – a părut el că ne aprobă cu privirea căzută parcă undeva departe, în el. ...Deși, nu m-ar mira ! Ca la noi, la nimeni ! Nemți, tot nemți ! Au dărâmat Zidul Berlinului, dar nu și-au dat în cap unul la altul ! Cehii, tot nemți ! Cum să facă ei balamuc în mijlocul Europei ?! ... Că se făceau de râs ! La noi, aci, în colțul ăsta uitat de lume... Uitat și nu prea, că, dacă nu i-ar fi interesat, ne-ar lăsa în plata domnului ! Și rușii și... toți ! Atunci, am fi văzut noi, încotro ?! Fie că trăiam ca-n rai, fie... !

– Deștept nea Costică, om citit... Păcat că e bolnav ! Parcă ar vorbi tataie sau moș Gogu ! – i-am șoptit Elenei. De-aia voia el cărțile avocatului !...

– Dar asta e ! Trebuia să se întâmple ! – a continuat să vorbească, parcă pentru el. Buba coaptă, într-o zi, tot crapă ! A căutat-o și Ceaușescu, cu lumânarea aprinsă ! El, pe de o parte, a lui, pe de alta ! Activiștii, și ei cu ale lor ! Poporul a răbdat, dar... și răbdarea e cu socotelile ei ! Îți faci spinarea cobiliță și stai să îți pună dealul în spate. În genunchi și tot urci muntele, cu el cu tot, numai să vezi lumină

dincolo de creste, altfel, când le e lumea mai dragă, poporul îi dă drumul. Iar când o ia dealul la vale... Nu e bine! Prăpăd! Of, și alții abia așteaptă momentul! Își fac mendrele cu noi! Știți cum e? Doar când e scandal în casa vecinului, abia atunci îi poți culege liniștit pomul. Și pomul și grădina și tot! ...Până-l faci slugă. Iar când ești la mâna altuia, iar nu e bine. Nu e bine neam!

– Înțelept ca șarpele și blând ca porumbelul! – vorba lui bunicu. A citit el, undeva, în Biblie. Așa mi se pare omul ăsta! – mi-a șoptit și Elena la ureche în timp ce, pe furiș, m-a sărutat pe obraz. Asta așa, că ești cu mine!

Tot în grabă, am sărutat-o și eu, însă pe buzele parcă ușor pălite de neodihna sufletului, apoi am prins-o de mână. Mi-a răspuns printr-un semn discret, apoi printr-un alt sărut.

– Nea Costică, să te faci bine! Iar, dacă ai nevoie de ceva, ...noi suntem aici! Mai luăm o gură de aer, mai privim pe fereastră, afară, în lume... mai tragem cu urechea să vedem încotro o lua-o, și, dacă e ceva, îți dăm de veste.

– Bine, uitați-vă, tată, uitați-vă! Numai de-ați vedea! Că una e să privești, și alta e să vezi!

*

* *

– Ziua de Crăciun s-a scurs pe nesimțite. Pe stradă, treceau în fugă, spre centrul orașului și invers, grupuri de tineri și oameni strigând. De jur-împre-

jurul spitalului, pustiu, iar, în saloane, liniște parcă de mormânt. Spre seară, nea Costică ne-a cerut o cană cu apă. Tot atunci am mai aerisit încăperea și l-am schimbat pe Gheorghe. Când deja se înserase, a sosit și echipa de gardă. Alt medic, o altă asistentă. Tăcuți, au inspectat întreg salonul, apoi au ridicat avocatul mort. A urmat tratamentul. Pentru prima dată, lui Gheorghe i-au pus o perfuzie. Mai târziu, respira, oarecum altfel, și s-a schimbat la față. Atunci, Elena a luat lumânările și cutia de chibrituri de lângă el și le-a așezat pe masă.

– Domnule doctor, ia spuneți, așa e, ce se aude?! – a îndrăznit nea Costică să întrebe medicul nou venit, înainte ca acesta să iasă din salon.

– La ce te referi? – a întrebat doctorul pe un ton, la început sobru, de om răscolit.

– La ce aud și eu aici, la capul patului! Că altunde, unde? ... Iar el spune că l-ar fi împușcat pe Ceaușescu...

– Dacă asta îți zice, așa o fi!

– Eu tot nu cred! Cum, domnule, așa repede?! Acum două săptămâni, stăpânul lumii, și astăzi...

– Era nebun, domnule! Se smintise rău!

– Noi l-am îmbolnăvit! Am bătut cam mult din palme...

– Ce a cerut, aia i-am dat! Când e anulată ființa, mulțimea se supune! Chiar orbește! Asta m-a uimit la noi și în istorie. 40 de ani, comunism, 40 de ani, Ev Mediu. Poate mai mult!

– Cu o altfel de inchiziție!

– Bine zici ! O viață de om în disoluție și vrei să mai fi popor între popoarele lumii ! Cam greu !... Și te mai miri că bat de-a valma din palme ! Au rămas așa !

– E, tocmai de-aia mă tem ! Că acum, în învălmășeala asta, o să treacă alții nesătui pe-aici, nestingheriți, mai ceva ca migratorii spre Roma, înainte de căderea imperiului.

– Trec, și ?...

– Iau, domnule doctor !

– Ce Dumnezeu, nea Costică ? Ce a fost de luat, au luat !

– E, așa zici dumneata, dar... Mai sunt munții... Și ce e dincolo de ei ! Apoi, marea ! Ar mai fi Delta, un colț din Bucovina... Și limba, domnule doctor, limba ! E, ce ziceți dacă rămânem fără ea ? Vă spun eu : nici dracu nu ne mai bagă în seamă, practic nu mai suntem. Acum, să nu crezi că cei care au făcut-o pe vremea lui Ceaușescu, i-a apucat dragul de noi, că suntem și frumoși și deștepți. Nu !!! Voiau o fisură în blocul de la Varșovia apoi, să cadă secera și ciocanul ! Uite, că a căzut ! Cum s-au înțeles la Malta !

– De unde știi, dumneata, nea Costică ? Poate doar se reformează sistemul ?!

– De la Canal ! Acolo, am avut, așa, o luminare... Am văzut ziua de astăzi, chiar și pe cea de mâine...

– Aoleo ! Asta nu mi-ai spus-o ! Dumneata, acolo ? De ce ?

– Că aveam carte! Sunt școlit la Cluj, de profesori, nu glumă! ...Adică, intelectual! Și pe cei ca mine i-au băgat la pușcărie. La Gherla, la Periprava... Eu, la Poarta Albă! Cică, eram împotriva partidului, a noii orânduiri... Când mi-au dat drumul... o viață întreagă, necalificat!... Și păzit... Nu m-au slăbit din ochi până când am paralizat! „Am fost împotriva bunăstării poporului și m-am opus înaintării spre cele mai înalte culmi!“ – așa mi-a justificat unul ca ăsta, de lângă mine, 18 ani din viață! Îmi vine să plâng! Dar, ce folos! Ascultă-mă, domnule doctor, și, după aceea, să-mi dai ceva să mor, că am trăit destul! Am fost împotriva mea! M-am ținut cu parul la mine să nu devin șarlatan, că puteam și eu să fiu în Comitetul Central! Ca ăia pe care i-ai avut și dumneata puși pe perete, în sala de clasă, de cum ai intrat acolo! Aud că l-au împușcat și poporul, o parte s-a bucurat. Eu, nu! M-am născut cu crucea în suflet și ochii pe semnele lumii. Trebuia judecat și, după aceea... Așa, am mai dat o mie și ceva de ani în urmă... Și, din câte știți, pe-atunci nu prea eram. De când s-au retras romanii, o mie de ani, poate și mai bine, nu prea suntem! Iar dacă-n istorie nu ești, nici în cărți nu ești, iar, în viață, cel mult, adiere de vânt! De vorbe ticluite, puse pe hârtie, la comandă, să dăm bine pe ici, pe colo, sunt sătul! Până mai ieri, inventaseră porcăria aia cu istoria pecereului. Peste o lună, se duce dracu! Dacă nu s-o fi dus! O să pună cărțile pe foc! Așa au făcut și atunci, așa, și acum! Asta e istoria! Ardere, o veșnică ardere! O să scrie unii vreo două fraze... iar

alții o să zică : „prea mult“ ! Așa că eu am trăit, am văzut, m-am convins !...

– De ce, nea Costică ?

– Că și imperiile cad ! Că nimic nu dăinuie din ce e făcut împotriva firii și că, într-o zi, îți vine nota de plată. Ai băut, plătește ! Ai mâncat, plătește ! Ai dat cu parul, plătește ! Pentru tot ce faci, vine ziua scadentă ! ...Și, sigur plătești ! Numai avocatul, când m-a condamnat, era judecător, a întins-o fără să-mi dea cărțile. Se achita față de mine, dar, de plătit, a plătit cu vârf și îndesat. Să te împuți și să te mănânce viermii de viu, nu e de colea !

*

* *

Și eu și Elena am stat cu ochii când pe unul, când pe celălalt. Nu am înțeles cine știe ce, însă, cu certitudine, nea Costică nu era la prima internare. Pentru el, paturile, spitalul, avocatul care-i murise alături, Sevastița sau personalul prezent acolo, îi erau familiare. Pentru noi trecuse puțin și, totuși, în acel loc, ziua putea fi zi, un an sau nimic. Totul ținea de perspectiva din care priveai lumea. Acolo, în seara aceea, am tras cu urechea la cei doi și am trecut, din nou, în revistă, pe cei prezenți, atent, ca la o inspecție de front înaintea atacului. La prima vedere, doar noi, oamenii unui prezent rătăcit. Și totuși, în fiecare, lumi posibile. Adevărul ?... Probabil acolo, oriunde, sau doar deasupra noastră. Oricum, mie și Elenei, atunci, ne scăpa printre degete. Și asta pentru

că, dincolo de zidurile spitalului, în stradă, se auzeau trosnind șenilele tanchetelor și se murea de gloanțe rățacite. Câțiva inimoși credeau că își croiesc drumul spre un mâine, pentru unii, deja amintire.

Obosită de atâta frământare, în mintea mea, clipa parcă ațipise, în timp ce Nea Costică vorbea ca din Biblie în încercarea de a formula o nouă religie. Elena, înger cu gene somnoroase, amorțise pe scaunul de lângă tatăl său. Am luat-o în brațe și am dus-o, din nou, în salonul alăturat. Întinsă deasupra păturii, părea o trestie șoptitoare. Faptul că Gheorghe arăta mai bine, o liniștise. Respira torcând, ca o pisică, timpul. Mi-am pus urechea deasupra inimii și am ascultat. Totul era acolo curgere și șoptă, viitor și trecut și iar viitor și iar trecut. Prezentul, măsură : tic-tac ! tic-tac ! tic-tac ! Am privit în juru-mi. Lângă mine, doar ea, Elena. Tic-tac ! Tic-tac ! Tic-tac ! Îmi venea să o mănânc ! La un pas, în spate, holul lung, un fel de crăpătură între a fi și a nu fi. Dincolo, salonul 8. Ceva nedefinit, și totuși același abur m-a străpuns din nou și am simțit în suflet un amestec ciudat de viață, de suferință și de moarte. Trecerea prin lume !

*

* *

Târziu, în noapte, din nou agitație. Medicul de gardă și asistenta făceau tratamentul de la ora aceea. I-am ajutat. Fără experiență, am reușit totuși să fac aproape aceleași treburi, pe care le făcea Sevastița.

Întorceam bolnavii cu cearșaful, într-o parte, iar asistenta îi injecta.

„Își are rolul ei. Păcat de ea ! Veșnic, singură ! Să facă, ani de zile, aceleași operații, și unii o iau peste picior... «Pute, Sevastițo, șterge !» Iar acum, săraca, și-a ieșit din minți ! S-a agățat, ca disperata, de ideea cu Salvarea Națională !... O iluzie ! ...Sau poate nu !“ – mi-am zis, în gând, în timp ce, dintr-o dată, am tresărit. Îl injectase pe Gheorghe. O lacrimă i s-a prelinș pe obraz. Nu-mi venea să cred. Am atins-o, cu teamă, ba, mai mult, am gustat-o. Gheorghe era conștient. Își revenise.

„E bine, trăiește !“ – am vrut să strig, însă m-am temut că-l pot speria și pe el și pe Elena. Și am tăcut. O jumătate de oră mai târziu, m-am trezit cu ea suspinând.

– Am visat urât ! Ia-mă și pe mine în brațe ! Te rog ! Doamne, tătucușul meu murise !

– Nu, totul în viață e invers, tatăl tău trăiește ! I-a dat o lacrimă, semn că e conștient. Nu a vorbit cu mine, dar m-a strâns de mână !

– Da ?! Ah, Doamne ! Nu zici așa doar ca să stau eu liniștită ?...

– Nu ! De data asta, nu ! Adică, tu știi, una visează omul, alta e în lume ! Iar el m-a strâns de deget, parcă mi-a mulțumit... – m-am bâlbâit eu după gafa făcută.

– Adică, până acum m-ai păcălit ?

– Niciun adică ! Am spus că va fi bine și uite că așa e !

– Da ! Atunci, te rog, hai să-l trezim ! Vreau să-l aud ! – mi-a zis Elena și s-a agățat de gâtul meu. Vreau, mi-e dor de tăticuțul meu !

– Nu, nu e momentul. Se odihnește ! Acum doarme ! Dar dimineață ai să vorbești cu el. Crede-mă, lăcrima !

– Și dacă a plâns că nu mă mai vede ? Dacă a murit ?

– Pui mic, tu nu vezi că respiră și că arată altfel ?

– Da, ai dreptate ! Respiră, dar asta nu înseamnă că și trăiește !

– Of ! Toma necredinciosul ! Cât ești de fătă, atât ești de zgâtie ! Scoți omul din minți !

– Hai, mă !... Îmi e și mie frică ! a încercat Elena să se scuze și s-a cuibărit în brațele mele.

*

* *

În zorii zilei următoare, eram tot împreună. Nu se mai dezlipise de mine, chiar dacă și mie mi se închideau ochii. Când nu am mai putut rezista, ne-am mutat împreună, în salonul alăturat. Pentru prima dată, am dormit alături câteva ore, unul lângă celălalt, pe un pat de spital. A doua zi, ne-a trezit vocea Sevastiței.

– Costică, fi-ți-ar spinarea a dracu, mai trăiești, bă ?

Am sărit, ca arși, și am tras cu urechea din spatele ușii.

– Scoal', hai ! Că a venit și timpul tău ! Cică se face dreptate ! ...Și se dă pământ ! Țstora de la țară ! Întâi vouă, fir-ați ai dracu ! De parcă ați fi fost primii la revoluție ! ...Și, după aceea, și nouă ! ...Ălora cu carte și fără carte, că e destul ! Așa că... Salvarea Națională !... Tovarășul Iliescu !... Vouă, câte un pogon de fiecare, să vă ia ochii ! Cei din urmă vor fi cei dintâi ! Și el e ultimul pe listă ! Bă, să vii la front, că om te-ai făcut ! Altfel, îți bag o sulă în cur și o să stai țeapăn tot restul vieții... Și vreo 200 de ani în pământ ! Momâia dracu ! Dormi sau te faci că n-auzi ?

Nea Costică nu a mișcat nici măcar un deget.

– Ca să vezi ! Primești sarcini, vrei să faci politică și n-ai cu cine ! Pe ăsta, ziceam să-l trimit activist la el în sat. Să mă pomenească ! Și, na, trimite, dacă ai pe cine ! Mai trecea o babă la deal, la vale, și-i spunea cum e cu schimbarea... Mare filosofie ! Îi scriam, și ce să spună acolo : „grație Salvării Naționale, noii conduceri de partid și de stat și Sevastiței, vom face și vom drege“... Nu ! „Grație Sevastiței și conducerii“... Ce dracu ?! Dacă nu-l spălam eu de rahat, ar fi puțit și-n lumea asta și-n cealălaltă ! Că ce-o să mai pută unii... Dacă nu s-or cosmetiza, că, ehe, ...am văzut eu pe-aci !...

– A rămas așa din Ziua de Crăciun ! Nu i-a trecut mai deloc ! – mi-a șoptit Elena în timp ce își freca ochii. O mai fi luat și vreo gură de rachiu, acum, de dimineață, ca să se dreagă, și...

– Eu cred că au drogat-o ăia acolo... Ce știu eu unde ? Iar dorința de putere i-o fi luat mințile ! Mai rău e că bate câmpii !

– Hai, mă, nu fi rău ! E și ea femeie !

– Mda ! Și eu am zis la fel aseară, numai că, atunci, ca, și acum, îi lipsește gramul de minte care zidește ! I-auzi, să-l facă pe Costică activist ! Iar el, săracul, s-a strâmbat din toate și mai e și moale pe o parte !

– Măă, răule !... zice și ea, nu dă cu parul !

– Cum nu ? Ba, mai rău ! Prostia lasă urme, nu glumă !

– O lăsa, dacă nimeni nu o ia în seamă ! În plus, ce poți culege, dacă nimic nu semeni ?

Nu i-am putut iarăși răspunde. Am privit-o lung în ochii-i, mai tot timpul, greu de definit.

– Ce e în căpșorul ăsta al tău ?, am întrebat-o, plimbându-mi mâna prin buclele ei.

– O mână de creier. Facerea și refacerea. Eu și tu. Dragoste și iubire. Alteori, nici ieri, nici azi, nici mâine, nu tu, spațiu, nu tu, timp, și totuși, lumea ! O poveste ! Trecerea !

– Ce-ai zis ?

– Așa mi-a citit tataie, într-o seară, când a deschis Cartea.

– Cartea ? Ce carte ?

– E, și cu tine, are el o carte, numai că trebuie să știi să o citești, altfel te uiți în ea precum curca în creci !

Am rămas mut. Din nou, liniște, tulburător de liniște !

Între timp, Sevastița intrase în wc. Nici măcar ea nu se mai auzea. Pe hol, la un moment dat, coana Leonora. Nu-mi venea să cred. Călca hotărât și apăsât. I-am ieșit în cale.

– Ce e cu dumneata ? – am întrebat-o noi nedumeriți.

– Să stau de vorbă cu Gheorghe. L-au împușcat pe Ceaușescu !

– Am auzit. El însă... Sau, cine știe ?... Aseară, abia aseară, la injecție, i-a dat o lacrimă !

– A murit și a înviat...

– Cine ?

– El, Gheorghe ! Atunci, s-a dus și s-a întors ! Am vorbit cu el în vis...

– Și ?

– Ei, și ?! Mă așteaptă !

– Cine, Doamne, iartă-mă, că mi se face părul măciucă ?!...

– Ștefi, te rog !

– I-auzi cine ?! Gheorghe ! El, cică a văzut plutonul, l-a văzut pe Ceaușescu cântând Internaționala Socialistă, a văzut tot... Trăiască România ! Asta a strigat, iar înarmații : poc ! poc ! L-au făcut ciur ! Aștia de la televizor nu prea au spus tot, au mai și mințit ! Că de asta sunt în stare, mint de când mă știu !

– Și ? – am mai îndrăznit eu în timp ce mi-am făcut cruce.

– Am venit ! I-am adus și un compot. Așa ne-am înțeles.

– E, vezi ? Trăiește ! Ți-am spus eu că trăiește ?!... – am dojenit-o pe Elena.

– Una, două, trăiește ! Sigur că trăiește !

– Gata, șiiit ! Mă lăsați pe mine ! Gheorghe ! – l-a strigat și mișcat, în același timp, gazda noastră. Eu sunt, Leonora !... Ia scoal' ! Hai, gata, să vedem și noi, încotro ?!

Tatăl Elenei nu a clintit o geană. O clipă, am avut impresia că nici nu mai respiră.

„Am dat de dracu ! Să știi că a murit ! Și nici măcar o lumânare n-am aprins !“ – mi-am zis, în gând, în timp ce i-am luat seama atent. Și totuși, nu părea a fi mort. Am privit spre Elena. Rămăsese țeapănă, cu degetul în gură.

– Gheorghe, gata, hai, că și Elena vrea să știe ! Și, dacă tu nu-i spui, atunci cine ? – l-a încurajat coana Leonora în timp ce i-a mângâiat mâna dreaptă.

Câteva clipe mai târziu, Gheorghe a mișcat degetele de la picioare, apoi o mână, și a lăcrimat din nou. Cu greu, în cele din urmă, a întredeschis ochii. Și eu și Elena eram lângă el.

– Gata, ai scăpat ! Tăticuțul meu !... O să te faci bine ! – a strigat Elena de bucurie.

– Mare încurcătură și moartea și viața ! Să fii și să pleci, apoi iar să vii ! *Unde, de unde, când și cum ?* Gheorghe trebuie să știe ! L-am visat eu, numai să nu fi uitat ! Că și uitarea asta... Din ea ni se trage ! O tot luăm de la început ! Dar și dacă nu ar fi... mamă, mamă !

*
* *

Coana Leonora a stat, a doua zi de Crăciun, lângă Gheorghe. Ca în visul ei ! Cu voia sau fără voia lui, tatăl Elenei a rămas mai tot timpul treaz. La vizita de dimineață, i-a spus medicului că el se va reface dacă o să-i prescrie niște medicamente mai bune.

– Da ! Nu e greu să scrii ! – a confirmat doctorul. Numai că noi nu avem ! Farmaciile sunt goale ! Aici, bate vântul, la Spitalul Județean nu mai au nici măcar sânge ! Iar din altă parte... Poate vor veni străinii. *Cineva, ceva* trebuie să facă ! Dar cine ? Am auzit, la radio, că s-au deschis granițele. În Iugoslavia, sunt cam de toate. Iar dacă nu, în Austria, cu siguranță se găsește orice ! Și nu e departe. Să vă scriu o rețetă ?

– Scrieți, domnule doctor, scrieți că nu se știe !... Poate găsim pe cineva. E lângă mine, la doi pași, autobaza asta cu tiruri... Vin, pleacă... Poate ne ajută careva ! ...Că are și el fata asta. ...Și doar pe ea, păcătoasa ! Nu o vedeți ? I s-au dus ochii în fundul capului de nesomn ! Un copil ! Nu tu mamă, nu tu... Dacă și el moare, ea încotro o ia ? Cine să aibă grijă, că băiatul ăsta, tot copil e ! Și fără mamă și fără tată ! Dar, ce vorbesc ?... Gheorghe se va face bine ! Am vorbit cu el azi-noapte, în vis. Murise și s-a întors. Știe tot ! Ai să vezi ! Numai să... Scrie-i dumneata rețeta aia, că de dus, văd eu... O să mă urc în tren și... Că tot voiam să ajung în viața asta

până la Viena. În două, trei, zile mă duc și vin. Iar după aceea...

– O să-ți spună?!... Cine, femeie? Și ce? – a întrebat medicul, răscolit.

– Ce? Cum ce? Dumneata nu vezi? E, și dacă vezi, știi? Da și nu prea... El știe, că s-a ridicat deasupra lumii! Cât ai clipi, dar de ajuns...

– ...Și zici să îți dau o rețetă? – a întrebat medicul, cu o ușoară ironie.

– Da! Eu așa zic!

– Să scriu una și pentru dumneata? Poate ai nevoie?!

– Mie? Doamne, păzește! Oloagă nu sunt, diaree nu am... De spovedit, m-a spovedit Belivacă! Popa de la noi, îl cunoști? Păi, de unde să-l ști?! ...Și sunt și femeie cu carte! Ce-o fi în capul dumitale? Asta e de balamuc! Iar acolo, plin! Nu, domnule doctor! L-am visat pe Gheorghe și-am venit să stau de vorbă cu el. Se mai odihnesc și copiii... că le-o fi ajuns!

Medicul a privit spre noi și coana Leonora, spre nea Costică, apoi spre patul din care ridicaseră avocatul. A ascultat, o clipă, ronțăitul șenilelor unei tanchete ce tocmai trecea, iarăși, pe stradă.

– Sevastița lipsește și un steag găurit! În rest... Ca la ăia, la televizor!

*

* *

Coana Leonora nu s-a clintit de lângă Gheorghe decât atunci când, fie a spălat podeaua salonului, fie

a aranjat paturile sau a schimbat lenjeria. Cu toate acestea, Elena s-a lăsat greu convinsă. În cele din urmă, am plecat spre casă. În oraș, mijloacele de transport în comun nu circulau, însă străzile păreau mai sigure. Am ajuns acolo, înainte de prânz. Și eu și ea ne-am făcut mai întâi câte un duș, apoi am mâncat câte ceva de prin frigiderul gazdei noastre. Nepoții ei, Petre și Ionică, nu erau acasă, iar ea, coana Leonora, nici măcar nu adusese vorba despre ei.

– Dacă tot am venit, dormim câteva ore? – am întrebat-o, oarecum retoric, pe Elena, jumătate adormită încă din timpul mesei.

A înclinat din cap, afirmativ, fără să-mi răspundă, în timp ce parcă a vrut să își îndese, pe gât, mâncarea, cu câteva înghițituri de apă.

– ...Și o să te țin din nou în brațe?... – am glumit eu.

– Hoțule, ai vrea?... Știu eu ce să zic?... Tu nu o să fii cuminte, iar eu sunt mică, poate prea mică. În plus, dacă vine careva? Ce o să zică despre mine, despre noi? Altă dată, când suntem singuri, la noi acasă... Te superi? Te rog, nu!... Că doar sunt puiul tău mic! ...Și doar al tău! – mi-a răspuns ea și m-a sărutat, ca de obicei, pe obraz.

Am prins-o de mijloc și am strâns-o tare.

– Măcar să te duc la tine, în pat! Să te văd, acolo, un fel de poveste, de care veșnic să-mi fie dor!

– Dor?! Dor, de ce dor? Că doar zidul ne desparte, iar prin el gândul zboară. ...Iar tu, pâș-pâș, în urma lui, și țuști! La puiul tău mic! Dar nu acum!

Sunt frântă ! Vreau să dorm, să te visez... Poate mă visezi și tu, și... Să fii cuminte ! Bine ?!

– Mda !... Ce să fac ?! O să... Și în vis ?

– Păi da, altfel cum ? Dacă te apucă, așa, dorul și, țuști !... Eee ?!

– Ce-o să fie ?

– Păi, o să fie ! Că sunt și eu mică, nu înțelegi ?!
Hai, mă, că n-o să mai adorm ! Și nu vezi ? ...Sunt doar o idee de om !

*

* *

Ideea de om ?! ...Și omul ? – m-am întrebat atunci, înainte de a adormi, și, mai târziu, într-un anumit context, la școală. Nu m-am lămurit niciodată. Probabil, doar în mintea lui Platon, cu mii de ani în urmă, cele două aveau consistență, că forma, mai ales cea pură, tot de el propusă, pentru mine, aceeași încurcătură.

– Bă, moș Gogule, spune-mi și mie ce e Unul ? ...Că dumneata ai trecut prin viață și știi multe ! – l-am întrebat pe bunicul Elenei, într-o seară, când i-am făcut o vizită împreună cu ea, acolo, în gura vâlceleii.

– Unul ?! – s-a prefăcut mai întâi el că nu a auzit.

– Da, Unul ?

– ...Păi, voi, la școală, ce ați învățat ?

– E, lasă asta, una e să înveți, și alta e să știi ! – i-am răspuns eu în timp ce mi-am adus aminte cuvintele lui nea Costică.

Moș Gogu m-a străpuns, o clipă, cu vederea, apoi a pironit privirea, undeva, la doi pași în fața sa.

– Dumnezeu ! Unul e Dumnezeu ! Restul, adică și doi, dacă vrei, e altceva... Înțelegi ?

– Nu prea, dar dacă zici dumneata...

– ...E, și cu tine ! Dacă ar fi așa, la feminin, una, de exemplu, sunt eu ! Mă vezi ? În carne și oase ! Una ! ...Și numai una pentru tine ! Trebuie să înțelegi, da ?... Da sau nu ? – s-a amestecat Elena, în vorbă, glumind.

– Nu !

– Păi, cum nu ? Pui mic !... Făță !... Cum mai îmi zici tu... Om, sau ideea de om ! A, nu chestia asta, ultimă, nu ! Nu, că n-o mai scoatem la cap în vecii vecilor !

– Veacul vecilor ! – a corectat-o moș Gogu !

– Foarte bine ! Așa, că face pe deșteapta ! – m-am bucurat eu, fără să știu de ce, iar bătrânul a zâmbit.

Idee de om ! – am exclamat când m-am trezit, spre seară, căutând, instinctiv, în juru-mi, fără a deschide ochii...Nu am găsit nimic. Speram să fie lângă mine. M-am ridicat din pat și m-am dus în camera ei. Ea încă dormea. M-au trecut fiorii. Pentru o clipă, mi s-a oprit, parcă, inima, apoi a început să bată tare, tare. Am atins-o. Era caldă și catifelată ca înserarea parfumată a unui sfârșit de mai.

„Doamne, ideea de om și omul !“ – mi-am zis, în gând. „Ambele, în sufletelul ăsta mic“. I-am pus din nou capul deasupra inimii. Sânișorul îi era fierbinte. Dincolo de el ! Tic-tac ! Tic-tac ! Tic-tac !

Măsura, apoi gramul de viață. Sau, vorba ei : „Facerea și re-facerea ! Undeva amândoi, apoi amintirea.“ M-am așezat, în genunchi, lângă ea. Am privit-o, ca pe o icoană vie, am sărutat-o la fel, pe frunte, și am oftat. Atunci, m-a simțit.

– Ștefi, tu aici ?

– Eu, unde ?

– La mine în cameră ! ...În pat !

– Păi, n-ai zis tu : „păș, păș și... țiști !“

– E, am zis și eu, iar tu, gata !...

*

* *

Spre seară, ne-am întors la spital. Gazda noastră ne aștepta. Toată ziua, trebăluise acolo, printre bolnavi,. Salonul arăta altfel. Mai curat și mai bine aerisit. Până și nea Costică era, oarecum, mai vorbăreț, iar Gheorghe, cu mai multă nădejde. Când ne-a văzut, a încercat, din răspuțeri, să ne spună ceva. Gura îi era însă strâmbă, iar el, fără vlagă.

– Scăparea ta o să fiu eu ! Ai să vezi ! ...Sau copiii ăștia ! Dacă ai noroc și se mai duc tirurile în partea cealaltă, o să ai, în curând, medicamente... Te punem pe picioare !

– Doamnă, bine ar fi să faci ce zici ! Numai că șoferii de la I.T.I.A. pleacă și vin, ehe, peste două, trei luni ! Iar el, ca și mine, am avea nevoie, acum, în cel mult o săptămână. Dacă nu, ne târâm de azi pe mâine, dar de trăit nu prea se știe. Iar eu mi-aș mai dori măcar vreun an, doi. Uite, aș vrea să-i văd

puterea asta nouă de ce e în stare ! Dar mai ales aş vrea să văd dacă se schimbă omul, lumea... Şi că e mai mult soare şi pe uliţa noastră !

– Domn’ Costică, într-un fel tot am să fac ! Când coana Leonora zice, şi face ! Numai să mă lămuresc cum e cu libertatea. O fi sau nu ? Că, până acum, nimic n-a fost la liber, şi mai ales ea !

– Atunci, ia dumneata banii ăştia şi reţeta... Şi, dacă dă Dumnezeu, poate am şi eu o dată în viaţă, noroc ! – a rugat-o, cu lacrimi în ochi, Costică, în timp ce scotea, de sub pernă, un portmoneu din piele tocit.

Gazda noastră a plecat din spital odată cu însurarea. Pe stradă, la unităţile militare, era linişte. Nu se mai trăgea haotic, ca în zilele trecute.

– Mergi liniştită ! – a încurajat-o, la plecare, nea Costică. Aproape de fiecare dată e la fel ! Ce trebuia să fie de ochii lumii, a fost ! Dacă s-au mai potolit, înseamnă că şi altora le-a reuşit ! Iar, la mijloc, sunt destui ! Dumneata, doamnă, îi tot dai înainte cu poporul, cu revoluţia !... Cei care trebuie acum îşi împart între ei. Dacă se respectă înţelegerea, fiecare pleacă mulţumit ! Iar, dacă nu, atunci să vezi ce nici mintea nu te duce ! Măcel ! Doamne fereşte ! Că toţi sunt răi !

Vorbele omului mi-au trezit interes. Am condus-o pe gazda noastră până la ieşirea din spital, apoi m-am grăbit, iarăşi, în salon, ca să-l prind treaz.

– A plecat ! – le-am spus noi, doar pentru a ne face cunoscută prezenţa.

– Dumnezeu cu ea ! Încercată femeie ! A trecut prin multe și a avut de furcă, nu glumă, cu regimul. Ba că a fost, ba că nu a fost legionar... Când taică-său, când socru-său ! Iar eu știu ce înseamnă asta ! Ură, mă copii, ură de moarte ! Iar cei capabili de ea sunt capabili de orice ! Îți scot și ochii și unghiile, fără să stea pe gânduri, cu cleștele de scos cuie !

– Aoleo ! – am exclamat eu vizibil marcat.

– Omul, fără Dumnezeu, e bestie ! Dar și cei care spun că El le e alături și te pun pe rug în numele lui, sunt la fel. Și-ar mai fi și al treilea : ăla care ucide cu legea în mână, că așa vrea el. Cică el e legea ! Să aveți grijă !

– O să avem ! – i-a răspuns Elena îngândurată.

– Da, o să avem ! Nea Costică, dumneata ce zici ? De unde și până unde tot ce se întâmplă ?

– De la Stalin citire !... Așa ni se răspundea nouă, pe vremuri, când întrebam. Nu m-ar mira însă ca rădăcinile tocmai acolo să fie ! Lăsând asta la o parte, ce să zic ? Nu știu prea multe, că, pe 17, când cu Timișoara, iar am intrat în spital. Dar până să se întâmple, cam greu să începi de undeva ! Cel mai aproape ar fi evenimentele din Polonia, întâlnirea de la Malta, căderea zidului din Berlin. Mai târziu, chestiunea cu cehii și slovacii, mai aproape, la începutul lui decembrie, americanii bat palma cu rușii : Panama contra România și... Ceaușescu știa ! Pe 4, Gorbaciov l-a luat de urechi, dar ăsta, orbit și cu Leana în

spinare, a crezut că îl iubește poporul ! Păi, poporul te iubește, dar nu și când rabdă de foame ! Ce să vă mai zic ? Vizita lui Mitterrand, la Kiev ! Ca reprezentant al Occidentului, nu s-a dus, pe 6, în ziua de Moș Nicolae, acolo, la ruși, să se dea cu sania sau să le ducă cadouri ! Ci să stabilească *ce* și *cum*, împreună cu ei, dacă se încurcă socotelile, aci ! Mai ales că el răspundea de noi, de România ! Îl numiseră cei din Blocul Nord Atlantic ! Era, într-un fel, reprezentantul Uniunii Europene la Kiev ! Ce să o mai lungim ? Planuri la Moscova, planuri dincolo de Prut, diversioni, una după alta, când ici, când colo... Frontul Popular Român, pe 14, la Iași, două zile mai târziu, ăla socialist, la Timișoara ! Zilele astea, aud, în toată țara ! Poporul, umilit, a dat buzna în stradă. Ceaușescu nu mai avea scăpare. Pe de altă parte, am auzit că francezii au trimis un regiment de trupe speciale, de comando, în Ungaria, stat din blocul comunist. Ca să fie gata la ordin, să intre, la noi, prin Banat, în Ardeal și apoi în toată țara. Cică să înfrunte teroriștii ! M-am gândit la război. Ați auzit, or fi intrat ?

– N-am auzit... Dacă eram cu tata Costică, bunicul meu, și Nicolae, sigur aflam ! La școală, nu ne-au spus nimic. Se tot vorbește pe stradă, de ei, de teroriști, dar, deocamdată, n-au descoperit niciunul !

– Complicat, mă copii ! Voi sunteți mici, dar să țineți minte de la mine : ca de fiecare dată, orice ecuație are și o necunoscută ! ...Și, dacă trebuie, necunoscută va rămâne ! – ne-a răspuns nea Costică înainte de a începe să sforăie.

*

* *

Când atmosfera din oraș și împrejurimi s-a mai liniștit, cei ce mai zăceau încă pe paturile spitalului au început să primească pe cei de acasă, în vizită. Cei deja morți luau calea inversă.

După trei zile de tăcere, gazda noastră a venit și ea, din nou, la spital. În mână, căra câteva plase cu mâncare, compoturi și ceaiuri pentru bolnavi. Dacă cineva ar fi întrebat-o, cu siguranță îi răspundea ca un medic de gardă, care și pentru cine sunt, în funcție de investigațiile făcute în ziua în care se îngrijise de tot salonul. De cum a intrat pe ușă, și Gheorghe și nea Costică parcă s-au trezit din morți. Coana Leonora i-a hrănit pe fiecare, cu multă răbdare, altfel decât noi. Toți s-au bucurat când au văzut-o.

– Doamnă, sărut mâna! Să-ți dea Dumnezeu sănătate! – i-a zis nea Costică în timp ce și-a scuturat firimiturile de pe piept.

– Și dumitale, domn' Costică! Mai ales că mai sunt de văzut! Lumea noastră cenușie capătă culoare! – l-a asigurat, convinsă, și s-a mutat pe pat, lângă Gheorghe.

– Cameleonică, doamnă, cameleonică! N-o să prea știm cum e! Ce o să vedem azi, într-un fel, mâine o să fie în alt fel! Totul va ține de context și interes. Iar vorba... o să fie în vânt! De data asta, legal! Ai să vezi ce o să ne mai mintă!... Când unii, când alții!... În plus, s-a dat drumul la furat! Pe

față! Fără probleme! La umbra legii! Și, slavă Domnului, hoți avem! Dau buzna, dacă n-o fi dat! Iar, la noi, nimeni nu vede, nu aude! Poporul e și orb și surd. A băut cucută! Câte un pic, câte un pic!... OMUL e în agonie! E pe ducă! Țsta e sfârșitul! Ambalaje mergătoare, la comandă, pentru propagandă, o să tot fie, dar ce folos?!...

– Nu-mi spune, că-mi vine să vărs! Poate o fi altfel!

– Altfel, cum? Crezi că reinventează ăștia roata sau mersul pe jos?

– Domn' Costică, lasă-mă! Mi se puse nodul în gât și nici n-am apucat să vorbesc cu omul ăsta! – s-a arătat coana Leonora, iritată. Mă băietate, cum să fac eu să-ți îndrept poceala? Zău, așa! Din om, ne-om! Și ce bărbat! Acum, ce să spun?... Mai depinde și de tine! Ce a fost greu a trecut, însă, curaj! Dă din mâini, din picioare! Zii și tu ceva!

– Viața e, e o i-i-lu-lu-zie! – a rupt Gheorghe, cu greu.

– Viața e ce?!

– Iluzie! – a răspuns Elena, în locul tatălui său. Asta a zis! Ce a vrut să spună mai greu de înțeles!

– Așa o fi! Dacă a trecut dincolo, a văzut... Spune Gheorghe, să auzim și noi, să nu murim, dracu, proști! Să știm ce să facem mâine, că, pentru mine, nu ar mai fi mult! Zii! E..., cum e...? Cine te imbarcă, unde te duce? Îți trebuie ceva la drum? Sau o iei de capul tău, razna, așa, prin cer? Prin albastrul ăsta, fără de albastru! Uite, de asta mi-e cel mai rău! Să n-am niciun Dumnezeu! Unul, alături, și

să mă pomenesc de mână cu ăl din baltă !... Și să mă ducă, cine știe unde ?!... Tii, Doamne, iartă-mă, mi se face pielea pe mine ca de găină !

Tatăl Elenei a tăcut, iar coana Leonora a devenit, parcă, mai agitată.

– Știi ce, dacă vrei, spui, dacă nu, nu ! Hai să ne întoarcem la oile noastre ! – a revenit ea după câteva clipe de așteptare în zadar. Că de asta sunt astăzi aci ! Și, ca să nu mai lungesc vorba, uite ce : ăia cu tirurile, deocamdată, stau pe loc. Așa au ordin ! Occidentul așteaptă să vadă cu cine stă de vorbă, că, după aceea, aud că au ei de adus, aici, destule ! Eu degeaba fac pe moțata ! Sunt coaptă ! Abia mă mai țin picioarele ! Aș fi vrut să văd Viena, că prea mi-a vorbit mama, înainte să moară, despre ea, dar... Așa că trebuie trimis copilul ăsta, Ștefan ! E... om în toată firea ! Termină liceul, știe să citească, se descurcă el ! Vorba uneia de lângă mine : a nimerit orbul Brăila, dar el Viena ! Se duce, cumpără doctoriile și se întoarce... Dacă o vrea, un vecin al meu, domn' Mitică, o să-l ia cu el, cu mașina, până acolo, că s-ar duce spre Suedia, pe la niște prieteni. ...Lumea o să cam plece, care încotro, dacă o vedea că aici nu se mai poate !

Nea Costică a tresărit. Pentru început, nedumerită a părut și Elena. Doar Gheorghe a rămas neclintit.

– ...Și eu cu cine stau ? Cine mă ajută ? – a întrebat ea speriată. Noaptea, cât anul, zilele, posomorâte, aici, nici țipenie de om, doctorii vin, se uită și pleacă. Asistentele, la fel ! Numai Sevastița... dar

și ea... Cine știe, dacă s-o fi dus la Salvarea Națională, dusă e !

– Fata mea, nu te lasă mama singură ! – a mângâiat-o, părințește, coana Leonora.

– Nu ar fi rău ! Alții, la vârsta lui, au dat ocol lumii și... ! – a intervenit nea Costică. Glumesc, mă copile ! – m-a liniștit tot el. Dacă te simți în stare, noi îți plătim drumul și... o să-ți mulțumim și de pe lumea cealaltă. Numai lume să fie !...

*

* *

Ideea de nou, de un alt spațiu, de o altă lume, o altă cultură, un fel de alt vis, cu alte mistere, ce zugrăveau Occidentul, m-au făcut să tresar. În consecință, chiar dacă simțeam o oarecare strângere de inimă, plecarea la Viena mi-a surâs. În ziua următoare, am schimbat, la studenții arabi, cantonați în căminele de pe Calea București, cei câțiva bani, pe care mi i-au dat și Gheorghe și nea Costică. În valută, aproximativ 350 de dolari ! Tot cam atât strânsese și domnul Mitică.

Aproape o zi întreagă, ne-am tot pregătit. Am căutat hărți, am umplut rezervorul mașinii, ne-am pus în portbagaj hrana și haine groase, și, chiar dacă nu aveam niciunul experiența unei călătorii lungi și, mai ales, a Occidentului, în seara în care, la București, în fața Comitetului Central, pe un tansportor blindat, profesorul Dumitru Mazilu își făcea numărul, spunând că revoluția poporului a fost deja confiscată, am plecat.

Granițele României erau, într-adevăr deschise. Până la Turnu Severin, nimeni nu ne-a întreat nimic. Nici chiar acolo, la Porțile de Fier, nu a fost cineva care să ne pună piedici. Grănicerii ne-au salutat și urat de bine ca și cum drumul spre lumea largă ar fi fost deja al nostru. Nu ne-au cerut nici pașapoarte și nici un alt act care să ne ridice măcar semne de întrebare. Dincolo însă, la sârbi, oamenii legii, obișnuiți cu regulile lumii libere, ne-au cerut pașapoartele, Cartea Verde a mașinii, asigurările de sănătate și alte acte pe care ar fi trebuit să le avem la noi. La prima vedere, eu chiar nu am înțeles mai nimic, dar domnul Mitică, în mare parte, da. A ridicat însă din umeri, făcând pe neștiutorul.

– De unde, domnule ? Război ! În România, e război ! – s-a văietat el. Am fugit ! Eu și copilul, copilul meu, emigranți ! Vă rugăm ! – a început, în cele din urmă, să plângă.

Nu am înțeles dacă s-a prefăcut sau dacă gândul unei posibile întoarceri în țară l-au făcut să-i dea lacrimile. Nu am înțeles nici de ce, ad-hoc am devenit copilul său, însă sârbii, impresionați, ne-au lăsat să trecem granița și să ne continuăm drumul. Nu ne-am oprit până aproape de Belgrad. Acolo, partenerul meu de drum s-a gândit să ocolim orașul. Am evitat, în felul acesta, umilinta la care ne puteam expune. Un popas l-am făcut, undeva, într-un câmp, la o primă parcare, după ce ne-am îndepărtat de oraș. Acolo, am mâncat ceva, pe capota mașinii, și ne-am dezmoțit picioarele. Domn' Mitică chiar s-a întins, după aceea, minute bune, pe scaunul făcut bancă, și

a adormit. În tot acest timp, eu am stat de pază și m-am gândit la Elena, la anii copilăriei, în care am împărțit cu ea și fragile din livezile proaspăt cosite, și murele culese de pe marginea pădurilor, și strugurii, furați seara, în joacă, de pe Dealul Viilor. Abia atunci, undeva aproape de granița cu Austria, într-un fel de singurătate aparte, i-am simțit lipsa. Pentru prima dată, am regretat că nu-mi era alături. Pe de altă parte, îmi plăcea să o știu acolo, lângă tatăl ei, și cu sufletul la gură, în așteptarea mea. „Auzi, să vii cu primul tren, da ? Și să mi-aduci și mie ceva bun !“ – mi-a zis, la despărțire, în timp ce m-am aplecat spre ea, ca să mă sărute. „Nu, nu vreau ! O să te pup când o să vii ! Asta, așa, ca să îți fie dor de mine ! ...Și să nu-ți fugă mintea după vreo față de nemțoaică, pentru că... Măă ! Uită-te în ochii mei ! Te văd oriunde ai fi ! Ai înțeles ?“ „Înțeles !“ – i-am răspuns tocmai în momentul în care nea Mitică s-a trezit. Mai întâi s-a speriat, apoi, o clipă mai târziu, a realizat unde ne aflam și am schimbat câteva cuvinte împreună. Nu după mult timp, spre zorii zilei, am pornit spre nord, nord-vest, pe un drum care ne ducea la Viena.

La granița cu Austria, actoria domnului Mitică nu a mai mers. Vameșii, excesiv de sobri, văzând că suntem români, nu au cerut și pașapoartele, dar nici nu am făcut un pas dincolo de frontiera lor, înainte de a plăti taxele, asigurări de tot felul, chiar dacă noi ne-am tot văietat că nu avem bani și suntem săraci.

– Și cât ? Cât să plătim ? – a întrebat el în cele din urmă.

Vameșul a scris o sumă în banii austrieci, apoi echivalentul ei, în mărci germane.

– Nu, în dolari ! Dolari USA ! – A insistat, tulburat.

Vameșul a făcut un calcul, a scris pe hârtie, iar domnul Mitică a îngălbenit.

– Țștia vor aproape jumătate din banii mei ! Sunt nebuni ! – mi-a zis mie, apoi s-a întors către ei : N-am ! De unde să am ?! Că, dacă aș avea, ți-aș da ! Voi credeți că, la noi, e ca la voi ?! Ai ?

Austriacul l-a privit rece, fără să schițeze un gest.

– Mă băietе, țștia nu sunt sănătoși la cap ! Păi, cum mai ajung eu în Suedia ? De unde bani ? De unde benzină ? Cu foamea ?!... Aș mai răbda, că știu cum e, dar mai trebuie să trec și marea... Cu bacul ! Mare comedia dracu ! Țștia n-or țtii că la noi a fost... cum a fost ?!

– O țti ! – am încercat eu să-l liniștesc. Dar, dacă așa or fi, aici, legile...

– Știu pe dracu ! Păi, dacă ar țti, ar închide și ei ochii ! Ca sârbi ! Ai văzut ? Ția oameni ! „Duce-ți-vă... unde și-a întărcat dracu iapa !“ – O fi zis !... Ne-o fi înjurat !... Dar ne-au lăsat să trecem ! Și... nu i-am sărăcit că am respirat și noi câteva guri de aer, de colo, până colo, de pe la ei ! – a încercat el să-mi împărtășească frământarea, apoi s-a întors, din nou, către grăniceri. Bă, la noi, muncă patriotică ! Bani, de unde ?! Că v-aș da ! ...Dar nu am ! Și, dacă n-am, n-am ! Nu înțelegeți că n-am ?!

Grănicerii au rămas neclintiți.

– Ce facem, mă băiete, cu ăștia ?
– Plătim ! – i-am răspuns eu.
– Plătim, că nu avem ce face, dar juma-juma
că... Asta e !
– Și dacă nu-mi ajung banii de medicamente ?
– Of ! Bă, frate, încurcată rău e lumea asta ! Rău,
rău ! Medicamente ? Nici eu nu știu ! O să vedem
noi !

*
* *

În cele din urmă, am plătit la vamă și am putut trece. O bună bucată de timp, am tăcut și eu și domnul Mitică. Îl priveam doar, din când în când, să mă conving de faptul că e treaz și să văd în ce măsură e sigur de drumul și direcția în care mergem. Nu înțelegeam mai nimic. Privea fix, înainte, neclintit și țeapăn ca o statuie. Părea somnambul anesteziat. Eu, pe aproape. Gândurile mi-au fugit, totuși, la ultimul trimestru ce mai rămăsese din anii de liceu. Mă vedeam din nou la școală, apoi, acasă, la coana Leonora, strânși în jurul unei mese, de obicei dimineața și seara, și iar la școală... Veșnic pe drumuri, cu pantofii stâlciți, fără bani în buzunar și fără o perspectivă. Ideea că sunt sărac nu-mi dădea pace. În plus, parcă mă urmărea oriunde. Din acest motiv, nu mai aveam, parcă, răbdare nici cu mine, nici cu timpul... Faptul că alergam de-a lungul unui drum necunoscut, mi se părea că fug în lume, de o altă lume, că mă dizolv într-un fel de necunoscut.

Împuşcarea cuplului Ceauşescu, chiar în ziua de Crăciun, apoi mascarada prezentată public, fracţionat, minţind pe postul naţional de televiziune, cirul din spital şi cel de pe stradă, fiecare cu actorii săi, îmi modificaseră, oarecum, perspectiva asupra vieţii.

„Mai e puţin şi termin, iar după aceea... Ce am să fac ?“ – m-am întrebat, în gând, şi atunci în goana maşinii, oarecum mâhnit şi trist.

– Gata ! Ce a fost s-a dus ! Vorba ta, aşa or fi legile aici, că de altfel... ce ar avea austriecii cu noi ?! – m-a adus cu picioarele pe pământ domnul Mitică. În definitiv, vorba unuia, noi facem banii, nu ei pe noi ! Ce-i drept, între străini, nu ai la cine cere o coajă de pâine, însă avem mâini ! O să o scoatem la cap ! Mai rău, că nu ştim limba ! Dar şi cu ea..., vom trăi şi vom vedea ! Mă băietе, cum ziceai că te cheamă ?

– Ştefan !

– Eee, Ştefan ?! Nume de... Şi încă, ce domn ! – m-a alintat el. Tu trebuie să birui în toate ! Ca şi el ! Şi să călăreşti multe ! Tot ca şi el ! Dar, până una, alta, aşa, ca să mai treacă timpul, ia zii, ai şi tu vreo fată, vreo iubită, ceva ?

Întrebarea domnului Mitică m-a blocat.

– ...Una, aşa, mai de suflet ! – a continuat el zâmbind. Cu care să ai gânduri, adică... să-i mai pui mâna pe la o ţâţă, pe la... Ştii tu mai bine, că, acum, fie vorba între noi, eşti băiat mare !...

– Nu prea... Adică, chiar nu am ! – i-am răspuns în timp ce m-am roşit până în vârful urechilor, însă, fără să vreau, m-am gândit la Elena.

– E, nu ?! Că se vede de la o poștă ! Nu te tot gândi, că îți faci inimă rea ! În plus, dacă o cauți mai bine, e aci, lângă tine. O ai în brațe, că o văd eu ! Dar, află de la mine, să nu stai niciodată într-una ! Fete sunt peste tot ! O să vezi și pe-aci, pe la ăștia, gârlă ! În Olanda, aud că ar sta în vitrină ! Te uiți la ele, le analizezi, și, dacă ai bani, zici : pe asta o vreau ! Mă bate gândul să încerc și eu una, că nu o fi foc ! Am auzit... dar unde am auzit, Doamne ?!... Cică, pe la ruși, în partea aia, spre Siberia, sunt vreo 7–8 la un bărbat ! Acolo, trai ! Și, nu mă miră ! Afară, minus 50 de grade, femeile au călduri... Unele ard în draci ! Se grămădesc toate, dar toate, în pat, lângă el, și... Ce să mai facă foc în sobă ?! Iar noi suflăm în mâini ! Drept e, mă Ștefane ?

– Eu știu ?! Fiecare cum îi e norocul ! – am încercat eu să îndrug ceva.

– O fi și cu norocul ăsta ceva, că așa se zice ! Tot așa se consolează românul, dar, ai să vezi, cine poate oase roade, cine nu, nici carne moale ! Chestiunea asta e de când lumea ! Și la noi, și aici, la ăștia, în Austria, și oriunde ! Eu îți dau un sfat : când pui mâna pe o puicuță, jumoale-o, că mâine, poimâine, zboară ! Și, dacă nici nu te ține minte, nu se mai întoarce ! Ehe ! Așa că... Și nu aștepta să-i crească penele, că mai catifelat e puful, mai... Știi tu mai bine !...

– Domn' Mitică, Elena e un copil !

– E, și crezi că nu are ce-i trebuie ? Are ! Ai căutat-o tu, nu se poate !

– Am crescut împreună...

– I-auzi ?! Cu atât mai bine ! Și, atunci, ce are una cu alta ?

– Păi are, că știi cum e, mă întâlnesc, una, două, cu ai ei... Mi-e rușine !

– Măăă !!! Mă Ștefane ! Fata vrea ! E lipită de tine mai ceva decât marca de scrisoare ! Pune mâna pe ea ! Frumușică e... Ce-i drept, o s-o cam crești, dar o faci pentru tine ! Uite ce zic : dacă îți rămâne vreun ban, cumpără-i și ei ceva și o să vezi cum îți sare în brațe ! Femeilor, trebuie să le dai de toate, altfel... fie îți rod urechile, fie se duc dracu unde a nins și nu s-a prins ! Că, și pentru ele, bărbați sunt peste tot ! Asta, așa, să ne mai și amărâm sufletele, că tot suntem obișnușiți cu ele, ca fierea ! Știi ce mi-a zis muma, străbunica mea, o babă stâlcită din toate, dar cu judecată la cap încă dreaptă ?! „Muică, poartă-te frumos cu muierea, că, dacă nu, când tocmai zici că te-ai săturat tu de ea, musai o vrea altul ! ...Și, loc de iubit, când te ia târâși, e oriunde ! ...Și în șură !...“

– „A dracului babă !“ – mi-am zis în gând. Domnule, ce drumuri au ăștia ?! – am încercat să schimb eu vorba.

– Mda ! Făcute cu cap ! Crezi că la noi nu se putea ? Dar, dacă cincinalul, în patru ani jumate, iar el nici în zece nu se poate !... Întrecerea socialistă ! Întrecerea dracilor ! O lume nebună ! Și, uite unde am ajuns ! Nea Nicu făcut ciur ! Și, acum, marea aiureală ! Rău e că nu se îndreaptă nimic din viața asta amărâtă, cu una, cu două ! Nu are cum ! Suntem săraci, mă băietе, și la mâna altora ! Ce-ai zice dacă am rămâne pe-aici ? Sau să mergem în Suedia ?! La

Viena, punem medicamentele la poștă și apoi ne vedem de ale noastre ! Muncim cinstit, strângem un ban, iar, când o fi și la noi asfaltul ca în palmă, ne întoarcem !

– De ! Ce să spun ? Nu știi ! Nu am terminat școala... În plus, am făcut cam puțină ! Poate mi-o trebui și ceva carte și o diplomă cândva ! Aici, în Occident... Dumneata ce zici ?

– Dacă aș ști, aș spune ! Mi-ar părea însă rău să văd, într-o zi, că ei, cei din vest, au dus-o bine că trebuia ! Adică, trebuiau să ne arate nouă, ăstora, din răsărit, că suntem dobitoci ! Mulți și proști ! Când colo, din câte aud acum, cam la fel ! Dacă puterea vrea să te facă slugă sau să mori de foame, o face indiferent care ar fi ea. Doar metodele pot fi diferite. Rezultatul, același ! Politica e dată dracu, mă Ștefane, iar interesele ei, nebănuite ! Noi, muritorii de rând, rămători prin istorie ! Ne amăgim că suntem, că facem, că dregem ! Aiurea ! De asta îmi vine uneori să torn țuică, în mine, ca într-un butoi. O fac și occidentalii ! Beau, ca să uite că nu sunt ! Zic ei : „timpul, de plăcere !“ Adică, timp liber, ca să stimuleze consumul. Un alt fel de a-i prosti ! De vineri seara, până duminică la prânz, femei și alcool. Luni însă, cu noaptea în cap, și toată săptămâna, roboței ! La sfârșitul ei, într-un loc, li se pune banul în palmă, în altul, cineva îl ia. Mi-au spus ăștia din Suedia, la care vreau eu să merg ! De asta, uite, simt cum se răsuște ceva în mine. Nu știu ce să fac, încotro să o iau ?! Tare îmi e teamă că ieșirea mea, a noastră, a fost doar „prin cer“ și pe acolo va

rămâne ! Românul, omul, în general, aici, pe pământ, nu are liniște. Nu poate, dar nici nu vrea ! Se lasă la cheremul vremurilor, iar aștia sunt schimbătoare. Veșnic, schimbătoare !

*
* *

Fără experiență de viață, n-am comentat afirmațiile făcute de domnul Mitică. El însă, tot drumul, până aproape de Viena, s-a tot spovedit ca sub patrafirul unui popă imaginar. Uneori, nici nu-l auzeam, alteori, îl priveam pieziș și zâmbeam doar pentru a-i da satisfacție. În tot acest timp cât el a tot trâncănit, m-a frământat când gândul că banii pentru medicamente și întors acasă nu o să-mi ajungă, când propunerea de a rămâne o vreme, la muncă, în Occident. Chiar dacă gândul că aș fi putut strânge un ban mă împingea de la spate, aveam îndoieli și ceva mă reținea. Fără să vreau, îmi apărea, ca din senin, în fața ochilor, Costică, bunicul meu, apoi Elena și tatăl ei. Când imaginile deveneau aproape reale, găseam decor, într-un colț al minții, Bulzeștiul, atunci, în goana mașinii, centrul universului, loc în care poposea, parcă, din când în când, și Dumnezeu. Mă frământa și ideea că nu mă împlinisem, că nu învățasem suficientă carte, iar, fără ea, mă simțeam oarecum mărunț și vulnerabil. Atunci, pe drum, către Viena, cu gândul la satul în care văzusem lumina lumii, mă simțeam, într-un fel, fâța din acvariul coanei Leonora, scoasă de acolo și aruncată în Mare,

în Oceanul Planetar, iluzia ce părea a-mi pune la picioare nemărginitul oxigenat, în care aş fi putut respira în voie. „Doamne, oare ăsta e drumul vieţii mele ?“ – m-am întrebat şi m-am gândit iarăşi la caraşii viu coloraţi ce păreau protejaţi şi fericiţi în spaţiul lor, când coana Leonora îi alinta cu vorbe dulci şi le presăra hrana, pentru ei, un deliciu. Tot atunci, în goana maşinii, mi-am amintit o poveste hasidică, în care personajul principal, un evreu însetat, şi-a găsit marea avere, ce avea să-i aducă fericirea, în sufletul său, tocmai când s-a întors acasă, după o viaţă de căutat prin lume.

Indicatoarele rutiere arătau, unul după altul, că Viena era din ce în ce mai aproape. Nu ştiam ce să fac şi nici nu îndrăzneau să scot o vorbă în faţa domnului Mitică.

– E, gata, se pare că am ajuns ! O să ne oprim, pe undeva, la periferie, la un motel. E mai ieftin şi să dormi şi să mănânci ! Sau, cel puţin, aşa mi-au zis suedezii. Dacă dă Dumnezeu şi avem un gram de noroc, peste două, trei zile, acolo suntem ! – mi-a zis el, iar pe mine m-au trecut fiorii.

– Da, dar să punem măcar medicamentele la poştă şi să dăm un telefon... Oamenii ăia aşteaptă cu sufletul la gură. În noi le e speranţa !

– Speranţa ? Şi eu sper de o viaţă să-mi iau lumea în cap şi să mă tot... duc, să scap de sărăcie ! Avem nevoie de bani ! Dacă le-am trimite din Suedia, peste două zile, ce crezi, crapă ? Se fac ei bine şi aşa ! Aşteaptă ce aşteaptă şi... trebuie să se

ridice, dacă mai au gânduri cu lumea asta, dacă nu, cealaltă îi așteaptă ! Ne așteaptă pe toți !

– Domn' Mitică, eu, unul, sunt om de cuvânt ! Un pas nu fac dincolo de orașul ăsta, până nu pun medicamentele la poștă, cum am promis. După aceea, mă mai gândesc...

– Adică, gândul te duce la faptul că eu nu aș fi ?

– Nu, nu am spus asta, însă eu am venit să cumpăr doctorii pentru nea Gheorghe, tatăl Elenei, și pentru nea Costică. Dumneata ai un alt drum, eu, altul, chiar dacă mă gândeam că două, trei săptămâni, maxim o lună, cât mai durează aiureala din țară, aș putea face și eu un ban pe aici. Asta, dacă găsim ceva de muncă !

– O să găsim în Suedia ! Numai să ne vedem la ei ! Și, dacă nu vrei să rămâi, fie că te întorci de acolo, fie de aici, tot cam aia e ! Însă, eu te simt, n-o să faci pureci niciunde, ești cu gândul la găza aia !

– Poate ! Acum, ce să fac ?! Asta e !

– E pe dracu ! Domnule, cum poate să-ți ia mințile un cur de femeie ! ...E, ce să zic ! Nu te condamn, și eu, la vârsta ta... la fel ! Eram și orb și surd ! Așa sunt bărbații ! Bag mâna în foc, că, în mîntea ta, doar ea e, alta... nici că mai există ! Bă Ștefane, deschide, mă băietе, ochii ! Lumea e mare ! Ce Dumnezeu ?!

– O fi ! Vreau să căutăm medicamentele și, după aceea, văd eu cât e !

– Bine facem și așa, însă, mâine, o ținem drept spre nord. Marea, mă, Marea Nordului e aci, la doi

pași, dincolo de Germania ! O trecem și... Peste o lună, dacă vrei, îi cumperi puștoaicei mărgele și te întorci la ea.

– Mă întorc acasă, la școală... Dumneata ai încheiat capitolul ăsta, eu, nu ! În plus, tataie are și el nevoie de mine, că de-aia m-a crescut !

– Cam așa e ! Numai că e vremea banului peste tot ! El vorbește ! Banul are grijă, el te ridică, el te face tot ce vrei. La comandă ! Cartea ?!... Să știi să citești și să scrii, altceva ?!... Lumea, domnule, e politică și iar politică ! Acolo, sunt personalitățile ! Acolo, pe scenă ! Lumea e spectacol ! Dramă sau circ ! Depinde de unde privești ! Picioare lungi, capete machiate și fundulețe cât se poate de bombate. Te miști bine, te aplaudă mulțimea ! Bat din palme ca la plenara tovarășului, și țopăie. Omenirea s-a întors la stadiul de maimuță. O fi avut și Darwin dreptate ! Asta așa, ca să mă exprim elegant ! Iar tu... carte ! Cine mai citește în ziua de azi o carte ?! Nimeni, domnule ! Fie minți, dar minți, nu glumă, iar, pentru asta, nu e nevoie de cine știe ce lectură, fie mișcare ! Dacă dai din cur și din picioare, ești, cum s-ar zice... un om mare !

*

* *

Câteva minute mai târziu, ne-am oprit într-o parcare. Lângă ea, se ridica o clădire, oarecum obișnuită, la parterul căreia se vedea, de departe, barul și restaurantul. Când am ajuns noi, erau

aproape goale. Ne-am luat bagajul și am intrat. În hol, ne-a izbit aerul cald și parfumat al unei înserări occidentale. Pentru o clipă, am simțit o ușoară bucurie. Gustam, pentru prima dată, ca pe o delicată, Occidentul. În jurul meu, totul avea iz de ordine. Mi se părea că nimic nu se află întâmplător, într-un anume loc, și nimic nu se mișcă în voie. Până și recepționera, o fată tânără, de altfel atrăgătoare, se mișca, parcă la comandă, ne-a analizat cu coada ochiului și a salutat cu un zâmbet fals, că trebuia. Totuși, la cum arătam noi de obosiți și parcă nespălați de când lumea, a fost mai mult decât primitoare. Până să spunem că vrem o cameră cu două paturi, ne-a turnat în două cești, uimitor de curate, ceai aromat. Ne-a pus pliculețele de zahăr și lingurițele alături și iar a zâmbit.

– Vezi, mă Ștefane?! Uite, mă băiete, ce are Occidentul, iar tu, cu gândul la țărișoara aia mică?!... Of, de ce nu mai sunt eu la vârsta ta?... Mă, uite, mă, aici, marfă!

M-am rușinat, iar recepționera a simțit că o bârfeam, chiar dacă nu ne știa sub nicio formă, limba. Cu eleganță însă și cu un soi de complicitate, mi-a făcut cu ochiul, ca și când ar fi priceput totul, apoi ne-a întrebat dacă rămânem peste noapte. Nu am înțeles ce a zis, însă am intuit întrebarea și i-am răspuns în franțuzește, pe un accent ce mă dădea de gol. Fata a zâmbit din nou!

„Fantastic! Domnule, cum știu să zâmbesc și să te privească în ochi! Noi am uitat totul. Privim când cerul, când pământul, fără a vedea că, dincolo

de noi, ne este un altul ! Eu, un altul și invers, iar lumea capătă culoare !“ mi-am zis, în gând, uimit.

– Noi, România ! Băieți buni ! – s-a prezentat domnul Mitică.

– România ?! Waw, România ! – a strigat ea bucuroasă și a ridicat mâinile, cu primele degete despicate în semn de „V“.

– Victorie ! I-am răspuns, fără să vreau.

– Victorie ! – a strigat ea, din nou, în timp ce m-a îmbrățișat și sărutat pe obraz.

– Și pe mine ! – i-a cerut domnul Mitică.

Recepționera i-a făcut semn cu degetul arătător de la mâna dreaptă că „nu“, apoi a aprins televizorul. Pe ecran, când balamucul de la Televiziunea Română, când cel din Comitetul Central, când cel din Piața Palatului ! M-am rușinat din nou și am roșit până în creștetul capului. Domnul Mitică însă, se mândrea, iar austriaca sărea în sus, de bucurie, strigând întruna : România, victorie !

Priveam năuc ! Nu știam ce să cred. Cei care intrau în hol sau cei care erau în restaurant se strângeau în jurul nostru, aplaudau și strigau : „România ! Victorie !“ Oamenii din motel, majoritatea austrieci în tranzit, în seara aceea, ne-au invitat la masă și ne-au servit gratis, cu mâncăruri alese. Toți voiau, parcă, să ne vadă ca pe niște sfinți, apoi strigau, ridicând mâinile : „victorie !“. Emoția și câteva pahare de bere, în plus, m-au amețit. În seara aceea, lumea mi s-a părut a fi a mea. Am adormit spre zorii zilei următoare. Când ne-am trezit, spre prânz, mă durea îngrozitor capul. Am coborât în

același hol, în care, cu o seară în urmă, mă simțisem împăratul lumii. Nimeni nu mi-a mai zis nimic. Doar recepționera, o altă frumoasă, parcă înrămată acolo, m-a întrebat, sec, dacă mai rămânem, și a cerut plata. Un fel de minune, pentru mine, trecuse. Nimeni nu mai știa de noi nimic. Eram, cred, șterși din memoria locului. Am ieșit în fața motelului. Acolo, lumea lor, aproape ca a noastră. Doar graba în a se mișca spre o țintă imaginată, mi se părea că face diferența. În rest, nimic !

*
* *

Nedeciși, am lăsat bagajul la recepție și am plecat în oraș cu un mijloc de transport în comun. La un moment dat, în partea centrală, am traversat Dunărea. Mi se părea, atunci, un vas de sânge uman, o venă dintr-un imens organism care ne-a ținut, cumva, legați și în viață, secole de-a rândul. În centrul orașului, magazinele luxoase, dar mai ales clădirile impunătoare, cu arhitectura barocului, a goticului sau a perioadei clasice, bine conservate, făceau să plutească în aer încă izul imperial al Casei de Habsburg sau a celorlalte imperii urzite în jurul acestui loc. Tot acolo, în buricul târgului, prin zidul rămas dintr-un vechi castru roman, se simțea, acum, peste sute de ani, și prezența celui mai mare imperiu din istoria lumii. Nici turcii nu au ocolit zona devenită, în istorie, un centru de legătură al omului cu lumea.

Toți au venit, au cucerit, au distrus, au reconstruit și-au lăsat amprenta, au luat câte ceva și au plecat. În urma lor, au rămas, fie strigătele de durere ale evreilor uciși sau deportați pe vremea ducelui Albrecht V, înscăunat rege al Sfântului Imperiu Roman, fie zumzetul muzicii clasice sau al operei marilor compozitori. Christoph Willibald Gluck, Wolfgang Amadeus Mozart, Joseph Haydn, Ludwig van Beethoven, Franz Schubert, Johannes Brahms și Anton Bruckner și alții care au lucrat la Viena. Și Johann Strauss-fiul cu familia și-au creat valsurile tot aici, sub această palmă de cer. Antonio Vivaldi a murit în același oraș. În Viena, dacă ești atent, nu se poate să nu auzi, fie și numai ca amintire, tumultul virtuoz al Orchestrei Filarmonice sau șoapta gândului frământat și răscolit în mintea lui Moritz Schlick, Rudolf Carnap, Otto Neurath, Philipp Frank, Kurt Gödel, Alfred Ayer, sau Ludwig Josef Johann Wittgenstein. De la ei, ar fi trebuit și noi, românii, să fi învățat că mistica de trei parale nu aduce rigoare, și poate am fi fost și noi nemți în istorie.

*

* *

După ce domnul Mitică a evitat, premeditat, câteva drogherii, locul din care puteam cumpăra medicamentele, în cele din urmă, am intrat într-una mai dosită. Farmacista și-a dat seama că suntem români, după rețetele prezentate. A spus că docu-

mentele noastre nu sunt tocmai în ordine, însă ne-a dat doctoriile prescrise. După ce le-am plătit și le-am pus la poștă, mi-am dat seama că banii rămași nu îmi mai ajungeau să mă întorc singur, cu trenul, acasă.

– E, ți-am spus eu ?! Acum, încotro ? Fie punem banii împreună și ajungem în Suedia, fie... Dar, aici, unde să stai ? Ai văzut-o pe aia de la recepție ! Banii ! Ori crezi că mai avem norocul din seara trecută ?! Gata, a zburat cioara cu ața ! A rămas doar gardul ! Aici, în Occident, fiecare, pentru el ! Poate să mergem la vreo biserică, dar, mira-m-aș să ne ajute careva ! Ei, catolici, protestanți... noi, ortodocși ! Din câte se pare, nu prea mai avem de ales, așa că, tot înainte ! Numai de-am reuși !

– Măcar mi-am luat o piatră de pe inimă ! Nu vreau să mă certți ! Și Gheorghe și nea Costică așteaptă !

– Ca mortul colacul !

– Păi, ce să faci, săracii ?! Că ei m-au trimis, altfel nu ajungeam, pe aici, în ruptul capului ! ...Sau, cel puțin, nu acum. Cândva, în viață, dacă o să fiu liber și o să am bani, sigur că o să vreau să văd și dincolo de colțul meu de lume. Numai să pot vedea ! Vorba lui nea Costică : una e să vezi și alta e să te și luminezi la cap ! Să înveți din tot ce auzi și ce-ți iese în cale. Apoi, să privești în tine, să cauți adevărul... Ar însemna să fii înțelept ! Cine nu vrea ? Numai că înțelepciunea nu se vinde nici la kilogram, în piață, și nu stă nici înșirată pe garduri, ca buruienile la îndemâna oricui. Așa mi-a zis și moș Gogu, bunicul

Elenei ! „Mă băietе, deschide bine ochii, altfel umbli ca musca fără cap ! Bâzz, încoace, bâzz, încolo, și, nimic ! Într-o zi, se sperie și umbra ta de tine ! Se duce dracului unde a nins și nu s-a prins !“

– Mă Ștefane, lasă-mă, domnule, cu aiurelile !... I-auzi, moș Gogu și... buburuza ! Că nouă de ăștia ne arde ! ... Și de înțelepciune ! Să te văd eu cum o să rabzi de foame ?!

– E, cum ?! Ca prostul ! Că, dacă aveam cap, fie nu plecam la drum, fie făceam un plan, ne interesam, gândeam și regândeam tot ce aveam să facem !

– Păi, vezi ?! Bine că recunoști ! Dar nu de planuri și de nu știu ce înțelepciune avem noi nevoie, ci de bani ! Bani ! Fir-ar ai dracu de bani ! Fără ei, aici, la ăștia, murim pe marginea drumului și nici la groapă nu ne duc ! Oriunde ai fi, pe fața pământului, ei, banii, te fac și om și neom ! Ți-am mai spus, dar văd că... Uite ce zic : pune-ți un dop la cap, măcar pe o parte, altfel, pe o ureche întră și pe cealaltă iese ! Sau ai fi surd ?! Surd la ce nu te interesează, bineînțeles ! Că, dacă te-ar fi interesat, mă ascultai și le trimiteam medicamentele din Suedia ! Poate mor ăia până ajung doctoriile, că atunci să vezi !

– Să văd, ce ? Ți-am mai spus : totul e o problemă de conștiință !

– Acum, altă comedia dracului ! ...Și cu mine cum rămâne ? Mă băiatule, câinele moare de drum lung și prostul de grija altuia ! ...Și află de la mine : dacă tot ai să gândești așa, o să rabzi, în viață, ca ursul în bârlog, iarna !

– Am făcut ce am crezut că e bine ! Bani erau ai lor ! Tot îi dai înainte cu ei, cu banii ăștia, că ar fi totul ! Păi, dacă e așa, fericit când mai ești ?

– Mda ! Ce să mai zic ? ...Ne certăm degeaba ! Suntem și singuri ! Cine ne împacă ? Nimeni ! Mai bine hai la motel și o luăm din loc ! Cale de întors nu e ! Mai poți fi iar în burtă la mă-ta ? Nu ! Nici măcar cu gândul, că n-ai ținere de minte de-acolo ! Sau cine știe...o fi și din ăia !

*

* *

Cu inima îndoită, totuși, m-am supus. Ne-am luat bagajele, i-am mulțumit recepționerei și am plecat. Înainte de a ieși din oraș, am cumpărat câteva pâini, unt și apă. Mai aveam, încă, în portbagaj, slănină afumată și câteva bucăți de carne prăjită și cârnați de la noi de acasă. Nu se stricaseră și ne-au prins bine. Am mâncat, undeva, într-o parcare, departe de Viena, și ne-am continuat drumul.

O hartă, cumpărată de la o tarabă, ne-a fost călăuză. Spre seară, s-a lăsat, ușor, ceața. Norocul nostru, că, la ei, aproape peste tot, străzile sunt luminate.

– Domn' Mitică, de unde or avea, domnule, atâta curent și noi nu ? Nu vezi, luminează, ca în toiul zilei ?!

– E, de unde ?! Îl produc ! Că, din cer, nu le pică ! În plus, or fi mai chibzuiți, nu ca la noi ! Nu or lucra de-aiurea... Și ar mai fi, dar nu de asta îmi arde

mie acum ! Mă uit cum scade nivelul la benzină, în rezervor, de parcă, ar fi spart, iar banii, știi câți au mai rămas !

– Ce să faci, afară e frig, motorul consumă mai mult !

– E frig pe dracu !

– Ne-au dat francezii, ăia de la Citroën, tehnologie de pe vremea lui Pazvante Chiorul... de prin treizeci ! Și-au găsit proștii ! Lasă, că se descurcă românul ! Iar, dacă nu, dă-l în paștele mă-sii ! Noi să o ducem bine ! Aud că i-am fi scos din faliment ! Nu m-ar mira ! Ceaușescu a dat și în est și în vest ! Și la unii și la alții ! Taxă de protecție ! Nu a avut încotro ! ...Și, la un adică, zilele trecute, l-au făcut ciur ! Bine i-au făcut, că numai la poporul său nu s-a gândit ! Mă sculam la unu, noaptea, să iau două sticle cu lapte. ...Și zece ouă, dacă veneau ! Le-am luat degeaba ! Copilul mi-a murit, a început cearta, nevastă-mea s-a dus la mă-sa și dusă e ! Hoășca aia, fir-ar a dracu !... Că numai ea... cu cleanța, toată ziulica, ba că una, ba că alta... Nimic din ce nu făcea ea nu era bine ! Trebuia să fie veșnic moțul la rahat, altfel... Bă nene, ascultă-mă pe mine ! Soacrele sunt bune doar îmbălsămate ! E ! Și asta, a mea, proastă, adică la fel ca... „Mama în sus, mama în jos !“... Fir-ar a dracu cu ea cu tot ! ...Până m-a scos din minți, și, atunci, du-te, domnule, de unde ai venit ! Că mi-ai mâncat zilele ! I-am înmuiat, o idee, și oasele, că nu puteam să o las să plece așa, și... E, asta e, omul mai și divorțează !

Domnul Mitică a privit, încruntat, spre mine.

– Bă, tu mă ascuți sau ești cu mîntea, iar, la Cuca Măcăi... ? – m-a întreat el, oarecum revoltat, apoi a revenit. ...Întreb și eu, dar de ce m-ai asculta ?! Voiam însă să-ți spun de ce mi-am luat lumea în cap. Să uit ! Bă Ștefane, să uit, că de-aia i-a fost dată omului uitarea ! Ca să mai iese otrava din el, altfel, o dată învinețește și crapă !

– Crapă și gata !

– Așa zici tu ?!

– Păi, altceva, ce ?!

– Și cu viața lui, cu ce a muncit și el, cum rămâne ?

– Veșnic sunt alții ! Ei se bucură ! Ția care, fie că așteaptă, fie că nu, dar ,când pică ceva, nu zic ba ! Oricum, nu știu de ce cred, că tot se alege praful ! Ne-au spus și la școală ! Până și piramidele s-au tocit ! Într-o zi, care o fi aia, nu am de unde ști, o să se întoarcă în pămînt ! Păi, dacă ele o iau în jos, îți dai dumneata seama că omul nu are alt drum ?! Ca la cartea lui moș Gogu : din pămînt am fost făcuți, în pămînt ne întoarcem. Sufletul s-o duce la Dumnezeu să dea socoteală, de una, de alta, în rest... Iar dumneata duci grija averii...

– Care avere ?

– Asta de o pomenști, pe care, presupun, că o ai !

– Mă copile, știi că ai haz ?! Eu și averea ! I-am lăsat ei tot, numai să scap ! Zic și eu, așa, să mai treacă timpul, să se mai scurteze drumul și...să nu ne simțim un fel de gură-cască prin lume ! Dar altceva nici că suntem !

Aproape de miezul nopții, eram deja la granița cu Germania. În vamă, nu erau prea multe mașini. Mici controale de rutină, în rest, puteai circula, în orice direcție, ca pasărea cerului. În câteva minute, am ajuns la ghișeu. Domnul Mitică a prezentat mai întâi buletinele de identitate, apoi toate asigurările, pe care le încheiasem la intrarea în Austria. Primele ne-au fost returnate de vameșul, atunci, de gardă, fără a fi nici măcar deschise. Ultimele însă, au fost cercetate cu mare atenție. În cele din urmă, ni s-a spus că nu sunt bune, că ele sunt valabile numai o lună de zile și doar pe teritoriul Austriei. În consecință, pentru a putea tranzita teritoriul german, trebuiau plătite alte taxe.

„Alți bani, altă distracție!“ – mi-am zis, cu teamă, gândindu-mă la furia ce avea să-l apuce pe domn' Mitică, însă faptul că identitatea noastră, pentru ei, nu exista, m-a scos din sărite.

– Domnule, așa ceva nu se poate! Ce Dumnezeu, suntem și noi oameni! Chiar dacă am trăit, acolo, în răsărit! Nu noi am împărțit lumea! La masa aceea, au fost și ai voștri! – mi-am descărcat sufletul, spunându-i neamțului cam tot ce mi-a venit, atunci, în minte. Dacă, în răsărit, ziceți că s-a inventat comunismul, voi de ce ați fost de acord cu el? Rușine!

Grănicerul nu a schițat nici măcar un gest. Atunci, furios, am scos din portmoneu o bucată de hârtie și am desenat un om și o inimă.

– Uite, vezi ! Noi, tot oameni ! Cu cap, cu mâini și picioare ! Cu inimă ! Ca și voi ! Bani și iar bani ! Are dreptate omul ăsta ! Altceva mai știți ? Bani ! Fir-ar ai dracu de bani ! Taxe și iar taxe ! Țsta e omul pentru voi !

Vameșul a ridicat, nepăsător, din umeri și ne-a făcut semn să ne întoarcem.

– Unde ? – am întrebat și eu și domnul Mitică.

– Înapoi, gata ! Repede, repede ! – ne-a îndemnat el în limba germană !

– Of, ce să mai zic ?!... E ca dracu ! Pe ăștia îi doare în cot ! Iar bani, de alte taxe, nu mai sunt ! Hai să ne întoarcem, că mai știi... ! Una, două, ne și arestează ! Dacă bani nu avem, aici, n-avem niciun Dumnezeu ! Cine să ne bage în seamă ? Dracu ! Și nici ăla ! Gata, ne întoarcem ! Nu vreau necazuri ! Vindem mașina și o luăm, ...așa, încetisor, că tot n-avem nicio grabă ! Când pe jos, când cu auto-stopul ! Într-o zi, tot trebuie să ajungem ! Au dat unii ocol lumii, în cărucior ! Noi nu suntem ologi !

– E, nu ! Dacă n-am fi, am putea merge ! Boala, asta, a noastră, e veche, antică și de demult, acolo, la noi, în politica românească ! Dar asta e altă poveste ! Domn' Mitică, poate cumpără ei mașina ?! Întreabă-i, mai știți ?! Plătim și ne tot ducem, că nu le mâncăm pământul !

– Cumpără pe dracu ! Tu nu vezi ce limuzine au ?! Hai, că... Mă băiete, sunt încurcate rău căile domnului ! Iar, ale noastre, și mai și ! Nu degeaba zice românul că la „omul sărac nici boii nu trag !“ În

plus, sărăcia pute ! Crezi că nu ne-au mirosit ?! Nu-i vezi ? *Schnel, schnel !*

De la granița cu Germania, ne-am întors la Viena. Am tras la același motel, la care înnoptasem cu o zi înainte. O bună bucată de drum, nici eu și nici partenerul meu nu am mai scos o vorbă. Parcă ne luase Dumnezeu și mințile și glasul. La un moment dat, însă nu am mai putut răbda și l-am întrebat :

– Domn’ Mitică, dumneata ai o anume experiență de viață și, sigur că ai totul mai clar, în minte. Spune-mi, domnule, și mie, că mă obsedează, ce e omul ? Cine suntem noi, ca români, izolați, acolo, în est ? Ce este vestul ?? Cine ești dumneata și cine sunt eu ?!

– Cine și iar cine ?! Mă băietе, cu cât întrebi mai mult, cu atât o să te apuce mai rău disperarea. Iar, într-o zi, că tot nu ai ce face, o să o iei razna. Norocul e că, la Craiova, acolo, lângă parc, e balamucul. Țștia nu știu ! O fi având, nu o fi având ?! Dar, ascultă-mă pe mine, fiecare loc de pe fața pământului, cu smintiții lui ! Omul ?! Păi, ce să fie omul ?! I-ai făcut neamțului o caricatură ! Una cu inimă ! Poate chiar ăla o fi ! Eu de unde să știu ? Al dracu neamț nu a schițat un zâmbet ! Trebuia să pui, în desen, acolo, și o sulă. Dar, una pe măsură, ca să vadă cu cine au de-a face ! Știi ce ? Dă-l dracu și de om și de tot ! Mi s-a acrit ! Mai bine, zii-mi cum vindem mașina asta, că, fără bani, povestea cu vestul și estul e un fel de rahat în ploaie. Și noi, la fel !

*
* *

După ore în șir de alergat, patul de la motel mi s-a părut cel mai plăcut loc din câte văzusem în Occident.

Ne-am trezit înainte de prânz. Mai întâi, domnul Mitică, veșnic îngrijorat, apoi eu. Fără a mai sta pe gânduri, ne-am oprit la un prim centru de vânzări de mașini la mâna a doua. De cum am pus pasul în acel loc, domnul Mitică a și fost acostat de negustorul de rable, o figură de evreu ce vorbea în vârful limbii.

– Vreau să-mi vând mașina, o bijuterie ! Două, trei luni de la cumpărare și nici trei mii de kilometri la bord !— i s-a adresat el vânzătorului, într-o franceză stâlcită.

– Da ?! Și unde e ? – a întrebat, preocupat, proprietarul magazinului, în aceeași limbă parcă și mai stricată.

– Acolo, în stradă ! – a arătat partenerul meu.

– Mm ! De ! – n-am mai văzut ! Ce marcă e ? – a întrebat el, oarecum nedumerit, ca și cum nu văzuse bine.

– E !... Ascultă-mă pe mine, că e ! Că doar o vezi, e !

– Nu, nu asta am vrut să... Ce firmă e ?

– Firmă ?!

– Da, firmă ?!

– Păi, Franța ! Și Franța e Franța ! Ce dracu, sper să știți și voi !

– Franța ?! Domnule, dar rău s-au prostit și ei !
...Sau, cum să vă spun, cel puțin cu acest tip de...
Că asta nu prea ar fi mașină !... Știți, în materie de
auto, tot neamțul e numărul unu ! Adică e neamț !
Hai să vă arăt eu mărci ! Mărci, nu glumă ! Francezii
au și ei chestiunile lor ! Bune, chiar bune, bune !
Cum ar fi sărutul ! Sărutul franțuzesc ! Când te-o
pupa o franțuzoaică, îți ia mințile...

– Adică, umbli năuc, cum s-ar zice ?!

– Năuc ?

– Fără cap, bă nene ! – a replicat, în românește,
domnul Mitică, supărat. Dar, dacă te află ăia, ai cam
dat de dracu ! Sărutul franțuzesc ?! Iei sau nu,
mașina ?

– Dracu, nu ! Asta la România ! – a sărit, ca ars,
negustorul.

– Mă băietе, ți-am spus eu ?! Nouă, ne e scris să
dăm de dracu aici, și ăsta zice că e la... ! – mi-a zis
domnul Mitică.

– Dracu, nu, nu ! Asta la România ! Ceaușescu !

– Cumpără ăsta mașina mea când o face plopul
pere și răchita micșunele ! – vorba lui nea Nicu. Hai,
că pierdem timpul ! Și ăsta, pentru noi, înseamnă
foame ! Ca să vezi ! Aici, la sute de kilometrii, dracu
e la România ! – vorba ăstuia. Bine, totuși, că știi și
ei ceva despre noi, mi-a mai zis partenerul meu, a
salutat, din complezență, și am plecat.

După câteva ore de întrebare, ne-am dat seama
că șansa noastră de a lua ceva bani pe tabachera
domnului Mitică, nu mai era. Ne-am întors la motel.
Și obosiți și triști. Iar în momentul în care am făcut

socoteala câți bani ne-ar trebui, doar pentru benzină, să ne întorcem acasă, mie mi s-au înmuiat picioarele.

– E, vezi ? Pleci câine surd la vânătoare, asta pățești ! – mi-a reproșat domnul Mitică. ...A, muncim o săptămână, două, și, după aceea, vedem noi încotro !... Bine zic ?

– Bine ! Numai de-am găsi !

– Găsim !

– Ce te face să fii așa sigur ?

– Vorba românului : „de oase rupte, să nu te vaieți !“ Ai văzut tu, zilele astea, austrieci săpând la șanțuri, cărând betoane, cu roaba, sau spălând morți ? Nu ! Chestii din astea fac emigranții, tot felul de vântură-lume, sau gură-cască !

– Adică, unii ca noi, nu ?!

– Acum, ce să-ți spun ? Crezi și tu ce vrei !

*

* *

Seara, am aflat, în barul motelului, că, undeva, aproape de noi, se afla „Piața de sclavi“, locul în care, în fiecare dimineață, se strângeau emigranți pentru a fi luați la muncă. În ziua următoare, cu noaptea în cap, ne-am dus și noi. Acolo, o lume pestriță. Predominau însă turcii, afro-africanii și sârbii. Printre ei, eu și domnul Mitică, singurii români. Când s-a luminat de ziuă, unul câte unul din cei prezenți, se urcau în câte o mașină, parcă dinainte

știută. În câteva minute, rândurile celor care așteptam s-au subțiat. Am rămas noi și încă vreo câțiva buhăiți de alcool. Ei, toți, fără excepție, fumau parcă resemnați. Domnul Mitică i-a analizat pe fiecare și a devenit, dintr-o dată, pământiu.

– Ce e ? Ce s-a întâmplat ? – am întrebat și eu îngrijorat.

– Să zicem că mai nimic, dar... simt cum mă mint singur ! Tu nu vezi ?

– Ba da ! Am mai rămas noi și bețivarii ăștia ! Unul din ei parcă ar fi Bircă, un târâie-brâu, de pe la mine din sat.

– Asta e ! Nu te cunoaște nimeni, mai greu, iar, dacă ți-a luat lumea seama, și mai greu. Ca ăștora ! Vai de mama lor !

– Știi eu ce să zic ?! Să o fi luat-o înapoi, spre casă. Poate ne ajută Dumnezeu și ajungem !

– Dumnezeu ți-ajută, dar nu îți bagă și benzină în rezervor.

– E, nu vorbi cu păcat, o să aibă grijă și de noi...

Nu am apucat să termin cele ce aveam în gând și, alături, s-a oprit un tir. Din el, a coborât un tip roșcovan și vânjos. A ridicat mâna, arătând către cei rămași, că vrea doi oameni. Au alergat către el, în același timp, patru sau cinci persoane. I-a refuzat. Am ridicat și eu, timid, mâna, și am arătat și spre partenerul meu. Cel ce căuta forță de muncă ne-a analizat cu coada ochiului, apoi a ridicat privirea căutând, parcă, pe altcineva, printre cei din jur.

– Fie, hai ! – ne-a zis el, pe un ton aspru, și ne-a făcut semn să urcăm.

În mașină, fără să vreau, aproape nejustificat, am avut un sentiment de teamă. Mă urcasem într-un mijloc de transport care ar fi putut să mă ducă oriunde. Acolo, în mijlocul Occidentului, chiar și unul de-al lor se putea dizolva în mulțimile de tot felul, și ele greu de definit. Eu sau domnul Mitică, care figuram, cel mult, pe o chitanță, scrisă, în grabă, la graniță, reprezentam, la ei, mai nimic. Puteam să dispar, într-o clipă, și oricine să mă facă nevăzut. Am privit către șofer și inima a început să-mi bată din ce în ce mai tare. Mi se părea că o aud. Tic-tac ! Tic-tac ! Semăna teribil cu bătăi cunoscute. Mi-am amintit de Elena și ochii mi s-au umezit. Dintr-o dată, mi s-a făcut dor de ea, de sânișorii, abia conturați, și buzele de copil, ce acum gustau viața. Mi s-a făcut dor de bunicii mei, de acasă, de țară, de coana Leonora... Mi s-a făcut dor până și de ulița satului, prăfuită, de marginea șanțului plină de bălării, prin care îl găseam, uneori, pe... nu știu care, din sat, beat. Undeva, parcă aproape de mine, l-am auzit pe Lulea, omul ce-mi fusese alături la revoluție. – „...Tutun neam, rachiu neam ! Turtă, mai rar ! Trăiește, dacă poți, dintr-un căcat de pensie ?! Aud că ne-ar mai da o sută, două... Dumneata ce zici, o da ?“ „O da, dacă o da !... Dar cine Dumnezeu să dea ?!“ – aș fi vrut să îi răspund atunci, din mersul mașinii, care mi se părea a merge spre niciunde.

*
* *

Ca să răzdesc, mi-ar trebui voință și puterea de a înțelege lumea. Greu de zis, greu și de făcut ! În plus, nimic nu e la îndemâna oricui ! ...Și nici a mea ! Of, Doamne, lumea !... – mi-am reproșat eu cu puțin înainte ca mașina să oprească lângă o moară.

Șoferul ne-a făcut semn să coborâm și să așteptăm. Ne-am conformat. Domnul Mitică părea a fi chiar nepăsător. Privea lucrurile cu un anume firesc. Dacă nu l-aș fi cunoscut, puteam, cu siguranță, crede că nu e la prima experiență de acest fel. După câteva minute, cel care ne îmbarcase s-a întors însoțit de un alt individ. Îi semăna, oarecum, și ca statură și ca înfățișare. Șoferul a deschis ușa unui alt tir, tras lângă o rampă din apropiere. În el, aproximativ douăzeci și cinci de tone de grâu. I-am simțit mirosul și am intuit că trebuie descărcat. Am privit către partenerul meu de drum. Și el înțelesese despre ce era vorba și, fără sfială, a întrebat câți bani primim. Șoferul ne-a scris pe un carton cifra 50.

– Cincizeci, ce ?

– Mărci germane ! Că nu frunze de la voi din copac !

– Cincizeci de dolari USA și batem palma ! – i-a răspuns domnul Mitică, fără a băga în seamă ofensa adusă.

Cel cu care negociam a tăiat cifra 50 și a scris 60 DM, apoi a arătat că nu dă nici măcar un ban mai mult. Fără a avea posibilitatea să refuzăm, ne-am

învoit. O clipă mai târziu, un alt angajat al morii ne-a adus haine de schimb, niște salopete muncitorești aproape nefolosite. Ne-am apucat de treabă. Frigul de afară ne-a făcut să grăbim descărcatul. Până aproape de prânz, am terminat totul. Cei care ne angajaseră au rămas surprinși. Ne-au dat banii promiși și ne-au arătat, într-o magazie, stive de saci cu făină. Din nou, ni s-a spus prețul. Era același.

– Ce facem, mă băiete, mai poți? Le luăm banii?

– Cum să nu?! – m-am îndârjit eu, mai ales că, până atunci, sacii nu mi se păruseră a fi unii foarte grei, iar ideea banilor câștigați parcă îi ușurase și mai mult.

Am mâncat ceva, în grabă, și ne-am apucat, din nou, de treabă. Până seara, mașina era deja încărcată. La sfârșit, am primit, iarăși, bani. Câștigasem câte 120 de mărci germane, într-o zi, de fiecare.

– Tot cam cât ai câștiga în România, într-o săptămână! – mi-a zis domnul Mitică.

Am sărit, de bucurie, crezând că, deja, am în buzunar o avere. La motel însă, după ce am mâncat, am băut o cutie de cola și am plătit nemțește camera și parcare mașinii, euforia mi-a mai scăzut.

– Mulți, puțini, asta e! Dacă ne-ar lua și mâine și poimâine... În câteva zile, avem banii pentru întors acasă! – mi-am zis în gând. ...Și dracu o mai da pe aici! Eu, unul, nu!

În ziua următoare, când m-a trezit domnul Mitică, parcă eram înțepenit. Totul, din creștetul

capului și până în vârful unghiilor de la picioare, mă dureau.

– Domn' Mitică, am făcut febră !

– Ai făcut pe dracu ! Te-ai deșelat ! Eu care, ...oricum, sunt mai zdravăn, și abia pot sta pe picioare...

– Și ?...

– Păi, și ! Țștia vor muncă... Muncă și iar muncă ! De la Stalin citire ! Un nemernic ! Hitler, la fel ! Au măcelărit lumea ! ...Iar acum, munciți, munciți și iar munciți ! Un alt fel de a măcelări ! Dracu să-i ia !

– Eu zic să facem cumva... Măcar o mașină, dacă încercăm, și tot luăm ceva bani !

– O să luăm ! Dar cu ce preț ? Asta te-ai întrebat ? Ferească Dumnezeu să ne îmbolnăvim careva din noi aici, că, atunci, chiar că am dat de dracu ! ...Și încă de unul bălțat ! La ei e cu asigurare, cu... Complicat ! Așa că, ai grijă *cum* și *pe unde* calci !... Până și o gleznă scrântită te poate duce la ștreang ! Ascultă-mă, îți pui singur sfoara ! ...Mai știi ? Și, să fii spânzurat aici, costă ! Și cine știe cât ?!...

*

* *

În cele din urmă, după câteva minute de înviore, am plecat iarăși spre „Piața de sclavi“. Acolo, nu am mai stat mult. Același austriac ne-a ales din mulțime, fără a ezita.

A doua oară, drumul spre moară nu a mai fost unul plin de teamă, ca în ziua anterioară, însă gândul mi-a fugit și de data aceasta la Elena și la locurile în care mă născusem. Îmi era din ce în ce mai dor de acasă, iar mintea îmi plănua în fel și chip întoarcerea.

La locul de muncă, administratorul morii ne-a reamintit suma și ne-a arătat, din nou, magazia plină de saci cu făină. Fără tragere de inimă, ne-am apucat, totuși, de muncă. Încet, încet, durerile musculare s-au ameliorat, iar randamentul nostru a crescut. Nu am mai putut încărcă două tiruri, ca în ziua anterioară, însă unul și jumătate tot am realizat. Proprietarii au făcut o regulă de trei simplă și ne-au dat banii după cât am muncit.

– Mă băietе, totuși, or fi ei ai dracu, dar, orice am zice, sunt cinștiți ! Adică, nu se uită să îți ia din ce ai muncit ! – mi-a zis domnul Mitică, bucuros de faptul că, și în acea zi, câștigasem cam patruzeci și cinci de mărci germane de fiecare. Ne puteau spune : „banii pentru asta, mâine !“ Iar, mâine, nu te mai cunosc ! Puteai să le faci ceva ? Muncim la negru ! Drepturi, ioc !

– Mda ! Dar nici generoși... feri-i-ar Dumnezeu ! Nu cumva să dea un ban în plus, că fac râie ! I-apucă scărpinatul !

– Domnilor, ei, la ei, sunt ei ! Nimic altceva ! – ne-a avertizat un cetățean care vorbea românește și se afla prin prejună. Și eu lucrez aici de vreo trei săptămâni ! În fiecare zi, măresc norma, iar eu tac.

Două, trei zile, până te fac să depinzi de unii sau alții, și, după aceea...

– Da?! I-auzi domn' Mitică! Dumnealui știe mai bine!

– Dar cine ești, domnule? – a întrebat partenerul meu, curios. ...Și ce cauți?

– Român, ca și voi! Plec în Canada! Am trecut Dunărea pe la Cazane, în urmă cu... Să tot fie vreo lună și jumătate, dacă nu două...

– Și unde stai?

– În lagăr! Am statut de refugiat! ...Am fost persecutat politic!...

– Dar ce ai făcut, omule?

– E, ce?! Și eu, ca oricare... Am mai dat din gură! – ne-a zis el, cu teamă, apoi a revenit. Domnilor, v-o spun cu mâna pe inimă: e și altceva la mijloc, nu pot spune... însă, nu mai puteam răbda! Într-o noapte, am sărit în Dunăre... Gata, gata, să mă înec! Dumnezeu m-a luat de mână și m-a dus la mal. Am traversat Iugoslavia, pe picioare, și, în cele din urmă, am ajuns aici. Viena e, totuși, un pod spre dincolo, spre lumea civilizată. Așa îi zic unii... Mai greu e să devii de-al ei...

– Și dacă nu poți? – am întrebat eu, cu inima îndoită.

– Dacă nu, mai bine te întorci acasă! Îți vezi de ale tale. O să se poată trăi bine și acolo! Când se vor înțelege rușii cu cei din Occident! Și ar mai fi ceva ce nu ține de alții: e firesc să greșim, ca oameni! Și eu și dumneata și ăia care au făcut poliție politică...

Mai ales ei ! A fi iertat și a-i ierta e ceva dumnezeiesc, însă, poarta spre iertare e mărturisirea. Deocamdată, nu-i văd în stare ! Activistul, securistul sau te miri cine altul se pune mai presus de Dumnezeu, de lege. El e „omul nou“, „supraomul“, el e noul Dumnezeu. Dacă o fi o zi în care să ne curățim, ca neam, la suflet, și dacă marile puteri se vor înțelege în privința noastră, o să mă întorc și eu ! Până atunci însă, de ce să trăiesc cu frică ?

– „Și, totuși, eu n-am simțit frica. Sau nu, la tot pasul. Poate ai mei, poate alții !...“ – mi-am zis, în gând, apoi am schimbat, voit, vorba. Vezi, domn' Mitică ? omul a trecut prin multe ! Cunoaște ! Eu, unul, mâine plec ! Plec acasă !

– Ia te uită, domnule ! De plecări ne arde nouă acum ? ...Și cu Suedia cum rămâne ?

– E treaba dumitale ! Am zis ! Pe picioare, și tot mă duc !

– Mare comedia dracului !

– Mare ! Ai dreptate, mare ! Numai că... bine, rău, acolo sunt cu ai mei ! Aici, cu nimeni !

– Copil, ce să-i faci ! Cine te-o fi pus să-l iei cu dumneata ? – ne-a zis românul necunoscut și s-a făcut nevăzut.

*

* *

La motel, mai întâi ne-am certat rău, apoi a scos fiecare banii, pe care îi avea în buzunar, și i-a pus pe pat.

– Dacă suntem chibzuiți și nu pățim ceva cu mașina, ajungem acasă! – a zis, în cele din urmă, domnul Mitică. Asta, așa, ca să nu crape ceva în tine și să te duc la mâța aia care nu-ți mai dă pace! Te-a întors pe dos! Nu mai e pe tine liber, nici cât ai pune acul! Peste tot, ea! Dracu a mai pomenit! Am fost și eu de vârsta ta. Mă mai duceam când la una, când la alta... Mde! Toate ciorile sunt negre! Mai ales noaptea! Iar eu știam asta, tu, nu! Parcă ar fi prințesa lumii! Bă, așa să fie, dar dacă e, ce?! Tu nu ești om? Ai și tu mândria ta! Una ca asta o să-ți mănânce zilele! Că femeile cu zile fripte trăiesc! Au! Fir-ar al dracu să fie! Proști sunt bărbații ăștia! ...Da' proști! Bine că am scăpat! A mea s-a dus dracu și dusă e! Ți-am mai spus! De-aia nu mai pot! Un cur de muiere găsesc oriunde! Mă, băiatule, mai uită-te și tu în jur, că lumea nu se termină la a ta, între picioare! Asta, dacă ai cap cu care să mai și gândești! Că, dacă nu... Mă Ștefane... hai să o luăm și altfel!...

– Ai zis că e posibil să ajungem cu banii ăștia acasă! Ia-i! Restul nu mă interesează! – i-am retezat-o eu, fără alte comentarii.

– Bine, dacă nu te interesează... e clar! Cum dracu să fac eu?! ...Și încotro să o iau?

– Păi, ia-o spre România! Acum, știi cam ce e pe aici și, dacă vrei, te întorci! Numai că, nu umblă nici în Occident căinii cu covrigii în coadă! Ai văzut, la moară, tot cu cârca am încărcat la saci! Și eu care mă gândeam că ei stau așa, într-un fel de rai, și le pică, din când în când, ce le poștește inimioara!

– E, cine nu ar vrea ?!

– Eu, unul, nu ! Dar nici robot pentru binele altora, iar nu ! Unii, cu burta la soare, iar alții, cu greul în spinare ! Păi, de ce ? Doar așa, că ei au avut o șansă, în plus, când s-a împărțit lumea ?! Și lumea asta am împărțit-o eu ?

– Bravo, domnule, gândire revoluționară ! Să te fii înscris la ăia, în Frontul Salvării, și... Dar mai ai timp... Abia atunci ai să vezi că, pentru a duce-o bine, musai să muncească altul pentru tine ! Iar, de acolo, demagogia ! Mă uit și mă minunez ! La vârsta ta, așa cum a fost la noi, în comunism, îmi câștigam pâinea muncind, nu bătând câmpii !

– Domn' Mitică, hai, domnule, lasă palavrele, că nu ai de unde ști ce am eu de gând să fac !

– Ce ?

– Ți-am mai spus, dar...

– Mai zii-mi o dată !

– Să învăț carte !

– Da ?! Și la ce-ți folosește ?

– La vânzarea castraveților în piață ! E bine ?

– O fi ! Dacă zici, o fi !

Văzând că nu o scoate ușor cu mine la capăt, în cele din urmă, domnul Mitică a hotărât să ne întoarcem. În seara aceea, înainte de a ne culca, am făcut câțiva pași prin împrejurimi. Ne-am cumpărat câte ceva de mâncat și mici amintiri pentru cei din România. Cu gândul la Elena, bineînțeles că am luat ciocolată și două fructe de ananas pe care, în țară, nu le mai întâlneam.

– Măine, înainte să se lumineze, plecăm ! O luăm prin Ungaria. Ajungem la Timișoara, apoi, la noi, acasă, la Craiova ! Drumul de care îți spun e mai scurt.

– Sigur ?

– Cel puțin așa arată harta ! În plus, intrăm mai repede în țară ! Suntem între români ! Aștia, dacă nu îți iau gâtul, îți dau cu parul în cap și te lasă în pielea goală ! Abia după aceea, îți dau o mână de ajutor să te poți ridica ! În Occident, cam ai dreptate, nimeni nu te bagă în seamă, nimeni nu te întreabă de nimic. Doar de taxe ! Taxe și atât ! Fir-ar ale dracu de taxe ! Că, dacă nu mă puneau să le plătesc, acum eram în Suedia ! Găseam eu să fac ceva acolo, iar, dacă nu, la ei, cică e protecție socială.

– E ce ?

– E... un drac bălțat ! I-auzi, e ce ?!

*

* *

Când încă nu se luminase de ziuă, trecusem deja granița cu Ungaria. Până la vecinătatea cu țara noastră, am mai oprit o singură dată, la o stație de benzină. Am umplut, din nou, rezervorul și am luat două pahare cu cafea. Le-am băut, pe îndelete, și ne-am înviorat.

– Dacă ai fi avut și tu permis de conducere, era mai ușor și pentru unul și pentru altul ! – mi-a zis domnul Mitică, oarecum supărat.

– Ce să fac, n-am ! Dacă mașină nu ai, nici școală de șoferi nu poți face ! Ce are una cu alta, eu, unul, nu am înțeles ! Dar asta e altă poveste ! Poveste de România, poveste de sistem...

– Mai greu, dar o să ajungem cumva ! E a doua oară, în viață, când soarta mă întoarce din drum ! – a schimbat el vorba. Prima dată, când să mă însor. Pusesem ochii pe una ! Frumoasă foc !

– Păi, vezi ? Și mai zici de mine !

– Zic și eu că ea , o zgâtie, iar tu, prea tolomac ! ...Și nu-mi place !

– Ce știi dumneata ce e frumosul ?!

– Te pomenești că ai fi știind tu ?! Frumosul azi e, mâine, nu mai e ! Vezi : zbâc ! Uite-l și nu e ! – a zis el și a pocnit din degete.

– Adică ?

– Trece ! Uneori, atât de repede, că îți scapă din vedere ! E ca timpul ! Se tot duce !

– După mine, ar fi altfel ! Contextual, veșnic e ceva frumos ! Numai că trebuie să ai și cap, și ochi, și suflet !... Dar să ai !

– Prea multe vrei și tu ! Și frumoasă și lăptoasă și seara devreme acasă ! Păi, din astea, poate doar la mănăstire... ? Dar mai știi ?! Eu găsisem una ! Aia, a mea, a dintâi, așa era ! N-a vrut mama ! I s-a părut că are picioarele prea lungi. „Cică era coprelă !“ „...Mă băiete, bagă-ți mințile în cap, nu te încurca ! Asta, la cât e de lungă, unde să mai pună Dumnezeu și creier ?! O avea ea cap frumos, dar, vezi, minte... nu prea ! În plus, nu se satură cu una, cu două ! Odată i

se pune, o ia la fugă și... dusă e! Rămâi cu buza umflată și de râsul lumii!“

– Și ?

– Și m-a întors ! Mi-a găsit ea pe asta. „Ia-o, mumă, că e de neam !“ Și-am luat-o ! E, dacă nu ar fi fost hârca de soacră-mea, poate, poate ! Mă Ștefane, cum să îți spun ? Una peste alta, femeile sunt date dracu, ca pisicile : șirete și viclene. Mai ales când vor ceva ! Când nu, devin fiare sălbatice ! Sar la tine ! Te-ar sfâșia ! Vezi semnul ăsta, de la mâna mea ?! Află că ea m-a mușcat !

– Care ?

– Cum care ? Nevastă-mea ! Asta ce o avea pe maică-sa cu colții, ca de mistreț, și cine știe câte măsele !... Turbase !

– Cine ?

– Sulea Spătaru din povestea cu Făt Frumos ! Nevasta ! Cine ?!

– Mă gândeam că soacra...

– Dă-o dracu ! Aia era de mult !

– Hai, că îmi place ! Și partea frumoasă din chestia asta, adică frumosul unde e ? Că de fost...

– Frumosul ?! Mă Ștefane, să știi că... Da, mă, ai dreptate ! A fost, sigur că a fost și încă mai e ! ...Frumosul ?! În tot ce s-a întâmplat ! În tot ce am făcut ! Și-n amintirile mele !

– Bravo, domnule ! Asta e lumea ! Asta e : „totalitatea faptelor și nu a lucrurilor.“ Ele trec ! Ne-a spus și un profesor, al meu, la școală ! Om deștept !

– Știi ce ? „timpul trece, apa curge, pietrele rămân...” Ce mai zici ?

– Rămân, dar altele... În clipa următoare, niciodată cele dintâi ! Le-a învechit timpul !

– Mda ! Ce să zic ?! Mă cam zăpăcești ! Totuși, o să țin minte... Deci, cum îți spuneam, acum e a doua oară când mă întorc din drum. Sper să nu dau iar de necaz !

– Adică, să îți meargă rău ? Nu văd de ce ?! Ne-am întors, că avem de unde să ne întoarcem ! Noi am făcut bine unor oameni, fără să așteptăm plecăciuni. Nu am plecat de acasă, doar așa, ca să avem de unde veni ! Or chestiunea asta nu e pierdere de vreme, ci dragoste de lume. Cel puțin așa mi-a spus, la plecare, coana Leonora și asta cred și eu !

*

* *

În jurul prânzului, eram deja la Timișoara. Din nou, ne-am oprit la o benzinărie. Am făcut, cu greu, plinul rezervorului, pentru că benzina era încă pe cartelă, iar noi, în plus, nu aveam nici bani românești. În cele din urmă, ne-am înțeles cu vânzătoarea asupra unui troc. Benzină contra ciocolată și fructe exotice. Am dat eu jumătate din ce cumpărasem la Viena și domnul Mitică jumătate ! Simțeam cum mi se rupe sufletul mai ales că, pe tot parcursul drumului, socotisem cum să împart fiecăruia câte o bucățică, păstrând Elenei cea mai mare parte.

– E, vezi, asta e România ! Locul în care trebuie să faci din rahat bici, cu gândul că trebuie să și pocnească ! Altfel, dai de dracu ! Eu, unul, m-am săturat de umilință și de sărăcie ! Dobitocii ăștia ne-au adus în sapă de lemn ! Apă nu e, căldură nu e, mâncare, ca la porci ! Au dat cei de acum lovitura, dar crezi că o să bată din palme și, gata, suntem oameni în rândul lumii ? În partea cealaltă, greu până îți faci un rost al tău, apoi... trăiești omenește ! Așa mi-au spus toți. Și sunt destui, de-ai noștri, răspândiți. Te miri unde ! Am nimerit prost ! În două zile, nici că se putea altfel ! Gata ! Dacă aseară... aproape că ți-am dat dreptate, acum, nu ! Eu mă întorc ! Dacă știu că o să mănânc pământ, și tot plec ! De data asta, trec oceanul. Am să mă duc unde am să văd cu ochii ! Pe fața pământului, trebuie să fie cel puțin un loc unde să mă luminez la cap, unde a munci și a trăi să fie la îndemâna oricui. Iar, dacă nu e, mama m-a făcut degeaba ! Lumea asta nu e și lumea mea ! Mai vorbim, mai glumim, în realitate ne amăgim și ne mințim pe noi înșine, ca pe niște curve. Sau ne mint alții ! Păi, de ce ? Spune-mi și mie, Doamne, de ce ? ! Paștele mamei ei de viață !

*

* *

Am tăcut ! Până la Craiova, am tot tăcut ! Cam pe la aceeași oră, la care plecasem cu câteva zile în urmă, am ajuns din nou în fața casei, la coana Leonora. Peste tot, de-a lungul străzii, întuneric. Înainte de a ne despărți, i-am mulțumit partenerului meu.

– Dacă tot am vrut să facem un bine, te rog să le dai din partea mea și dulciurile astea ! Ureează-le sănătate și să-și amintească de domn' Mitică ! Omul care își va lua lumea în cap !

Am ezitat. Îmi era, pur și simplu, rușine !

– Te rog ! – a insistat el. Să-ți amintești și tu de prima noastră ieșire în lume ! „Cu un bob zăbavă, la drum de seară !“, cum zicea o străbunică a mea. Mi-a dat cu bobii ! „...uite-i, da' uite-i, să nu zici că spun de la mine, uite-i cum se duc, se încurcă, se întorc și iar se duc... Un fel de... Nu știu cum să-ți spun... dar, totul e să ai inima largă, că timp e ! Timp pentru semănat, timp pentru cules, este un timp al meu și altul al tău. Este timp berechet !“ E ! Avea dreptate, fie că te uiți în jos, fie privești în sus, timp e ! ...Doar viața e mai scurtă, aci, că în rest, totul e... !“

*

* *

Dacă ai să pleci iar, Dumnezeu să-ți fie alături !
– i-am urat eu domnului Mitică și am plecat.

Peste drum, la coana Leonora, luminile erau stinse. La prima vedere, am crezut că nu e nimeni acasă. În fața porții, m-a străpuns un fior din creștetul capului până în vârful picioarelor. O emoție, la fel de puternică, mi-a făcut inima parcă mică, mică. Tocmai când eram gata-gata, să o rup la fugă spre spital, în holul casei, s-a aprins lumina. Am deschis poarta și am intrat. M-a întâmpinat nepotul ei.

– Salut, mă Petrică ! Ce mai faci, domnule ?

– Salut ! – mi-a răspuns el pe un ton sobru. Nu mai pot de bine ! Nedormit, nemâncat ! Sarcini peste sarcini !... Pun umărul la binele poporului ! Nu ca tine, să mă plimb prin străinătăți !

– Ști doar, ți-o fi spus coana Leonora, am plecat după medicamente ! Tatăl Elenei, săracul...

– Mai bine dădeai o mână de ajutor aici, în revoluție ! Tatăl Elenei ! Ăla, mâine, poimâine, tot o să moară ! Așa că, ai fost după potcoave de cai morți !

– Mda ! Ce să zic ?! Binele, pentru nea Gheorghe, nu e tot una cu binele pentru cei mulți ! Poporul e... ce știu eu ce e ?! Tatăl Elenei însă, un biet suflet răstignit ! Nu trebuie uitat nici el ! Într-o zi, se pierde din vedere un altul, în alta, un alt altul. Poporul e în rai, iar oamenii lui, niciunde. Atunci, mă întreb : te zbați pentru binele cui ? Acum, să nu crezi că ce faci tu nu mă bucură, însă fiecare cu ale lui ! Dar, să lăsăm... Coana Leonora...

– E la spital. Îl plimbă pe Gheorghe, face cu el un fel de gimnastică medicală. ...Cu el, cu bolnavii ! Aia trag să moară, iar ea, cu învierea ! Cică ar pune mortăciunile pe picioare. S-a smintit, dracu, nu mai e întreagă !

– Nu cred ! Vrea să ajute oamenii și atât ! Mă duc acolo.

– Acum, la ora asta ? Și venit după drum ! Medicamentele au ajuns cu vreo două zile în urmă. Știi, pentru că am ajutat-o să le ridice din vamă, cu unul de pe la Frontul Salvării Naționale, un ofițer, că altfel, mai greu ! Unii au rămas așa : să dai cu sub-

semnatul și să tot spui de unde, de la cine, cu ce scop... Gata, aștia își vor pierde pâinea !

– Crezi tu ? Nu ar fi rău, numai că... Și ei ce o să facă ?

– Nu știi ! Ceva, ceva o să facă, dar nu ce au făcut ! Lumea se schimbă, Europa toată, n-ai văzut ?

– Nu ! La ei e liniște ! Își văd de ale lor.

– Unde ?

– În Austria, la Viena...

– E, la Viena ! În Germania, la Cehi, în Polonia... S-au schimbat regimurile, se schimbă tot !...

– Mde ! Soarele tot de la ruși răsare, parcă ți-am mai spus, iar, dacă nu, o fac acum ! Iar chestiunea asta nu e de colea ! Mă Petrică, fără ei, nici vestul, vest, nu scoate o vorbă ! Mai zic ei una, alta, că trebuie să zică, însă toată lumea știe cât e de întinsă Siberia. Dacă se va schimba și la ei ceva, atunci, e altceva !... – mi-a tot zis domn' Mitică pe drum. Mi-a împuiat capul degeaba, cât timp, treburi, așa mari, mă depășesc ! Gata, plec, fug ! Poate mai găsesc vreun tramvai !

– Fugi, dar o faci degeaba ! Elena credea că ai rămas pe acolo...

– Ce-ai zis ?

– Nimic ! Gândeam doar, că spitalul nu pleacă din loc ! În plus, am auzit că fata ar veni în noaptea asta acasă, adică aici, să se odihnească.

– Bine, bine, văd eu ! Mai vorbim mâine ! – i-am răspuns, în grabă, și am plecat.

În urma mea, Petrică a mai bombănit câte ceva și a dat cu piciorul, oarecum nervos, într-o ușă întredeschisă.

Câteva minute mai târziu, eram deja în stația de tramvai și norocul mi-a surâs. Am urcat. În el, doar câțiva tineri, și, parcă, același bătrân ce dispăruse după colțul caselor, tot într-o seară, cu multe zile în urmă. Clipe în șir, am încercat să-l fixez cu privirea. Nu am reușit. Mi-am frecat ochii, i-am făcut mari, însă degeaba. Când, gata-gata, să-l deslușesc, să-i adun chipul sub pleoape, se făcea nevăzut. Am dat totul pe seama oboselii și am renunțat. Când am coborât, bătrânul mi-a făcut cu mâna și a zâmbit. Am vrut să-i zâmbesc și eu, dar un fel de bucurie m-a coplesit, de parcă îmi făcuse cu mâna Dumnezeu.

*

* *

Poarta spitalului era închisă. Am sărit gardul. În curte, doar câțiva câini zgribuliți lângă un transformator de mare putere. Probabil, în preajma lui, era mai cald. Nu m-au lătrat. S-au apropiat, prietenește, cerșind, într-un fel, mâncare.

– Of, fir-ar să fie, de voi am uitat ! Dar mâine nu vă las ! Am eu grijă ! – le-am zis, însă ei s-au ținut după mine până la ușa de la intrare. Și ea era închisă. M-am întristat.

„Nu, nu se poate ! Cumva tot trebuie să intru ! Am să bat în geam. Poate mă aude careva. Poate e totuși Elena aici ! Nu îl lăsa ea pe tăticuțul ei singur, tocmai acum !“ – m-am încurajat în timp ce am agățat plasele cu ciocolate, fructe de ananas și câteva portocale, într-un pom, pentru a le feri de câini.

Cu sufletul la gură, m-am cățărat pe zidul clădirii, chiar în dreptul salonului opt. La prima încercare, am alunecat și am căzut. Acolo jos, înainte de a mă ridica, ascultând, mi s-a părut că aud pașii ei.

„Ea trebuie să fie ! Sunt pași de copil ! Coana Leonora calcă greoi și apăsător, iar ceilalți mira-m-aș să se miște singur vreunul ! Poate doar ' nea Costică...“

M-am ridicat și m-am cățărat din nou.. Cu greu, m-am apucat de marginea unei cercevele și, înainte să alunec iar, am bătut în geam. La fereastră, a apărut Elena. I-am făcut cu mâna, însă nu m-a văzut. Se uita departe, dincolo de mine, spre curte, și la câinii deja speriați. Pentru a treia oară, m-am cățărat și, aproape lipit de zidurile clădirii, am bătut, iarăși, în geam. Elena m-a văzut. A alergat spre fereastră, gata să treacă prin geamuri. A fugit apoi spre hol, în ideea de a-mi da drumul pe ușă. Nu a putut. Atunci, a deschis una din ferestre și, fără a mai avea răbdare, mi s-a aruncat, de acolo, de sus, în brațe. Am alunecat și am căzut împreună peste câteva smocuri de iarbă brumate. Nu am apucat să scot o vorbă. Și-a împleticit mâinile pe după gâtul meu, m-a sărutat pe ochi, pe obraz, m-a mușcat de gât, și-a înfipt mâinile în părul-mi răvășit. Târziu, m-a sărutat și pe buze.

Mi-am deschis , fără să simtă, nasturii pardesiului și am învelit-o. Abia atunci, mi-am dat seama că era mai mult dezbrăcată decât îmbrăcată, și că era desculță. Nu am putut însă scoate o vorbă.

– Mă, nebunule, mă, mi-a fost dor de tine ! Mă, te omor ! Te omor, înțelege ! Ai vrut să fugi de mine ? E, bine, uite, n-o să mai fugi ! ...Că nu te mai las ! Am să stau aici, lipită de tine, la pieptul tău ! Ca o maimuțică ! Nu mai mă dezlipesc ! Nu, nu și iar nu ! Până ai să știi că vreau să fii cu mine ! Că vreau să fiu cu tine, să fiu a ta ! Înțelege ? Hai, spune că înțelege ! Înțelege ? – m-a întrebat ea și iar m-a sărutat și iar m-a întrebat, până ne-am pierdut mințile. Ne-am oprit, când, inclusiv pământul de sub noi se încălzise și când mi se părea că stelele căzuseră parcă pe acoperișul spitalului și în pomii din jurul nostru.

Când ne-am liniștit, am luat plasele cu dulciuri și am intrat. Pe holul lung, ce ducea spre cabinetele de gardă, era liniște. La fel și în salonul opt. Tatăl Elenei dormea. Obrazul, cu un gram de culoare, era semn că scăpase. Patul lui nea Costică era neocupat. Am aflat că primise medicamentele de la mine, că își revenise, iar familia îl luase acasă. Ne-am așezat pe patul liber, lângă Gheorghe. Priveam, obosit, undeva, parcă în zilele trecute. Nu mă regăseam aproape niciunde. Mi se părea un trecut gol și sterp. Viena, cât era ea de Viena, îmi plutea doar ca un abur, șters prin fața ochilor. „Dacă dragoste nu e, nimic nu e !“ – mi-am zis și am înghițit, în sec, pof-

tind la cubulețele de ciocolată pe care le ronțăia Elena.

– Mănâncă și tu ! Hai, te rog ! ...Zi-mi, pui mic, și ia-mă în brațe ! – m-a rugat ea.

Am privit-o îndelung ! I-am mângâiat sânișorii și am sărutat-o pe frunte. Mă fascina cum savura ciocolata ușor amăruie. Parcă gusta, acolo, în brațele mele, viața. Și eu trăiam clipa.

Dincolo de noi, de zidurile spitalului, în cabinete obscure, istoria își continua jocul. La televiziunea publică, de ochii lumii, circ național ! Curând, pe străzi, avea să apară și pâinea !

Partea a II-a

Cu tot efortul medicilor, cu toată stăruința coanei Leonora și medicamentele aduse din Occident, Gheorghe s-a recuperat greu. Un soi de nesiguranță îl pândea la tot pasul și, de cele mai multe ori, când se deplasa, folosea bastonul. De altfel, în primele zile, după ieșirea din spital, a rămas la gazda noastră. Ne primea pe fiecare, atunci când veneam de la școală, cu un chip, oarecum trist, semn că nu se împăcase încă nici cu ceea ce i se întâmplase și nici cu învâlmășeala timpurilor, pe care le trăia.

Uneori, îl vedeam parcă scos din timp, din istorie, îl vedeam fără puterea de a-și chema trecutul la judecată și fără curajul de a trage o linie sub care să spună: „Slavă Domnului, bine că am scăpat! Sănătos să fiu, că am să o iau de la început!“.

Știrile contradictorii prezentate la televizor, diversiuni bine gândite în laboratoarele noii puteri, îl făceau să fie rezervat și să-și amintească de anii colectivizării, iar expresia: „Te arestez, mă! Paștele mă-tii de reacționar!“ o rostea aproape involuntar și zâmbea amar.

– Râdeți voi ! Ce știți, mă copii ?! Doamne ferește, să se întoarcă timpurile alea, la care mă gândesc eu ! Te luau, în miez de noapte, din așternut, iar, a doua zi, mâncai rădăcini în mijlocul Bărăganului. ...Sau tăiai trestie, în șerpărie, prin mijlocul Deltei. Să vă povestească tata, moș Gogu, cum îi zice satul, Mocofan, învățătorul sau Boade, că el a fost, parcă, la Periprava. ...Alții, la canal... Ehe, de unii nu se mai știe nimic nici în ziua de astăzi ! Vorba bătrânului, tata lui tata, nu l-ați prins voi : „Of, mamă, care m-ai născut, de ce m-ai blestemat să apuc zilele astea, că-mi vine să urlu și să spun că Dumnezeu ne-a făcut pe toți din greșală, ca să nu zic, în bătaie de joc.“ Făceam foamea împreună ! Răbdam amândoi ! Numai că el suferea și pentru mine și pentru ceilalți ai casei ! Ne luaseră tot. Și grâul și făina, și... Tot ! „Paștele mă-tii de reacționar ! Te arestez, mă !“ – îl auzai pe Gheorghe Pătrulescu sau pe unul, Marțafoi... Al dracu ce nu s-a dovedit ! Un ăla umflat, tuciuriu, cu țuica în nas și pistolul la brâu. A trecut ceva vreme și, să zicem, că ce a fost s-a dus ! Totuși, mi-e greață ! Când mă gândesc mai bine, îmi vine să vomit. Iar cei de acum îmi aduc aminte. O da Dumnezeu și nu s-o repeta istoria, că...

– Depinde cine și ce interese are ! Oricum, bine nu o să fie ! – se amesteca în vorbă și coana Leonora.

– Tii, drace ! – sărea, ca ars, dacă se nimerea prin preajmă, Petrică. Adică eu, care stau, acolo, în

mijlocul lor, toată ziua, văd una, iar dumneata știi alta ?!

– Tu să taci, că mi-ai mâncat zilele ! Mai bine ți-ai vedea de școală ! Nu mai tot umbra gură-cască, după draci uscați ! Că o să rămâi repetent și o să mai termini liceul când o zbură porcul ! Râsul lumii !

– E ! Mai știi, o zbură ! Totul e posibil în țara asta ! Și așa trebuie să fie ! Nu te-ai săturat de comunism ?

– M-am săturat de multe, muiculiță, dar, mai ales, de prostia unora ca tine ! Domnule, parcă-l împinge dracu de la spate ! Vezi-ți, omule, de treburile tale, că nu știi care și încotro ? Odată i-auzi : „cine nu e cu noi e împotriva noastră !“ , ca pe vremea lui Stalin, în timpul războiului ! Iar când nu mai ai de ales, fie te împușcă ai tăi, fie ceilalți ! Crezi că pe el l-a durut, vreodată, undeva, că au murit milioane de ruși ? Nu ! Stalin voia să câștige războiul ! Stalin să trăiască ! Și atât ! Țștia, de acum, puterea ! Puterea, și-apoi la chiolhane !... „Tovarășul, tovarășul, ce ați pățit, tovarășul ?“ Iar tovarășul, în șanț, beat, căzut peste un copil nevinovat. Aurel Dumitrașcu, băiatul lui Mitre Modârlan ! „Te împușc ! Paștele mă-tii de reacționar !“ Așa i-a zis Pătrulescu ! Tovarășul, de ! Fir-ar al dracu de tovarăș ! Are dreptate Gheorghe !

– Mamaie, vremurile acelea s-au dus ! Mai sunt în mîntea dumitale sau a lui nea Gheorghe ! Acum, se vrea o societate democratică, o societate nouă !

– Păi, și comunismul tot asta voia ! Omul nou ! De la Nistru până dincolo de Siberia, încă de pe

vremea lui Lenin, și, mai târziu, încoace, tot pe ăsta-l voiau. Ca drept răspuns, Hitler și Mussolini au făcut și ei „omul cu voință de putere.“ Că doar nu puteau sta pe loc ! E, din ăștia doi, trebuia să iasă ceva ! Și a ieșit ! Vai de mama noastră ! Al doilea Război Mondial ! Ce știți voi ?!

– Uuuu ! Și... buf ! Și... poc ! Picau bombele din cer... Și... și ce să o mai ocolim ? Prăpăd ! Așa zicea tataie ! – se amesteca și Elena rezemată, de cele mai multe ori, de mine.

– Ia taci, dragă, cu uuuu și buf al tău ! Uite unde era specialistă în chestiuni de prognoză !

– Bă, așa îmi spunea tataie și tataie al meu e om înțelept ! Ehe !...

– Taci când îți spun ! – se agita Petrică, parcă încolțit. Mamaie, dracu te-o înțelege, eu nu, continua el, revoltat pe coana Leonora. Pe vremea comunistilor, te văietai că te-a persecutat regimul, acum te pui de-a curmezișul ! În zilele noastre, nu mai e vorba nici de Stalin, nici de Hitler și nici de Mussolini. Lumea se democratizează ! La fel și noi ! Că, altfel, o să mâncăm dude ! Nu vezi că se vorbește de o nouă ordine mondială, de un proces de globalizare, de Planeta Sat ? Cei care au venit la putere vor drepturi egale pentru toți, vor proprietate privată, vor libertate, libertate de exprimare, vor...

– Vor ?! Mă băiatule, eu atât îți mai spun : chestiuni din astea au mai fost și nu mă îndoiesc de faptul că o să mai fie. Dar ține minte : drepturi egale au promis toți, iar, de când e lumea, ele nu au fost ! Proprietatea privată... cică ar fi un moft. A spus-o

mai ieri, alaltăieri, chiar Iliescu. Țsta, al vostru, de la Front! Are sau nu, dreptate, Dumnezeu știe! Cât privește libertatea, eu mă îndoiesc și tac! Nu prea știu ce este, însă, în legătură cu exprimarea, ar trebui să te întrebi și tu dacă ai un gram de minte: cine vorbește, ce, pentru cine, cu ce scop și când vorbește. Bagă la cap: cine, ce, pentru cine, cu ce scop și când! Altfel, ai să înțelegi cam tot ce am înțeles eu din plenarele ceceului, când urla Ceaușescu, hau, hauuu! și băteau din palme aleșii. Ceaușescu pecere! Ceaușescu și poporul! ...Și uite, na, poporul! În politică, e mai ceva ca la ruleta rusească! Dacă îți place, nu ai decât!

*

* *

Priveam când la unul, când la altul. Un șir de întâmplări, imanențe ale unor vremuri, mie necunoscute, căpătau culoare. Nu îmi venea să cred, chiar dacă o bună parte din comunism o făcusem, cum s-ar zice, pe jos, cu noroiul între degetele de la picioare. Mai aproape, în minte, îmi erau anii '80 și cei de după aceea. Ceilalți, mai puțin, chiar dacă în '62, în vremea expropriierilor, conștientizam și trăiam, alături celor din sat, drama.

Atunci, îmi muriseră părinții. Pe lângă tragică întâmplare, faptul că tataie îmi aducea, sâmbăta, acasă, covrigi sau un fel de pesmeți, în loc de pâine, mi se părea un fleac. Mâncam mămăligă, aveam, de la o capră, lapte și, în mintea mea, de copil, vremurile aveau doar culoarea anotimpurilor și mai

puțin roșul afișat pe mai toate gardurile. Mă minunam doar când dădeau deșteptarea, prin sat, un alt fel de acvariu, până a se lumina de ziuă, activiștii, urlând ca niște besmetici ! Mai întâi, brigadierii, încă mahmuri de la analiza de partid, ținută lângă butoaiele cu țuică, în sediul colectivului, în noaptea abia trecută. După ei, Tropăneată, președintele ceapeului.

– Hai, Petrico, hai ! Fă, fir-ai a dracu, hai, odată !
– urla el.

– Unde, tovarășe, unde ? – întreba femeia, de prin spatele curții.

– La dracu ! I-auzi, unde ?! La prășit ! În Dealu' Bătrân ! La...

– Bine, bine, tovarășe, bine ! Ho, că acum !...

– Fir-ar al dracu de ho ! Păi, fă, tovarășul, la plenară, a zis...

– Ho ! ...O fi zis ! Fir-ar să fie de zis !...

– Paulino ! Mai dormi, ai ?! Hai ! – striga și la vecina din față.

– Gata, gata ! Să bat sapa !

– Fir-ar al dracu de gata ! Cincinalul în patru ani... jumătate !...

– Da, tovarășe ! Gata ! Dacă în mai mulți nu se poate...

*

* *

În prima sâmbătă, după ieșirea din spital, Gheorghe s-a hotărât să se întoarcă acasă. Eu și Elena l-am însoțit. Până la autogară, ne-a dus, cu

aceeași mașină, cu care ne-am dus la Viena, vecinul coanei Leonora.

– Domn’ Mitică, ce faci, domnule, nu ai mai plecat ? – am întrebat eu.

– Nu, încă nu ! Dar săptămâna de vine... Plec, ți-am spus că plec ! Nu vii la mine ? Peste câteva luni, termini liceul, îți dai bacalaureatul și o întinzi... Eu, până atunci, cu siguranță, îți găsesc ceva... După puterea ta ! Cât să simți că trăiești !

– Ce să facă ? – a sărit Elena ca arsă. Nu pleacă niciunde. Lăsați-l în pace ! Vă rog eu !

– Ce mă rogi, draguță ? E bărbat, el hotărăște ! Or l-ai pus, deja, sub papuc ?!

– Papuc, ce papuc ? Eu vreau să stea cu mine ! În plus, și el vrea... Ia zii, pui mic, așa e ?

Am tăcut.

– Spune-i, bă mototolule ! Să vedem, te mănâncă ?!– m-a repezit domnul Mitică.

– Pui mic ! – m-a alintat Elena și m-a sărutat pe obraz. Hai, spune-i !

– Da, adică... – m-am bâlbâit eu.

– Mă !... Cum adică ? Ce da ? Dacă mă iei și pe mine, poate, poate ! Altfel... nu mai pleci tu, așa, brambura sau că vrea dumnealui !

– Elena, cum să pleci, tată ? Unde ? Eu ce fac ? Lasă, fata mea, că putem trăi și aici ! Avem casă, avem ce mânca... N-am murit noi pe vremea comunismului ! ... Acum, că a trecut... Ai auzit ce zicea Petrică ? O să fie și aici, ca în rai !

– Of ! Tăticuțul meu ! O să fie !... Eu știu dacă o să fie, numai că Ștefi... Nu vreau să plece !... Fără

el, mi-e teamă ! Cu el am vegheat lângă tine ! ...Iar raiul nu mai e rai !

– Raiul ?! O fi doar tot în mintea noastră ! Dar, dacă zici tu...

– Gata, linișteți-vă ! Nu plec ! – le-am zis eu. Am gânduri mari. Toată viața am vrut să învăț carte ! Numai să pot ! Și să văd ce zice și tataie...

– Păi, poți ! De ce să nu poți ?! – a întrebat, mirată, Elena. Că mintea te duce și doar pe tine te are tata Costică ! ...Și e om bun ! Așa că, na !... – a încercat ea să-l necăjească pe domnul Mitică. Vezi, nu pleacă ?! Ștefi vrea să învețe carte... Și o să învăț și eu ! O să fim niște deștepți, că frumoși, oricum !... Se vede, nu ? Domn' Mitică, așa rămâne ! Dumneata o să ne scrii... noi o să îți răspundem... Nu o să fii singur în lumea asta ! La anul viitor, că nu o să mai fie revoluție, mergem cu steaua, cu plugușorul... Strângem bani și îți facem o vizită. Că o să-ți fie dor de noi ! Ai să vezi, o să-ți fie !

Domnul Mitică s-a înseninat, a zâmbit în colțul gurii și a luat-o pe Elena pe după gât !

– Mă Ștefane, să ai grijă de ea ! O mână de om și-un suflet cât n-ai zice ! Să știi că e fată bună ! Și uite ce ochișori are !

Înainte de a coborî din mașină, la autogară, i-am zâmbit și eu, apoi i-am mulțumit prietenește. Gheorghe a vrut chiar să îi dea ceva bani, însă l-a refuzat.

– Multă baftă ! ...Să auzim de bine ! Sper să ai noroc ! Și, de data asta, să-ți găsești și o iubită pe acolo, altfel iar te întorci ! Cât despre noi... Să ne aștepți ! Poate venim, vorba ei ! Bani și timp să fie,

că în rest... Dar și din ăstea găsește românul, numai să vrea și sănătos să fie !

– Doamne ajută ! – s-a rugat el și a plecat.

*
* *

În autogară, aproape aceeași lume. Parcă și mai răătăcită ; într-un anume fel, și mai tăcută ! Venea, pleca, fără a ști care și încotro. Doar din loc în loc, mici grupuri puneau vorbele la mijloc și tălmăceau vremurile. Printre ei, și un bătrânel înghesuit sub o raniță, umbla de colo, colo.

– Ce zici, domnule, o da ? Pe la dumneata ce se aude ? – a întrebat el în timp ce s-a apropiat de noi.

– De, eu știu ?! – i-a răspuns Gheorghe în zeflema, și el interesat de orice.

– Pe la noi, se aude de un pogon ! Așa ar fi zis Iliescu zilele trecute.

– Iliescu ?!

– Da, domnule ! Dumneata nu te uiți la televizor ?

– E, da, Iliescu !... Nu prea mă uit că am fost cam bolnav și... Care Iliescu ?

– ăsta, care i-a luat locul lui Ceaușescu... Să știi că ține cu poporul !

– Crezi dumneata ?

– Păi, altceva ce să fac ?

– Mă nene, iartă-mă că îți spun, dar ai cam dat în mintea copiilor !

– Domnule, a zis că dă omului pământ să-și pună grâu, porumb, să crească o pasăre... Să o ducem și noi mai bine, că destul am răbdat ! Adică, să ne venim la ale noastre.

– Mă tată, dumneata ești om bătrân și-ar trebui să știi că stăpânii, oricare ar fi, tot cu stăpânirea ! Cum ar veni, ei cu ei și ai lor !

– Și nu e bine ? Ei cu ale lor, noi cu ale noastre ! Numai să aibă grijă și de popor !

– Grijă ?! Grija pentru popor ! Așa loza' și Ceaușescu la televizor !

– L-au împușcat ! ...Dar, lasă asta ! Morții cu morții, viii cu viii ! Se aude că ar desființa ceapeurile și că... – a insistat bătrânul.

– O desființa, mă nene, că orice se poate desființa ! Numai că, dacă o fi așa, la mijloc e vreo pungășie ! Ascultă-mă pe mine, altfel nu se poate !

– Și o fi de rău ?

– Bine, rău, cine știe !... S-o schimba boierii ?

– Acum depinde cum vrea și poporul ! Vorba lui Petrică ! – m-am amestecat și eu în vorbă.

– Poporul, mă Ștefane, își vrea binele, că de, ...a tot răbdat, însă binele nu e pentru cei mulți ! Nu de altceva, dar ar fi prea mult bine ! Așa că poporul trebuie păcălit ! Înșelat, cum s-ar zice ! Coana Leonora are dreptate ! Și tata la fel ! Când ți-e lumea mai dragă, hop, și negustori de iluzii ! Aștia cu politica ! Ei bat câmpii, iar prostimea ascultă. Mai rău e că îi și cred ! De-ai ști câți au căscat gura și la cuvântările tovarășului, ți-ai pune mâinile în cap și te-ai tot

duce ! Suntem mulți, mă copile, mulți dar nu proști !
Numai ei cred invers !

– Aoleo ! Doamne, iartă-mă ! Și zici că ne-au făcut-o și acum, cu revoluția ?

– Păi, ce crezi, mă nene ? ...Sau, eu știu ?! Dar, m-aș mira ! Vin ai noștri, pleacă ai voștri, noi rămânem tot ca proștii ! – i-a răspuns Gheorghe, în doi peri, iar bătrânul a plecat năuc.

– Mă nea Gheorghe, să știi că ai umor, nu glumă ! De-asta a fugit și moartea de dumneata ! Păcat de bietul om !

– De, ce să-i fac eu ?! Dacă nu a învățat ceva din viață, înseamnă că a făcut umbră pământului degeaba ! – mi-a zis el și ne-am apropiat de mașina abia trasă la peron.

Am salutat șoferul și am urcat. Gheorghe s-a așezat, pe un scaun, lângă fereastră. Elena, lângă el, apoi eu.

– Nu mai stai la mine în brațe ?! – am glumit eu, ușor ironic.

– Eee ! Ai vrea tu ?! Știi, acum, te rog, nu ! E aici tăticuțu, mi-e rușine... Ne vede lumea și ce zice ?! „Uite-o și pe asta ! Taică-său abia se mai ține, iar ea, grămadă pe băiatul ăla !“

– Bine, bine ! – am aprobat-o eu.

Într-un timp relativ scurt, mașina s-a umplut cu aceiași navetiști. Au urcat, s-au așezat pe scaun, duhnind a băutură, și au adormit parcă la comandă.

Obosită, Elena și-a rezemat capul de tatăl său. A închis ochii. Am încercat și eu, însă tot felul de frământări nu-mi dădeau pace. Mă preocupa faptul

că, în curând, aveam să susțin examenul de bacalaureat, că într-un anume fel, cu, sau fără voia mea, drumul în viață va fi altul și că, la acest răscruți, o voi lăsa pe Elena. Era cu doi ani mai mică decât mine, iar gândul că o puteam pierde, mă paraliza. O viață întreagă crescusem alături unul de celălalt, însă, fără să ne dăm seama. Abia atunci conștientizam că suntem și că, unul fără altul, viața putea șchiopăta. M-a cuprins teama. O transpirație rece mi-a udat ceafa. Gheorghe aproape că a trecut neobservat. Nici eu și nici alții, atunci, la acel drum, nu l-a lut în seamă. Satul aproape că îl uitase. Doar înainte de a coborî, cineva l-a salutat, în treacăt, fără a-l întreba de sănătate.

În stația de autobuz, ne-am luat la revedere. Gheorghe mi-a mulțumit pentru a nu știu câta oară pentru sprijinul acordat și m-a sărutat, părintește, pe frunte.

– Ești ca și copilul meu ! Să-l iei pe Costică și să veniți pe la mine ! N-am voie să beau, dar pe voi vă cinstesc ! Butoiul e aproape plin... Știi tu unde, în beci ! – mi-a zis el, apoi a aplecat.

Am tresărit. Ca un fulger, mi-au trecut prin fața ochilor clipele trăite, acolo, cu ceva timp în urmă, și m-am aprins. Elena însă făcuse deja câțiva pași, spre casa ei, apoi s-a întors.

– Stai numai puțin !... Of ! Mai bine să vii singur ! Hai, te rog ! – mi-a șoptit la ureche, m-a sărutat, în grabă, apoi a rupt-o la fugă.

Câteva clipe, am rămas ținut locului, privind de-a lungul drumului.

*
* *

Satul era, la ora aceea, într-o seară de iarnă, în beznă totală. Cu toată grija față de om, trâmbițată de comuniști, în tot Bulzeștiul, nu exista nici măcar un bec montat pe strada principală, cu atât mai puțin, pe ulițele laterale. Locurile încremeniseră în timp, sub dealurile turtite și arătau la fel, ca pe vremea fanarioților, în Evul Mediu Târziu. Doar mănăstirile grecești dispăruseră. Ca semn al existenței lor, stătea mărturie zidul dinspre răsărit al unei bisericuțe, în care se certaseră, pe vremuri, călugării, pentru podoabe și avere.

Până la poartă, m-am orientat după marginea șanțului, apoi, în curte, după poteca pe care o călcasem de când văzusem lumina zilei. Am bătut în ușă, dar nu mi-a răspuns nimeni. Am privit pe fereastră. Tata Costică privea la televizor, iar mamaie moțăia, ghemuită, într-un pat, lângă sobă. Am bătut și în geam.

– Care ești, mă ? – a întrebat Costică, într-o doară, cu vocea răgușită.

– Eu !

– Mă băietе, mă !...Bine că ai venit ! Ia spune-mi, mă, cum a fost ? – m-a întrebat el, de cum am intrat în încăpere.

– Unde ?

– E, te faci că nu știi ? – mi-a reproșat mamaie.

– Cum unde ? Peste graniță ? – mi-a zâmbit bunicul.

– Ca să crape inima în mine ! – a continuat ea.

– Ia, taci, fă, să spună copilul !

– Să tac ! Om bătrân și fără minte ! I-auzi, că dacă a fost Nicolae, pe front, pe jos, până în Tatra Mare, tu de ce nu te-ai duce până aci, la Viena ?! Fi-v-ar Viena, să vă fie ! Unde o fi și asta ?

– Uite, aci, la o aruncătură de băț, peste deal, și un pic mai la vale ! – a luat-o în râs, bunicul.

– Ia te uită, domnule, deci știți ? V-a spus coana Leonora... Și eu, care credeam că nu a scos o vorbă !

– Cum nu, mă, băiete ? Păi, cum așa ?! Mi-a cerut chiar voie ! Altfel se putea ?

– Bă tataie, m-ai făcut praf !

– Ce să zic ? Ești și tu băiat mare ! Odată și odată, tot trebuie să iei taurul de carne ! ...Și să ai rostul tău !

– Mda ! Păi, a fost... – le-am povestit eu surprins de faptul că acasă am găsit curent electric și becurile puteau fi aprinse. „Ia te uită, domnule, ca să vezi ! În primul rând, se poate ! Și asta nu e rău ! În al doilea rând, or fi auzit și ei, de amărății ăștia, aruncați pe coclaurile României !“ – mi-am zis eu, în gând, totuși bucuros.

Câteva ani mai târziu însă, mi-am dat seama că efortul de a menține instalațiile electrice în stare de funcționare făcea parte din strategia de manipulare și a celor din rural. La oraș, lucrurile stăteau la fel, numai că trebuia pusă, atunci, scânteia, și în satul românesc, cât timp paiele erau deja grămădite de regimul comunist, iar oamenii reprezentau, cu cei

întorși de pe șantierele, atunci închise, mai mult de jumătate din populația țării.

– O primă încercare, o primă reușită ! Nu e rău ! Dumnezeu a fost cu tine și o să mai fie ! Unde și când, tu alegi ! Numai să alegi !

*

* *

După ce am mâncat, l-am rugat pe tataie să-i facem o vizită lui Gheorghe. Cu greu însă, l-am dezlipit de televizor. Privea acolo, parcă hipnotizat, la actorii vremurilor mișcătoare și la promisiunile care mai de care.

– Eu cred că... – a încercat tataie să-mi spună ceva.

– Ce mai crezi, omule ? – l-a întrerupt bunica.

– Ia taci, fă, odată, că n-aud ce zic ăștia !...

– Zic ? E, o zice, că altă treabă n-au ! ... Dar nu te băga !...

– Unde, femeia lui Dumnezeu ?! Sau... a cui dracu, Doamne iartă-mă, ai fi ! ...Că mi-ai mâncat zilele !

– Cu nasul în cur la...

– De, mă băiete, zii și tu ?! Trăiește, dacă poți, vorba lui Lulea ! M-aș fi dus și eu pe la primărie... Azi pun primarul, mâine schimbă primarul !... Că pe celălalt l-au dat jos, a fugit ca ăla de la București. Dracu să-l pieptăne, că a făcut numai rău ! Păi, pot ?! Sare mumă-ta, asta, c-o fi și c-o păți... Și, uite, așa, se duce revoluția, iar eu, nimic ! Iar, după aceea, tot

ea : că nu avem aia, că nu avem pe ailaltă... Cum să ai, dacă stai ?! Unde s-a mai pomenit, să-mi bage alții în buzunar, așa, că sunt eu Costică al Ioanei din Bulzești !?

– Mă tataie, ai haz, nu glumă ! Te pomenești că te-ai băgat în politică ?!

– Eu și politică ! M-aș mai duce și eu pe acolo, uite, așa, să văd ce au de gând, că prea au dat buzna tot felul de șnapani !

– Alții ?

– Tot din ceilalți ! Dar mai tineri ! Ici-colo, niște rățăciți, numai că pe ei o să-i dea la o parte. Ce se naște din pisică tot șoareci mănâncă ! Unul, îl știu eu, a tot băgat la bani în fiu-său... bani, nu glumă ! Zicea că îl face doctor...

– Și ?

– A ieșit tot activist ! L-am văzut trecând la deal, către primărie. L-o fi trimis ăia, de la Craiova, cu planurile. ...Că sunt organizați ! Doar noi credem că e așa, un fel de întâmplare ! Cică, s-a revoltat poporul ? Bazaconii ! Turmă mânată de la spate.

– Totuși, turmă !

– Poveste a dracu, mă tată ! Să ții minte de la mine ! Am ieșit ca bezmeticii în stradă ! Și acolo o să ajungem ! O să fie, din nou, ca pe vremea lui Nicolae, când era copil, înainte de război. Îl dăduse nea Fănică, taică-său, la Galați, la un negustor, să vândă cu cobilița. ...Când șoșoni, când mături, când seminte, când... dracu mai știe ce ! Dormea într-o magazie, pe jos, alături de alți copii. ...Iar de mâncat, ... pâine ! Pâine și atât, până au găsit, nu știu cum,

pe calea ferată, un vagon-cisternă, din care se scurgea miere. Da, da, nu e glumă ! Seara, se adunau toți, acolo, sub el, și întingeau pe traverse. Pâine, miere, praf... de toate ! Ce să facă ?! Să câștige și el un ban, ca să trăiască !

Mai spre toamnă, Nicolae a răcit, iar negustorul l-a trimis acasă, doar cu un bilet în sân. „Nea Fănică“ sau cum i-o fi zis, „copilul nu e bun de negoț ! Nu a scos profit. Îmi mai datorezi, că l-am ținut... o mie de lei.“ Mă de lei, cu valoare atunci ! Al dracu negustor ! Ce vorbești, domnule, om de afaceri, nu glumă ! Să-ți povestească el, Nicolae !...

– Trist !

– ...Dar adevărat !

– Și-atunci, eu... eu ce fac ?

– Cum adică, „ce fac ?“ Mă băiete, minte știi că ai !... De ce să rătăcești prin lume ? Dacă vrei, învață carte ! ...Că una e să fii armăsar și alta, o gloabă nepotcovită !

*

* *

Tataie a tras cizmele în picioare și am plecat.

– Să veniți la miezul nopții ! Că o să vă las afară ! – ne-a amenințat bunica, supărată. Și o să dormiți cu porcii ! ...Că acolo vă e locul !

– Hai, mă, și las-o, că... am mai văzut eu din astea ! Ehe, dacă ar sta lumea după curul unei muieri ca ea, s-ar alege praful ! Așa și baba Leana ! Iar Ceaușescu... și el om, ce să-i facă ? Eu, unul, ălia, i-aș fi scos dinții cu cleștele de scos cuie ! Dar te pui

cu dracu ! ...Femeia să-și vadă de-ale ei, însă ea, nu și nu ! Iar ăștia au răbdat ce au răbdat, iar, după aceea... „Țac“ ! „Pac“ ! I-au făcut ciur ! Marele conducător ! S-a ales praful ! De, asta e istoria ! Iar acum, ca să vezi, tot ei : „ce ai făcut în ultimii cinci ani ?“ Păi, ce să fac ? Am stat cu ochii în foc și am rumegat timpul ! ...Că așa au fost vremurile ! Iar acum... zi și noapte, tot cu ei la televizor ! M-am tâmpit, acum, spre bătrânețe ! Iar, ca mine, milioane ! Babele au uitat de oala cu lapte și de făcut brânză... Nu mai dau cu mătura, nu mai fac turtă... Nimic ! Toți cu ochii beliți în televizor, că vorbește Dinescu, Sulescu sau tovarășul Iliescu ! ...Tot un drac !

– Bă tataie, nu pe dumneata te întrebă, ci pe alții... Nu ai văzut că a înviat, parcă, din morți, Coposu ?! S-a întors, în țară, Rațiu ! ...Ăla cu papion !... Auzisei de el ?! Nu ! Apoi, țărăniștii, liberalii și câți alții... De aici și te miri unde ! Încurcături de-ale lor ! Ale ăstora cu politica !

– ... Cică : „ai mâncat salam cu soia ?“ –

– Întrebă ! ...Și ce e cu asta ?

– Este ! Că, pe ei, nimeni nu i-a întrebat cât căcat au mâncat ! Și de mâncat... au tot mâncat ! Tone ! Mii de tone ! Când cu lingura, când cu polonicul, ...cu ce au apucat ! Iar acum : „cât salam cu soia ai mâncat ?“

– Da, îmi amintesc !... Și din cel cu arpacaș am mâncat. Gustul veșniciei dat pe gaura cheii ! Spărtura aia, din zidul alimentarei, pe care s-au îmbogățit șarlatanii. Și ?!

– Și ! O să vină la putere ! Ăștia, mai tineri, că celorlalți le-au căzut ouăle ! ...Sau au fost scurtați cu un cap, ca pe vremea lui Vodă cel Trăsnit.

– Nu am auzit de el !

– E, și cu tine, n-ai auzit ! Pe vremea mea, se studia la școală ! ...În fine, mă copile, să știi că, acum, se schimbă boierii !

– Așa a zis și Gheorghe, dar am tăcut. Nuuu !... Nu se schimbă, că asta ar fi bine ! Nu e la îndemâna oricui, boier, da' boier să fii ! Tataie, se schimbă ciocoi ! Am învățat eu la școală ! Ciocoi vechi și noi ! Și, dacă nu o să fie nici de-ai noștri, de aici, chiar că am încurcat-o ! Vin, ia și pleacă ! Apoi, duși sunt !

– Ilescu zice că nu ne-am vinde țara !

– Poveși ! O să o ia ei pe gratis ! Așa zice coana Leonora.

– Cine ?

– Oho ! Câtă frunză, câtă iarbă !... Rechinii, că fâțele... Ce să facă ele cu atâtea bunătăți ? Prea multă desfătare ! Ar ține-o tot într-un gustat și le-ar pica greu la stomac ! În plus, răpitorii au burțile mari, pot să care ! Mă tataie, cum cine ? ! Păpușarii, ăia cu frâiele ! Spuneai, parcă, tot dumneata ! Ori ai uitat ?

– Nu, n-am uitat ! Mă întreb însă, dacă s-ar putea și altfel ? ! Dar mai bine ar trebui să tac ! „Pentru tot ce nu știm ar trebui să tăcem !“. Numai că eu nu prea mai am timp. Să te văd pe tine la casa ta, și, o veșnicie, aș tot tăcea !

*
* *

Eu și tataie, în seara aceea, pe marginea șanțului, pâș, pâș ! Mergeam, parcă, pe linia vieții, undeva, la marginea universului. Dincolo de noi, de negura nopții, neștiutul. Și, totuși, la câțiva pași de mine, Elena. Apoi, Gheorghe. Alături de ei, l-am găsit pe moș Gogu. Își mestecau toți, ca într-o mămăligă, și trecutul și viitorul, într-un prezent, atunci, gaură neagră ce parcă înghițea tot.

– Bine ai venit, mă Gheorghe ! Hai, că arăți bine ! – l-a salutat bunicul meu pe tatăl Elenei în timp ce i-a luat seama.

– Bine te-am găsit ! De data asta, să zicem că am scăpat ! – i-a răspuns el. Moartea mi-a făcut doar cu ochiul. Mâna și piciorul stâng sunt mai moi, că în rest... suflet ar mai fi !

– E, acum, ține-te și tu tare, că, dacă tragere de inimă nu ai, nimic nu ai ! Asta te împinge mai departe ! Iar ață, pe mosor, văd că ar mai fi !

– Noroc, moș Gogule ! Dumneata... neschimbat ! O să ne îngropi pe toți ! Să știi că ți s-a speriat moartea, atunci, pe front. ...Sau când ți-au luat aștia pământul și au înființat ceapeul.

– Păcatele mele ! Credeam că nu-mi mai văd copilul acasă ! Cât despre mine, mă tot rog la Cel de Sus să mă ierte. Mi-am făcut suma ! Am trăit destul ! Am văzut multe ! Mi s-a cam luat ! Vine un timp, în care ți se acrește ! E, de aci înainte, nu prea mai ai ce face ! Las copiii aștia, că e vremea lor ! Locul meu e în altă parte ! Dacă m-o primi Dumnezeu ?!

Am privit-o pe Elena. Îi dăduseră lacrimile, iar obrajii îi păliseră sub genele lungi și, atunci, parcă, răzvrătite.

– Moș Gogule, ai răbdare, nu acum ! O să dea pământul înapoi... Poate o să fie bine ! Iar dumneata, pe lângă noi, vătaf ! Să ne spui ce și cum să facem !

– L-am auzit și pe Gheorghe ! Ce să zic ? După mintea mea, ăștia iar își bat joc de noi !

– Aoleo ! Cum așa ?

– Mă tată, întâi l-au luat și ne-au frânt ! Ne-au scos din rostul nostru, ne-au scos din timp ! Acum, ni-l dau, dar vremea noastră nu mai e ! Noi nu mai suntem cei care am fost. Dar, ca să ne încaiere, ce nu face stăpânirea !?

– Cum nu ?! Facem cumva și o scoatem la capăt !

– O să îngenunchezi pe brazdă, mă Costică, și tot acolo o să mori ! Te înhami singur la jug ! Pământul ar fi bun, dar cu ce să-l muncești ? Ai dumneata tractor, utilaje ! Nicolae aud că a dat plugul jos din șopru. A dezgropat rarița. Le-a ascuns, atunci, pe vremuri, când să i le ia ! Păcatele lui ! Agricultură nu se mai face cu ele ! ... Cu boii sau cu o mârtoagă de cal !

– Bine, dar, atunci, ce facem ? Lăsăm pământul tot lor ? Ei, tot, iar noi, nimic ?

– Eu, unul, l-aș lăsa ! Lui Topăneacă, lui Lae Bolboroș... ! Țstuaia, care a fost activist ! Marelui primar securist ! I-aș lăsa pământul tot. Poate se satură ! Aud că s-a vărsat urina în el ! Răutatea l-a

umplut de bube ! Umblă pe la doctori să schimbe un rinichi... Blesteme ! Și ce o să mai fie ! Iar el, tot orb ! Orb, din orbeții neamului ! Nu ai ce-i face ! Biserica, la doi pași, mai la vale, și nu și-a făcut o dată cruce ! Iar de icoane nu se apropie, parcă ar avea râie ! Dar Dumnezeu nu doarme !

– Lasă-l, în paștele mă-sii, tată ! Doamne, iartă-mă ! Că mi se face părul măciucă, doar dacă aud ! A făcut mult rău ! Pe la Murgași, prin Balota, pe unde a mai fost, a băgat oamenii în pușcărie ! Pentru trei știuleți sau o traistă cu boabe ! Țsta nu e om, ci drac împelițat ! În fine, Drăculea, ăsta, cu ale lui, noi cu ale noastre !

– Da, așa ar trebui ! Numai că... Activiștii se țin ca zeama de varză stricată. Par, acum, o idee, mai speriați, dar mâine, poimâine, se regrupează... – a intervenit și tataie.

– Fac pe dracu ! Când puterea devine boală, ești, ca om, pierdut ! – s-a mirat și Gheorghe, apoi a mângâiat-o pe Elena. Du-te, păpușica tatii, și scoate o oală cu vin, să cinstesc oamenii, să-i mulțumesc lui Dumnezeu, să cinstesc și moartea că m-a mai lăsat aci, cu voi !

– Ștefi, hai ! – m-a chemat Elena.

Am privit la cei din jur și am ezitat.

– Hai, mă mototolule, odată, nu auzi ?! – m-a incitat ea.

– Du-te, mă băiete ! I-o fi și fetei urât ! – m-a îndemnat bunicul. Gheorghe, mă omule, și numai pentru copilul ăsta trebuie să trăiești ! Uite ce frumoșică s-a făcut ?! Și ce a crescut, domnule... ce a

crescut ! Seamăna cu maică-sa ! Frumoasă și harnică femeie ! Eu, abia acum îmi dau seama că noi am cam îmbătrânit ! Ce să facem ?! Mergem înainte cu ce ne e scris !

M-am uitat pe furiș, la fiecare în parte. Pentru o clipă, am simțit că privirile lui moș Gogu mă iscodesc. Dintr-o dată, am pălit. Pe de altă parte, ochii Elenei m-au făcut să iau foc. Atunci, m-am ridicat de pe pat, totuși, fără a mă grăbi. Abia când coboram, unul după altul, scara, în beci, i-am prins sânișorii, iar ea și-a întins capul spre spate. Am sărutat-o și mi-am lăsat mâna dreaptă să alunece peste burtica ei, până jos, spre picioare.

– Eu, mototol, ai ?! E, lasă, că vezi tu !

– Măăă !

– N-o fi acum... dar, te prind eu ! Doamne, ce-o să-ți fac !

– Ce ? – a întrebat ea zâmbind, când a ajuns aproape de vasele cu băutură.

– Cum ce ?! Am să te mănânc, uite, așa, am să te mănânc ! – i-am zis și am îndoit-o, iarăși, pe spate, ca în seara de 22, peste butoiul cu vin ! I-am ridicat bluza și i-am mușcat, ușor, sânii.

– Mă, nebunule, stai, că mă doare ! Doamne, ne aude careva și-mi crapă obrazul de rușine. Te rog !...

– Niciun te rog !

– Să știi că țiș !

– Țipă ! Toți o să creadă că...

– Nu, te rog, hai, gata... gata, te rog !

– Da ?!... Mototol, nu ?
– Doamne, ce nebun ești ! Lasă-mă, că doare !
Stai să scoatem vinul, să-l ducem sus și...

– Și ?

– Mai vedem ! Of, mă, mă doare, nu înțelegi ?!
Mai încet !

– Doare ! Nu cred !

– Ba da !

– Scot eu vinul ! Dar să nu te miști ! Bine ?!

– O, nu !

– Ba da !

– Nu ! Să știi că plâng !

Dintr-o dată, m-am oprit. Am privit-o. Părea aceeași „trestie gânditoare“ peste timp. M-am uitat și în sufletul ei. Mi s-a părut, acolo, ceva fragil, ceva de copil.

– Pui mic ! Am vrut doar să-ți spun că te iubesc !

– Și ? – a întrebat ea, parcă luminată la față.

– Păi, dacă plângi...

– Ee ! Am zis... dar nu am făcut-o ! Și asta, doar așa, că sunt mică ! ...Și ne-aude tata Costică ! Și... Hai, spune-mi ! ...Hai, îmi spui ? Spune-mi, mă mototolule, că, dacă nu, iar plâng !

*

* *

Pe drum, la întoarcerea noastră spre casă, din nou liniște. Doar câinii mai lătrau undeva, departe, spre gura vâlceleii. Am privit acolo. Lumina era

aprinsă. Eu și bunicul, dintr-o dată, ne-am oprit.
Între noi, tăcere.

– Baba lui moș Gogu ! Săraca ! Singură, între dealuri !... – am spart eu liniștea.

– Singură, de când o știi ! Da', ...mă Ștefane, las-o pe ea !

– Atunci, de ce te-ai oprit ?

– Să-mi trag sufletul și să îți spun că, tot timpul, cât am stat la Gheorghe, nu ți-ai luat ochii de pe Elena ! Ia, spune-mi, fie vorba între noi, ca între bărbați, e ceva ?... – a încercat bunicul să mă isco-dească.

– Mă, tataie !... Of, ce-ai vrea să-ți spun ?!

– Mă, ascultă-mă pe mine, se vede de departe... Fata e frumoasă foc ! Foc de frumoasă ! Numai că... e la școală !

– Da, și ce e dacă e ?

– Ziceam și eu așa... Să știi că am tras cu ochiul la ceas... Cam mult ai stat cu ea în beci !

– Of, și cu dumneata !... Nu găseam furtunul ca să scoatem vinul ! E bine ?

– O fi, că și eu, la vremea mea, tot inventam ! Dar, mă băietе, ca să n-o mai lungesc : nu uita, când te apropii de ea, că suntem, aici, vecini, că nu are mamă, că taică-său e bolnav, și că, deasupra noastră, e Dumnezeu ! Plăcerea de astăzi poate fi durere mâine !

– Bine, dar...

– Eu atât am avut de spus, restul... Restul ține de tine !

*
* *

„Ia-o și tu în brațe, pup-o, că așa se mai pupă fetele !... Și atât !“ – îmi tot aminteam cuvintele lui tata Costică. Noaptea întregă nu am putut închide un ochi. Spre zorii zilei următoare, am adormit. Nu am apucat să ațipesc și am sărit ca ars. M-a trezit vocea Elenei. Am crezut că visez, că totul e o închipuire, însă, când am privit pe fereastră, urca scările spre prispa casei. Venise cu pomană. Era o zi însemnată în calendar și oamenii își pomeneau morții. Ea, probabil, mama. I-a ieșit în cale tata Costică. A luat tava cu împărțiturile, a sărutat-o pe frunte, apoi a dus mâna în buzunar și i-a dat niște bani. Gestul m-a surprins. „Ia-o și tu în brațe, pup-o, că așa se mai pupă fetele !... Și atât !“ – mi-am amintit, iarăși, cuvintele lui.

„Păi, o să o mai iau, află c-am s-o mai iau ! Altfel... o ia altul și... de ce ?!...“ – mi-am zis, în gând, și am adormit din nou.

M-am trezit când, în camera mea, am simțit mirosul de țuică fiartă. Prânzul era gata.

În jurul mesei, de un rotund al satului, totul căpăta forma pământescului și devenea un vârtej șoptitor, spre cer. Ne-am așezat unul după altul, definind, oarecum, locul. M-am uitat la azima, la fel de rotundă, coaptă pe vatră. În minte, mi-a încolțit bobul de grâu. Dincolo de el, începutul, apoi colțul de iarbă, înțepând cu verdele său, cerul. Alături lui, noi. Un alt fel de facere și re-facere !

Am privit-o pe Ioana. Își făcea cruce, înainte de a mânca, și se gândea la ai ei, la cei duși departe. La fel și tataie. Între noi, ca într-un ritual inițiativ, liniștea, apoi prima lingură dusă la gură.

*

* *

O bucată de drum, la întoarcerea spre oraș, am tăcut și eu și Elena.

– Știi ce, n-o să-ți mai zic că ești mototol... – a îndrăznit ea, dintr-o dată, parcă electrocutată de un gând ce nu îi dădea pace.

– Ca să vezi ! – m-am prefăcut eu, mirat. Păi ?...

– Ee, ... așa ! Că... mi-a zis tăticuțu. Cică a văzut el, că, dacă aș putea, te-aș mânca... În plus, mi-a spus că nu e frumos ! Pentru că tu ești mare și eu sunt mică...

– Făță !

– Măă ! Cum față ?!

– Atunci, mormoloc !

– Nu ! Mai bine, „pui mic“...

– Bine ! Cum vrei tu ! Și... ce ți-a mai zis ?

– Că trebuie să fii cuminte, ca să înveți carte...

– Și ?

– E, mai multe !

– Și ?

– Și ce ?

– O să fii ?

– Cuminte ?

Am înclinat din cap, zâmbind.

– O să fiu, ce să fac, o să fiu !...

– Tu ?!

– Hai, mă, că o să fiu ! Numai dacă mi se face și mie dor de tine... Dar, dor-dor, atunci... Spune-mi, atunci, ce mă fac ?

– Faci și tu ce poți, restul... mă lași pe mine !

– Of ! Îmi vine să te omor, înțelegi ? ...Și o să te omor, ai să vezi ! Hai, spune-mi că mă iubești ! Spune-mi, dacă vrei să scapi ! Îmi spui ?...

– O să-ți spun ! Dacă nu am de ales, ce să fac, o să spun !

– Hai, spune-mi ! Spune-mi și pupă ochișorul ! Pe ăsta, stâng...

– Stai, nu acum... că ne aude lumea !

– Atunci, când ?

– Of, mai pe seară, când o cânta cucul !

– Cucul ? ...În toiul iernii ?! Mă... poate cuca ?! Ehe ! Ce știi tu ?! Aoleu, Doamne !... Măăă... cuca ! Bagă la cap, cuca !

*

* *

Câteva luni până la examenul de bacalaureat, nici măcar o clipă de liniște. În fabricile craiovene, pe șantiere, peste tot, în țară, unde, până în decembrie '89, se munceau șapte zile din șapte, acum se sta. Febra politică ce îi mai unea pe muncitori ca pe chibițari, înaintea meciurilor. Din lipsă de altceva însă, ca și ceilalți, la meciuri, se mai și certau. Excepție a făcut cazul de la Târgu Mureș, unde aiureala s-a lăsat cu scânteii. Măcar la câțiva, din cei

prezenți, acolo, trebuia să li se spargă capul ! Altfel, proverbul „când doi se ceartă, al treilea câștigă“, nu ar mai fi avut farmec și stabilitate în timp ! În acel context, autoritățile, în disperare, „au început să tragă pe dreapta“, o mare parte a clasei muncitoare. Păcăliți, cu o pensie de trei parale, navetiștii au rămas locului, la ei în sat. Visau îndestulare, iar zvonul că noua guvernare le-ar da înapoi pământul, îi făcea să aștepte, cu sufletul la gură, zecile de pogoane și, apoi... mii de tone în hambare. Nu era casă, în care, seara, înainte de culcare, să nu se refacă, în gând, sau pe hârtie, curelele de pământ, mejdine, hotare... Când s-a dat drumul la depus cereri de retrocedare, zeci de mii de hectare se însumau de la o zi la alta, încât, la sfârșit, România, cu siguranță, ar fi trebuit să fie până la Moscova sau chiar mai mult. De altfel, sociologii, statisticienii, ani de zile, prin țară, făcând recensământul, meșteri în număr și adunat picioare, estimau că țărișoara noastră ar fi trebuit să fie cât America, și, poate, pentru siguranță, o idee chiar mai mare. Oricum, la Bulzești, ca de altfel, peste tot, după proverbul „cine poate oase roade, cine nu, nici carne moale“, toți care trebuiau să ia, au luat, chiar dacă, pe alocuri, au mai fost probleme.

– Unde ai fost, bă Marțafoi ? Te-au ținut ăștia îmbălsămat, ca pe Lenin ? ...Că, de la colectivizare, nu te-am mai văzut ! ...Și-acum, vrei pământ ?! – a strigat Nicolae, la reconstituire.

– Domnule, Nicolae are dreptate ! Țăsta, din neamul lui Curcubete nu a avut pământ ! Știm cu toții ! Era cel mai sărac ! ...De lene, l-a vândut ! – a

vrut să-i convingă, pe cei de la primărie, și tata Costică.

– Bă, fir-ai al dracu de moroi! Ai scris „Colectivizarea agriculturii“! Ai participat la ea, iar acum ai vrea... Ori tu pământ nu ai!

– Vă rog, tovarăși! Ia tăceți, bă, dracu, odată, că vorbește... – i-a întrerupt femeia lui Gălbează, însărcinată, peste noapte, să vadă ce și cui să restituie.

– Tovarăși, s-a mutat dealul mai la vale, când... știți, cu canalul ăsta mare! De-aia are! Adică, s-a schimbat cursul apei, de jos în sus, și-am descoperit, tocmai acum, știți, că are! – le-a zis Bolboroș în timp ce tot nota într-un carnețel cuvintele celor din jur, ca pe vremurile lui bune, când, zilnic, dădea, la secu, cu subsemnatul. Actele vorbește, tovarăși!... De-aia, noi... am descoperit acum, abia acum, știți, că de pe vremea, ehe, ...domnitorilor, de la fanarioți încoace, e de neam mare și are zeci, poate sute, de hectare! Comisia însă, știți, o să-i dau, ca să vă rămână și pentru popor, nici mai mult, nici mai puțin, decât cât are! Și... ce să o mai lungim, știți, are!

– Mă, fir-ar al dracu! Ca să vezi, are!... Numai la mine, n-are! – s-a scărpinat, în creștetul capului, Lulea.

– Nu are, bă! Bag mâna în foc! Nu are!

– Scrie, tovarășa Gălbează! Notează, să știm și noi care cu care votează! Păi nu?! – a poruncit Lae, șeful cel mare. Bă nene, nu auzi? ...S-a mutat dealul mai la vale, când... știți, cu canalul ăsta mare!... Deci, vezi, are! Și tocmai pe unde revendici

dumneata ! E, ce zici, are ? – l-a smucit Bolboroș pe Nicolae.

– Are, dacă spui dumneata, are !...

– Mă Nicolae, dă-o dracu de treabă, cum are când nu are ? Adică... Te găsiși tu moț, că are !

– Măi, tovarășe Lulea...constat că dumneata nu ai dinți și... !

– E, și ? ...Dar de mâncat, aș mânca ! Mi-au picat la mină ! Mi-a picat și aia... și ailaltă... Scoteam de acolo, nu știu ce, și...

– Deocamdată, tovarășe Lulea, știți, cu mâncatul, nu prea ! Comisia, tovarășa Gâlbează, știți, tov Bolboroș și tov Pingea, știți, zice pentru toți, că da ! Dar, știți, nu și pentru dumneata ! Mai vezi, mai caută ! Dinții dumitale or fi în cur, știți, pe aci, la careva, și... ! Ca să nu le mai spun, că ai și pensie ! Măi, tovarășe Lulea !... Și te mai și vaieti !

– Fir-ar al dracu de „și“ ! Cum „și“ ! Doar la mine „și“ ?! Știți, pentru toți, are ! Și tovarășul Lulea... n-are ! Cum nu, când baba avea pământ, uite, acolo, pe vale !...

– Nu ! Actele vorbește ! Nu, nu are ! – l-am auzit repetând, cu un calm nefiresc, pe Bolboroș, revenit în politică, din comunist și securist, într-un altfel de activist, într-una din zilele, în care, erau călcați țărani iarăși în picioare.

Cam prin aceeași perioadă când se restituia pământul, studenții, slujitori ai cauzei, emotivi din fire, s-au mutat, din sala de curs, în stradă, iar politicienii, de la cece, din balcoane, la televiziunea cea mare.

Chioșcurile de ziare, până în decembrie, înainte de Crăciun, aproape goale, deveniseră neîncăpătoare. Peste tot, ziare și iar ziare ! Nu trecea o zi, și, la te miri ce colț sau în nu știu care fițuică, se strigau slogane. Negustorii de iluzii, cu meseria în sânge, la datorie !

De la rîndul format, până mai ieri, în spatele alimentarei, babele se mutaseră și ele pe baricade. Oricum, li se diminuase, substanțial, activitatea. Cozile, „la ce o fi“ dispăreau, de la o zi la alta, iar clientela s-a adaptat din mers. Au pus scăunelul la doi pași de televizor, cu ochii cât cepele au privit, au băgat la cap și au comentat, fără rezerve, că nu mai exista cenzură, mai după aceea, la un telefon !

– Alo !

– Alo, care mai ești, muiculiță ? – o auzeam, cel puțin din oră în oră, pe coana Leonora, comentând.

– Eu, Sevastița !

– Cine ?

– Aia de lângă miliție ! Ce dracu, fă, sau te faci că nu mă știi ?!

– Alo, hai, că acum te-aud, zii !

– Leonoro, ai văzut ?...

– Alo, ...zii, fă, zii !

– Fă, fir-ai a dracu cu urechile tele ! Vin, ai auzit că vin ?

– Vin ?!

– Vin imperialiștii, vin americanii, vin capitaliștii, toți vin !

– E, nu mai spune ?! Lasă-i să vie, dacă vin !...

– Făăă... vin să ia, nu să dea !

– Lasă-i, fată, să ia, dacă trebuie să ia !

– Fir-ai a dracu cu ei cu tot ! Cum să ia ? Și ce să ia ? Să știi că nu te mai sun !

– Bine, nu mai suna !

– Eee, ai vrea ?! I-auzi, să ia !

– Păi, să ia !

– Dracu să te ia ! Norocul nostru, cu Ilescu, că nu ne vinde țara !

– Nu ?!

– Nu și iar nu ! Noi muncim nu gândim !

– Rău ai ajuns, muiculiță !

– Noi muncim, iar ei, ehe, prin străinătățuri ! Cu iepele... Târrr ! Ho, ho, ho ! La hotel, la bordel !... Și, acum, să le dăm !

– Să le dăm !

– Fir-ați ai dracu, să fiți ! Ce să le dăm ?

– Alo ! ...Na, că a închis ! Iar a băut Sevastița și... a apucat-o, de gât, politica ! A făcut gălci, iarăștia au desființat găzăriile ! – îmi zicea gazda, de câte ori mă prindea. Muiculiță, e vai !... Vai, unde-o să ajungem, că în rai... Dumnezeu știe !

– ...Sau dracu, doamnă ! – o întrepeam eu. Că și el e priceput ! Pe toate le are la degetul mic !

– Oare ?! – se întreba, de fiecare dată, coana Leonora, privindu-mă, fix, în ochi. O ști, muiculiță, o ști, că prea se bagă oriunde ! Uite-l, nu-l vezi ? ...Nu-l auzi ? ...Sau mi se pare mie, ai ?!

Până să termin examenele, gazda mea, parcă se împuținase. Slăbise, gălbejise, era confuză și, mai rar, doar amețită. Îi ducea grija lui Petrică, la vremea aceea, amestecat în politică. În plus, se lăsa copleșită

de orice zvon. Doar târziu, după prima mineriadă, dar mai ales după alegerile din '92, și-a mai revenit. A văzut cu cine are de-a face, apoi a înțeles și ea, în sfârșit, cam cum stau treburile și cum e cu noua democrație.

– Să-i ia dracu ! ...Și pe ăștia și pe ăia, că mi-au mâncat zile ! Uite, mi-au căzut și dinții, am rămas și oarbă, iar pensia e doar cât pentru tămâie ! – repeta, la oricare telefon primit sau când vorbea cu peștișorii ei, fâțele argintii, veșnic înfometate. Ia uite !... Hap, hap ! Un pic mai mari de-ați fi, ne-ați mânca de vii ! Numai că... nu puteți ! Asta e, și nu se poate ! Cu mine însă... nu merge ! Dau democrația jos din pod ! V-arăt eu vouă instrucție ! Stâng, drept, stâng, drept, cu pas de defilare, și onor spre mine, înainte, marș ! Păi, ce credeți, face care ce vrea ? Marele rechin, el e șeful ! se necăjea ea pe bietecele vietății, mai ales când uita să-și ia medicamentele.

*
* *

După examenul meu de bacalaureat, Elena iarăși mi-a sărit în brațe. Totuși, necazurile ce trecuseră peste ea o mai maturizaseră. Era, oarecum, mai rezervată, uneori, parcă prea atentă cu tot ce îi mișca în jur. Doar rar mai zvâcnea, din ea, copilul pe care-l ținusem cândva în brațe.

– Gata cu interdicția ! S-a dat drumul la fâțe ! Vine vara, ai terminat școala, s-au dus și examenele, ce îți pasă ! Hai, pupă-mă și tu o dată ! Așa, pentru că ai avut baftă !

– Da ?! Și dacă vine coana Leonora ? Atunci să vezi ! Stâng, drept ! Stâng, drept !

– E, stâng, drept ! Hai, mă pupi ?!

– Păi ce să fac, te pup !

– Măă, nu așa ! Ia-mă în brațe, spune-mi că mă iubești și...

– Prea multe vrei ! Te mai pup o dată și... atât !

– Aoleo, Doamne, nici să mă pupi nu mai ești în stare ! Te-a înmuiat bacalaureatul definitiv ! Stau și mă întreb, ce ai să faci de acum înainte ?

– Păi... poate mă apuc de afaceri, ce zici ?

– Afaceri ! Ca ăștia care umblă cu traista, în spinare, pe la sârbi, și vând hârtie igienică ?! Măă, mai bine mă iubești pe mine ! ...Că așa ai promis ! În plus, ai văzut, am fost cumințică și ți-am ținut pumnii ! Că așa, ehe... nu mai luai tu examenele cu zece !

– Sărăcuța de tine ! Măine, poimăine, mă ia în armată. Nici nu apuc să mă urc în tren și sari în brațele altuia.

– Ștefi ! Ce e cu tine ? Cum poți spune asta ?

– E, cum ?! „Ochii nevăzuți se uită !“ Sau cel puțin așa zice lumea. De cele mai multe ori, așa și e !

– Nu ! Mi-ai promis că o să fim împreună și nu te las ! Dumnezeu mi-e martor ! O să fim, ai să vezi ?!! O să fim, da ?

– Tata Costică mi-a spus că ești mică ! Să te las să termini și tu școala și, mai după aceea, ehe... Dar dacă zici tu să fim, o să fim !... Unul aici, altul în Focșani ! Ne întâlnim, din când în când, în gară, la Chitila, și facem copii prin poștă !

– Of! „Mică!“ Toată ziua, „mică!“ Lasă-l pe tata Costică!... Că așa zice el! Așa zice și tăticuțu. „Să fii cuminte și să înveți carte!...Că... ești mică!“ Ei nu or vedea că învăț? Și învăț! Iar, cu armata, o să vii aici, la regimentul coanei Leonora, că tot face ea instrucție, zi de zi, cu păstrăvăria... Te face muiculița mareșal, că am înțeles că ea ar fi un fel de general! E, ai văzut? Asta e soluția! Seara, mai vii și tu pe la mine... Mă mai pupi, mă mai iei în brațe, îmi spui că mă iubești și...

– Povești! Ca să vezi?! Păstrăvărie!... Niște biete fâțe într-un amărât de acvariu!

– Lăsând gluma la o parte, înscrie-te la o facultate! Mai dai și tu un examen, că nu mori, și scapi de armată! Am văzut la televizor! Ziceau că... dacă ești student, gata, scapi!

– Da?! Când?

– Ieri, alalteri... Săptămâna trecută, ...nu mai știu când! – a încercat Elena să își amintească.

Vestea m-a pus pe gânduri.

– Sigur? – am insistat eu.

– Da, adică... da! Sau, parcă, o să faci...

– Pui mic, o să faci sau nu?

– Probabil... după facultate... Nu mai știu!

– Mă omori cu zile! De ce nu știi?

– Păi, de, eu știu de ce?!

*

* *

În ziua următoare, m-am dus la universitate. Elena m-a însoțit. Ca de fiecare dată când treceam

pe acolo, emoția m-a copleșit. Coloanele somptuoase de la intrare, apoi frontispiciul și sobrietatea clădirii m-au făcut să pălesc. Cât ai clipi, mi-am amintit de Academia lui Platon, apoi de zeitățile din Grecia Antică. Auzisem, întâmplător, despre ele, printre tezele și cuvântările lui Ceaușescu, studiate la orele de filosofie. Am pășit, cu sfială, pe treptele universității, cu teama de a nu deranja trecutul, atunci, în mintea noastră, știință și artă sau istorii, pliate covor, la picioarele mele. Ușa de la intrare a scârțâit greu. Dincolo de ea, un hol lung și înalt. La capătul său, scările, parcă, un alt fel de trepte spre mintea și sufletul omului. Lângă pereții din dreapta și stânga, panouri cu oferta școlară. În fața lor, cam peste tot, tineri, ca și mine. Pe mijlocul încăperii, o mulțime de oameni. Printre ei, probabil, și profesorii multor facultăți. Cu tâmplele încărunțite, aplecați sub povara anilor și cărților citite, unii chiar semănau a dascăli. Alții, aveam să-mi dau seama mai târziu, aduceau, mai degrabă, cu bețivii din tavernele craiovene sau cu delincvenții, purtați periodic prin sălile tribunalelor județene : fitiliști, șperțari, curvari, șpăgari, indivizi de două parale, intrați, după ei, într-un fel de prăvălie culturală, pentru a-și lua, după revoluție, tainul. Se recunoșteau după o geantă fluturată la vedere și aroganța celor ce turnaseră o viață la secu și, zilnic, în pahare, prin altfel de prăvălii culturale. O adunătură greu de definit, ce m-a speriat. Nu trecuse mult de la acea primă mineriadă, ce lăsase urme adânci, peste tot, în țară. Am privit în toate părțile, apoi am luat-o de mână pe Elena și am ieșit.

– Doamne, Ștefi, tu ai văzut ?! Oameni, care mai de care și niște copii la mijloc ! Totul seamănă cu un acvariu. Fățele... că le-ai văzut, nu ?

– E, am văzut ?! De față îmi arde acum mie ?!

– Hai, mă, am zis și eu !... Deci, față, curtezani... Fustangii... Pilangii !... Tot felul de fosile ! Ai văzut pe ăla ? Semăna al naibii cu un mort ! O fi fost vreunul din moroii noștri de la Bulzești, ai ?

– Îți arde de glumă, iar pe mine e pielea ca pe găină doar dacă mă gândesc la...

– Stâng, drept ! Stâng, drept... Așa e ?

Am înclinat capul, sobru, fără să îi răspund.

– Dar să continuăm ! – a reluat ea, amuzată. Ai văzut și tu ! Ici-colo câte un pui de lele... Alții, un fel de zgârie brânză... Al de gură cască și cei ce îi însoțeau... Rechini, crocodili... Ce să mai... Mă, mă ! Of, ce o să te faci tu, sărăcuțul de tine ?!

– O să mă fac nevăzut ! Încălec pe o mătură și dus sunt !

– Nu, că nu se poate ! Te însori, mai întâi, cu mine și, numai după aceea, o să fugim în lume ! Ce zici ?

– Pui mic !...

– Nu zic bine ?

– Nu, sigur că nu ! Tata Costică are dreptate !...

Și Gheorghe, la fel !

– O avea, dar și eu am !

– Ai ?!

– Am !

– Tu nu vezi că nu ai terminat nici măcar liceul?! Ești mică!

– E, mică! Ți-am mai spus, știu să fac și mămăligă, și... Multe știu!

– Nu, nu e bine!

– Nu e? Mai bine zii că vrei să fugi de mine! Ai văzut că sunt singură și ce-ai zis? Las-o și pe prăpădita asta că... mai găsesc eu și alta! Vrei să mă lași și să pleci! – mi-a reproșat ea și a început să plângă. Am crezut că mă iubești!...

– Pui mic, te rog, ne vede lumea!

– Da? Și ce dacă! O să strig în gura mare. Poate mă aude cineva!

– Elena! Te rog! Hai, nu mai plânge! Uite, o să fim împreună... Dar, dacă eu am să mă duc la București, la facultate?... Tu nu vezi ce e aici?

– Merg și eu! Mă iei?

– Te iau, dar...

– Dar ce?

– Nu tu casă, nu tu masă, iar tăticuțul tău e bolnav! Ce o să faci singur?... Și ce o să zică?

– Mda! Cum aș da-o, tot nu e bine! Mă, ție nu-ți pare rău de mine? Hai, spune-mi! Măcar să știu!

– Of! Una vorbim și alta înțelegi! Asta că așa vrei tu acum!

– Eu?! Măă, eu țin la tine și te iubesc! Și dacă nu o să te iubesc eu, o să râdă și curcile de tine! Ai să vezi? – a lăcrimat ea în continuare.

– Bine!

– Bine, ce?

– Îți spun dacă taci și nu mai smiorcăi pe stradă ! ...Că mă scoți din sărite !

– Gata, tac !

– Mâine, mă însor cu tine și plecăm... la cules de dude ?!

– Tu vorbești serios ? Unde ? Hai, spune-mi unde ?

*

* *

Abia mai târziu, după 8–10 zile de suspine și după o întâlnire pe care am avut-o, în Parcul Romanescu, cu cei care îmi fuseseră parteneri de școală, a mai cedat, dar, cu rezerve. Despărțirea noastră, fie și numai spațială și vremelnică, o răs-colea. Sentimente asemănătoare aveam și eu. Reușeam să mi le ascund, cât timp dorința de a mă realiza intelectual, era mare.

– Vezi, ele au înțeles ! – am arătat eu către iubitele colegilor. Chiar dacă pleacă, își vor scrie, iar, într-o zi, vor fi iarăși împreună. Și, cei ce trebuie să fie, vor fi ! Perioada asta în care, unul, acolo și altul, dincoace, e un fel de probă de foc. Treci prin ea, te purifici și, după aceea, chiar ești și o iei din loc. Îți faci casă, îți faci masă... Faci și o droaică de copii, care să stea în jurul ei... Că de-aia ești om !

– Da ! Ai dreptate ! – m-a aprobat ea, mâhnită, mai mult în șoaptă. M-am gândit și eu... Tăticuțu e bolnav. Nu-l pot lăsa singur... Doar pe mine mă are ! Iar tu ai viitorul tău... Ce să fac ?! O să aștept să-mi scrii ! Măcar o să-mi scrii ? Spune, mă, odată !

Spune-mi că mă iubești și că o să-mi scrii ! Ori nu ai limbă ?! Oo, Doamne, ce o să mă fac eu cu tine ? Să știi că, atunci când o să am bani, o să vin la tine. Și o să vin ! Că bani îmi dă tataie ! Mă, uită-te în ochii mei ! Dacă o să te prind cu alta, o să-ți tai nasul, ca la țigăncile vagabonde. E, o să vezi !

Îndârjirea ei m-a luminat și m-a făcut să zâmbesc.

– Ai cu ce ?

– Râzi ! Bine ! Am, cum să nu ! Briciul lui tataie ! Și e din ăla nemțesc ! Frige ! Zice că îl are de când a fost el pe front.

– Da ? Și dacă e invers ? Eu ce să-ți fac ? Să te pup și să tac, nu ?

– Nu ! Că nu îmi plac blendereii !

– Și-atunci ?

– Dacă eu n-am să fiu cuminte înseamnă că nu mai sunt eu. Îmi pun singură gâtul pe tocător ! Nu ai de ce să plângi !

– Ce te face să spui asta ? – am întrebat eu, cutremurat de siguranța cu care ea spunea totul.

– Eu știu ? Multe ! Tăticuțu mi-a zis să nu umblu de colo, colo, după băieți, că râde lumea de mine ! Să pun ochii pe unul și de el să am grijă ! Poate de asta ! Măă, și te iubesc cu tot sufletelul meu ! Tu nu înțelegi ? De câte ori să-ți spun ?!

*

* *

Pentru că și colegul meu de bancă s-a înscris la o facultate la București, m-am decis și eu. Tata

Costică nu a avut nimic împotriva. În cele din urmă, nici Elena. M-a însoțit la examen, mi-a ținut pumnii și a tremurat pentru mine. După probele scrise, ne-am plimbat pe aleile Cișmigiului și am mâncat cofeturi la o gelaterie din apropiere.

– E frumos aici, în parc, dar capitala nu-mi place. Uuuu și trosc și pleosc, în sus și în jos ! Tramvaie, troleibuze, mașini, de toate ! Țala, hău, Țala, hău, înjurături la tot pasul !

– Iar în fața universității, ai văzut, încă mai miroase a mineriadă ! Abia au călcat ortacii, la un semn, totul, în picioare, și iar vorbesc unii, la niște goarne, de îți țiuie urechile. Că o fi și că o păți ! Iar o să le frângă Ția oasele !

– Să știi că mi-e milă de tine ! Tare mi-e teamă că o să arzi gazul, pe aci, de pomană, și o să-ți mai facă și creierii : hodoronca-tronca !

– Vorba lui Caragiale ! Ce să fac, încerc și eu ! Am zis că nu strică un gram de carte în plus ! Bucureștiul e, totuși, un oraș mare. Academia Română, aici, cei mai mari oameni de cultură, tot aici. Poate mă întorc și eu la Craiova mai deștept ! Școlit la capitală, cu profesori mari, nu așa ca Ția, de acolo, de parcă ar fi fost strânși de unde s-a răsturnat carul cu proști !

– Și ?

– Și ?! – m-am supărat eu, simțindu-i ironia în voce. O să îmi iau o tarabă în piață, la care o să vând castraveți. La câtă carte am să știu, îți dai seama că o să concurez babele de la Ișalnița !

– Râzi de mine ! Măă, vezi că acum te mușc de nas ! Chiar dacă suntem aci, în buricul târgului, la București ! Ori crezi că, gata, ai scăpat ?! Proștii de la Caracal s-au dus în lume... Sau or fi chiar pe aici, rătăciți ?! Ția, deșteptii, s-au mutat la Craiova și s-au făcut boieri ! Nu ai văzut ce case, ce palate ?! Jean Mihail a împrumutat statul francez. Și ca el, mulți alții ! Mi-a spus tataie. Și tataie al meu știe, că a tot umblat ! Ehe, ce știi tu, și nu așa ca musca fără cap !

– Mda ! Ce nu știe Moș Gogu, săracul ! Numai că toate sunt de pe vremea lui ! Timpurile s-au mai schimbat ! Tu nu vezi ? Ția strigă în goarne, lămpașii strâng topoarele... Vorba ta, parcă, pe aici, pământul ar fi un iad : „uuuu și trosc și pleosc, ăla, hău ! Ția, hău !...“ Fug străinii, ca dracu de tămâie ! Dar noi încotro să o luăm ? Asta e lumea ! Lumea noastră, iar noi, în ea. Mai buni, mai răi...

– Bat și eu șaua, să priceapă armăsarul !... Că, dacă mă superi, îi zic gloabă ! Iar tu, nimic ! Cum unde ? Să te întorci acasă cu mine ! Faci tu cumva și te strecuri și prin lumea aia peștiță, de acolo, de la Craiova, că ești băiat deștept.

*
* *

După aproximativ o săptămână, de la susținerea examenului de admitere la facultate, s-au afișat rezultatele. Norocul îmi surâsese, poate, pentru prima dată

în viață. Eram admis. Ne-am bucurat cu toții. Când m-am întors acasă și am dat vestea, tata Costică a tocmit pe Murgu cu taraful lui de lăutari, cuibărit în Gura-Lupii. A cumpărat bere, vin, a pus câțiva pui pe jar și-a chemat rudele și prietenii, apoi au chefuit. Mai în glumă, mai în serios, toți vecinii se mândreau cu mine. Moș Gogu și Nicolae mă divinizau. Numai Elena scrâșnea, uneori. Mă felicitase și mă și pupase, dar, în același timp, mă luase și de urechi.

– Vezi cum ești ?!

– Cum ?

– Rău ! Ești un rău și egoist ! Nu îți pasă de mine ! Binee ! O să mă pun cu burta pe carte și, peste doi ani, vin la București ! Chiar dacă o să crape pământul ! Așa că... hai, felicită-mă și pupă-mă, că așa va fi, iar eu, ai văzut, te-am pupat !

*

* *

Vacanța de vară am făcut-o mai mult în Bulzeștiul nostru. Ca să fiu împreună cu Elena, zi de zi, am mers la o fermă pomicolă, ce împădurea dealurile, chiar la coborâre. Culegeam când mere, când prune... când nu făceam mai nimic. Mașinile ce trebuiau să ducă fructele spre orașele țării sau chiar în străinătate, nu mai soseau la rampa de încărcare, ca înainte de ' 89. Atunci, ne bucuram cel mai mult. Lunca răcoroasă, spre valea Dobrețului, ne aștepta să-i tăvălim covorul de iarbă mătăsoș.

Mai târziu, spre sfârșitul verii, ne-am încăpățânat să fim din nou împreună și să culegem porumbii. Mai întâi, pe ai lui Gheorghe. Am muncit doar eu, Elena și moș Gogu. Tatăl ei încă mai șchiopăta și se temea de efort. Ajungea, pe răcoare, la capătul locului, ne așezam fiecare pe câte un rând și ne luam la întrecere. Știuleții, ca aurul, se strângeau unul după altul, în grămezi ce creșteau cu fiecare pas făcut. Privindu-le, simțeam mirosul de mămăligă fierbinte, mestecată în tuciul sub care pâlpâiau flăcările, ca într-un ritual al devenirii.

Când vedeam că ea rămânea în urmă, o ajutam, iar când moș Gogu era departe, în urma noastră, și nu se mai auzea, sub pretextul că trebuie să ne mai și odihnim, ne așezam pe smocurile de iarbă pălite. Trăiam clipele ca pe un vis.

Pe nesimțite, Elena devenise copilul de mai înainte și, de la o zi la alta, mi se părea tot mai frumoasă. O sărutam, pățimaș și, uneori, parcă regretam că nu mă înscriesem la o facultate din Craiova. De câteva ori, chiar mi-a trecut prin minte transferul, însă mă jenam de cei din jur, cât timp toată mahalaua mă săltase în slăvi, doar pentru că reușisem la București.

Când culesul era pe sfârșite, iar porumbii, în hambare, ne-am trezit că timpul nostru se subțiasse. Elena, pe 15 septembrie, s-a întors la școală. Cu o zi înainte, am dus-o la coana Leonora și am rugat gazda tinereții mele să o mute pe ea în camera în care stătusem eu.

– Ai să pui capul pe perna mea și ai să mă visezi noapte de noapte. O să o iei în brațe și ai să mă simți pe mine ! – i-am zis eu cu un zâmbet amar.

Nu mi-a răspuns. Au trecut-o lacrimile. Fără să vreau, am lăcrimat și eu. I-am făcut semn să-mi sară în brațe și să se agățe de gâtul meu, cum făcea, de fiecare dată, când era fericită și tremura toată, ca o vioară sub mâna unui maestru.

Cu câteva zile înainte de întâi noiembrie, m-am dus la ea. Am așteptat-o de la școală și am ieșit împreună în oraș. Pe băncile din grădinița Mihai Bravu, ne-a prins miezul nopții. Deși ne-am întors târziu, coana Leonora nu ne-a certat. Ne-a mai întrebat însă, cu ușoară ironie :

– Mă împelițaților, ați fost cuminți ? Că, altfel, îl chem pe Gheorghe la raport.

– Cuminți ! Serios, cuminți, cuminți !

– E, știi eu cumințenia voastră, dar ce să mai spun ?! Câtă vreme chiar vă stă bine împreună, mai trec cu vederea !

– Sărut mâinile ! I-am răspuns eu și am schimbat vorba, cu ușoară șiretenie ! ...Și ce îți mai fac fâțele ?

– Mă băiete, lasă tu fâțele ! Vezi ce faci pe la București ! Să nu uiți de ce te-ai dus ! În plus, să nu uiți nici fata asta ! ...Și nici pe mine, că, dacă nu, dau milităria jos din pod și-l chem și pe Costică la raport. De armată, deocamdată, aud că ai scăpat, dar, de mine, nu ! Drepti ! La loc comanda ! Păi, ce crezi, face care ce vrea ?

*
* *

Cu o zi înainte de a începe anul universitar, ne-am dus la gară. Eram vizibil marcat. Ca în filmele de epocă, înainte de a urca în tren, Elena mi-a dat o eșarfă albă, din mătase.

– O am de la mama mea! – mi-a zis ea, cu vocea tremurândă. Este printre cele câteva lucruri, pe care mi le-a lăsat.

– Cum să îți spun... Nu vreau să te refuz, dar e a ta! O porți tu să... – i-am zis și i-am aranjat-o pe după gât. Uite ce frumoasă ești!

– Nu! Vreau să îți poarte noroc și să-ți amintească de mine! Dacă ai să o fluturi, de fiecare dată când ai să pleci, înseamnă că mă iubești și că, într-o zi, ai să te întorci la mine. Trebuia să o dau în ziua în care aveam să fiu mireasă, celui ce avea să-mi fie soț. Este fularul acela, cu care ginerele intră în biserică.

– Of! Doamne, Doamne!...

– Astăzi, aici, în puzderia asta, sunt mireasa ta! Poți să mă săruți! Că așa face orice mire!... Ei, cei care se duc și se întorc din lume, sunt nuntașii noștri. Nu e frumos? Hai, pupă-mă!

Abia atunci, am observat că Elena era îmbrăcată cu o rochie albă, ușor decoltată și brodată în zona sânișorilor.

– Nu se poate! Tu îmi frângi sufletul! Ce să fac? Spune-mi, cum să fac?

– Să mă săruți, apoi să te urci în tren. Când pleacă locomotiva, îmi faci un semn cu eșarfa!

– Și tu ?

– Am să privesc cum te pierzi dincolo de orizont.

– Și ai să plângi ?

– Poate ! – mi-a răspuns ea și a pus capul în pământ, deja lăcrimând.

– Te rog eu, nu ! Am să vin des la tine, iar când o să avem unde sta, vei veni și tu la mine. Vom merge la spectacole... Uite, am să te chem la fiecare premieră ! – am încercat să o liniștesc și am luat-o în brațe.

– Da ?

– Cu siguranță !

– Bine, atunci sărută-mă odată și urcă ! O să plece trenul și pierzi biletul.

Am luat-o, iarăși, în brațe. Mi s-a părut, parcă, atunci, și mai caldă și mai gingașă. Am sărutat-o cu decența impusă de locul, în care ne aflam, și m-am urcat pe scara vagonului. A venit după mine.

– Să îmi scrii ! Mă, tu nu auzi, să-mi scrii că, dacă nu, te omor !

– Ești o dulcică ! Și atât de frumoasă !...

Da ? Of, îmi vine să te strâng de gât ! Până acum de ce nu mi-ai spus ?

– Uite, așa ! Ca să aibă timpurile culoare ! Și apoi, toate la vremea lor !

*

* *

Prima zi, în București, mi s-a părut a fi una de pușcăriaș. Am stat, ore în sir, pe geamantan, pentru a

mi se repartiza un loc într-unul din căminele studențești. În cele din urmă, spre seară, pentru că, acolo, în clădirile facultății de lângă Piața Kogălniceanu, nu mai erau locuri, mi s-a dat un pat în camera 104, într-o clădire veche, din strada Matei Voievod, proprietatea unui boier interbelic, ce fugise la Paris, înainte de naționalizare.

De cum am pus piciorul pe treptele de la intrare, ceva m-a făcut să tresar. Interioarele de la parter, adevărate săli de muzeu, în stil renascentist, păleau, sub umbra timpului atât de nemilos. Pe alocuri, colțurile încăperilor erau fisurate, iar, de pe tavane, căzuseră bucăți de tencuială, și altele își așteptau rândul.

Am urcat la primul etaj, la camera în care trebuia să locuiesc, apoi am cercetat tot ce mă înconjură. Foarte aproape de mine, o sală imensă, străjuită, sus, la celălalt etaj, de jur-împrejur, cu logii prăfuite. Am privit cu atenție și mi-am imaginat trecutul, balurile, spectacolele și eleganța celor care au trecut prin el.

Mi-am imaginat mașinile de epocă, domnițele cu umbreluțe, și un zâmbet mi-a încolțit în colțul gurii. Mi-am amintit de Elena, de spusele ei : „Măă, eu țin la tine și te iubesc ! Dacă nu o să te iubesc eu, o să râdă și curcile de tine ! Ai să vezi !“

M-am întors în cameră. O încăpere improvizată, ce rezultase după împărțirea saloanelor pentru întrunirile din epocă. Pereții erau din placaj vopsit. Excepție făcea doar cel care dădea spre exterior. Pe sub ușa de la intrare, bătea vântul, iar parchetul era

mai mult decât slinos. Imediat, lângă ușă, în dreapta și în stânga, două câte două paturi supraetajate, pe care zăceau, la fel de slinoase, niște saltele, pătate și împutite.

Lângă fereastra ce dădea spre stradă, niște dulapuri învechite, ce trebuiau, cu siguranță, dezinfectate înainte de a fi folosite. La nici măcar trei metri, pe la jumătatea ferestrelor, spre mijlocul drumului, treceau liniile electrice de care se cuplau tramvaiele și troleibuzele.

Chiar dacă, acolo, în camera 104, nu mirosea ca în WC-urile din gară, un fel de furnicături și ciupituri tot am simțit. Ploșnițele erau la vedere. Abia atunci, mi-a venit în minte coana Leonora, cămăruța cu patul curat și moale, în care locuisem. Mi-a venit să plâng și nu m-am abținut. Lacrimile mi s-au prelins pe obraz. Când mi-au ajuns în colțul gurii, le-am gustat. Le-am simțit sărate și amare. O tristețe, greu de închipuit, mi-a împăienjenit întreg sufletul. Conștientizasem faptul că, în seara aceea, nu o mai puteam vedea pe Elena, că trebuia să mai și suport, fără voia mea, o mizerie de nedescris.

– Marile realizări și pașii spre cele mai înalte culmi ! – mi-am zis, în gând, în timp ce m-am șters la ochi.

– Lenjeria ! Am auzit, dinspre hol, vocea, autoritară, a unei femei, totuși tinere.

Am ieșit. Un cărucior, pe care stăteau stivă, cearceafuri și perne, umplute cu un fel de vată făcută cocoloașe, aluneca de-a lungul holului. M-am îndreptat spre el.

– Boboc, nu ? Anul ăsta ai viață grea, mă băiete !
– mi-a zis ea și mi-a dat două cearșeafuri, două pături și o pernă împreună cu îmbrăcătura ei. Dar lasă, trece ! Mâine, poimâine, scapi, dar nu mai e Ceaușescu să vă dea și repartiții. Să vedem unde o să mai lucrați că, de acum încolo, poți să ai carte, în cap, grămadă, nici dracu nu te mai bagă în seamă !

Nu i-am răspuns provocării. Am luat tot ce mi-a dat și m-am întors în cameră.

– Da' posac mai ești, mă băiete ?! Ți s-au înecat corăbiile sau ți-ai lăsat mândra acasă ? Nici-o grije e și Bucureștiul plin ! – a replicat ea.

Am desfăcut lenjeria, în ideea de a aranja un pat, pe care să dorm. Era găurită, pe alocuri, chiar ruptă. Am alergat spre hol și m-am plâns aceleiași doamne care mi-o dăduse.

– Mă băiatule, dacă dai, ai, dacă nu, mai stai pe-acî, că se filmează !

Am înțeles aluzia și am scos niște bani din buzunar.

– Uite cum îți vii de acasă ! Înseamnă că ești băiat deștept, pricepi repede ! Ar trebui să te muți, definitiv, la București, că aici e capitală și o să înveți multe !

– Asta e ! Nu degeaba spune proverbul că peștele de la cap se împute ! – am zis eu, în șoaptă, însă femeia s-a făcut că nu aude.

– Dacă vrei o cămașă spălată, un pantalon călcat... Fac de toate și nu îți iau scump ! – s-a arătat ea, apoi binevoitoare.

– Bine ! – am aprobat-o eu.

– Doamna Struții de la spălătorie ! Întrebi de mine și se rezolvă ! Totul se rezolvă ! – a insistat ea.

Am aranjat lenjeria pe unul din paturile, pe care aveam să dorm întregul an școlar, apoi, pe marginea lui, am mâncat. Afară, se întunecase. La fiecare trecere a mijloacelor de transport, scânteii, adevărate fulgere și tunete, mă făceau să tresar. Zgomot peste tot. Abia atunci, i-am dat dreptate, pe deplin, Elenei.

„E frumos, aici, în parc, dar capitala nu-mi place. Uuuu și trosc și pleosc, în sus și în jos ! Tramvaie, troleibuze, mașini, de toate ! Țăla, hău ! Țăla, hău ! Înjurături la tot pasul !“

Până ce nu s-au retras, la depou, toate mijloacele de transport, târziu, dincolo de miezul nopții, nu am putut închide ochii. Abia ațipisem și, în jurul orei patru, același vacarm, același zgomot. Hodoronca-tronca, trosc, pleosc, și scânteile de pe liniile electrice de alimentare, aceleași fulgere ce despicau cerul, în noapte.

Țimp de șase luni, am tot stat de veghe. Mă trezeam și îi scriam Elenei. Niciodată însă nu am îndrăznit să recunosc, ca adevărate, spusele ei. Atunci, în noaptea aceea, i-am scris doar câteva cuvinte.

Locuiesc la Căminul studentesc din strada Matei Voievod, camera 104.

Îmi este dor de tine !

Cu drag,

Ștefi

În plic, i-am pus o fotografie cu scânteile, ce parcă aprindeau întunericul, gata să-mi sară în pat, pe fereastră.

Câteva zile mai târziu, am primit răspunsul. Și ea a fost zgârcită în a-mi spune mai multe, însă nu cât am fost eu. S-a minunat mai întâi de poza trimisă și m-a întrebat ce reprezintă, mi-a povestit câte ceva despre coana Leonora și despre fățele ei, apoi mi-a spus că Ionică, celălalt nepot al ei, se înscriesese la o școală militară, de ofițeri, la Sibiu.

„Cât despre Petrică: vine, pleacă... Nimeni nu știe unde, când, de ce sau cu ce scop – vorba muiculițe !

Deocamdată, cam atât. Să nu uiți că te iubesc, mă, te iubesc, înțelegi ? Iar dacă nu o să te iubesc eu, o să râdă și curcile de tine !

Să fii cuminte, să nu te uiți după vreo fătă, că eu te văd ! Și o să-ți tai nasul ! Ai să vezi !“

Te pupă dulce, dulce, dulce !

Puiul tău mic.

*

* *

După ce am primit răspuns la scrisoare, de la Elena, dorul de ea m-a năucit. Nu am mai putut răbda și am alergat la poștă. Am sunat la coana Leonora.

– Care mai ești, fã, și nu mă lăși în plata Domnului ?!

– Eu ! – am încercat să o liniștesc. Eu, mamaie, eu !

– Eu ? Care eu, mă împelițatule, că sunt femeie bătrână și te dau dracu de nu te vezi !

– Aoleu, Doamne ! – mi-am șoptit, ca pentru mine. Eu, mamaie ! Ștefi, de la București... Sărut mâna !

– E, da, da, să trăiești ! Ce e, muiculiță, arde ?

– Ce să ardă, mamaie ?

– E, lasă, că știu eu ! Dar ce să-ți fac ?

– Vreau și eu să vorbesc cu puiul meu mic...

– A fugit cu altul ! Gata, s-a dus !... – m-a pus ea pe foc.

– Auzi, hai, că nu-mi arde de glume !...

– E, nu ?! Ai plecat tu, dusă e și ea ! Că doar n-ai fi tu Făt– Frumos din Dudă !

– Mamaie !... Ia te uită, mă frate, ce-mi face... !

– mi-am zis, din nou, ca pentru mine. Mamaie !!...

– Arde, muiculiță, arde ?! Ho, să văd ! Mă băiete, să fii cuminte că, dacă nu, te chem la raport ! Ai înțeles ?

– Să trăiți, am înțeles !

– E, vezi, așa îmi place ! Atunci, așteaptă că... dracii te găsesc !

Mă fetiço, drepti ! – am auzit-o, când a pus receptorul pe masă. Deșteptarea ! Ia te uită, domnule, doarme, și, în ăla, crapă inima ! Au, au, au ! Fă, deșteptarea, că arde !

– Arde ? Unde, mamaie, unde ?!...

– La dracu în praznic ! Tocmai la București !

Elena și-a dat seama, a trântit ușa și a alergat la telefon.

– Aoleu, muiculițăăă !

– Stai, mamaie !
– Stai ! Fă, nu trosni și trânti, că e vai !... Eee !
– E un drac ! Of, lasă-mă, stai !
– Ehe ! Aoleo, muiculiță !... Te ia târâși ! Arde pielea pe tine ! Vai ! Vai ! ...Vai ! – am auzit-o pe coana Leonora înainte de a ridica Elena receptorul.

Cele câteva minute de convorbire m-au liniștit și, parcă m-au împăcat oarecum, atunci, cu mine. M-am întors la cămin. În camera mea, doi unguni. Unul din Covasna și celălalt din Sfântul Gheorghe. Am aflat că erau viitorii mei colegi. În ziua cealaltă, a mai sosit un oltean din Caracal. Camera era, de acum, completă. Ne-am apucat de treabă. Am spălat și șters geamurile, am frecat cu sodă caustică podeaua și am dezinfectat tot ce ne-a stat în putință. După aproximativ o zi de muncă, încăperea arăta altfel. Ambientul era altul și noi ne-am simțit, oarecum, mai oameni.

Din ziua următoare, am început, efectiv, școala. Drumurile, cămin-facultate și invers, mă năuceau. În oricare mijloc de transport, aglomerație, peste măsură, un miros greu de suportat și hoți de buzunare, cu duiumul.

– De ce bagi, mă, mâna ?... Paștele mă-tii de nenorocit ! – am înjurat eu și am încercat să atrag atenția celor din jur, când un nespălat mă cotrobăia.

– Gura ! Pârlitu' dracu ! Nu ți-e rușine ? Te-a trimis taică-tău fără un șfanț în buzunar ! – a mor-măit și m-a îmboldit un borfaș de București.

Totuși, acel tip de navetă zilnică, avea și partea sa frumoasă. Trecerea pe lângă Foișorul de Foc și

marile case boierești mă cufundau în epocă. Simțeam, la tot pasul, patina timpului, iar arhitectura vremurilor îmi umplea sufletul.

De fiecare dată, coboram în Piața Mihai Kogălniceanu. Acolo, Trandafirul Roșu, o cafenea mică, de bulevard, în care se putea, iarăși, bea cafea bună, la ibric, Hotelul Veneția, clădiri, de o parte și de alta, ce-mi impuneau, chiar de la prima vedere, respectul, chioșcul cu ziare, florăresele, troleibuzele ce soseau unul după altul, și o lume, într-o veșnică mișcare. Privit cu oarecare răbdare, locul oferea spectacolul unei lumi neștiute. Rar, se salutau oamenii între ei. Doar coborau, urcau, o luau înainte sau se întorceau, fiecare cu gândurile lui, străjuit de alte și alte gânduri. Cu alte cuvinte, peste tot, un păienjenis de gânduri. Înapoi, spre kilometrul zero, în fața primăriei, Cișmigiul. Copii, studenți, tot felul de fâțe, babe, moși și pensionari ieșiți la un joc de table. Locul părea oarecum trist, atunci, la câteva luni, după evenimentele din decembrie. Doar câteva lebede își scuturau, bucuroase, aripile, sfidând cenușiul vremurilor.

Câțiva pași mai sus, curtea Facultății de Drept și Filosofie. Pe frontispiciul clădirii, statui, și ele sub patina timpului, aduceau, în prezentul imediat, noblețea antichității. Cu fiecare pas făcut pe scări, apoi în clădirea impunătoare, îmi șoptea, parcă, trecutul. De la unul din panourile de perete, mi-am notat programul. Mi s-a părut încărcat.

– Cam greu, dar, dacă tot am venit, măcar să nu pierd timpul! – m-am consolată și, timp de peste o

jumătate de oră, am căutat prin mulțime sălile de curs.

Am coborât apoi în subsolul clădirii. Acolo, într-o sală luminată mai mult artificial, am găsit barul studentesc, locul în care se putea bea o cafea, un suc sau se putea mânca o chiflă cu ceva alături. Prețurile nu mi s-au părut exagerate. La prima vedere, ele păreau chiar mai mici decât cele de pe bulevard. Cu toate acestea, în încăpere, doar câteva persoane. Din holul de la intrarea în bar, se putea ieși în curtea din spatele clădirii, într-un parc în care arborii mai umbreau băncile, pe care se odihneau, din când în când, în goana lor, gândurile. Am ieșit, am luat seama locului și m-am întors în clădire.

La orele 14, am intrat la primul curs. Etica. În aula universității, în bănci, peste o sută de studenți. Profesorul, un tip cu tâmpile încărunțite, de statură medie, dintr-o frază, a făcut liniște. Eleganța limbajului m-a captat. Timp de aproape două ore, am fost ochi și urechi. La sfârșit, fiecare din cei prezenți a primit o bibliografie și câteva indicații despre ce cărți puteam găsi la biblioteca facultății.

Următoarele două ore au fost o catastrofă pentru mine. Eram deja obosit. Nu mă puteam concentra, ba, mai mult, abia mi-am putut ține ochii deschiși. Cu greu, abia am putut să-mi iau notițe. La terminarea zilei de școală eram aproape amețit. Viața studentescă însă abia atunci, în acea zi, începuse.

De la ieșirea din clădirea facultății, la zgomotul specific orașului, la mersul pe scara troleibuzului, la dezordinea din cantinele studentești, la somnul sau

nesomnul din cămine, un veșnic furnicar, totul, zbatere. O altă formă de a trăi, un alt fel de a fi !

*
* *

O lume, pentru mine, parcă întoarsă pe dos. Și la școală și pe stradă. Frământările sociale, interesele noi puteri paralizau, uneori, chiar și circulația orașului. Încercam să evit orice stare de încordare, ocolind locurile cu pricina. Totuși, cu tot efortul, până la vacanța de iarnă, nu m-am putut acomoda în capitală. Mergeam ca un împiedicat prin lume, izbindu-mă de orice. Abia atunci, când am pus, din nou, piciorul în Craiova, m-am liniștit. Parcă pășisem în rai.

Elena m-a așteptat în gară, fluturând aceeași eșarfă, pe care o agitase la despărțirea din toamnă. Gestul m-a emoționat peste măsură. Când am coborât, mi-a sărit în brațe și a rămas lipită de mine. Lacrimile îi curgeau pe obraz și tremura toată.

– Pui mic !...

– Mi-a fost dor de tine... Dor, dor, înțelegi, dor !

– Înțeleg, dar acum, gata ! O să fim împreună !...

– Nu mă păcălești ?

– Nu ! Te-am păcălit eu vreodată ? – am încercat să glumesc.

– Măă ! Data viitoare, nu mai scapi, merg cu tine !

– Bine, mergi, dar te rog eu, liniștește-te !
– Of ! Stai să-mi treacă ! – mi-a zis ea în timp ce își ștergea lacrimile.

– Uite, ți-am adus ceva...

– Iar mă păcălești ?!

– Nu, nu ! Stai să vezi !

– A venit Moș Crăciun !

– Da ! A venit ! Moș Crăciunul tău sunt eu !

– Da !...

– Stai să desfac geamantanul !

– O, nu, lasă !... Te cred ! Ai să-mi arăți când ajungem acasă !

Deși îmi doream să trec pe la coana Leonora, am renunțat. I-am dat, totuși, un telefon.

– Sărut mâna, mamaie ! Sunt eu, Ștefi !

– Cine ?

– Ștefan, mamaie, Ștefan !

– Da ?! Și ce dacă ?!

– Cum „ce dacă ?“ Am vrut să te salut, să-ți urez sărbători fericite...

– Of, of, of ! Vai de fericirea mea ! Fata asta, a ta, a plecat. Să știi că a fost cuminte, dar, acum, na, ia-o, dacă ai de unde ?! Petrică nu mai știu pe unde umblă... mă-sa a fugit în străinătate... Am rămas singură, muiculiță... Vai, vai, de mama care m-a făcut !

– E, „vai !“... Lasă, nu te mai plânge, că...

– Mă împelițatule, tu să taci ! Și ia poziția de drepți când vorbești cu mine ! Ia uite-l, să nu mă plâng ?! Dar ce să fac ? Să joc sârba în căruță, ca la balamuc ?

– Care balamuc, mamaie ?
– Balamuc ! Peste tot, balamuc ! – s-a revoltat ea.
– Mamaie !...
– Drepti !
– Să trăiți !
– Așa îți mai vii de acasă ! Zii ce ai de zis !
– Păi, mamaie, am vrut să-ți spun că am să vin
să te iau de Crăciun la noi ! La țară ! Vii ?

A tăcut. O vreme, aparatul a rămas deschis. Am insistat.

– Mamaie, ce zici, vii ?

A închis, fără să-mi răspundă. Am pus și eu receptorul în furcă și am pălit.

– Ce e ? Ce s-a întâmplat ? – m-a întrebat Elena.

– Nimic ! Cred că trebuie să trecem, totuși, pe la mamaie !

– Care mamaie ?

– Muiculița !...

Ia mai lasă-o și pe baba asta că... mi-a mâncat zilele ! Ceas de ceas, trebuie să-i dau raportul ! Una, două, unde mă duc ?, de ce mă duc ?, cu cine mă duc ?...cât stau ?, de ce stau ?, când vin ?... Ba să dorm cu ea, că vine Petrică beat și intră peste mine,.. iar ea nu vrea să dea de belele ! Parcă aș fi fie-sa ! Sincer, aș dormi, dar, când mai trage și ea la măsea, vorbește-n somn ! Nu mai pot să adorm. Mă umflă râsul, se sperie gândurile și... eu vreau să te visez pe tine, mă, înțelegi ?! Acum o jumătate de oră : stai ! Ca la armată ! Unde pleci ? Uneori, parcă e... nebună !

– Nu fi rea ! A îmbătrânit, săraca ! Dar... a avut grijă de noi ! Aproape că ea ne-a crescut !

– Bătrână ?! Nici 60 de ani !... Unde o vezi tu bătrână ? Tataie are aproape... 80 de ani și nu se mai vaietă !

– Te rog eu !...

– Of, bine ! – m-a aprobat Elena ! Mă, dacă ai sta, aici, cu ea... Doar să miști și, cât ai clipi, o auzi : Stai ! Ca la regiment ! Unde pleci, moțato ? Ai ? „Băiatul ăla știe ? Taică-tău știe ? Unde, unde și iar unde ?“

*

* *

Pe la coana Leonora, am trecut, în grabă, pentru că riscam să pierdem autobuzul, iar Elena nu voia, sub nicio formă, să mai rămână, încă o noapte, în Craiova. Femeia s-a bucurat că m-a văzut. Pe Elena a lovit-o însă, în glumă, ușor, cu un băț, peste fund.

– Bine, muiculiță, să nu-mi spui tu mie că vine copilul meu ?!

– Nu ! – i-a răspuns ea supărată.

– Nu, ai ?! Fă, împelițato ! Of, ce ți-aș da vreo două !...

– Las-o, mamaie, că e și ea mică !

– Moțata asta, mică ?

– Măă, ce știi tu ?! Ehe, uite cât am crescut ! – mi-a zis Elena în timp ce s-a ridicat pe vârful picioarelor. Pupă-mă și tu o dată, să vadă mamaie că mă iubești ! Hai !

– Mai bine flutur eșarfa, vrei? ...Că mi-e rușine! – i-am zis eu.

– Doamne, muiculiță, s-a întors lumea cu susul în jos! Pe vremea mea, doar după ce ne cununa popa, în Biserică, și intram sub așternut, îmi vedea gleznele. Acum, aoleo!... Ia te uită cum îi sclipesc ochii! Doamne, Doamne!

– Las-o mamaie, e puiul meu mic!

– E, dacă zici tu să o las, o las!

Elena mi-a sărit iar în brațe, m-a sărutat, iar coana Leonora și-a făcut cruce.

– Doamne, muiculiță! Doamne, Doamne!

*

* *

La despărțire, femeia mi-a promis că o să vină la tăierea porcului. Am ieșit din casă, ne-am urcat într-un taxi, aflat întâmplător pe strada noastră și, cât ai bate din palme, am ajuns la autogară. Am urcat. Surprinzător, nu era aglomerat. În acea zi, mașinile se dublaseră. Pentru o clipă, Elena și-a pus capul pe umărul meu. Ceva timp, a părut liniștită. Starea ei nu a durat însă mult.

– Taci?

– Mda! Savuram drumul!

– Păi și de mine nu ți-a fost dor?

– Ba da, tu nu simți? Dar... ăsta sunt eu!

– Hai, mă, am glumit! Ajungem noi! Uite, acum, trecem dealul și gata! Mi se pare însă, că ești trist, că nu te bucuri, că te-ai schimbat...

– E, m-am schimbat ! Sunt obosit ! La București, carte, apoi drumul...

– Cum e la facultate ? Greu ? Chiar, ce-ai învățat tu acolo ?

– Că tu ești o trestiuță gânditoare !

– Da ?!

– Că istoria omului e istoria gândirii ! ...Și nu a războaielor sau a matrapazlăcurilor aranjate prin cine știe ce palate sau sub fustele femeilor de acolo.

– Ca să vezi ! Mai greu pentru mine !

– Deloc ! Totul e să știi... Și am mai învățat că...

– Măă, te-ai făcut deștept ! O să fiu și eu, ai să vezi ! – m-a alintat ea și m-a sărutat pe obraz. Știi ce ? Până una, alta, mi s-a părut că nu mai veneai ! Din toamnă și până acum, o viață de om !

– Chestiune de timp măsurat cu suflețelul tău ! Iar când nerăbdarea e mare, clipa poate fi veșnicie.

– Da ?! Și ce să fac ?

– Să te mai uiți la ceas, apoi mai numeri zilele... Că la fel fac și eu. Am calendarul lipit, lângă pat, pe perete. La miezul nopții, mai tai o zi !

– Tocmai atunci ?!

– Dacă ai răbdare, dacă nu, înainte să te culci.

– Eu aș tăia-o de cum mă scoală coana Leonora, cu noaptea în cap, ce zici ?

– E, nici chiar așa, măcar să răsară soarele ! – am glumit eu. Că, după aceea, te pomenești în afara timpului, scoasă din lume, din rost. Nu știi încotro... În loc să te duci la școală, crezi că trebuie să vii și

ți se întoarce lumea pe dos, iar stelele nu se văd și ziua, deși ele sunt... Nu, adică, sunt sau nu sunt...

– A ta și a mea, cu siguranță, stau neclintite. Îți spun eu, că le-am legat cu o sfoară, ca să le pot vedea pe la colțul ferestrei, după ce se culcă și coana Leonora. Altfel, n-am cum ! Când nici n-ai crede, mă pomenesc cu ea : „drepti ! Ia uite-o, domnule ! Unde ți-e mintea, împelițato, ai ? Te gândești la cai verzi pe pereți ?! În loc să înveți ! Să mănânci cartea ! Aoleo, muiculiță, ați dat de dracu ! Ori știți carte, ori o să crești viermi de mătase și-o să vă încăierați cu toate rațele, pe dude ! Dacă o să mai cumpere cineva gogoșile, că mătasea se făcea prin China, nu pe aici ! Ehe, nu mai merge ! Aud că lunganul ăla, al Georgetii, aia de aci, de la colț, n-a mai primit repartiție ! Adică, un loc de muncă ! Se zice că nu se mai dă ! Că e libertate și băiatul trebuie să-și aleagă ! Aleg pe dracu ! Au inventat ăștia, de la putere, chestiunea, ca să scape de voi !“ Tu ce zici ?

O vreme am tăcut. Aproape că nu știam ce să răspund. În primul semestru de școală, nu știu dacă învățasem ceva, însă, cu siguranță, îmi intrase în cap că orice poate fi și altfel decât pare la prima vedere.

– Hei, ai adormit ? Că acum dau milităria jos din pod ! Vorba muiculiței ! – mi-a zis Elena, m-a luat de urechi și m-a sărutat pe vârful nasului. Mă, te mănânc, înțelegi ?! E, lasă că ajungem noi acasă ! Te-am întrebat dacă e mai bine să... cum zice baba aia nebună !

– Nu știu ! Din acest motiv, nu ți-am răspuns. Mă mai gândeam și eu... Oricum, e cam greu să fii liber !

– Păi, la școală ce-ai învățat ?

– Că libertatea mea se sfârșește unde începe libertatea ta. Asta, în primul rând. Apoi, sunt fel și fel de opinii. Când cuvântul e un concept... greu de tranșat !

– Ce e ăla „concept” ?

– O să-ți explic, dar, mai bine, uite ce-am învățat eu, am să te învăț și pe tine !

– Da ? Să știi că vreau !

– Am să-ți trimit, de fiecare dată, sinteza cursurilor !

– Abia aștept ! Dar și câte un pupic, bine ? Nu din alt motiv, ci ca să alunece învățăturile astea pe gât, altfel...

*

* *

Liniștea de pe valea Bulzeștiului, în acea iarnă, inconfundabilă ! Vacanța a fost una de vis. În fiecare seară, de cum se întuneca, eram la Elena. Uneori, mă însoțea și tataie. Mai schimba câteva vorbe cu Gheorghe, iar când li se părea, deja, târziu, se întorcea acasă.

– Gheorghe, mă băietе, o să cam rămâi singur ! Copilul ăsta, al meu, o să-ți ia fata ! Așa că, ai grijă !

– Costică... nu se știe ! Ascultă-mă pe mine, nu se știe ! După câte văd, s-a cam obișnuit pe la mine ! Dar, sănătoși să fim, că suntem aci, la doi pași !...

– Casă ai și tu, am și eu, dar tare mi-e că o să rămânem singuri ! Și, într-o zi, casele pustii ! Ei o să plece în lume. Într-un fel, bine fac ! Așa că... până una, alta, eu cu tine, tu cu mine și moșiile... Că o să le dea ăștia înapoi ! Și o să le dea cu acte, că nu au încotro !

– Dumnezeu știe ce o mai fi ! Tu nu vezi, eu mă țin cam din puțin. Azi sunt... poimâine, poate să îmi cânte Țăranu, cu goarna. Măcar acum, până nu dau colțul, să-mi mai deschidă și mie ușa. Crește inima în mine când îi știu alături !

– Păi, bă Gheorghe, dă-o dracu de treabă, așa te lauzi ?! Tocmai acum, când suntem la un pas, să scăpăm de comuniști ?

– Ce pas, mă băiete ?! Tu nu ai auzit ce-a zis Brucan ?! 25 de ani, de acum încolo ! Până atunci, oale și ulcele ! Bozul, pe mine, în cimitir, e cât crucea !

– Curaj, Gheorghe, și cu Dumnezeu înainte ! Altfel, iar ne încalecă ăștia ! Noapte bună ! ...iar mâine, să nu mai aud prostiile astea !

Tatăl Elenei se obișnuise cu mine și, într-adevăr, se bucura de fiecare dată când mă vedea. După ce schimbam câteva vorbe, intram în camera Elenei. Acolo, trosneau lemnele în sobă și mirosea, încă, a suflet de copil.

*
* *

Cu o seară înainte de a pleca din nou, la București, am rămas cu Elena până spre dimineață.

La despărțire, am lăcrimat și eu și ea. Când am intrat în curte, bunica dăduse drumul păsărilor, din coteț, și le număra. M-am rușinat, am pus capul în pământ și am intrat în casă, însă ea s-a făcut că nu mă vede. Am privit-o pe fereastră. Număra și iar număra.

– Costică ! Fir-ar să fie ! S-a pus somnul morții pe tine ! Mă, n-auzi ? – a strigat ea, speriată.

– Ce e, femeie ? – a întrebat-o tataie, de pe prispa casei.

– Nu e găina aia prică ! ...Cu gâtul golaș !... Le-am numărat și !...

– Uite-o colo, nu o vezi ? Lângă portiță ! Fir-ar al dracu să fie ! Țara arde în foc, iar baba numără găinile ! Mai bine ai grijă, că pleacă la școală copilul ! Oof ! Cu una ca tine, nu mai ajungeau americanii pe lună ! Și nici rușii ! Că n-o vedeau !

– Ști tu ?! De-aia nu mai are răbdare Dumnezeu cu noi ! Bine că sunteți voi mai breji ! Și ăia că au ajuns...

– Pe lună, femeie, nu la dracu în praznic sau în coșarca porcilor !

– Află că acolo ! Și ați fi având un ochi și în frunte !

– Păi, află că avem !

– Vedeți totul și, de fapt, nimic ! Doamne, după el, potopul, dar nu ar recunoaște în ruptul capului !

*

* *

Ziua începuse într-un mod obișnuit. Ceața plutea în dimineața aceea, de-a lungul văii, iar pădu-

rile păreau, pe dealurile din jur, mai încremenite ca oricând.

Bunicii se tachinau din zorii dimineții, ca nu cumva să le-o ia alții înainte. Am încercat să dorm, însă nu am putut. Stăteam cu ochii închiși. Când lângă mine, când, undeva, parcă zburând deasupra, o vedeam pe Elena. Părea un îngerăș. Încă îi mai simțeam trupul alături și îmi doream să o strâng în brațe.

Dintr-o dată, am auzit că se deschide ușa. Tataie a intrat în cameră, mi-a pus, în buzunarul pijamalei, niște bani, apoi a ieșit zicând ceva, în șoaptă, și s-a îndreptat spre poarta care dădea spre șosea. La câteva clipe mai târziu, a intrat și mamaie. Și ea mi-a pus niște bani alături, sub așternut. După ce a ieșit, i-am luat și le-am mulțumit în gând.

Faptul că în ziua respectivă trebuia să plec, prânzul a fost mai devreme. Din nou, ne-am strâns în jurul mesei rotunde, locul în care, începutul și sfârșitul se întâlneau, parcă, oriunde.

– Gata sunt bagajele ? – a întrebat tataie.

– Da ! – i-am răspuns eu.

– Niște vin nu ici ? Vă mai cinstiți și voi !

– Lasă băutura, omule ! Că nu e el cu băutura ! Acolo, se duce la școală, nu la cârciumă ! Bani, dă-i copilului niște bani, că doar nu o să plece pe picioare până la București ! Pe de altă parte, i-or mai trebui și lui... de una, de alta !

– Bani ?! Bani sunt la tine, femeie ! Tu ești cu teșchereaua, cu legătura la brâu, ca Rița lui moș

Pătru. Mă băiețe, e una, nu cred că o ști tu, mai la deal, încolo, spre Frățița ! Rița ! Tot ca mumă-ta asta, cu banii în sân, iar Pătru, în zdrențe, petecit peste tot ! Al dracu, dacă vede el un șfanț ! Nimic, nici cât să-și cumpere tutun ! Fumează chiștoace ! Muncește ca prostul și Rița îi ia tot. Copii nu au. Măcar dacă ar trăi amândoi bine ! Nu ! Ban peste ban și atât ! Acum, aud că li s-a înfundat ! S-au atacat ! Mai ales ea ! Au pus banii la Caritas, iar banii s-au dus dracu ! Ba, mai mult, cică au vândut caprele, vaca, au vândut tot, ca să se pricopsească ! Iar Stoica ăla, de la Cluj, un hoț, pe mână cu alți hoți, ăștia ăi mari, au ras tot. Păi, cum credeți voi că se face capitalul ? Ehe, dacă tot muncești, vorba evreului, de câștigat, când mai câștigi ?

– Nu mai tot bălmăji, omule ! Ori ai fi trecut pe la butoi, cu noaptea în cap ?! Dă banii copilului, mănâncă și taci !

– Păi, dă-i !

– Cât ?

– Cât ai !

– Doamne !... Și dacă vin ăia, de la primărie, cu dările ? O veni și popa să-i dăm contribuția...

– Mai așteaptă !

– Și dacă mor eu ?

– Mai aștepți și tu ! Că nu dau tătarii. Iar, dacă nu, n-o să zăbovești mult ! Lumânări am văzut că ai, iar pensia vine, acum, la începutul lunii viitoare ! Până atunci, îți sapă ăștia, pe îndelete, groapa, că o fi pământul înghețat !

– Doamne, pupa-Ți-aș tălpile ! Uită-te, lume, și tu, ca să vezi cu cine am trăit eu, o viață ! – s-a necăjit bunica.

*
* *

În jurul orei 13, a venit autobuzul. Când abia urcasem și încercam să îmi găsesc un loc, pe scaun, am zărit-o pe Elena alergând spre mașină, cu o sacoșă în mână. Șoferul, deși plecase din loc, a încetinit autobuzul, iar ea a urcat. Gâfâind, s-a așezat, iarăși, lângă mine.

– Of, stai, că nu mai pot !

– Ce e cu tine ?

Nu mi-a răspuns. Și-a rezemat tâmpla de umărul meu și a rămas așa aproape jumătate de drum.

– Când respira normal și totul mi s-a părut a fi în regulă, am repetat întrebarea.

– Am vrut să-mi fluturi eșarfa ! Dacă nu o ai, te omor !

– Doar pentru atât ?

– Păi, e puțin ?

– Da, dar... Nu ești cuminte deloc ! Și, la noapte ?

– Mă duc la gazda noastră. Coana Leonora mă așteaptă. I-am telefonat.

– De mine a întrebat ?

– Da ! „...Și copilul meu ce face ?“ Auzi, te-a înfiat baba ? Sau o fi pus ochii pe tine ?!

– Îți arde de glume !

– Nu ! Așa a zis ! Când am întrebat-o : „dar de mine nu ți-e dor ?“ Știi ce mi-a spus ? „E, mi-e dor !“ A zis-o așa, ca să treacă timpul ! Am să o strâng de gât și pe baba asta !

– Nu mai am timp să trec pe la ea. Abia ajungem și... până o să luăm bilet, gata, vine trenul !

– Mai stai și tu o noapte ! Pleci mâine ! Că nu se mută capitala din loc !

Am tăcut.

– Ce zici ? Lași geamantanul la sala de bagaje, în gară, și... Hai, măă ! Te rog eu !

– Doamne, nebună mai ești ! De asta ai plecat de acasă ?!

– Mda, adică, nu ! Să flutur batista, nu ți-am spus ?! Cum să pleci așa, de parcă ai fi al nimănui ?! Până una alta, gata, înseamnă că ai să rămâi. Uite, ți-am adus și o geantă plină cu mâncare. Cârnați, carne prăjită, de toate ! Tăticuțul meu a prins drag de tine. M-a pus să-ți fac pachet ! Lumea te iubește, numai pe mine, nu ! Nici măcar tu !

– Cum nu ?

– Nu atât cât vreau eu !

– Ești o răsfățată ! Iar, dacă mai spui asta, chiar mă superi și nu o să te mai iubesc deloc !

– Poți ?

– Eu știu ?! Tu ce zici ?

*

* *

Seara, am rămas la coana Leonora. Am mâncat împreună, am mai și glumit până a venit, spre miezul

noptii, Petrică. Era frânt de beat. Îl adusesese, până în ușa casei, un coleg de partid de la un chef. Din momentul în care l-a văzut gazda noastră, jenată, a început să-l zguduie, însă nu a fost chip să se țină pe picioare. Am ajutat-o, totuși, să-l ducă într-o cameră și să-l dezbrace. Mai târziu, când i s-a părut că respiră greu și abia se mai mișcă, i-a stors ceapă la nas și l-a frecat cu oțet.

– Dom’ Petrică mă cam scoate din sărite !

– Ce ai cu el ?

– Nimic ! Numai că am să stau cu grijă ! Mă tem pentru tine !

– Nu, nu ai de ce ! Fie dorm la coana Leonora în cameră, fie aici, la mine, și încui ușa. Pun și drugul. Nu are cum să intre ! În plus, când vine așa, intră târâși în casă, abia se mai ține pe picioare !

– Vai de capul lui ! Băiat tânăr ! Oricum, să ai grijă !

Din vorbă în vorbă, până s-a liniștit Petrică, noaptea aproape că a trecut. Am ațipit, iarăși, spre dimineață, îmbrăcat, la Elena în cameră. Ne-a trezit coana Leonora, când a intrat peste noi cu ceaiul aromat și fierbinte.

– Fă împelițato, de ce n-ai venit la mine să te culci ? – i-a reproșat Elenei, în șoaptă. Să fii lăsat copilul să doarmă !

– Copilul ! I-auzi, domnule, „copilul !” Mititelul de el ! Să doarmă ! Tot timpul, să doarmă ! Păi, când o fi în București ce o să facă ?

M-am trezit și am tras cu coada ochiului. Elena s-a ridicat pe marginea patului. Mai întâi m-a privit,

apoi mi-a sărutat, ușor, ochiul drept, și a ieșit. În urma ei, m-am ridicat și eu. Până să mai fac ceva, mi-am adus aminte de banii pe care mi-i dăduseră, cu o zi înainte, când mamaie, când tataie, când amândoi. Am luat o parte din ei și i-am pus sub perna Elenei, apoi am ieșit.

Cona Leonora nu o scos o vorbă despre incidentul din noaptea trecută. Părea însă mâhnită.

După ce am băut ceaiul, am îmbrățișat-o pe gazda noastră, apoi am plecat. În gară, Elena nu s-a putut abține. Lacrimile i se înnodau sub barbă. Când eram pe scara vagonului, a scos eșarfa din poșetuță. Atunci, m-am grăbit spre compartiment, am desfăcut geamantanul, am luat și eu eșarfa mea și am ieșit la geam. Trenul a alunecat, ușor, pe șine. Elena mi-a zâmbit plângând.

– Vezi că ți-am lăsat ceva sub pernă! – i-am strigat și am fluturat eșarfa.

Trenul a găfâit până dincolo de dealurile Craiovei, apoi a șerpuit prin Câmpia românească.

Până la Caracal, am rămas înțepenit locului. Nu am putut gândi mai nimic. Priveam, oarecum, în gol, dincolo de mine, și totuși, într-un oarecare viitor vânzolit de prezentul ce parcă îmi fugea de sub picioare.

*

* *

În semestrul al doilea, am întâlnit-o pe Elena de mai multe ori. Prima dată, în preajma zilei de

1 Martie. Atunci, i-am cumpărat, drept mărtişor, un ineluş de argint şi o bluzică argintie, ce o făcea şic.

Ceva mai târziu, la Sfânta sărbătoare a Paştelui, am fost, iarăşi, împreună. În Noaptea de Înviere, atunci, la miezul nopţii, într-un anume moment, când am privit în sus, în turla bisericii, mi s-a părut că Domnul Iisus s-a uitat trist, şi spre mulţime, dar şi spre mine. Nu am luat în seamă.

– Mai rău decât răul prin care am trecut, nu putea fi! – mi-am zis şi am strâns-o pe Elena de mână, fără a intui anii care aveau să vină.

Chiar şi înainte de a intra în sesiunea de vară, ne-am întâlnit. A venit ea la mine, în capitală. Se pusese, din nou, în scenă, la Naţional, „O scrisoare pierdută“ în regia maestrului Beligan. Distribuţia a fost de excepţie! Înainte de spectacol, Elena părea mai mult decât fericită. Când am ieşit din sală şi ne-am îndreptat spre gară, încă mai savura replicile. Am ajuns la casa de bilete, târziu, aproape de miezul nopţii. Tocmai atunci, s-a nimerit un tren care să meargă spre Craiova. Am cumpărat bilete pentru amândoi, fără să-i spun. Când a plecat garnitura şi a văzut că eu am rămas cu ea, s-a speriat.

– Ce-ai făcut?! Acum, vezi, să nu mă cerţi! Că nu sunt eu de vină!

– Ba tu!

– Cum eu? Cum, spune tu, cum?

– Aşa, pentru că te-ai făcut o dulcică şi o frumoasă!

– Măă! Îţi arde de glume! Ce-ai să faci acum? Spune, ce-ai să faci, că vine controlorul! Te mai

amendează și ăsta ! Ne mai facem și de răs ! Off, îmi vine să te strâng de gât ! Dacă știam că o să avem necazuri, nu mai veneam !

– Gata ! Ți-am spus că ești o dulcică și o frumoasă ! Vrei să-mi schimb părerea ?

– Nu, dar spune !...

– Puteam eu să las sufletelul meu, un îngerăș, singurel, noaptea, pe tren ? ...Apoi, în Craiova, pe străzi ?

– Nu ?! Hai, mă, cum nu ?! Că e și pentru tine greu !

– Nu-ți place că suntem împreună ?

– Ba da ! Dar, i-auzi, vine nașul ! Te descurci ! Treaba ta ! Biletul e al meu ! Să nu mă faci de răs ! Te rog eu ! Mai bine dă-mi-l ! – mi l-a cerut ea, temându-se că aș face vreo glumă proastă.

După ce a trecut controlorul și i-am prezentat biletele, a răsuflat ușurată.

– Măă, ești un rău ! Îmi vine să te omor ! Na ! – mi-a zis ea și a bătut cu pumnii în pieptul meu. Măcar stai să te pup și eu ! Răule !

Dincolo de Videle, am rămas singuri în vagon. Elena a pus capul pe pieptul meu și a adormit. Legănat de tren, am ațipit și eu. Când ne-am trezit, eram pe dealul de la Cârcea. Jos, spre Lunca Jiului, se vedea Craiova. La o jumătate de oră mai târziu, eram deja în fața porții, la coana Leonora. Am deschis.

– Doamne, ce nebun ești ! Stai să te mai pup și, gata, pleci. Să ai grijă, bine ?! – m-a sfătuit ea și a intrat în casă, după ce a descuiat ușa.

Înainte de a se lumina de ziuă, eram, din nou, în tren. Mi se părea că plutesc, undeva, ca într-o poveste, deasupra câmpiei înverzite. Roua dimineții îmi stăruia între gene. Acolo, într-un bob, Elena.

*
* *

Un an mai târziu, în 1992, de cum se luminase a primăvară, Elena învăța zi și noapte, pentru bacalaureat și examenul de admitere. Dorința ei de a veni la facultate, în București, s-a spulberat însă, la sfârșitul lunii martie când, lui Gheorghe i s-a făcut, iarăși, rău. De data aceasta, a căzut în grădina casei. Săpa acolo, la cazma, și mărunțea pământul, pentru a planta câteva răzoare cu zarzavaturi. Oamenii l-au ridicat, conștient. În primă instanță, a refuzat să cheme salvarea, dar, știindu-se cu antecedente, în cele din urmă, a făcut-o. Tataie l-a însoțit la spital și i-a rămas alături aproape o săptămână, până ce s-au întors împreună acasă.

Necazul lui Gheorghe parcă a răsucit ceva în mine. Când încă mai era internat, în una din seri, am venit la Craiova și m-am întâlnit cu Elena la spital. Plângea. Totuși, era suficient de lucidă și rațională. Ideea că pe tatăl ei îl pândea moartea mai fățiș decât pe alții, nu o părăsise nicio clipă de la prima internare. După câteva discuții, am decis ca ea să rămână aproape de tatăl ei și să se înscrie la Craiova, la aceeași facultate.

– Doi ani nu e mult ! O să treacă ! Iar eu o să mă întorc. Nu-mi priește capitala. Totul, acolo, e

scump, e poluat și obositor. În plus, dacă ești cinstit, cu greu poți avea casa ta.

– Da', ce să mai zic?! Tu... și tăticuțul meu! Sunt, din nou, la mijloc! Îți mulțumesc că mă înțelegi! ...Că-mi ești ca un frate! Da, așa voi face! În definitiv, vom avea tot timpul din lume să fim unul lângă celălalt. Numai să nu-ți devin o povară și...

– Dacă ar fi invers, tu ce-ai face?

– Nu știu! Uneori, îmi pare rău de tine! Că te pun pe drumuri, că...

– Pui mic, am crescut împreună!

– Și vom fi împreună?

– Da! Nu mai crezi în asta?

– Ba da! Ba da! – a repetat ea, nesigură. Dar, de ce?... De ce oare nu m-a lăsat Dumnezeu să vin, de acum, la tine? Chestiunea asta mă face să tremur. Crede-mă, mi-e frică!

– Poate așa a fost să fie! Pui mic! Nu-ți stă bine! Uită-te aici, în ochișorii mei, și spune-mi: „Măă, eu te iubesc! Te iubesc, mă, de câte ori să îți spun?! Iar, dacă nu o să te mai iubesc eu, o să râdă și curcile de tine!“ Hai, îmi spui?

– Râzi de mine! Ți-am spus-o de mii de ori în gândurile mele și, în fiecare seară, ca pe o rugăciune, înainte de a mă culca. Dar, dacă vrei...

– Vreau să zâmbești, să fii aceeași viespiuță care zumzăie, veșnic, în jurul meu.

– Și ce, nu sunt? Măă, te strâng de gât! Ori crezi că, gata, ai scăpat?! Te caut și în gaură de șarpe, înțelegi? De mine nu scapi!

– E, vezi, așa îmi placi!

*
* *

M-am întors răvășit la căminele studentești din capitală. Stăteam, chiar din primăvara lui '92, în Complexul Tei, o idee mai jos de Circul de Stat. Clădirea din Matei Voievod fusese revendicată, în plus, pentru locurile de cazare, bune, de lângă facultate, se înființase șpaga. Bancnote verzi și multe. Peste puterile mele ! Cum banii mei, în lei, erau bine numărați dinainte, abia prinsesem un loc și acolo, aproape la capătul Colentinei, pe malul lacului, într-un depozit, amenajat ad-hoc. Ca mine, aproximativ 40 000 de studenți. Peste tot, aceeași forfotă ! Un amestec de știință de artă, de idei, de idealuri, de speranțe și mizerii.

Sălile de mese, din marele complex, cantine pe două etaje, în care ar fi putut servi cel puțin prânzul, în doar câteva minute, peste două mii de suflete, erau aproape goale. Mânca fiecare ce putea și pe unde găsea mai ieftin. Inflația curățise omul onest de orice ban pus de o parte.

Cu idealuri comuniste, de altfel, mizerii, făcute ani de-a rândul iluzii la purtător, se spăla, pe picioare, prezentul. Nu ar fi fost nicio problemă, dacă nu se trâmbițau, la tot pasul, aceleași scârboșenii, ușor cosmetizate, de data aceasta, de flașnete instruite, parcă și mai fermecate. Tot felul de demnități sau de ciudați, ridicați la rangul de te miri ce, peste noapte, țineau cuvântări. Pe stradă, la televiziune, în gară, la facultate, uneori chiar și în aula universității, în care

atunci, ar fi avut dreptul să vorbească doar Platon, Aristotel sau Socrate. În toamnă, aveau să vină alegerile.

Unii dintre colegii mei s-au strecurat în diverse cercuri politice și, fie împrăștiau sau lipeau afișe, fie țineau diverse conferințe. Alții cântau în locuri publice, strigau slogane, întreținând un anume spirit civic, atunci, cu mers de somnambul.

Cu toate frământările și zbaterile sociale, Ilescu și cei de la putere, la mâna FMI-ului, închiseseră deja fabricile ce făceau concurență investițiilor occidentale. Începuse celebra restructurare. În acel context, se pensionase mai mult de jumătate din clasa muncitoare, dependentă, de atunci înainte, doar de ajutoare. Adică, la mâna statului a tot stăpân. Cum babele aveau deja instructajul făcut încă de pe vremea cozilor de dinainte de '89, alegerile erau ca și câștigate. Ilescu și ai lui nu au făcut mare efort să câștige, și, evident, după aceea, trandafirii au înflorit mai mult pentru ei.

Nu m-am amestecat în nicio manifestare, deși nu îmi era indiferent. Îmi doream cu disperare ca omul, în general, oricare ar fi, român, evreu, maghiar, țigan, turc sau tătar, să aibă dreptul și libertatea lui de a fi.

Învățam, zilnic, la școală, multe. Chiar și cursurile de economie erau dincolo de istoria ideilor economice, însă, când priveam în jur, mai nimic nu se potrivea. Expresia anticilor : „ceea ce este este !“, adică ceea ce este adevărat își are corespondența în realitate, părea mai degrabă absurdă pentru vremurile

pe care le traversam. Uneori, chiar și speranța îmi părea o chestiune confuză. Viața îmi părea nu numai o valea plângerii, ci și calea la capătul căreia, oricum te aștepta ștreangul.

– Domnule, de ce nu ești lăsat să mori neotrăvit?! Să închizi ochii, împăcat cu tine, cu lumea și Dumnezeu?! – mă tot întrebam, în singurătatea mea, în timp ce mă gândeam la Elena.

*
* *

După sesiunea de vară, m-am întors mai bucuros acasă. Reușisem un salt, de la o bursă obișnuită, la una de merit. Când Elena a luat la facultate, i-am promis diferența dintre ele și m-am ținut de cuvânt. Succesul ei ne-a bucurat pe toți. Vecinii ne-au fost din nou alături și iarăși am sărbătorit.

După ce Elena a luat la facultate, Gheorghe arăta ca și nou. Parcă se născuse iarăși. Când i-am făcut o vizită, împreună cu tataie, era mai bine decât dispus.

– Ce e, Gheorghe, ai câștigat la loto sau?... – l-a întrebat tata Costică.

– Mă băietе, cu mine coana mare nu are curaj. Mă incită, mă încearcă, din când în când mai pune mâna pe mine, dar, timid. Parcă ar fi fată mare! Nu are curaj să ne băgăm împreună în așternut!

– Mă Gheorghe, ai grijă! Tratamente, regim, puțină mișcare și atât!

– Am ce să fac, dar să-ți spun drept, nu prea mă mai interesează ! Fata o să aibă și ea un rost. E la facultate. În plus, Ștefan mi-e drag și am încredere în el. O să aibă grijă de ea. M-aș bucura să o văd mireasă, să facem nuntă ! Că, slavă Domnului, avem cu ce ! Dar, până una, alta, Dumnezeu e mare !

Elena a stat cuminte cât timp tăticuțul ei a vorbit, însă nu s-a dezlipit de mine. De altfel, după reușita la examen, își găsisese o oarecare liniște interioară. Zi de zi, eram împreună. Mai mergeam la fermă, la cules de fructe, mai răsfoiam câte o carte, cu alte cuvinte făceam ce făceam și, dacă ziua nu se putea, seara eram oricum împreună.

În una din zilele mohorâte, ne-am hotărât să mergem la Craiova. La universitate, mi-a mai arătat din nou listele de admitere la facultate, apoi am fost la cinematograf. Când filmul s-a terminat, i-am făcut o vizită coanei Leonora. Nu am găsit-o în toane tocmai bune.

– ...Bănuiam !– ne-a spus ea, mâhnită. Trebuia să vină și ziua asta ! Soră-mea îmi cere jumătate din casă. De, a fost casa lui tata ! E și a ei ! Dar de ce nu o vrea să stăm împreună ? Eu, singură, ea, singură... Că mult nu cred că mai avem ! E, ce să mai zic, muiculiță ? Așa o fi când e să se aleagă praful !

Elena a rămas uimită. Eu, la fel. Nu am știut ce să-i răspundem, însă, în toamnă, când am căutat-o, pentru a o mai găzdui, măcar o vreme pe ea, coana Leonora, deja se mutase la bloc. Am căutat-o și acolo, măcar să o salutăm și să ne recomande ea pe altcineva. Când i-am spus, a sărit ca arsă.

– Fă, împelițato, cum să pleci? Tocmai acum mă lași singură, în tabachera asta?! Nu ești tu fata mea?! – a încercat femeia să o alinte pe Elena. Te-ai făcut mare, frumoasă și gata! Ptiu, să nu te deochi! Uite, avem și aici trei odăi, baie, bucătărie... Avem de toate, chiar dacă nu e ca în casa în care am trăit o viață! Tu ai camera ta, eu o am pe a mea, iar, dacă mai vine, pe aici, Petrică, are unde sta! Un derbedeu! Aud însă că s-a încurcat cu una și stă pe la ea. Treaba lui! Pe mumă-sa parcă a înghițit-o pământul! A uitat de mine! Iar tu ... Ai fi în stare să mă lași singură, ai?!

Cu puțin înainte de începerea anului universitar, am ajutat-o pe Elena să se instaleze în noua proprietate a coanei Leonora. La bloc, Elenei i se părea însă, ca și coanei Leonora, tot pe dos. Camera, deși mai mare și luminoasă, la etajul doi, nu mai dădea în grădina plină cu trandafiri, întinsă până lângă temelia casei. În același timp, avea impresia că nu mai are intimitatea ei, că fereastra se deschidea parcă, privirilor indiscrete din clădirile alăturate.

– Of, mi se părea total de-aiurea! Prea multă lume în jur! Și agitație... I-auzi: trosc!, pleosc! Unde se tot duce lumea asta, nu știu! Umblă așa, pe scări, în sus, în jos, încoace și încolo, să aibă de unde veni!

– Eu, cel puțin de o jumătate de an încoace, am scăpat de zgomotul ăla infernal! Mai trece și pe la mine câte un șobolan, câte un șoarece, dar asta e cu totul altceva! O fac în șoaptă! Doar când se iau la bătaie pe câte o firimitură, mai chițăie!

– Măă, mă sperii ! Ție nu ți-e frică ?

– Nu ! Totul e să știi cum să-i iei ! Iar, dacă lași câte ceva și pentru ei, măcar cât să-și potolească foamea, se uită la tine cu ochii lor mici și sticloși !... Ce Dumnezeu să fac ? Încă nu s-au inventat palatele pentru intelectuali !

– Ești pus pe șotii !

– Nuuu ! Ascultă-mă ! Și, mai de mult, pentru studenți era tot la fel, însă celor care au terminat atunci, înainte de '89, comuniștii le-au mai dat câte ceva recompensă. O cameră, acolo, la bloc, la ultimul etaj, cu vedere spre cer ! Ei, absolvenții de facultăți, de atunci, erau cei mai pricepuți la privitul în sus ! Și priveau, chiar dacă ploua sau le ningeă în cap ! Aștia, de acum, mai mult decât un picior în fund... mira-m-aș !

– Fugi, mă, că nu cred ! Statul pune, totuși, preț pe intelectuali !

– E, crezi sau nu... e altă poveste !

– Dacă ști că e așa, de ce nu ne căsătorim ? Suntem împreună... ne apucăm de treabă. Facem și copii ! Ce zici ?

– E, nu se poate ! Că o să iasă ăia mici, proști !

– Adică, noi învățăm pentru ei ?! Vrei tu să zici ?! Și să mă convingi pe mine ?! Măă ! Acum te mușc de gât ! Tare, cât să rămână urme ! Da ! Și să vădă fâțele, ălea, de la tine din an, că eu sunt înaintea lor ! Și să bage la cap ! Altfel, permanentul e puțin spus ! Nu râde ! Nu râde, mă, că te omor ! Tot mă duci cu zăhărelul ! Iar acum mai trebuie să stau și cu

baba asta, la bloc ! Mai bine dormeam cu tine în grajdul ăla cu șobolani ! Și învățam amândoi carte !

– Eee, și ce carte ?!

– Eee ! Dacă nu vrei, eu ce să-ți fac ?! Rabdă ! Că de-aia i-a fost dată omului răbdarea !

– Știi ce ? Mai bine ne-apucam să scriem o piesă de teatru, că tot e la modă absurdul !

– Poate mai câștigăm un ban ! Poate devenim celebri ?!

– Bani ? Că scrii teatru ? În ziua de astăzi ? Când o face plopul pere și răchita micșunele, vorba lui Ceaușescu ! Singura vorbă bună, de duh, a lui ! Că cealaltă era cu, tovarăși, tovarăși și iar tovarăși ! A dracului tovarășie ! Ca și asta de acum ! Grija pentru binele poporului ! „Tovarășu, adică, tovarășu, nu mai da din mână !“ I-a zis unul, odată, lui Iliescu ! Că și el dă din mâini, ca și celălalt ! Ce să faci ? Babele turbează dacă nu ești cu el ! E vremea lui, și boboru se uită ca și curca la Migurile care au căzut ! Așa, deodată !

– Ce Miguri, dragă ?!

– Avioanele din dotarea armatei ! Erau de la ruși ! ...Și trebuie să fie... Din altă parte, că așa se face la fiecare schimbare ! Cică nu de la cei de dinainte, că au păduchi ! Râie ! Turbare !

– Păi, să fie de cei de acum ! Cine zice nu ?!

– Da, dar boborul plătește ! Politica dracului !

– Iar tu stai într-o coșarcă, vrei să spui ?!

– Da ! Aud că, pe acolo, trece drumul spre celebritate !

- Înseamnă că ai să fii !
- Știi cum e cu celebritatea, pe vremurile astea ?
- Zii !
- Cam cum ar fi o puțină plină cu rahat, în care te îndeasă cei ce trebuie, și pe tine.
- Fugi, mă, râzi de mine !
- Ascultă ! Din când în când, îți mai scot capul deasupra mizeriei, îl cosmetizează și-l arată lumii ! „Ca el, toți ! Noi ăștia suntem ! Prețuim intelectualul, ca pe Dumnezeu ! Investiția, în astfel de oameni, e idealul nostru !“, zic și iar te îndeasă ! Te mai scot la următoarea vizită de lucru !
- Băă, tu mă faci de nu mă mai duc la școală !
- Nu se poate ! Școala, trebuie să o faci ! Doar experimentând, ai să vezi că cele spuse au substanță ! Lăsând însă gluma la o parte, nu cred că ai pierde mare lucru ! Nu se mai face carte ! Acum, te înscrii, cotizezi la binele nu știu cui, și, peste câțiva ani, te duci, îți iei diploma și felicitările. Unii au început să facă două facultăți în același timp ! Trei ani de facultate într-unul, în al doilea, își iau doctoratul ! Pe aci, pe aproape ! Iar, în al treilea, sunt promovați universitari. Lumea bună are hârtii !
- Prost să fii, noroc să ai !
- Și pe cine trebuie în sistem, că altfel...
- ...La cules de dude, în Spania ! Vrei tu să-mi spui, că te știu eu !
- Nu, acolo ajung doar absolvenții de specialitate...
- Și, atunci, cu noi cum rămâne ? – m-a întrebat Elena îngrijorată.

- Ca la început !
- Hai, mă !
- Hai, dar asta e !

*
* *

Penultimul an de facultate mi s-a părut mai greu. Nu degeaba circula o vorbă, printre studenți : cel ce termină anul trei, cu bine, e deja absolvent ! Nici pentru Elena nu a fost mai ușor începutul, însă, după primul semestru, și-a intrat în mână. O parte din terminologie o cunoștea din scrisorile în care îi trimiteam și sintezele cursurilor mele, iar faptul că se ducea la școală, doar pentru a învăța carte, îi dădea încredere.. O admiram pentru ambițiile ei intelectuale, însă, la vacanța de iarnă, când am revăzut-o, mi-am zis, în gând : probabil, pe vremea lui Kant, nu erau femei atât de frumoase, altfel nu ar fi spus că frumosul (conceptual) nu este ! Fie și numai contextual, atunci când m-a așteptat la gară, fluturând pentru a nu știu câta oară eșarfa, frumosul exista prin ea ! Elena crescuse. Nu mai era fâța de ieri, când răsfățată, când cu lacrimi în ochi, ci domnișoara de astăzi, după care orice bărbat și-ar fi întors capul. Manierată, incitantă, cu priviri inteligente, ar fi cuce-rit, ușor, pe oricine, dacă și-ar fi prins mintea într-un astfel de joc. Doar felul de a fi copil al ei, rămăsese același.

Atunci, pentru a doua oară, am regretat, parcă și mai conștient, că nu sunt împreună cu ea, la facul-

tatea din Craiova. Și, tot atunci, un soi de nerăbdare a încolțit în mine. Simțeam cum se împânzește și-mi acoperă ființa, ca verdele crud, primăvara.

– Ce e cu tine ? – m-a întrebat, după ce ne-am îmbrățișat și sărutat protocolar. Acum, doar începutul, că ne vede lumea ! a continuat ea. Partea substanțială, adică atunci când am să te cam mănânc, acasă ! Acum ajungem ! Și ai să vezi ! Măă, o să te pupe o intelectuală în devenire ! Ce zici ? E cu totul altceva, nu ?!

– Doamne... tot o nebunatică ești !

– Așa zici tu ! Nu ! Eu sunt eu ! Dar, ce e cu tine, te simt agitat ?! – a revenit ea.

– Emoția revederii și...

– Și ?!

– Te-ai făcut o frumoasă ! Frumoasă, frumoasă !

– Măă ! Vrei să îmi iei mințile de tot ?!

– Dacă aș putea... nu văd de ce nu aș face-o ?!

– Of, mai e puțin ! Un an !

– Un an și ceva... – am întrerupt-o eu.

– Bine, știi ! Se putea să nu mai adaugi tu ?!

– Acel ceva e... E totul ! Ca la armată ! Numeri zilele, orele... Numeri și ți se pare că toate stau pe loc ! Țsta e timpul, deși mișcarea e aceeași ! Ne tot învârtim și rostogolim prin cer cu căruța asta cosmică !

– Lasă tu rostogolitul ! Deci mai e un an... fie un an și ceva, și gata ! Vom fi împreună !

– Da ! Dacă... o vrea și Dumnezeu ?!

– Păi, trebuie să vrea ! El nu vede că te iubesc ?

– Eu știu ?! O vedea !

– Cum o vedea, mă, cum o vedea, când știi eu
că vede ?!

– Mă gândesc ! Prea trebuie să vadă multe !

*

* *

La sfârșitul aceluia an școlar, în vară, Elena părea
mâhnită și oarecum dezamăgită. Ne-am întâlnit, ca
de obicei, pe peronul gării, fluturându-ne eșarfele. Mi
s-a părut schimbată imediat după ce am zărit-o, însă,
în clipa în care ne-am îmbrățișat, a pălit.

– Ce e cu tine ? – am întrebat-o, de data aceasta,
cu o oarecare teamă. Mi se pare că nu ești tu !

O vreme, a tăcut. Am mers, unul lângă celălalt,
fără a ne spune un cuvânt. Atunci, în acele
momente, mi-au trecut prin minte cele mai negre
gânduri și râuri de venin, parcă, îmi inundaseră
sufletul.

– Spune-mi ! De ce taci ? Nu-ți stă în fire ! – am
insistat eu.

– Mda ! Așa e ! Am jurat în sufletul meu și în
fața lui Dumnezeu, că niciodată nu am să-ți ascund
nimic ! Chiar nimic !

– Hai, te rog !

– Cred că am să-mi pierd bursa !

– Of, Doamne ! Și asta e motiv cu care să mă
fierbi ? Iar tu să-ți pierzi firea și să suferi ? Alții pierd
examele, unul după altul, și... dau cu pălăria în sus.

– Da, dar cu mine nu a fost drept !

– Cine ?

- Profesorul !...
- Și asistentul ?
- E unul și același ! E un fel de modă, la noi !
- Drept, sau nu, dă-l, Doamne, iartă-mă ! Un examen, cu o notă mai mică, nu e un capăt de lume !
Cât ai luat ?
- Șase ! Singura mea notă sub nouă !
- E, ce să zic ?! Notă de trecere ! Mai sunt și din astea ! Alții, când iau o notă ca asta, ehe... sunt în al nouălea cer ! În plus, te poți duce, în toamnă, la mărire !
- Da ! Dar mai e ceva... Știi ce mi-a făcut neghiobul ăla ?
- Ăla fiind cine ?
- Profesorul...
- Profesorul ?! Cum profesorul ?!
- Da, cum ai auzit ! Nu exagerez cu nimic ! M-a chemat în cabinetul lui, tot un fel de acvariu, ca cel în care chinuie, pentru plăcerea ei, coana Leonora, peștii, m-a privit din cap până în picioare, apoi mi-a zis : „La mine, prostia se plătește ! Acum, să nu crezi că faci parte, obligatoriu, dintre cei proști. Tu ai note bune ! Numai că... Ce s-a întâmplat ?! Acum, depinde ce vrei de la viață ! Depinde de tine !“
Domnule profesor, l-am întrerupt eu, nu prea am bani ! Pe mama nici măcar nu o cunosc, tata e bolnav... Din bursă, nu-mi rămâne mai nimic, așa că... „Draga mea, de la una ca tine nu vreau bani !“
– a insistat el. „Vii la o meditație, două !... Servicii contra servicii ! Nu știi carte, nicio problemă ! Să văd

ce și cum prestezi și... viitorul e al tău ! Mai sunt încă trei ani de-acum încolo, plus licența !“

– Ce a zis ?

– Ce ai auzit !

– Paștele mă-sii de porc împutit ! Eu, unul, m-aș fi dus la poliție !

– Și eu am gândit la fel, numai că nu aveam martori ! Nu mai era nimeni acolo, în cămăruța aia.

– Și ce-ai făcut ?

– A încercat să-mi pună mâna pe sâni, i-am dat-o cu forța, la o parte, am deschis ușa și am fugit.

– Ah, trebuia plesnit ! Cretinul dracu ! El nu are copii ?

– Ba da ! Cam de vârsta noastră, dar crezi că-l interesează ?

– Ah, cine, Doamne, iartă-mă, l-a adus pe ăsta profesor ? Locul lui e la pușcărie ! Știi ce ? Nu mai fi tristă ! Repeți materia...

– Nu cred că va fi nevoie, o știi ca pe Tatăl nostru ! Așa ne cere !

– Ascultă-mă ! Te duci în toamnă, dai din nou examenul ! Adică, te duci la mărirea notei ! Eu voi fi la ușă ! Iar, dacă v-a încerca ceva... Este ac pentru cojocul oricui, spune un proverb vechi, românesc !

– Se laudă că are relații ! Că pe nu știi unde, ar fi un fost student de-al lui, că în partea cealaltă e...

– Fii serioasă ! Papa de la Roma să fie, când e vorba de șantaj și viol, despre fapte penale, nu se bagă ! Ori acum, în situația ta, e tentativă de viol ! Tot penală ! Numai că, nu ai martori !

– Mda ! Așa e ! Greu de dovedit ! Până și șpaga o ia prin intermediari ! Are, acolo, un cerc de supuși ! Făcut tot prin șantaj ! Așa am auzit ! Eu nu am de unde da. Mor cu burta pe carte și atât ! Îmi pare rău însă că am învățat ! Îmi pare rău și de bani ! Îl mai uşuram pe tăticuțul meu. Tu știi bine că medicamentele sunt o problemă ! Costă !

– Te duci la mărire, în toamnă !

– Și dacă mă pică ? Pur și simplu, îmi dă patru !

– Nicio problemă ! Există un rector, există poliție, procuratură... Sunt de toate ! Apoi, e presa ! Nu mai e ca pe vremea împușcatului ! Ai intrat în gura ei, mai ales cu o faptă ca asta, nu-ți mai rămâne decât să îți sapi groapa și să-ți scrii singur, pe cruce : „aici, zace un căcănar !“ Atât !

*

* *

Înainte de începerea anului școlar, Elena s-a dus la examen. „Profesorul“ i-a mărit nota, de la șase, la opt, fără a mai scoate o vorbă ! Din nou, ea a fost dezamăgită, chiar dacă, de data aceasta, media generală îi permitea o bursă de merit.

– O să vezi !... Eu cu ăsta o să am mult de furcă ! – mi-a reproșat ea. Mai bine nu mă mai prezentam la mărire și, probabil, ar fi înțeles că nu mă cobor la o notă, pusă în catalog, de el. Așa, doar l-am înfuriat ! Iar domnul fustangiu nu uită cu una, cu două !

– Mai e și pilangiu ?!

– Nici mai mult, nici mai puțin decât alții !

– Pui mic, mă uimești ! La voi, e facultate sau cârciumă, ca în gară ? Vine care vrea, bea, scuiță și pleacă ! Dragă, cred că am să scriu un articol... Văd eu unde am să-l și public ! Poate aici, poate prin vreun ziar central... Așa ceva nu se poate !

– Ba se poate ! Nu ai spus tu, odată, că totul se poate ? Și uite că se poate !

*

* *

Ultimul meu an de facultate a fost unul agitat. Zi de zi, mă gândeam la Elena și la umilința ce trebuia să o îndure din pricina poftelor animalice, ale unui idiot numit profesor universitar. În plus, lucrarea de licență mă țintuia pe scaunele bibliotecilor. Uneori, uitam de mine. Cu toate acestea, periodic, ne revedeam.

Pe la jumătatea lui noiembrie, când încă frunzele ruginite mai stăteau agățate de ramurile copacilor, m-a invitat la Craiova. Se juca *Iona*, piesa lui Sorescu !

„*Toți spun că e demențial jucată de Ilie Gheorghe ! Hai, vino ! Te rog eu, vino ! Singură, nu se cade să mă duc ! Și vreau să o văd ! Hai, vii ? Te așteaptă și te sărută dulce, dulce, puinul tău mic !*“ – erau ultimele cuvinte dintr-o scrisoare scrisă, probabil, într-o pauză dintre ore.

Vineri seara, m-am urcat în tren. Nu am anunțat-o. Aproape spre miezul nopții, am ajuns la gazda ei. Elena nu dormea. După felul în care am

bătut în ușa, m-a recunoscut. Mi-a deschis și mi-a sărit de gât.

– Ți-am auzit pașii ! Am simțit că sunt ai tăi ! Știam că ai să vii !

– Șii ! Că o deranjam pe coana mare !

– Doarme ! A fost ieri, pe aici, tătucuțul meu și i-a adus niște țuică, vin... A mai gustat și ea că, de !...

Om e ! Câteva guri de vin am luat și eu, nu se simte ?

– Nu !

– Să-ți dau și ție ?

– Doar dacă îmi dai și ceva să mănânc !

În bucătăria coanei Leonora, am chicotit și ne-am amuzat până spre dimineață. Elena mai scăpase de obsesiile ei, mai ales că, în acel al doilea an de facultate, nu mai avea ore cu respectivul.

Măă, tu îți dai seama ?! Se te duci cu unul ca ăsta și să moară de inimă în pat, lângă tine ?!

– Sau mai rău ?!

– Mai rău, cum ? Că nu înțeleg ?

– E, uite... ! Scuze pentru expresie !...

– Doamne !...Așa se zice că a murit nu știu care de pe la matematică ! Când făcea sex cu o studentă de-a lui ! Pe el, l-a luat dracu și ea s-a făcut de râsul lumii ! Pațachinele astea, care vor diplome, dând din fund, își merită soarta ! Iar ei, vorba ta, nici măcar rangul de căcănari, nu-l pot avea ! Nu știu ce o fi scris nevastă-sa, la el, pe cruce, dar...

În cele din urmă, ne-am culcat. Ea, în camera ei, eu, în camera goală, păstrată pentru Petrică. Dimineața, ne-a trezit gazda. În timpul zilei, ne-am plimbat prin parc. Am revăzut și animăluțele.

– Chinuite, săracile ! Ce fericită ar fi maimuțica asta, dacă ar fi în junglă, la ea acasă, cu ai ei !

– Nu am înțeles niciodată de ce bietecele animale, în captivitate, în întreaga lume ?!

– Probabil, pentru experiment ! Sau, poate, spre popularizare !

– Să experimentezi ce ?

– Lipsa de libertate, datul cu lingurița, adică masa cu porția... într-un cuvânt, umilința !

– Da, să știi că ai dreptate ! Și cu omul e la fel ! Captiv, ca într-un mare acvariu, sub palma asta de cer, trebuie să se supună ! Cât timp e viu, nu are încotro să o ia ! Așa că se umilește pentru un așternut, o bucată de pâine, numite, într-un cuvânt, ziua de astăzi și ziua de mâine !

În cele din urmă, am părăsit zona țarcurilor cu animale și ne-am oprit la câțiva pași de luciul lacului. Liniște și deasupra și în adâncul său unde, parcă atunci, coborâse cerul. Băncile erau și ele pustii. Spre seară, se lăsase frigul. Ne-am întors acasă, ne-am îmbrăcat, ca pentru teatru, și iarăși am plecat. Coana Leonora a privit doar în urma noastră. Nu ne-a mai zis nimic. Mai îmbătrânise. Uneori, doar ofta și privea ! Privea și ofta !

*

* *

– Ți-a plăcut ? Cum ți s-a părut ? – m-a întrebat Elena la sfârșitul spectacolului.

– Totul, un fel de încrâncenare a omului cu lumea și cu el însuși ! Pentru cunoaștere și nimic mai mult ! Iar, de aici, drama !

– Am citit și eu câteva comentarii din diverse reviste. Unele sunt selectate și aici, în caietul-program... Majoritatea încep cu : Piesa *Iona* de Marin Sorescu, piesă de inspirație biblică... La fel ca în manualul de liceu !

– Aiurea ! Piesa este o capodoperă. Ca să o înțelegi, îți trebuie mai mult decât un gram de minte ! Iona, ce-i drept, este personajul biblic, înghițit de un chit, adică de o balenă. Dar, după aceea... ca să iasă la lumină, din hăul în care a căzut, parcurge un drum, ori tocmai el, drumul, este un fel de mers în genunchi, de acolo, spre Dumnezeu. Strigătul lui spre lume și spre el e semnul fiecărui pas. Din păcate, pe poteca asta, de ape, din care a țâșnit, cândva, viața, te mai poți odihni doar pe o bancă pusă în mijlocul oceanului... Dacă ai construit-o la timp ! Cunoaștere și sacrificiu !

– Dar finalul ? – m-a întrebat ea vizibil marcată.

– Finalul ?! Așa cum e și scrisă și jucată, nu are nimic în comun cu ideile creștine ! Dacă asta vrei să întrebi !

– Dar cu spusa lui Schopenhauer ? Știi din *Lumea ca voință și reprezentare* ? Plătim cu moartea pentru tot ceea ce primim... Iar omul, în general, primește. Toată viața primește cunoaștere !

– ...Dacă are urechile pâlnie și e deschis la cap, altfel tot înfundat rămâne ! – am glumit eu. Mă pui

în încurcătură ! Cu toate astea, nu ! Nu cred ! Iona nu moare ca să plătească nici măcar un gram din cunoașterea ce i-a fost dată ! Personajul lui Sorescu vrea lumina absolută și recurge la sacrificiul suprem. Suprimarea ! Or, fapta aceasta, în creștinism, e căderea în păcat ! Finalul piesei îl găsesc, mai degrabă, în cultura Samkhya, din gândirea indiană. Cam cu șapte sute de ani înainte de Hristos !

– Mda ! Nu știam ! Omul cât trăiește învață ! La fel și eu !

*

* *

Ultima vacanță de iarnă a fost una de vis. Pentru prima dată, în timpul facultății, am plecat la munte. Elena s-a ținut scai după mine și bine a făcut. Crăciunul și revelionul, l-am petrecut departe de casă. Până în ultima zi a anului, am văzut mânăstiri. Noaptea dintre ani însă, am petrecut-o într-o cabană, pe Valea Prahovei. La miezul nopții, am ciocnit, pentru, prima dată, un pahar de șampanie, apoi ne-am sărutat.

– Bem și noi, ca în filme ! – s-a răsfățat ea, apoi m-a îndemnat să îmi pun o dorință. Gata, ți-ai pus ? Mi-am pus și eu ! Acum, spune-mi că mă iubești și mai pupă-mă o dată ! Că așa se face !

Am privit-o îndelung. Șampania o îmbujorase. Am sărutat-o pe vârful nasului și am îmbrățișat-o.

– Într-o zi, trebuie să am curajul să-ți spun. Și o să-l am ! Nu mai e mult, dar tu nu simți ?

– Ba da, dar... Mă, să te aud eu cu urechile mele și să te simt cum te topești după mine !

– Păi , și ?

– Lasă tu „și“ ! Ce dorință ți-ai pus ? Hai, îmi spui, că... îți spun și eu...

– Nu ! E a mea și vreau să se împlinească !

– Răule ! Spune-mi, mă, și mie, că nu mori ! Hai, îmi spui ?

– Nu !

– Doamne, dacă nu-mi vine să te mănânc ! E, ai să vezi tu ! Poate mă mai rogi ceva, că și eu, de acum încolo, nu și nu !

– Nici dacă vreau un sânișor ?

– Nimic ! Nu mai sunt sânișori ! I-au mâncat găștele când eram mică ! Hai, mă, spune-mi !

– Bine, spun ! Mi-am dorit...

– Ce ?

– Cum ce ?! Să spun așa, dintr-o dată ?... Stai să mă concentrez, că nu pot ! Mă intimidă și mi se taie răsuflarea !

– Bine, aștept !

– Of ! Mai bine am să îți scriu și îți trimit prin poștă !

– Promiți ?

– Cu mâna pe inimioară !

– Atunci, stai să te pup ! Așa, drept mulțumire...

Am ieșit lângă cabană. Era frig, chiar foarte frig. Elena a luat, totuși, în mână, zăpadă și a aruncat cu ea spre mine.

– Se cunună robul lui Dumnezeu, Ștefi, cu roaba lui Dumnezeu, Elena... În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh! Amin! Gata, ne-am stropit cu fulgi de nea, în ziua de An Nou! Mai ții minte când m-ai trecut pragul casei? Atunci când...

– Da!

– Ia-mă în brațe și du-mă și acum în cameră! Că sunt, pe bune, mireasa ta!

*

* *

Câteva zile mai târziu, eram, din nou, fiecare în alt loc. Ne vedeam de ale noastre. Într-o seară, mi s-a făcut dor de Elena și am sunat-o.

– Nu am primit nimic! Și mi-ai promis... Vezi cum ești?!

Când m-am întors în cameră, am luat o foaie de hârtie și am scris mare, cu litere de tipar:

Suflețelul meu mic,

„TE IUBESC ȘI VREAU SĂ FII SOȚIA MEA!

Cu multă dragoste!”

Am pus hârtia într-un plic, iar pe aceasta, în mapa cu care mergeam la școală, și acolo a rămas. Timpul s-a rostogolit peste noi și am uitat. Scrisoarea am pus-o într-un raft, între cărți.

În primele zile ale lui februarie, am aflat de o bursă de studii în Grecia, la Academia din Rhodos. I-am spus și Elenei. S-a bucurat mult, mai ales când

a aflat că am să o iau și pe ea, măcar o parte din acea perioadă. Au urmat zilele Sfințelor Sărbători Pascale, când ne-am întâlnit și am petrecut împreună. Atunci, am avut plicul la mine, însă iarăși am uitat de el.

După sărbători, pentru mine a urmat cea mai grea perioadă din timpul studiilor. Examenе de sfârșit de an, apoi licența... În plus, mai trebuia să fac și proiectul pentru cursurile de vară, la care mă înscriesem. Am rugat-o pe Elenă să mă înțeleagă, să-mi scrie mai mult ea și să se mulțumească doar cu câte un cuvânt de la mine, și el spus, din când în când, prin telefon. A înțeles. Primeam scrisori, una după alta. Când gândurile nu-mi dădeau pace, alergam la poștă și o sunam.

– Mai e puțin și am să vin ! O să fim împreună !
– îi aminteam de fiecare dată.

În ziua următoare, primeam din nou pagini, peste pagini, cu planuri și proiecte de viitor. În ultima scrisoare, mi-a spus cum ar vrea să arate ca mireasă și câți copii o să-mi facă ! „Măă, o să-ți fac o droaie, adică mulți, mulți, să aibă cine să îți stea la masă ! Să te simți și tu om !“

După acele rânduri, ca un blestem, a urmat tăcere. O lungă tăcere. M-am gândit că nu vrea să-mi tulbure mintea în timpul sesiunii și am încercat să mă împac cu ideea. Totuși, ceva mă răscolea. Seară de seară, parcă o simțeam și mai mult. Fremăta în sufletul meu. Cu o zi înainte de ultimul examen, am primit o scrisoare. Am deschis-o, cu teamă.

Dragul meu,

Pentru că te iubesc ca pe un Dumnezeu și pentru că trebuie să-mi respect jurământul, am să fiu sinceră și am să-ți spun tot, pe scurt. În urmă cu vreo trei săptămâni, într-o sâmbătă, a venit Ionică, militarul, celălalt nepot al coanei Leonora. Aici, la gazda noastră, s-a întâlnit cu Petre. Asta, de zice că ar fi în politică. Până aici, nimic rău ! M-au rugat să mă duc împreună cu ei, la un chef. Și m-am dus !! Acolo, mi-au pus ceva într-un pahar de suc. Am amețit, am luat-o razna, apoi am adormit. Când nu mai știam de mine, m-au dus..., nu știu unde, și m-au violat. Apoi, am venit la coana Leonora. Și iar m-au violat. Îi auzeam ca prin vis. Între timp, cred că am leșinat. M-am trezit, în ziua următoare, târziu, cu dureri groaznice de cap. Coana Leonora nu era acasă. Plecase cu două zile înainte, la Severin, să mai împartă, nu știu ce, cu soră-sa.

În aceeași zi, am vrut să mă duc la poliție. Să denunț tot. Mi-a dat în genunchi coana Leonora, care a apărut, ca din senin, după prânz. Ca să tac, a chemat două vecine și a făcut un act de vânzare al casei, pe numele meu. Nici nu am vrut să aud, însă, din milă sau scârbă, m-a blocat. Mă simțeam rău. În cele din urmă, am adormit din nou. Rău mă simt și acum. Mă doare sufletul și îmi vine să vomit, dar trebuia să știu.

Dragul meu, mă simt murdară, la propriu, și acum. Îmi este însă sufletul și mai murdar. Cât rău ți-am făcut ! De ce, oare, nu te-am sunat înainte de a pleca cu ei ? Poate tu nu m-ai fi lăsat ! Poate ei s-ar fi temut, dacă nu o fi plănuit fapta mai de mult ! Ce rău îmi pare ! Acum, însă e prea târziu !...

Suflețelul meu, nu știu, practic, ce să fac, nu știu ce o vrea Dumnezeu cu mine ?! Este posibil să fiu însărcinată ?! Dar asta nu înseamnă că vreau să mă ierți ! Am să-mi port crucea ! Te rog însă ceva : să nu mă urăști !

Elena

Am citit și recitat rândurile. Mi se părea că nimic nu e adevărat. Că totul e o farsă absurdă. Am alergat la postă și am sunat. Mi-a răspuns ea . „Tot ce am scris acolo e adevărat ! Să ai grijă de tine !“ Apoi, mi-a închis. Am sunat iar și iar, până am obosit. Am ieșit din cabina telefonică, plângând, și am intrat în prima cârciumă. Am băut ceva, care m-a amețit. În ziua următoare, înainte de examen, mă durea tot. Și capul și sufletul... Abia am luat un șapte ! Am ieșit, din sală, răvășit.

– Spune-mi, Doamne, ce să fac ? – am implorat, zile în șir, și cerul și pământul. Niciun răspuns.

*
* *

Cu toate cele întâmplate, examenul de licență nu a fost un eșec. Comisia m-a felicitat de fiecare dată, dar mai ales la susținerea tezei, o temă din domeniul ontologiei.

Greul, pentru mine, abia după examen avea să înceapă. În una din zile, mi-am luat adeverința de la facultate, o hârtie care atesta că sunt absolvent al studiilor superioare. Ea îmi dădea dreptul să lucrez undeva. Nu știam însă, încotro să o iau. Gea-

mantanul stătea făcut pe unul din paturile colegilor de cameră. Ei plecaseră. În cele din urmă, m-am dus la o agenție de voiaj. Mi-am luat bilet de avion, la o cursă directă, spre Rhodos, unde trebuia, oricum, să ajung, și am plecat.

Am călătorit, când stătea să cadă înserarea. Acolo, sus, mai aproape de ceruri, ești doar în mâna lui Dumnezeu și a celor de la manșă. Tot drumul, mi s-a părut că nu mai pot gândi. Că ceva a amortit în mine. Priveam doar spre întinderea Mediteranei și mă bucuram când, din loc, în loc, vedeam stoluri de lumini aprinse.

Înainte de a ateriza, pilotul ne-a rotit, de jur-împrejurul insulei. Bucata de pământ mi s-a părut cât o palmă de uriaș scăpată în ape. Doar târziu, aveam să simt și să știu că, acolo, până și firul de iarbă înseamnă antichitate, înseamnă trecut, înseamnă istorie.

*

* *

În prima seară, m-am dus la un hotel. A doua zi, mi-am găsit o gazdă mai ieftină, apoi, chiar de lucru. Munceam la Avra Beach, un ansamblu pitoresc plasat la două palme de marea parcă de turcoaz. Dimineața, până în răsăritul soarelui, aspiram cu un aparat pietricelele de pe fundul bazinelor cu apă, apoi greblam nisipul și ștergeam mesele de pe terasă. La prânz și seara, spălam vasele. Nu primeam mulți bani, însă aveam la discreție mâncare și un soi de companie, la care nu m-aș fi așteptat. Totuși, chiar din primele zile, după ce am ajuns acolo, i-am scris

Elenei și lui tataie, apoi am așteptat. Nu am primit niciun răspuns. Tăcerea mă frământa și mai rău.

La termenul scadent, m-am prezentat la Academia din Rhodos. Secretara și alți câțiva angajați au rămas surprinși că știam deja multe cuvinte în greaca vorbită pe insulă. Mi-a fost însă mai ușor să mă înțeleg cu ei, atunci când translatorul, o fostă studentă la medicina din Constanța, făcea schimbul de vorbe.

Cursurile mi s-au părut interesante, dar ceea ce m-a uimit a fost biblioteca imensă, cu mii de cărți vechi. Grecia antică și marea ei cultură, o simțeam, parcă, de acum, prin vârful degetelor.

Într-o pauză de masă, am scris, din nou, câteva rânduri, Elenei. Voiam, măcar, să știe unde mă aflu. Restul ținea de ea și, mai ales, de conștiința unui păcat. La sfârșitul scrisorii, am lăsat și adresa la care locuiam, dar și adresa, numărul de telefon și faxul de la secretariatul academiei. În cele din urmă, mi-a răspuns.

Dragul meu,

Faptul că ai plecat și te-ai dus departe mă face și mai vinovată ! Mă doare enorm ! Mă doare, pentru tata Costică, mă doare, pentru tăticuțul meu, mă doare , pentru toți !

În altă ordine de idei, presupunerea mea, de atunci, când ți-am dezvăluit totul, s-a adeverit. Sunt gravidă ! Mai rău e că toată lumea știe ! Iar cei care știu se gândesc la tine ! Total nedrept ! Dar ce pot face ? Ce să spun și cine mă crede ? Deocamdată, tac ! Poate, într-o zi, tăcerea mea va fi definitivă !

*Nemernicii care și-au bătut joc de mine nu au mai dat
pe aici. Or fi bine merți ! Dumnezeu vede ! ...Iar baba asta
s-a scrântit definitiv !*

Să ai grijă de tine !

Cu dragoste,

Elena

*

* *

Când s-au terminat cursurile din cadrul Academiei, le-am propus, în glumă, să lucrez acolo. Spre surprinderea mea, au acceptat. Timp de șase luni, am avut o perioadă de grație, în care a trebuit să învăț limba. După aceea, am intrat în pâine. Mă ocupam de arhivă, de unele proiecte, iar uneori reinterpreteam diverse lucrări. Câștigam binișor, dar, din lipsă de altceva, la sfârșitul zilei, făceam pe chelnerul într-un restaurant. Mai intram în vorbă cu lumea. Duminica însă, mă gândeam la Elena. Uneori, mi se făcea atât de dor de ea încât îmi venea să trec marea înot și să alerg. Doar scrisorile ei îmi mai potoleau pornirile !

Dragul meu,

*Burtica mea e mare ! Sunt o caraghioasă cu ea așa
umflată. Aș fi vrut să o vezi și tu, dar, dacă nu ești prin
preajmă... Ală mică din picioare întruna ! Nu mai are
răbdare ! Uneori, cred că o să nasc mai devreme. Poate, la
șapte luni. Totul e să scap ușor și să fii copilul sănătos !
Băiat, fată, ce o fi ! M-am atașat de el. Toată ziua îl mângâi*

și mă gândesc la tine. Nu este exclus să îți semene, deși știu sigur că nu e al tău ! Totuși, o să îi pun numele Ștefi ! Nu cred că ai să te superi !. Tu ești un generos și ai un suflet mare !

Să ai grijă de tine !

Aceeași, a ta

Elena

*

* *

Un an mai târziu, eram tot în Rhodos și tot la Academie. Cu toată pasiunea mea pentru gândirea omenirii, din anumite vremuri, prezentul îmi făcuse gaură în suflet. Elena născuse și era tot singură. Pe deasupra, o știam din ce în ce mai vulnerabilă. În plus, mă simțeam vinovat că am plecat, că am părăsit-o, că nu fusesem mai înțelept. Zi de zi, îmi stătea pe limbă să o sun și să-i spun : hai să o luăm de la început ! Nu am apucat. În una din zile, am primit la secretariat un fax. Vestea a picat ca un trăsnet.

Dragul meu,

Îmi permit să îți spun, pentru ultima dată, în această lume :

puicul meu mic și scump !

Și asta pentru că, de data aceasta, vreau să... Vreau să mă ierți pentru tot, chiar și pentru că te-am iubit !

Spre miezul nopții, când va dormi fetița, voi încheia socotelile. Am să mă sinucid. Copilul îl voi lua cu mine ! Nu-l pot lăsa în mijlocul unei lumi atât de nesigure ! Sau

mamei lui Petrică. Pentru ea și cealaltă, sunt doar o curvă care a vrut să le ia apartamentul ! O curvă și atât ! Fiii lor , sfinți !

Dumnezeu îmi este martor. Singurul căruia m-am dăruit, ești tu. Din acest motiv, te rog, din nou, să mă ierți !

Te sărută dulce, dulce,

Puiul tău mic !

Nu, nu se poate, am țipat eu, cât am putut, și m-am repezit la telefon. Am sunat. Nimeni, la coana Leonora, nu mi-a răspuns. Am alergat acasă, apoi la aeroport. Abia o zi mai târziu, am avut o cursă spre România. În tot acest timp, am sunat în țară. În zadar !

Și, totuși, o zi mai târziu, spre miezul nopții, am ajuns la Craiova. Apartamentul gazdei mele era gol. Am întrebat, disperat, vecinii, și am aflat că toți erau la spital. M-am repezit acolo. La reanimare, aproape inconștientă, Elena ! Lângă ea, tataie și coana Leonora, lăcrimând.

– De, muiculiță ! A sărit cu fata în brațe, de la etaj ! Are coloana ruptă. Au operat-o ! Doctorii, deocamdată, tac !

– Și fetița ?

– A ferit-o Dumnezeu ! Nu a pățit nimic !

*

* *

Timp de patru zile, nu m-am dezlipit de Elena. Îi țineam mâna în palma mea, să îi simt tot timpul pulsul. Uneori, aveam impresia că inima i s-a oprit.

Atunci, priveam, disperat, către aparatele, la care era conectată, și chemam, urgent, personalul de gardă. Teama mea se dovedea, de cele mai multe ori, falsă.

În a cincea zi, într-o seară, când îmi făceam rugăciunea, Elena a întredeschis ochii.

– Copilul tău este și al meu ! Te iubesc cu tot sufletul și vreau să fii mireasa mea ! – i-am spus, cu lacrimi în ochi.

În disperare, pentru a o convinge, am scos hârtia, pe care scrisesem același mesaj, mai demult.

*
* *

Elena a închis, parcă liniștită, ochii. A adormit. Am privit către aparate. Arătau că inima îi bătea normal. Am plecat către casă, ca să mă odihnesc puțin.

În drumul meu, parcul din fața Primăriei era luminat ca ziua. Jurai că puteai găsi acul în iarba tunsă scurt și proaspăt stropită. În jur, mirosea a Occident. Desene florale asemănătoare cu cele din grădinile capitalelor apusene. Pentru o clipă, mi-am adus aminte de leandrii, livezile de măslini și portocali în floare, din Rhodos. Acolo, mai văzusem, la alte dimensiuni, un spectacol de culoare. Îmi venea să iau totul în brațe și să-l așez lângă Elena. Obosit, m-am așezat pe o bancă. Nu am putut, însă, sta locului. Câteva clipe mai târziu, m-am întors, cu un braț de flori, la spital. Le-am pus într-un vas, lângă ea. Mi-am așezat capul lângă inima ei și am ascultat-o : Tic-tac ! Tic-tac ! Tic-tac !!!

*
* *

Plin de speranță, am privit-o îndelung pe Elena. Avea înfățișarea unui înger, venit pe pământ, parcă să spună că omenirea, aici, ar putea avea și un alt chip. Sufletul mi s-a răsucit ca un hanger. Ceva îmi scăpase printre degete. În jurul meu, salonul, locul în care și omul și moartea își serveau micul dejun. Și prânzul, și cina. Un alt fel de acvariu în care prezentul gemea. Dincolo de pereții încăperii, lumea... Marele acvariu ! În el, viermuiala și micimea ei de care, la tot pasul, nu putusem scăpa.

„De ce, Doamne, trebuie să sufere Elena ? De ce oare a trebuit să fiu născut, dacă în clipa următoare am și început să mor ? De ce atâta zbatere, pentru o bucată de pâine și o palmă de văzduh, când întreg universul e surd și mut, și iar surd, și iar mut ?... De ce ? De ce istoria omului e o istorie a morții ? ...Și la ce bun, dacă se moare și iar se moare... până în ziua în care vom fi iar praf și pulbere de-aiurea, în cer, spre o altă facere sau spre nimic ?!“ – mă întrebam îndelung, suspinând.

Nu mi-am putut răspunde. O priveam pe Elena și mă simțeam, alături, fâță într-un acvariu cu rechini în care, dacă m-aș fi mișcat altfel decât aveam dreptul, m-ar fi sfâșiat. Sau m-ar fi înghițit. Aveau și cu ce ! Din primordii, veneau spre mine gurile largi, înfometate ; fălci adânci în timp, peste măsură !

Dincolo însă, și de noi, și de ei, moartea ! Clipă de trecere sau de uitare ! Suntem într-un acvariu imens ! Suntem !...

„Ce să mai zic ?... Nimic !“

Fără să vreau, mi-am pus, din nou, capul lângă inima Elenei, și iar am ascultat-o. În ea, sălășluiau, parcă peste veacuri, și gândul și timpul nostru : Tic-tac ! Tic-tac ! Tic-tac !

DE ACELAȘI AUTOR

Blesteme, Editura „Spirit Românesc“, 1995,
Craiova.

Pe apa Sâmbetei, Editura „Horion“, 1998,
Craiova.

***Organizarea și funcționarea mass-media în
Oltenia***, Editura „Spirit Românesc“,
2000, Craiova.

Comunicare și Înțelegere, Editura Newest,
Târgu-Jiu, 2005.

Puntea frântă și căderea spre niciunde,
Editura Newest, Târgu-Jiu, 2007.

Mătăniile Alexandrei, Editura Newest, Târgu-
Jiu, 2008.

Vămile apocalipsei, Editura Newest, Târgu-Jiu,
2009.